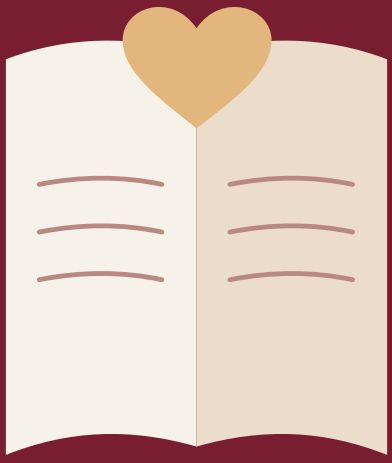

BESPLATNA PDF ZBIRKA

Skandali i tajne

194 kratke priče

Ljubavni romani

ljubavniromani.com

O zbirci

Ova besplatna zbirka donosi sve 194 priče iz kategorije Skandali i tajne sa sajta Ljubavni romani, od najnovijih prema starijima. Sve priče su književna fikcija: likovi, razgovori i događaji su izmišljeni, čak i kada podsjećaju na stvaran život.

Svaka priča počinje na novoj stranici, a na dnu svake stranice stoji adresa na kojoj je možeš pročitati online, na bosanskom ili engleskom. Zbirka je za lično čitanje: sačuvaj je na telefonu, čitaj bez interneta ili odštampaj.

Izdanje od 22. oktobra 2026. © 2026 Visual Media Factory.

ljubavniromani.com/

Sadržaj

Načelnikov šešir · 8 min čitanja 11

Torbe nosi mlađa sestra · 7 min čitanja 15

Ormar s pet brava · 8 min čitanja 19

Osamnaest srebrnih kašika · 7 min čitanja 23

Udale smo pjevačicu · 7 min čitanja 27

Porodična tajna ispod stakla · 8 min čitanja 31

Treća žica na sazu · 8 min čitanja 35

Službeni auto do frizera · 7 min čitanja 39

Mladoženja iza kamere · 7 min čitanja 43

Svekrva, 63, Bihać · 7 min čitanja 47

Sve ste to sanjali, ujko · 7 min čitanja 51

Paket za onaj svijet · 6 min čitanja 55

Doktor s pladnjem · 8 min čitanja 58

Lepeza s njenim imenom · 8 min čitanja 62

Ono što je Blagoje podigao · 7 min čitanja 66

Sova u hodniku · 7 min čitanja 70

Smijeh u sudnici · 7 min čitanja 74

Ministarka iz kuće iznad Koševa · 6 min čitanja 78

Svekrva u direktnom prenosu · 6 min čitanja 81

Trideset noći u očevoj kući · 7 min čitanja 84

Ljudskost na tri sprata · 8 min čitanja 88

Dva eura za amidžu · 8 min čitanja 92

Ko će uzeti mamu · 7 min čitanja 96

Sahat skinut prije sabaha · 8 min čitanja 100

Dozvola iz Beča · 7 min čitanja 104
Mentor u sobi za goste · 8 min čitanja 108
Žena prodana na kosidbi · 8 min čitanja 112
Porodične tajne iz Velenja · 8 min čitanja 116
Jedini pošten ministar · 7 min čitanja 120
Prosjak koji je mijenjao kovanice · 8 min čitanja 123
Ključ od poštanskog sandučeta · 8 min čitanja 127
Cijena na rukavu · 7 min čitanja 131
Svekrva i snaha kuhaju istu sarmu · 7 min čitanja 135
Zet za dvije apoteke · 8 min čitanja 139
Zgrada s plavim balkonima · 6 min čitanja 143
Zapisnik sa praznom stolicom · 3 min čitanja 146
Sat bez pobjednika · 2 min čitanja 148
Posveta na pogrešnoj stranici · 2 min čitanja 150
Zdravica koja je ostala nedovršena · 3 min čitanja 152
Večera za rezervisanim stolom · 3 min čitanja 154
Tuđi smijeh na pozornici · 3 min čitanja 156
Kapiten bez ekipe · 3 min čitanja 158
Vino iz pogrešne boce · 3 min čitanja 160
Naglasak za svečanu večeru · 3 min čitanja 162
Govor za penziju koju nije tražila · 3 min čitanja 164
Jelovnik koji je obećavao previše · 3 min čitanja 166
Zid za sliku koje nema · 3 min čitanja 168
Kafa za njegovu prvu ženu · 3 min čitanja 170
Porodica po cjenovniku · 3 min čitanja 172
Baloni za dan bez otpada · 3 min čitanja 174

Odgovor iz posljednje klupe · 3 min čitanja 176
Lift samo za pristojne cipele · 3 min čitanja 178
Kaput za koji je znao da nije njegov · 3 min čitanja 180
Diploma za najviše djece · 3 min čitanja 182
Pjesma bez sretnog kraja · 3 min čitanja 184
Knjige iza zlatne vrpce · 3 min čitanja 186
Napojnica koju nije uzeo · 3 min čitanja 188
Težina koja nije plesala · 3 min čitanja 190
Zdravica od soka · 3 min čitanja 192
Samci pored izlaza · 3 min čitanja 194
Cijena iza ogledala · 3 min čitanja 196
Prezime koje je uznemirilo ručak · 3 min čitanja 198
Balkon iz izmišljene legende · 3 min čitanja 200
Krov koji nije stao u fotografiju · 3 min čitanja 202
Sto brojeva u džepu kaputa · 3 min čitanja 204
Džem iz nepostojećeg voćnjaka · 3 min čitanja 206
Prva lopata za posljednju klupu · 3 min čitanja 208
Glas koji nije dao blagoslov · 3 min čitanja 210
Fotografija bez kuhinje · 3 min čitanja 212
Gosti ispred spuštene rampe · 3 min čitanja 214
Rođendan bez lažne uzbune · 3 min čitanja 216
Haljina koja nije tražila dozvolu · 3 min čitanja 218
Lice ispod veselih ušiju · 3 min čitanja 220
Svadba besplatna samo na plakatu · 3 min čitanja 222
Poljubac koji nije bio vijest · 3 min čitanja 224
Osmijeh izrezan iz fotografije · 3 min čitanja 226

Kutije iza zahvalnice · 3 min čitanja 228
Ime na dnu porculana · 3 min čitanja 230
Aplauz sa praznih sjedala · 3 min čitanja 232
Prvi red na krovu · 3 min čitanja 234
Stolica za one koji su već unutra · 3 min čitanja 236
Glas ispod pogrešne titule · 3 min čitanja 238
Veš koji je pokvario pogled · 3 min čitanja 240
Prazno mjesto na porodičnom planu · 3 min čitanja 242
Biseri za važne goste · 3 min čitanja 244
Hladnoća iza direktorskih vrata · 3 min čitanja 246
Poljubac koji nisam ponudila · 3 min čitanja 248
Komšinica koja je tražila tiše · 3 min čitanja 250
Pjesma koju više nisam dugovala · 3 min čitanja 252
Izvinjenje sa uslovom · 3 min čitanja 254
Preporuka koja je odjednom imala cijenu · 3 min čitanja 256
Brojevi na njegovoj strani stola · 3 min čitanja 258
Gosti u kući naših žena · 3 min čitanja 260
Voda iza visoke ograde · 3 min čitanja 262
Soba za pristojan par · 3 min čitanja 264
Žena okrenuta prema prozoru · 3 min čitanja 266
Brojevi sa spiska za rođendan · 3 min čitanja 268
Vijest koja nije pripadala njoj · 3 min čitanja 270
Vrijeme u džepu kaputa · 3 min čitanja 272
Dodatna usluga uz ponudu · 3 min čitanja 274
Čaša koja je ostala puna · 3 min čitanja 276
Čaša pored kraljice · 3 min čitanja 278

Lice iza porodičnog recepta · 3 min čitanja 280
Govor koji je supruga skratila · 3 min čitanja 282
Dvije mlade pred istom salom · 3 min čitanja 284
Najuspješniji iz našeg razreda · 3 min čitanja 286
Snimak iz vremena prije njega · 3 min čitanja 288
Diplome za prazne stolice · 3 min čitanja 290
Majka za svečani ručak · 3 min čitanja 292
Dva jelovnika za jednu večeru · 3 min čitanja 294
Kumova priča koja nije završena · 3 min čitanja 296
Ručak bez nevidljivih ruku · 3 min čitanja 298
Udovac s pogrešnom pričom · 3 min čitanja 300
Dvije godišnjice za istim stolom · 3 min čitanja 302
Slika koju je kupila na rate · 3 min čitanja 304
Stanari trećeg sprata · 3 min čitanja 306
Zdravica za ženu koja nije došla · 3 min čitanja 308
Pehar ispod stola · 3 min čitanja 310
Fotografija s pogrešnim datumom · 3 min čitanja 312
Pismo koje hor nije otpjevao · 3 min čitanja 314
Zlatni konac na pogrešnoj haljini · 3 min čitanja 316
Svadba bez naslovne fotografije · 3 min čitanja 318
Potpis ispod tuđeg zida · 3 min čitanja 320
Pokloni bez cjenovnika · 3 min čitanja 322
Suze koje nisu došle na znak · 3 min čitanja 324
Ogrtač preko nedovršenog crteža · 3 min čitanja 326
Sako koji je otvorio vrata · 3 min čitanja 328
Izlet sa vremenom za spavanje · 3 min čitanja 330

Pitanje koje nije stalo u nagradu · 3 min čitanja 332
Soba za muškarce koji čekaju · 3 min čitanja 334
Kanta koju su proglasili djelom · 3 min čitanja 336
Djeca nisu razlog da drugi šute · 3 min čitanja 338
Radno mjesto pored nečijeg psa · 3 min čitanja 340
Mjesto za torbu, ne za čovjeka · 3 min čitanja 342
Takmičenje za najbolju šutnju · 3 min čitanja 344
Govor koji je ostao u džepu · 3 min čitanja 346
Red za one koji imaju vremena · 3 min čitanja 348
Prvi dan koji se stalno ponavlja · 3 min čitanja 350
Hljeb koji niko nije smio ponijeti · 3 min čitanja 352
Ime na vratima toaleta · 3 min čitanja 354
Previše godina za početnicu · 3 min čitanja 356
Nadimak iza paravana · 3 min čitanja 358
Cijena razbijene šoljice · 3 min čitanja 360
Klupa koja je odjednom postala problem · 3 min čitanja 362
Mjesto za hodalicu · 3 min čitanja 364
Jedan račun za cijelu smjenu · 3 min čitanja 366
Besplatna radionica do prve uplate · 3 min čitanja 368
Dva reda ispred ostalih · 3 min čitanja 370
Haljina koja je navodno donirana · 3 min čitanja 372
Pitanje koje nije stiglo do gošće · 3 min čitanja 374
Kamera ispred tuđeg ručka · 3 min čitanja 376
Čovjek koji je došao na vlastiti pomen · 3 min čitanja 378
Mikrofon ostavljen na stolu · 3 min čitanja 380
Poziv koji je stigao poslije izbora · 3 min čitanja 382

Aplauz za tuđu tajnu · 3 min čitanja 384
Pita koju niko nije probao · 3 min čitanja 386
Žena ispod pogrešnog naslova · 3 min čitanja 388
Pobjednik koji nije prošao most · 3 min čitanja 390
Smijeh iz trećeg reda · 3 min čitanja 392
Govornik koji nije bio na spisku · 3 min čitanja 394
Pas u tri različita doma · 3 min čitanja 396
Donacija na posuđeno ime · 3 min čitanja 398
Najbrži plivač iz sporije grupe · 3 min čitanja 400
Pogrešna kuća na plakatu · 3 min čitanja 402
Pet zvjezdica za praznu sobu · 3 min čitanja 404
Glas iza zatvorene zavjese · 3 min čitanja 406
Aukcija bez podignutih ruku · 3 min čitanja 408
Zahvalnost nije pristanak · 3 min čitanja 410
Čovjek za naslovnu stranu · 3 min čitanja 412
Frizura koju nije odabrala · 3 min čitanja 414
Portret bez nježnijeg svjetla · 3 min čitanja 416
Sve je to radila za njega · 3 min čitanja 418
Naslov koji nije htjela naslijediti · 3 min čitanja 420
Večera za ljude koji znaju sve · 3 min čitanja 422
Skandal naručen za ponedjeljak · 3 min čitanja 424
Pozivnice koje nisu poslane · 3 min čitanja 426
Zaruke na pogrešnom slajdu · 3 min čitanja 428
Žena s počasnog stola · 3 min čitanja 430
Čovjek koji je preuzeo sramotu · 3 min čitanja 432
Krug važnih ljudi · 3 min čitanja 434

Dvije djevojke iza istog pulta · 3 min čitanja 436
Obećanje ispred zatvorenog kina · 3 min čitanja 438
Zastoj koji je neko platio · 3 min čitanja 440
Razvod koji je advokat već proslavio · 3 min čitanja 442
Pedeset minuta uz otvoren prozor · 3 min čitanja 444
Zatvorena marina, otvorena priča · 3 min čitanja 446
Bračni paket na prodaju · 3 min čitanja 448
Vrata otvorena u pogrešan čas · 3 min čitanja 450
Posljednje pismo nije bilo oproštajno · 3 min čitanja 452
Rupa na skupom kišobranu · 3 min čitanja 454
Kako se šuti pred cijelim gradom · 3 min čitanja 456
Slika koju nije mogao kupiti · 3 min čitanja 458
Račun za moral · 3 min čitanja 460
Tri ista prstena · 3 min čitanja 462

SKANDALI I TAJNE · 8 MIN ČITANJA

Načelnikov šešir

Čitaj online: ljubavniromani.com/prica/nacelnikov-sesir/

Načelnik Stoca, Galib Tatarević, imao je šešir. Sivi, od filca, iz Beča. Nosio ga je na svako presijecanje vrpce i na svako snimanje za kantonalnu televiziju, pa su ga u Stocu, iza leđa, zvali samo Šešir. Pod tim šeširom Šešir je nosio i jednu slabost, koju je čaršija znala bolje nego njegov budžet. Zvala se Hanka i bila je žena mlinara Šeće Mlive, čiji je mlin na Bregavi, ispod starog grada, još uvijek mljeo kukuruz na kamenu, za domaćice iz okolnih sela i za turiste.

Šećo je bio najružniji čovjek od Stoca do Čapljine i to je znao bolje od svih. Bio je nizak, jedno rame mu je stajalo više od drugog, a nos mu je bio kao kruška koju je neko zaboravio na suncu. Ali je bio i najpametniji, i kad bi pričao, ljudi su zaboravljali kako izgleda. Hanka je bila viša od njega za glavu, smijala se glasno i bila najljepša žena na Bregavi. Voljeli su se onako kako im grad nije mogao oprostiti: bez svađe, bez tajni i bez interesa za tuđe mišljenje. Kad bi načelnik subotom dolazio po brašno koje mu nije trebalo, Hanka mu se smijala u lice, a Šećo iza mlinskog kamena, i to su navečer prepričavali kao najbolju komediju u gradu.

Krajem oktobra Šeširu je dosadila komedija. Njegov savjetnik Uzeir, čovjek koji je za svaku nevolju znao propis, podsjetio ga je da mlinu ističe vodna saglasnost. Jedne kišne srijede, u deset uvečer, Uzeir je nazvao mlinara. Glas mu je bio službeno zabrinut. Inspektor iz Mostara upravo je stigao u općinu, rekao je, i ako Šećo večeras ne potpiše izjavu, ujutro mu zatvaraju mlin. Hanka je pogledala sat. "Ko u ovoj državi radi u deset uvečer?" pitala je. "Neko ko hoće nešto drugo", rekao je Šećo, ali je ipak obukao jaknu, jer bez mlina nisu imali ništa.

U zgradi općine dočekao ga je noćni čuvar Idriz, s termosicom u jednoj ruci i daljinskim upravljačem u drugoj. Uveo ga je u kancelariju na prvom spratu, ispod uokvirene fotografije načelnika sa šeširom, skuhao mu kafu i rekao da inspektor samo što nije stigao. Uzeir se izgubio niz hodnik.

Šećo je sjedio, gledao fotografiju i brojao. U jedanaest je popio drugu kafu. U pola dvanaest shvatio je da je fotografija na zidu jedini predstavnik vlasti koji će se te noći pojaviti u kancelariji.

U isto vrijeme načelnik je silazio stazom pored jaza prema mlinu, u dugom kaputu od kamilje dlake, sa šeširom na glavi i svjetiljkom na telefonu. Na mokroj ploči kod ustave Šešir se okliznuo i upao u jaz do pojasa. Izvukao se, ali šešir nije ispustio, i takav, mokar, s vodom koja mu je curila iz rukava, pokucao je Hanki na vrata. Otvorila je s metlom u ruci. On joj je, cvokoćući zubima, objasnio da Šećo do jutra neće doći, da je inspektor ozbiljan čovjek, ali da se s njim sve može srediti, samo ako Hanka bude malo ljubaznija prema onome ko te stvari sređuje.

Hanka je spustila metlu, izvadila telefon iz kecelje i uključila snimanje. "Ponovite to, načelniče", rekla je. "Ovaj dio o inspektoru. Sporije." Šešir je ponovio, jer mu je bilo hladno i jer nije odmah shvatio. Kad je shvatio, bilo je kasno. Hanka je obukla kaput, rekla mu da sjedne do šporeta ako ne želi umrijeti na njenom pragu, i otišla kolskim putem prema gradu, po muža. Kod šporeta je ostao načelnik općine, s vodom u cipelama.

Uzeir je čekao u autu gore na cesti i nakon pola sata sišao da vidi zašto nema poziva. Zatekao je šefa modrog od hladnoće. Skinuo mu je mokru odjeću kao djetetu, odijelo i kaput objesio na stolice oko šporeta, šešir stavio na vrh, a načelnika potrpao u jedini krevet u kući, pod Hankin jorgan, s flašom tople vode kod nogu. Uzeir se vratio u auto i i sam zaspao uz radio.

Šećo je u međuvremenu otvorio prozor kancelarije, jer je Idriz zaspao pred televizorom, a vrata su bila zaključana. Skočio je u žbunje ispred općine, ogrebao se o ružu koju je načelnik lično posadio na Dan općine i krenuo kući prečicom, preko starog mosta i drugom obalom Bregave. Hanka je u isto vrijeme išla kolskim putem s druge strane rijeke. Mimoišli su se na pedeset metara. Kad je Šećo stigao, vrata su bila otključana. Kod šporeta se pušio tuđi kaput od kamilje dlake. Na stolici je stajao sivi šešir. Iz spavaće sobe dopiralo je hrkanje koje je cijeli Stolac

znao sa sjednica općinskog vijeća.

Šećo je odškrinuo vrata spavaće sobe. Pod Hankinim jorganom, na njegovom jastuku, spavao je načelnik, crven u licu, zadovoljan kao čovjek kojem je sve pošlo za rukom. Šećo je zatvorio vrata i sjeo na vreću brašna. Sjedio je dugo. Dvaput je ustao prema vratima i dvaput ponovo sjeo, jer nikad nikoga nije udario i nije namjeravao početi s čovjekom koji hrče. Onda je pogledao kaput i šešir i nasmijao se, ali to nije bio njegov smijeh. "Ima i načelnik ženu", rekao je naglas. "I kažu da je lijepa."

Obukao je načelnikov kaput, koji mu je sezao do članaka, a rukavi do vrhova prstiju. Šešir mu je padao na uši, pa ga je iznutra podložio novinama. Tako obučen, prošao je kroz uspavani Stolac sve do velike načelnikove kuće iznad Begovine. Komšijin pas, koji je lajao na svakog prolaznika, prepoznao je kaput i samo zamahao repom. Na vratima se pojavila Hatira, načelnikova žena, koja nikad nije zaspala prije nego što bi muž došao kući. Pogledala je sitnog čovjeka u kaputu svog muža. Kupovala je brašno kod njega dvanaest godina.

"Gospođo Hatira", rekao je Šećo i skinuo šešir, "vaš muž spava u mom krevetu. Ja sam došao u njegov." Hatira ga je gledala dugo, onako kako se gleda vijest koja se dugo čekala. "Uđite", rekla je. "U kuhinju. Kafa je baš gotova." Posadila ga je na muževu stolicu i natjerala ga da sve ispriča od početka, od brašna subotom do hrkanja. Samo je, kad je došao do jaza, morala ustati i okrenuti se prema prozoru, a ramena su joj se tresla, i Šećo nije znao da li plače ili se smije.

Načelnik se probudio u dva, žedan, u tuđem krevetu. Kod šporeta nije bilo ni kaputa, ni odijela, ni šešira. Na stolici su stajale samo Šećine radne pantalone, bijele od brašna. Uzeir ga je, kad se probudio u autu, jedva prepoznao. Odvezli su se do kuće iznad Begovine, gdje je načelnik pozvonio na vlastita vrata. Na prozoru sprata pojavila se Hatira. "Ko je?" "Ja sam, Galib!" "Moj muž je kući već sat vremena", rekla je Hatira mirno. "Eno mu šešira na vješalici." U susjednim kućama počela su se paliti svjetla, jedno po jedno.

U tom trenutku stigla je i Hanka, koja je u općini zatekla samo Idriza i otvoren prozor, i koja je s mosta vidjela Uzeirov auto kako prolazi s nekim bijelim od brašna na suvozačkom sjedištu. Hatira je tek tada otvorila vrata i pustila ih sve u dnevnu sobu. Sjela je u fotelju kao sudija. Šećo je izašao iz kuhinje u načelnikovom kaputu, a načelnik je, u Šećinim pantalonama, poblijedio kao brašno. "Šta je ovaj radio u mojoj kući?" "Isto što i ti u njegovoj", rekla je Hatira. Šećo je pogledao Hanku kao čovjek koji je sve izgubio. Hanka je bez riječi izvadila telefon i pustila snimak.

Cijela soba, a s njom i komšije koje su se okupile pod otvorenim prozorom, čula je načelnikov glas kako cvokoće o inspektoru i o ljubaznosti. Šećo je spustio glavu i nasmijao se, ovaj put svojim smijehom, a Hanka mu je prišla i zakopčala mu kaput koji mu nije pripadao. Hatira je ustala. "Uzeire", rekla je, "do devet ujutro vodna saglasnost za mlin mora biti potpisana. A ti, Galibe, na sljedećim izborima nisi kandidat." Načelnik je pitao šta je, onda, bilo ovdje večeras dok je on spavao. "Popili smo dvije kafe", rekla je Hatira. "Ostalo ćeš se pitati do penzije."

Šećo i Hanka vratili su se kući u zoru, obalom Bregave, on u kaputu do članaka, ona u smijehu zbog kojeg je dvaput morala sjesti na zidić. Vodna saglasnost stigla je u pola devet, s pečatom i potpisom. Odijelo su vratili istog dana, oprano. Šešir nisu. Na sljedećim izborima Stolac je dobio novog načelnika. Šešir i danas visi na klinu iznad mlinskog kamena, i kad turisti pitaju čiji je, Šećo kaže da ga je načelnik ostavio one noći kad je kod njih spavao, i ne objašnjava dalje. Ostalo Stolac objasni sam.

SKANDALI I TAJNE · 7 MIN ČITANJA

Torbe nosi mlađa sestra

Čitaj online: ljubavniromani.com/prica/torbe-nosi-mladja-sestra/

Ja sam bila ta koja je nosila torbe. To se u našoj porodici ne kaže glasno, ali svi znaju: kad se nešto lomi, neko mora nositi torbe, a kod nas je to uvijek bila mlađa sestra. Te sedmice u augustu nosila sam ih od Ljubuškog do Mostara i nazad, svaki dan, autobusom koji staje kod svakog kafića. U njima su bile čiste pidžame, majčin burek, sok od nara i novine, koje brat nije čitao, nego ih je držao na krilu da ima gdje gledati kad neko uđe.

Požar je krenuo s brda iznad Vitine, u podne, kad je bura već tri dana sušila travu. Hasan je bio u dobrovoljnim vatrogascima od svoje osamnaeste. Te noći, kad je vjetar okrenuo, ostao je zadnji na liniji, da ljudi iz dva sela stignu izvesti stoku, i vatra ga je stigla po rukama i leđima. Dovezli su ga u Mostar pred zoru. Ujutro je o njemu pisao svaki portal u Hercegovini, a do podne je u bolničkom hodniku stajalo pola Ljubuškog: vatrogasci, gradonačelnik, dvije televizije i komšije koje Hasana inače ne bi pozdravile na pijaci.

Majka i ja smo došle prve. Njegova žena nije došla. Dželila je bila iz Vitine, iz kuće Pintorovića, najmlađa od šestero, i odgojena tako da je do udaje progovarala samo kad je neko nešto pita. S Hasanom je bila devet godina, imali su troje djece, a ja sam je za tih devet godina čula da se smije možda pet puta, i uvijek iza vrata. Kad je čula da u hodniku stoje kamere i pola grada, sjela je u kuhinji na stolicu i nije ustala.

Drugi dan je došao njen brat. Pintorović, kojeg su od malih nogu zvali Beg, jer je tako hodao i tako trošio, sjeo je za naš kuhinjski sto, popio kafu i rekao Dželili da žena iz njihove kuće ne trči pred kamerama po muškom odjelu bolnice da je cijela Hercegovina gleda. Neka Hasan pošalje po nju, rekao je, kad bude spreman primiti ženu kako treba. Dželila je klimnula glavom. Mislim da joj je bilo lakše. Brat joj je zabranio ono čega se ionako bojala.

Hasan je ležao u sobi s još dvojicom vatrogasaca, s rukama u zavojima do lakata. Svaki put kad bi se vrata otvorila, podigao bi glavu, a onda bi je spustio. Treći dan me pitao, ne gledajući me: "A ona?" Rekla sam da je s djecom, da je mala dobila temperaturu. To je bila istina, mala je imala temperaturu jedno popodne. Hasan je rekao "dobro" i gledao u novine koje nije mogao listati.

Te večeri, kad su posjete već bile gotove, Dželila je ipak došla. Sama, zadnjim autobusom, s kesom u kojoj je bio njegov jastuk iz kuće. Ja sam izlazila iz sobe po vodu i naletjela na nju na vratima odjela. Bila je blijeda i drhtala joj je brada. Ne znam ni danas zašto sam uradila ono što sam uradila. Možda zbog tri dana u kojima sam ja nosila torbe, a ona sjedila u kuhinji. Rekla sam joj da Hasan spava, da ga ne treba buditi i da dođe sutra, s majkom, kako je red. Uzela sam joj jastuk iz ruke. Otišla je bez riječi. Hasan nije spavao.

Ujutro mi je Hasan diktirao poruku, jer nije mogao držati telefon. Bila je kratka. Neka ga ne čeka ni u bolnici ni kod kuće, neka se vrati bratu kad joj je brat preči, a djeca ostaju s njim. Pitala sam ga je li siguran. Rekao je da je tri dana gledao u vrata i da je siguran. Stavila sam mu pod glavu jastuk iz kuće i rekla samo: "Donijela sam ti tvoj jastuk." Nisam rekla ko ga je donio. Ni to ne znam zašto.

Za deset dana stigli su papiri od advokata, a dan poslije njih Beg, crnim džipom, s dvojicom rođaka, da pokupe njene stvari. Rekao je da djeca zasad ostaju, dok se ne riješi pred sudom, i to je rekao gledajući u Hasanovu sliku na zidu, a ne u nas. Dželila je pakovala polako. Majka je plakala u kuhinji, glasno, da se čuje. Kad je sve bilo u džipu, Dželila je zamolila brata za pet minuta i otišla do djece. Stariji je imao osam godina i pravio se da ne razumije. Mlađi je razumio i sakrio se iza ormara. Mala je spavala u drvenoj kolijevci koju je Hasanu napravio djed.

Hasan se vratio iz bolnice krajem septembra. Ruke su mu zarasle, crvene i zategnute, ali su radile. O Dželili nije govorio. Kad bi neko u kafani spomenuo Pintoroviće, ustajao je i plaćao. Majka je jednom pokušala reći

da bi možda trebalo nazvati, makar zbog djece. Hasan je odgovorio da u ovoj kući niko nikoga neće moliti i da je to naučio od nje. Majka je zašutjela, jer je to bila istina.

Beg nije čekao ni da se papiri osuše. U decembru je udao sestru za sudiju iz Mostara, udovca od pedeset godina, s velikom kućom i dvoje odrasle djece u Beču. Pričalo se da Dželila nije rekla ni da ni ne, nego da je na sve odgovarala isto: "Kako brat kaže." Samo je dvije stvari tražila. Da svatovi iz Vitine ne idu kroz Ljubuški, nego preko Gruda, makar to bilo pola sata dalje. I dug, gust duvak, da ne vidi ništa s lijeve strane puta. Duvak je dobila. Beg je rekao da Pintorovići ne obilaze nikoga i da se svatovi voze glavnim putem.

Svatovi su prošli pored naše kuće u subotu, oko podne, s trubama i maramama zavezanim za retrovizore. Majka je djeci rekla da ostanu u sobi. Djeca nisu ostala. Kad su prepoznali Begov džip i bijeli auto iza njega, istrčali su na kapiju u papučama, sve troje, mala na rukama starijeg brata. Zvali su je. Bijeli auto stao je nasred puta, a za njim cijela kolona, i neko je iz zadnjeg auta ljutito zatrubio, pa prestao.

Dželila je izašla u bijeloj haljini, s duvakom spuštenim do brade. Nije ga podigla. Iz torbice je izvadila tri male kutije, kao da je znala, a mislim da je znala. Starijem je dala sat, mlađem telefon kakav je tražio cijelo ljeto, a maloj srebrnu narukvicu s njenim imenom. Starijem je nešto rekla na uho. Ni danas mi ne želi reći šta. Ja sam stajala na prozoru na spratu, pored brata.

Hasan je držao zavjesu svojom crvenom, zategnutom rukom. Vidio je sve: duvak, kutije, malu koja je pružala ruke prema bijeloj haljini. Ja sam tada mogla reći jednu rečenicu. Da je došla one večeri. Da je jastuk pod njegovom glavom donijela ona, sama, zadnjim autobusom. Usta su mi već bila otvorena. Hasan je rekao, ne okrećući se: "Neka djeca uđu." I majka je izašla na kapiju i uvela ih.

Dželila je sjela u auto. Kolona je krenula, a trube su se opet javile, sporo, kao da se i one stide. Hasan je držao zavjesu dok se zadnji auto nije

izgubio iza okuke prema Mostaru, a onda ju je pustio. Platno se zanjihalo i umirilo. Nikad mu nisam rekla. Torbe i danas nosim ja.

SKANDALI I TAJNE · 8 MIN ČITANJA

Ormar s pet brava

Čitaj online: ljubavniromani.com/prica/ormar-s-pet-brava/

Oglas se pojavio na jednom tuzlanskom portalu za polovne stvari u utorak ujutro: prodajem orahov ormar, cijeli zid, pet pregrada, svaka sa svojom bravom, malo korišten, jednom. Do podne ga je pogledalo četiri hiljade ljudi. Do večeri je cijela Tuzla znala koji je to ormar, a pola Tuzle tvrdila je da ga je već vidjela, na televiziji, kad su se vrata otvarala jedna po jedna.

Sve je počelo pet sedmica ranije, kad je policija u šest ujutro pozvonila na vrata Mersijinog brata Jaska. Jasko je radio kao noćni čuvar u skladištu jedne građevinske firme na Bukinju. Te noći iz skladišta je nestalo četiristo metara bakarnog kabla, a kamera iznad kapije, prema zapisniku, nije radila. Jasko je tvrdio da je kamera radila i da je vidio ko je izašao kroz kapiju: vlasnikov sin, s prikolicom. Inspektor Šobot zapisao je to s velikim strpljenjem i odveo Jaska u pritvor, jer mu je, kako je rekao, priča bila previše zgodna.

Mersija je imala trideset četiri godine, cvjećaru blizu Trga slobode i naviku da probleme rješava redom, kao narudžbe. Prvo je otišla kod inspektora. Šobot ju je primio u kancelariji s fikusom koji je trebao vodu, slušao je deset minuta i onda ustao i zatvorio vrata. Rekao je da se snimak s kamere možda može naći, ako se dobro potraži, i da on najbolje traži navečer, uz večeru, u mirnom stanu, bez svjedoka. Mersija je zalila fikus iz njegove čaše. "U petak u sedam", rekla je. "Kod mene."

Sudija za prethodni postupak Rodić, kojem je predmet dodijeljen, nije ni zatvarao vrata. Rekao joj je to u hodniku suda, s rukom na njenom laktu: rješenje o pritvoru može se preispitati, ali on predmete preispituje temeljito, temeljitost traži vrijeme, a vrijeme je najbolje provesti uz dobro jelo. "U petak u pola osam", rekla je Mersija. "Ponesite rješenje. Ne volim nedovršene poslove."

Firma iz čijeg je skladišta nestao kabl gradila je za grad novu sportsku dvoranu, a vlasnikov sin, onaj s prikolicom, bio je kum zamjeniku gradonačelnika Đekiću. Đekić ju je primio u kabinetu s pogledom na Panonska jezera, ponudio ju je sokom i rekao da bi vlasnik mogao povući prijavu ako ga neko lijepo zamoli, a on bi ga zamolio još ljepše kad bi ga ona zamolila na pravi način. "U petak u osam", rekla je Mersija. "Donesite povlačenje prijave, potpisano."

Ostao je ministar. Hrustanović, ministar unutrašnjih poslova u kantonalnoj vladi, bio je jedini kojeg nije morala tražiti, jer je on našao nju. Dan poslije njene posjete Đekiću zazvonio joj je telefon u cvjećari i jedan topao, odmjeren glas rekao je da je čuo za njen problem, da su to ružne stvari koje se lako srede među ljudima koji se razumiju, i da on ima vremena u petak, kasnije, oko pola devet. Mersija je rekla da je to savršeno. I mislila je to.

Ostalo je pitanje ormara. Majstor Ahmo sa Slavinovića pravio je namještaj za pola grada i nikad nije pitao zašto. Ovaj put je pitao. Mersija je htjela orahov ormar preko cijelog zida u dnevnoj sobi, s četiri visoke pregrade, svaka dovoljno duboka da u nju stane odrastao čovjek s kaputom, i svaka sa svojom bravom koja se zaključava spolja. "Za zimnicu", rekla je. Ahmo je pogledao nju, pa skicu, pa opet nju. Rekao je da će ormar biti gotov do petka i da bi, kad već sve ide tako, i on volio jednom doći na večeru. "Onda napravite pet pregrada", rekla je Mersija, "i dođite u šest."

Ahmo je došao u šest, obrijan, s kutijom baklave i odvijačem u džepu. Mersija ga je pohvalila za brave i rekla da sumnja u petu pregradu, da joj se čini plića od ostalih. Ahmo se uvrijedio. Pregrada je, rekao je, ista kao i druge, i da bi to dokazao, ušao je unutra, okrenuo se i raširio ruke. Mersija je zatvorila vrata i okrenula ključ. "Imate pravo", rekla je kroz orahovinu. "Ista je." Iz ormara se neko vrijeme čulo samo disanje, a onda je Ahmo rekao da ga je prvi put u trideset godina zaključao vlastiti posao.

Inspektor je pozvonio u sedam i pet, s buketom za koji je Mersija profesionalnim okom vidjela da je kupljen na benzinskoj pumpi. Donio je i USB. "Snimak", rekao je i stavio ga na sto kao aduta. Mersija ga je odmah pustila na laptopu. Na snimku je, u dva i sedamnaest, vlasnikov sin izlazio kroz kapiju s prikolicom punom bakra. Šobot je skinuo jaknu, obuo papuče koje mu je dala i taman počeo pričati kako je cijeli život usamljen, kad je zazvonilo. Mersija je problijedila. "Komšija", šapnula je. "Ima ključ i strašnu narav." Inspektor je bez riječi ušao u prvu pregradu.

Sudija Rodić donio je vino i rješenje o ukidanju pritvora, potpisano i ovjereno, jer je, rekao je, čovjek od riječi. Mersija je rješenje pročitala dva puta i stavila ga u fasciklu pored USB-a. Sudija je skinuo sako, obuo papuče i sjeo na kauč bliže nego što je kauč tražio. Iz prve pregrade čulo se kašljanje. "Cijevi", rekla je Mersija. U osam bez pet zazvonilo je. "Moj bivši muž", šapnula je. "Radi u obezbjeđenju i ljubomoran je." Sudija je u papučama ušao u drugu pregradu brže nego što je ikad donio ijednu odluku.

Đekić je donio bombonjeru i potpisano povlačenje prijave. Kad mu je Mersija rekla da se osjeća kao kod kuće i dala mu papuče, ganuo se i rekao da kod kuće nema papuče, jer mu žena kaže da ih ne zaslužuje. Iz prve pregrade neko je kihnuo. "Mačka", rekla je Mersija. Đekić nije stigao pitati otkad mačke kišu u ormaru, jer je zvono zazvonilo peti put te večeri. "Brat od tetke iz Njemačke", šapnula je Mersija. "Dvije sedmice nije spavao." Zamjenik gradonačelnika ušao je u treću pregradu.

Ministar Hrustanović nije donio ništa, jer ministri, objasnio je, ne nose stvari, nego ih rješavaju. Rekao je da je razgovarao s ljudima, da će njen brat biti pušten i da sad mogu preći na ljepše teme. Mersija mu je dala papuče. Ministar ih je obuo s izrazom čovjeka koji polaže zakletvu. Onda je ona otišla u kuhinju da, kako je rekla, pogleda pitu, i iz kuhinje poslala dvije poruke. Kad se vratila, rekla je da joj je strašno žao, ali da joj upravo stiže tetka iz Gračanice, koja ne podnosi muškarce u kući. Ministar je bez pitanja ušao u četvrtu pregradu, valjda u uvjerenju da je to uobičajena procedura.

Prva poruka otišla je Aldijani, novinarki jednog lokalnog portala, s kojom je Mersija išla u gimnaziju. Druga je otišla na televiziju. Aldijana je stigla za jedanaest minuta, s kamermanom i dvije kolegice, a za njima ekipa s televizije. Mersija ih je dočekala na vratima s fasciklom: snimak s kamere, rješenje o ukidanju pritvora, povlačenje prijave. Onda ih je odvela u dnevnu sobu, stala pred orahov zid i počela otključavati vrata, redom, kao narudžbe.

Iz prve pregrade izašao je inspektor u papučama i rekao da je tu po službenoj dužnosti. Iz druge sudija, koji je rekao da nema komentara, i to ponovio tri puta. Zamjenik gradonačelnika tvrdio je da je došao pogledati ormar jer grad podržava domaću proizvodnju namještaja. Ministar je izašao posljednji od njih četvorice, popravio kravatu, pogledao pravo u kameru i rekao da je riječ o kontroli protivpožarne zaštite. Majstor Ahmo iz pete pregrade nije čekao da ga pitaju. "Ja sam ga pravio", rekao je ponosno. "Brave su moje."

Snimak je do ponoći imao više pregleda nego ijedan snimak iz Tuzle te godine. Jasko je pušten sutradan u deset, a vlasnikov sin priveden u jedanaest, s prikolicom. Inspektor je suspendovan, sudija je tražio izuzeće od svih predmeta, zamjenik gradonačelnika podnio je ostavku iz porodičnih razloga, a ministar je dao intervju o pritisku medija. Mersija je ormar prodala za tri dana. Kupio ga je jedan advokat iz Lukavca, koji je pitao samo jedno: idu li ključevi uz ormar.

SKANDALI I TAJNE · 7 MIN ČITANJA

Osamnaest srebrnih kašika

Čitaj online: ljubavniromani.com/prica/osamnaest-srebrnih-kasika/

Bajro Kajtaz ukopan je u četvrtak poslije podne, a već u petak ujutro njegova kamena kuća na Bjelušinama imala je više gostiju nego za posljednjih deset godina njegovog života. Notar je oporuku trebao pročitati tek u ponedjeljak, pa je rodbina odlučila da ta tri dana provede pod istim krovom, kako je rekao Huško, najstariji sestrić, "da pokojnik ne bude sam". Pokojnik je, doduše, bio na groblju, ali niko nije htio biti prvi koji će to reći.

U kući je, kao i prethodnih šest godina, bila i Vinka, žena iz Čapljine koja je starcu kuhala, davala mu lijekove, kupala ga i noću ustajala kad bi zvao. Imala je četrdeset sedam godina, sobicu do kuhinje i naviku da hoda tiho. Rodbina ju je pozdravila onako kako se pozdravlja namještaj. Huškina žena Fahra odmah joj je dala spisak: kafa za sve, pita za ručak, posteljina za goste, i da ne zaboravi limun, jer Huško pije čaj s limunom kad tuguje.

Huško je, kao penzionisani službenik banke, smatrao da tuga ne isključuje red. Već u petak do podne napravio je popis. Hodao je s bilježnicom od sobe do sobe i zapisivao: sat zidni, jedan; ćilimi, četiri; bakreni ibrici, šest; televizor, jedan, novi. Fahra je za to vrijeme u kuhinji brojala srebrne kašike. Izbrojala ih je dvaput: prvi put ih je bilo osamnaest, a drugi put, nakon što je zatvorila torbu, sedamnaest. Huški je rekla osamnaest, i on je tako upisao.

Hajrunisa, pokojnikova bratanica, stigla je iz Beča u petak uveče, sa sinom Midom i dva prazna kofera. Plakala je najglasnije od svih, na kapiji, na stepenicama i ponovo u dnevnoj sobi, ispred Bajrine fotografije, sve dok nije saznala da su dva stana u Šantićevoj izdana studentima. Onda je prestala i pitala koliko plaćaju. Mido, kojem je bilo dvadeset pet godina, sve je snimao telefonom, za rodbinu u Austriji koja nije mogla doći.

Svađa je počela u subotu za doručkom, oko toga ko je pokojnika više volio. Hajrunisa je rekla da ga je zvala za svaki Bajram. Fahra je rekla da ga je Hajrunisa zvala jednom, prije pet godina, kad joj je trebao žirant za kredit. Hajrunisa je rekla da Fahra nije ni dolazila ni zvala, nego je slala Hušku da provjeri je li starac još živ. Huško je rekao da su to bile posjete. Vinka je donijela kafu i, kao i obično, šutjela. Ona je jedina znala da pokojnika niko od njih nije nazvao ni za posljednji Bajram, kad je ležao s upalom pluća.

U subotu poslije podne stigao je i Avdo, daljnji rođak iz Bijelog Polja, koji je pokojnika zvao amidžom iako mu to nije bio. Došao je kombijem, s dvojicom prijatelja i najlonom za umatanje namještaja. Rekao je da mu je amidža prije dvadeset godina obećao mercedes i ribolovačku opremu i da je samo došao po svoje. Huško je stao ispred garaže sa svojom bilježnicom. Avdo je rekao da bilježnica nije zakon. Huško je rekao da je red zakon. Na kraju je Huško svojim autom zablokirao kapiju, a Avdo je pola sata trubio, dok se s druge strane Radobolje nisu pojavile komšinice na terasama.

Te večeri rodbina je sjela da se dogovori mirno i po ljudski, kako je predložio Huško. Huško je smatrao da kuća pripada njemu, kao najstarijem. Hajrunisa je smatrala da stanovi pripadaju njoj, jer ima djecu. Avdo je smatrao da poslovni prostor na Rondou pripada njemu, jer nema ništa. U deset sati vikali su toliko da su se nad Radoboljom čuli jače od vode. U jedanaest je Mido, misleći da snima samo za rođake u Linzu, greškom prenosio svađu uživo na Facebooku, i do ponoći je pola Mostara znalo koliko je ko od njih čekao da Bajro umre.

Ujutro je video imao jedanaest hiljada pregleda. Ispod njega ljudi su pisali stvari koje se u Mostaru inače govore samo iza leđa. Pekar s Carine pitao je Hušku, dok mu je pakovao hljeb, je li odlučeno ko dobija ćilime. Huškini bivši kolege iz banke slali su mu poruke pune emotikona koje nije razumio. Hajrunisa je rekla da će tužiti Facebook, a Mido joj je, ne dižući pogled s telefona, objasnio da to tako ne ide.

Te nedjelje složili su se samo oko jedne stvari: Vinka mora otići. Fahra je rekla da takve žene znaju kako se približiti starcima. Hajrunisa je rekla da je u Beču viđala šta rade njegovateljice. Huško je velikodušno odlučio da joj se iz zajedničkog isplate dvije plate. Fahra je prije toga pitala gdje je pokojnikov zlatni sat, a Vinka je otvorila ladicu noćnog ormarića i pokazala ga, tačno tamo gdje ga je Bajro uvijek držao. Fahra je rekla da je samo pitala. Kad su joj u kuhinji rekli da ima vremena do kraja mjeseca, Vinka je klimnula glavom i rekla da je stvari spakovala još u četvrtak.

U ponedjeljak u deset došao je notar Branimir Lasić, mršav čovjek s kožnom torbom i naočalama na lančiću. Rodbina je sjedila u dnevnoj sobi, u crnini. Hajrunisa je držala spremnu maramicu, Avdo je bio u posuđenom sakou i za svaki slučaj parkirao je kombi ispred kapije, a Mido je snimao dok mu notar nije rekao da prestane. Vinka je stajala na vratima s tacnom, kao i uvijek. Notar ju je zamolio da sjedne. Fahra je rekla da je ona osoblje. "Ona je u oporuci", rekao je notar, i Vinka je sjela na rub stolice kraj vrata.

Notar je otvorio kovertu i čitao polako, kao da se boji da će neko propustiti makar jednu riječ. Kuću na Bjelušinama, sa svim što je u njoj, oba stana u Šantićevoj i uštađevinu na računu Bajro Kajtaz ostavljao je Vinki, "koja me šest godina hranila, kupala i slušala, i koja je jedina dolazila i onda kad nisam imao šta dati". Poslovni prostor na Rondou ostavljao je narodnoj kuhinji u Mostaru, da tu kuhaju za one kojima niko ne dolazi.

Ni rodbinu nije zaboravio. Huški je ostavio zidni sat, "jer ga je ionako već popisao". Hajrunisi je ostavio porodični album, "da vidi kako sam izgledao". Avdi je ostavio ribolovačku opremu, ali ne i mercedes, "jer mercedes nikad nisam ni imao, nego golf, a i njega sam prodao". Oporuka je bila sačinjena prije četiri godine, pred dvojicom svjedoka, uz ljekarsko uvjerenje da je pokojnik bio potpuno pri sebi. Notar je sve to pročitao istim tonom kojim je čitao i ostalo, i skinuo naočale.

Neko vrijeme niko nije ništa rekao. Onda je Fahra prva ustala, prišla Vinki i zagrlila je. Rekla joj je da ju je odmah, od prvog dana, smatrala sestrom i da je uvijek govorila Huški kako je Vinka čista duša. Hajrunisa ju je pozvala u Beč za Novu godinu. Avdo je pitao treba li tako velikoj kući muška ruka, jer on ima pedeset osam godina, razveden je i zna popraviti svaku slavinu. Huško je ponudio da joj pomogne oko banke, jer se u to razumije.

Vinka je spustila tacnu na sto. Uzela je Huškinu bilježnicu, koja je stajala pored notarove torbe, i prelistala je. "Lijepo ste popisali", rekla je. "Sat zidni, jedan. Ćilimi, četiri. Ibrici, šest. Kašike srebrne, osamnaest." Otišla je u kuhinju, otvorila ladicu i nije morala dugo brojati. Vratila se, stala kraj otvorenih vrata i rekla da u ladici ima sedamnaest kašika i da bi joj bilo drago kad bi osamnaesta bila na svom mjestu prije nego što gosti izađu.

Niko se nije pomakao. Mido je, prvi put za tri dana, spustio telefon. Onda je Fahra, ne gledajući ni muža ni Vinku, otvorila torbu.

SKANDALI I TAJNE · 7 MIN ČITANJA

Udale smo pjevačicu

Čitaj online: ljubavniromani.com/prica/udale-smo-pjevacicu/

Mi smo je udale. To se danas u Gračanici ne govori naglas, ali svaka od nas zna koja je šta rekla i ko je koga nazvao. Došla je u oktobru, s jednim koferom i crvenim kaputom, i počela pjevati četvrtkom, petkom i subotom u kafani Sokoluša, nad rijekom. Zvala se Merdžana. Kad bi je neko pitao odakle je, rekla bi da je s ceste i nasmijala se tako da niko više nije pitao. Imala je trideset i neku godinu, kosu skupljenu u čvor i glas kakav se, govorili su poslije naši muževi, više ne čuje ni na radiju.

U početku su išli iz radoznalosti, kao što se ide vidjeti novi most. Onda su počeli ići svakog četvrtka. Naš apotekar, direktor srednje škole, dvojica iz općine, pola ljudi koji su u Gračanici imali firmu i ime. Merdžana nije pjevala ono što se pjeva po kafanama. Pjevala je stare pjesme, spore, koje su njihove nane pjevale u avliji, a pred kraj noći isključila bi mikrofon i pjevala bez njega, i u kafani bi tada utihnulo sve, i čaše, i telefoni, i konobari. Moj Enver, zubar, čovjek koji za trideset godina braka nije zapjevao ni na jednoj svadbi, vraćao se u tri sata i dugo sjedio u mraku na ivici kreveta.

Najgore je bilo s Dervišom Kapidžićem. Imao je šezdeset tri godine, najveću fabriku u gradu, unučad i ime koje se izgovaralo s poštovanjem od Doboja do Tuzle. Sjedio je za prvim stolom, do zida, i naručivao pjesme preko konobara, uvijek iste. Propustio je unukin rođendan. Propustio je sjednicu uprave. A onda je neko u dva sata noću snimio kako stoji pred Merdžanom i baca joj pod noge novčanice od sto maraka, jednu po jednu, dok ona pjeva i ne gleda ga. Do jutra je snimak na stranici Gračanica uživo pogledalo osam hiljada ljudi. Radnici u fabrici gledali su ga u pauzi za doručak.

Iste sedmice za isti sto sjeo je i njegov sin Ishak, koji je bio zaručen za djevojku iz Doboja i trebao se ženiti na proljeće. Sjeo je s druge strane, nasuprot ocu, i obojica su gledali u istu ženu. U subotu su se posvađali

pred cijelom kafanom oko toga ko će je odvesti kući. Merdžana je pozvala taksi i otišla sama. Ali svađu je vidjela i čula cijela čaršija, a ono što nije vidjela, dopričala je.

Te subote ujutro skupile smo se u frizerskom salonu Behar. Derviševa žena Lutvija sjedila je pod haubom i plakala bez glasa, a mi smo stajale oko nje s viklerima u kosi i govorile sve odjednom. Otpustiti je nismo mogle, jer vlasnik Sokoluše nikad nije zarađivao kao te jeseni. Prijetiti joj nismo htjele, jer nismo takve žene. Na kraju je frizerka, koja je sve to slušala s makazama u ruci, rekla ono što smo sve mislile: "Takva žena ne odlazi iz grada dok je neko ne odvede. Treba je udati."

U Gračanici ništa ne može bez vijeća. Tako zovemo sedmoricu starijih ljudi koji svako jutro piju čaj u bašti ispod sahat-kule i odlučuju ko će voditi zbor mjesne zajednice, čija će se njiva prodati i kome se ne pozajmljuje. Lutvija i ja otišle smo u ponedjeljak. Za stolom je, naravno, sjedio i Derviš, i još trojica koje smo prepoznale sa snimka. Slušali su nas oborenih očiju. Kad smo završile, Derviš je dugo miješao čaj i rekao, ne podižući glavu: "Treba je udati." Ostali su klimnuli s olakšanjem, kao ljudi kojima je neko skinuo teret s leđa. Nijedan nije pitao šta o tome misli ona.

Poslije je sve išlo brzo. Gazdarica je Merdžani otkazala sobu iznad pekare. U Sokolušu su dva puta sedmično dolazili inspektori i pitali za dozvolu za muziku poslije ponoći. Kafane u Lukavcu i Tuzli odjednom nisu trebale pjevačicu. A vijeće je našlo mladoženju: Hajru iz Srebrenika, udovca od četrdeset pet godina, pčelara, koji je utorkom prodavao med na našoj pijaci i koji je jedne večeri stajao na vratima Sokoluše i slušao, a nije ušao. Vijeće je obećalo da će platiti svadbu. Hajro je rekao samo da on ženu ne prosi preko vijeća i da će čekati da ga ona sama pozove na kafu.

Pozvala ga je poslije tri dana. A nas dvije, Lutviju i mene, pozvala je dan prije toga. Sjedile smo u njenoj sobi, među kutijama, i pile kafu iz šoljica koje je već bila umotala u novine. "Vi ste mene udale prije nego što ste me upoznale", rekla je, bez ljutnje. "Znate li vi zašto oni dolaze? Ne slušaju

oni mene. Slušaju sebe od dvadeset godina." Onda je rekla da pristaje. Hajro joj se sviđa, rekla je, jer na pijaci nikad ne viče. Imala je samo jedan uslov. "Na svadbi pjevam ja."

Noć prije svadbe Ishak je došao pred pekaru s prstenom u džepu. Pekareva žena čula je sve kroz prozor i do podne je to znala cijela čaršija. Molio je Merdžanu da se uda za njega, a ne za pčelara. Rekao je da će ostaviti i zaručnicu i oca. Ona ga je saslušala na vratima. "Ti imaš zaručnicu i oca", rekla je. "Ja imam glas i jednog pčelara. Idi kući, Ishače." I zatvorila je vrata.

Svadba je bila u subotu, u sali Biser, i došao je cijeli grad. Mi smo sjedile pored svojih muževa i držale ih pod ruku, kao da će nam pobjeći. Derviš je sjedio pored Lutvije u novom odijelu, a Ishak preko puta, sa zaručnicom iz Doboja, koja nije znala ništa. Hajro je bio u posuđenom sakou, crven u licu, i stalno je popravljao kravatu. Merdžana je nosila jednostavnu bijelu haljinu i nije se smijala. Poslije večere ustala je od mladenačkog stola, uzela mikrofon od pjevača iz orkestra i rekla muzičarima da stanu. Pjevala je sama, bez muzike.

Bila je to stara pjesma, sporija od svih koje je pjevala u Sokoluši, o djevojci koju udaju preko vode. U sali niko nije jeo. Derviševa ruka na stolu počela je drhtati, i Lutvija mu je, ne gledajući ga, gurnula salvetu u šaku. Ishak je ustao i izašao. Moj Enver je zatvorio oči i vidjela sam kako mu se usne miču. Znao je sve riječi. Trideset godina nisam znala da zna ijednu pjesmu. Gledale smo svoje muževe, jedna po jedna, i vidjele lica kakva nismo vidjele otkad su bili momci, prije nego što su imali nas.

Kad je pjesma prestala, niko nije zapljeskao. Merdžana je još jednom prinijela mikrofon ustima. "Hvala ti, Gračanice", rekla je, "što si me udala." Spustila ga je na sto, uzela Hajru za ruku i izašla iz sale. Kroz prozor smo gledale kako ulazi u njegov kombi, okićen peškirom i trakama, i kako kombi skreće na cestu prema Srebreniku. Tek tada je orkestar, nesigurno, zasvirao kolo.

Poslije je u Gračanici bilo mirno. Naši muževi dolaze kući do deset. U Sokolušu je došla nova pjevačica, mlada, sa sintisajzerom, i oni četvrtkom odu, popiju po jednu i vrate se prije vijesti. Derviš je prepisao fabriku na sina i više ne sjedi u vijeću. Samo ponekad, kad je kuhinja prazna i niko ne čuje, neka od nas uhvati sebe kako pjevuši onu pjesmu. Nijedna ne zna sve riječi. Znaju ih samo naši muževi, a mi ih nismo pitale.

SKANDALI I TAJNE · 8 MIN ČITANJA

Porodična tajna ispod stakla

Čitaj online: ljubavniromani.com/prica/porodicna-tajna-ispod-stakla/

Orden je pedeset godina stajao u okviru od zelenog somota, prvo na zidu pradjedove kuhinje, a od dvije hiljade pete u našem restoranu, iznad kase, između fotografije srušenog mosta i cjenovnika za janjetinu na kilo. Autobusi s turistima stajali su kod nas na putu za more, i dok su se ljudi gurali oko ražnja, vodiči su im pričali priču. Moj babo ju je pričao bolje od vodiča. U martu četrdeset treće, kod Jablanice, devetnaestogodišnji Mursel Kulović iznio je iz ledene Neretve trojicu ranjenih drugova, jednog po jednog. Za to je dobio Orden za hrabrost. Restoran se zvao "Kod hrabrog Mursela".

Pradjeda se slabo sjećam, imala sam četiri godine kad je umro. Pamtim ga po štapu i po tome što je, kad bi sjedio u kuhinji, uvijek okretao leđa zidu s okvirom. Sve ostalo znam iz priče. Svakog marta djeca iz škole dolazila su u restoran da je čuju, a lokalna televizija snimala je babu kako im pokazuje orden. Jednom je, za jednu televiziju iz Zagreba, babo i zaplakao, na pravom mjestu, i to je mjesto poslije ostalo u priči. Na šetalištu uz rijeku općina je postavila klupu s malom pločicom na kojoj piše pradjedovo ime. Kad sam se, poslije fakulteta, iz Sarajeva vratila u Jablanicu da pomažem u restoranu, babo mi je prvo naučio priču, a tek onda kasu.

Jedne oktobarske srijede, po kiši, pred restoran se parkirao mali auto crnogorskih tablica. Iz njega je izašla žena od pedesetak godina, u nepromočivoj jakni, i sjela sama za sto kod prozora. Naručila je janjetinu i jedva je dotakla. Imala je kratku sijedu kosu i prsten na palcu, i dok je jela, dva puta je ustala, prišla bliže zidu i vratila se. Gledala je u orden. Kad je došla platiti, pitala me tiho, s onim pjevnim naglaskom, otvara li se okvir. Rekla sam da se ne otvara nikad. "Onda vam ja mogu reći šta piše na poleđini", rekla je. "M. K. i tri kratke crte. Ispod srednje crte je ogrebotina, jer je igla skliznula."

Babo je stajao kod ražnja i sve čuo. Prišao je brišući ruke o pregaču. "M. K. je Mursel Kulović", rekao je. "To zna cijela Jablanica." Žena je klimnula glavom, kao da je to i očekivala. "M. K. je i Milunka Krivokapić", rekla je. "Moja baka. Bila je bolničarka. One noći kod Jablanice izvukla je iz Neretve trojicu ranjenika. Jedan od njih bio je mladić odavde, s ranom na glavi. Zvao se Mursel." Rekla je da se zove Vukosava, da joj je baka umrla prošle godine u Nikšiću, u sto prvoj, i da joj je pred smrt rekla da je orden ostavila jednom momku u Jablanici da joj ga čuva do proljeća četrdeset osme. "Proljeće je odavno prošlo", rekla je Vukosava. "Došla sam ga odnijeti kući."

Babo je pocrvenio do ušiju. Rekao je da ljudi svašta izmisle kad čuju za poznat orden i da se s mrtvima ne treba igrati. Vukosava se nije svađala. Na pult je spustila vizitkartu i jednu staru fotografiju i otišla do auta. Na fotografiji je bila mlada žena u partizanskoj kapi, s trakom crvenog krsta na rukavu, a pored nje mršav momak s povezom preko glave i velikim ušima. Babo je dugo gledao tu sliku i ništa nije rekao. Te uši je svako jutro gledao u ogledalu.

Za susjednim stolom sjedio je vodič iz Mostara, koji je čekao da mu grupa završi ručak, i čuo je sve. Do večeri je na Facebooku osvanula objava, a ujutro je portal "Neretvanski glasnik" imao naslov: "Je li hrabri Mursel bio hrabar?" Na pijaci su nas gledali drugačije. Komšija s kraja ulice, koji je trideset godina kod nas pio kafu džaba, rekao je pred svima da je on to oduvijek sumnjao. Direktorica škole nazvala je da se martovska posjeta odgađa dok se stvari ne razjasne. Jedna agencija iz Splita otkazala je dva autobusa. Ispod članka je bilo četiristo komentara, i babo ih je pročitao sve, do posljednjeg, iako sam ga molila da ne čita.

Nana Behka, pradjedova kćerka, živi iznad restorana i ima sedamdeset šest godina. Babo nije otišao do nje, pa sam otišla ja. Čistila je grah za sutrašnji ručak. Spustila sam fotografiju na sto, pored zdjele. Nije se iznenadila. "Znala sam", rekla je. Govorila je polako, ne prestajući čistiti grah, kao da mi kazuje recept. Otac joj je to rekao u bolnici u Mostaru, posljednje sedmice, devedeset osme: "Behka, orden nije moj. To je od

žene koja me izvukla." Pitala ga je zašto nikad nije rekao. "Pitali su me jesam li dobio orden", rekao je. "Niko me nije pitao od koga."

Nana mi je ispričala i ostalo. Sedamdeset pete došao je novinar iz Sarajeva da piše o godišnjici bitke, vidio orden u pradjedovoj ladici i napisao priču o trojici ranjenika koje je iznio Mursel Kulović. Pradjed tu priču nije ispravio, a nije je ni potvrdio. Šutio je, a šutnja se u Jablanici uvijek uzimala kao da. Milunka je u ljeto četrdeset sedme došla da ga nađe i ostala dva mjeseca. Onda joj se otac razbolio i morala je ići kući, da čuva imanje i mlađu braću. Ostavila mu je orden i rekla da će se vratiti po njega. Pradjed je cijelu sljedeću godinu svakog petka izlazio na stanicu kad stiže voz iz Mostara. Četrdeset devete oženio se naninom majkom. "Majka je znala", rekla je nana. "Petkom je brisala prašinu s tog okvira i nikad ništa nije rekla."

Te noći sišla sam u restoran oko ponoći. Babo je sjedio u mraku, a okvir je ležao pred njim na stolu, pored šoljice kafe koju nije ni dotakao. "Trideset godina pričam istu priču", rekao je. "Znaš koliko sam puta rekao da je iznio trojicu? Hiljadu puta. A on je bio jedan od te trojice." Rekla sam mu da je nana znala. Nije pitao zašto je šutjela. Znao je zašto, jer bi i on šutio.

Onda je uzeo nož za janjetinu i počeo vaditi sitne eksere sa zadnje strane okvira. Bilo ih je osam. Ispod kartona bio je somot, a ispod somota orden. Okrenuo ga je prema lampi. M. K., tri kratke crte i, ispod srednje, ogrebotina. Između somota i kartona bio je presavijen papir, žut kao duhan, ispisan pradjedovim krupnim, nesigurnim slovima: "Ako ikad dođe neko od Milunke, dajte mu ovo. Nije moje. M. K." Okvir je, kako mi je nana rekla, pradjed napravio sam, sedamdeset pete, sedmicu poslije onog članka, i nikome nije dao da mu pomogne. Babo je papir pročitao dva puta i nasmijao se, umorno. "Čak se potpisao istim slovima."

Ujutro je nazvao Vukosavu. Bila je još u Mostaru, u hotelu, i čekala, kako je rekla, da se neko javi. Sastali smo se kod srušenog mosta, gdje se Neretva i danas vidi kroz željezo koje je ostalo u vodi. Babo je obukao dobru jaknu, a ja sam vozila, jer su mu se ruke tresle. Orden je nosio u

kutiji od baklave iz slastičarne, jer druge kutije nismo imali. Dao joj je kutiju i pradjedov papir. Vukosava je pročitala papir i zaplakala, prva u cijeloj ovoj priči. Onda je babi rekla da fotografiju zadrži. "Baka je imala još jednu", rekla je. "Ista je. Držala ju je pored kreveta." Kutiju je otvorila tek kad je sjela u auto. Kroz staklo sam vidjela kako okreće orden i prstom traži ogrebotinu.

Sedmicu kasnije babo je zvao majstora da s table iznad vrata skine jednu riječ. Restoran se sada zove "Kod Mursela". Na mjestu gdje je stajao okvir visi Vukosavina fotografija, uramljena, i ispod nje kartica koju je babo sam napisao: "Milunka Krivokapić i Mursel Kulović, Neretva, mart 1943. Ona je izvukla njega." Fotografija je manja od okvira, pa se oko nje na zidu vidi svjetliji pravougaonik, tamo gdje je orden visio dvadeset godina.

"Neretvanski glasnik" je napisao drugi članak, kraći, i ispod njega je bilo samo šezdeset komentara. Agencija iz Splita vratila je autobuse. Nana je sišla u restoran, prvi put poslije mnogo godina, i dugo stajala pred fotografijom. Djeca iz škole ipak su došla u martu. Babo im je pričao kod ražnja, kao i uvijek, ali više ne kaže da je pradjed iznio trojicu. Kaže da je bio jedan od trojice i da ga je iz vode izvukla djevojka iz Crne Gore koja je imala dvadeset godina i ruke jače od njegovih. Djeca slušaju, kao i prije. Zid oko fotografije babo nije htio prekrečiti.

SKANDALI I TAJNE · 8 MIN ČITANJA

Treća žica na sazu

Čitaj online: ljubavniromani.com/prica/treca-zica-na-sazu/

U Mostaru se zna da se ljubomora ne prijavljuje policiji. Ljubomora se nosi frizerki, kumi ili sestri, ali nikad u policiju. Dubravka Bevanda je to znala kao što su znale sve žene njenih godina, i ipak je u četvrtak, u jedanaest uveče, nazvala inspektora Marinka, s kojim je išla u gimnaziju, i rekla mu da neko provaljuje u kancelariju firme njenog muža, jer se kroz roletne vidi svjetlo.

Firma se zvala Podrum Bevanda i prodavala je hercegovačko vino restoranima od Neuma do Sarajeva. Božo Bevanda imao je šezdeset godina, sijedu kosu koju je češljao unazad i osmijeh zbog kojeg su konobarice zaboravljale naplatiti mu kafu. Knjige mu je dvadeset pet godina vodio Husnija Ćampara, tih čovjek sa šeširom, koji je svakog jutra stizao u sedam i dvadeset i nikad nije pogriješio ni za marku. Prije pet godina Husnija se oženio Zaremom, dvadeset godina mlađom, i Božo ju je, iz poštovanja prema Husniji, zaposlio na blagajni. Od tada je Božo ostajao duže na poslu. Inventura, govorio je. Kraj kvartala. Poreska.

Sve ostalo Dubravki je donosila Ružica, frizerka iz salona kod Kujundžiluka, kod koje je svake subote prala kosu, dok je kroz otvoren prozor dopirala buka turista sa Starog mosta. Ružica je znala da Zarema kupuje novi parfem, i koji. Znala je da Božin auto petkom stoji na parkingu firme do ponoći. "Ja ti ništa ne govorim", govorila je Ružica, sušeći joj kosu, "ali da je moj, ja bih ga uhvatila na djelu. Pa neka vidi cijeli Mostar." Dubravka je mjesecima šutjela. Onda je u srijedu, kao suvlasnica po papirima, prvi put iskoristila taj papir: nazvala je Husniju i zamolila ga da u četvrtak odveze dvanaest kutija vina jednom restoranu na Ilidži i prespava u Sarajevu, jer je klijent važan, a Božo zauzet.

Husnija je slušao, sa šeširom u ruci, i dugo šutio. "Idem, gospođo", rekao je na kraju. "Ja idem kud me pošalju. Ali da vam kažem nešto, kao čovjek koji dvadeset pet godina broji tuđe pare. Svaka kuća ima knjige koje se ne

otvaraju. Ne zato što u njima nema ništa, nego zato što bi se onda moralo nešto uraditi." Dubravka mu je rekla da ga ne razumije. "Razumjet ćete", rekao je Husnija, stavio šešir i otišao.

Patrola je stigla u jedanaest i deset. Kancelarija nije bila provaljena. Unutra su bili Božo Bevanda bez sakoa i Zarema Ćampara bez cipela, dvije čaše i otvorena flaša žilavke na fasciklama s računima. U zapisnik je inspektor Marinko, iz poštovanja prema staroj školi, napisao samo da su u prostorijama zatečeni vlasnik i uposlenica, koji su izjavili da rade inventuru, i da krivično djelo nije utvrđeno. Ali zapisnik je pročitalo šest policajaca, a u Mostaru svaki policajac ima nekoga kome priča sve. U petak u osam ujutro jedan portal objavio je vijest pod naslovom "Noćna inventura u poznatoj mostarskoj vinariji", a do deset je cijeli grad znao i imena. Dubravka je sve znala još od ponoći, kad ju je nazvao Marinko i umorno rekao: "Dubravka, nije bila provala." "Znam", rekla je ona i spustila slušalicu.

Ružica je nazvala prva. "Svaka čast, Dubravka", rekla je, i u glasu joj se čulo da već nekome reže kosu. "Svi pričaju samo o tome." Stara Manda, koja je kod Bevandinih kuhala trideset godina, nije rekla ništa dok nije skuhala kafu. Onda je spustila džezvu. "Zapalila si kuću, dijete, da bi njemu opekla prste." Pred podne je stigao Dubravkin brat Kruno, advokat, crven u licu, s telefonom koji nije prestajao zvoniti. Banka je tražila sastanak. Dva restorana u Sarajevu otkazala su narudžbe, jer ne žele, rekli su, biti dio nečije sapunice. "Jesi li ti normalna?", pitao je Kruno. Božo je sjedio u fotelji i gledao u pod.

Dubravka nije plakala. Rekla je bratu da je normalnija nego ikad i da je prvi put u trideset godina braka uradila nešto što nije bilo za tuđe oči, nego za njene. Božo je tek tada podigao glavu. "Mi smo radili", rekao je, i to je zvučalo tako jadno da ga je i Kruno pogledao s gađenjem. "Radili ste", rekla je Dubravka. "S dvije čaše." Iz kuhinje se čulo kako Manda pere džezvu, dugo, kao da je nikad neće oprati.

Husnija Ćampara stigao je prvim autobusom iz Sarajeva, u dva poslijepodne, i sa stanice došao pravo kod Bevandinih, s Zaremom koja je išla korak iza njega i nije dizala pogled. Vijest je pročitao u autobusu, kod Jablanice. Kad je ušao, svi su ustali, kao da je ušao ljekar s lošim nalazom. Manda se povukla do vrata kuhinje. Kruno je stao između njega i Božo, jer se očekivalo da će Husnija vikati, ili nešto gore. Husnija nije vikao. Sjeo je, spustio šešir na koljeno i zamolio Mandu za čašu vode.

"Gospođo Dubravka", rekao je, "vi znate šta je saz. Moj otac je svirao. Saz ima žice, a čovjek, ako mene pitate, ima tri. Prva je pristojna. Na njoj sviraš dobar dan, kako ste, hvala, doviđenja, i zbog nje te ljudi vole. Druga je ozbiljna. Na njoj su posao, krediti, djeca, sahrane, i zbog nje te ljudi poštuju. A treća je luda. Nju niko normalan ne dira, jer kad ona jednom zasvira, ne zna se kad pjesma prestaje. Ja sam dvadeset pet godina svirao samo na prve dvije. Vi ste mi sinoć, gospođo, telefonom dirnuli treću."

Niko nije progovorio. Husnija je otpio vode. "Sad cijeli Mostar čeka da vidi šta će uraditi Husnija Ćampara. Ako ne uradim ništa, ja sam budala koja gazdi broji pare dok on s mojom ženom radi inventuru. A ako uradim nešto, gospodine Bevanda, ja vodim vaše knjige. Sve knjige. I one koje Poreska uprava nikad nije vidjela." Božo je problijedio. Kruno je otvorio usta i zatvorio ih.

"Postoji samo jedan način da se sve vrati kako je bilo", nastavio je Husnija istim mirnim glasom. "Da ono što je sinoć urađeno nije uradila uvrijeđena žena, nego bolesna. Ako je gospođa sinoć bila nervno rastrojena, onda njen poziv ništa ne znači. Onda nema skandala, nego nesreće. Ljudi će žaliti gospodina Bevandu, a ne mene. Zarema će u ponedjeljak doći na blagajnu, ja ću doći u sedam i dvadeset, i knjige će ostati zatvorene." Pogledao je Dubravku gotovo nježno. "Samo to mora pisati. Na papiru, s pečatom."

"Ja nisam luda", rekla je Dubravka. "Ja sam bila u pravu. Svi znaju da sam bila u pravu." "Baš zato, gospođo", rekao je Husnija. "Istina koju svi

znaju mora biti luda. Inače bi je neko morao platiti." Kruno je već telefonirao. Njegov kum, doktor Šimunović, mogao je napisati da je riječ o akutnoj nervnoj iscrpljenosti i preporučiti tri mjeseca mira na klinici. "To nije ludilo, Dubravka", govorio je Kruno, pokrivajući telefon dlanom. "To danas ima pola direktora u Mostaru. Banka će se smiriti, portal će objaviti ispravku, restorani će se vratiti."

Dubravka se okrenula mužu. "Božo. I ti?" Božo Bevanda pogledao je u pod, pa u Kruna, pa opet u pod. "Samo tri mjeseca, Dubravka. Odmorit ćeš se." Okrenula se Mandi. Stara žena je dugo brisala ruke o pregaču. "Dijete", rekla je na kraju, "bolje tri mjeseca na odmoru nego trideset godina po sudovima." Tek tada je Dubravka shvatila da u toj sobi niko ne misli da je luda. Svi su samo mislili da će tako biti lakše. Jedino ju je Zarema, s praga, gledala pravo u oči, i u tom pogledu nije bilo ni stida ni pobjede, nego samo umora.

Manda joj je spakovala kofer, isti onaj s kojim su Dubravka i Božo prije trideset godina išli na more u Makarsku. Kruno ju je izveo do auta. Na ulici je bila vrućina od koje se topio asfalt, a na balkonima su stajale komšinice, koje su sve već znale. Ružica, koja je stigla čim je čula da se pakuje kofer, stajala je na ćošku s telefonom u ruci. Na pola puta do auta Dubravka se istrgla bratu iz ruke i viknula, prema balkonima, prema cijeloj ulici: "Nisam luda! On me vara s Husnijinom ženom, čujete li?" Komšinice su klimale glavom, tužno i s razumijevanjem, a jedna je rekla drugoj, dovoljno glasno da se čuje: "Jadna Dubravka. A tako je bila fina žena."

Husnija Ćampara stajao je na vratima, sa šeširom u ruci i Zaremom iza sebe. "Vidite, gospodine Bevanda", rekao je tiho. "Sad može vikati koliko hoće. Sad je lako." Onda je stavio šešir i nasmijao se. Smijao se dugo i glasno, nasred ulice, smijehom kakvim se u Mostaru ne smije niko, i komšinice su prestale klimati glavom, a Kruno je zastao s ključevima auta u ruci. Niko od njih, ni Božo, ni Manda, ni Zarema, nije znao koja mu je žica u tom smijehu svirala.

SKANDALI I TAJNE · 7 MIN ČITANJA

Službeni auto do frizera

Čitaj online: ljubavniromani.com/prica/sluzbeni-auto-do-frizera/

Moja tašta Zumreta trideset godina je kupovala hljeb na kiosku ispod zgrade u Slatini i nikad nije pitala koliko košta, jer je znala. Znala je i šta košta paradajz na Kreki, ko se u ulazu razvodi i koliko zarađuje njen muž Midhat, referent u kantonalnoj direkciji za ceste. Zarađivao je malo i nikad se nije žalio. Navečer je rješavao ukrštenice olovkom, da bi mogao brisati. Mene je, kad sam oženio Đenitu, primila kao što se prima kišobran koji je neko zaboravio: ne baciš ga, ali ga i ne nosiš. Predajem muziku u gimnaziji, a vikendom sviram harmoniku po svadbama, i to je za nju bio dovoljan opis cijelog čovjeka.

U martu su se u kantonalnoj vladi dvije stranke posvađale oko jednog ministarstva i nijedna nije htjela pustiti drugu na to mjesto. Neko se sjetio tihog referenta koji dvadeset godina nikome nije ništa zamjerio i nije bio ni u jednoj stranci. Tako je Midhat, s pedeset osam godina i ukrštenicom u džepu, postao ministar saobraćaja Tuzlanskog kantona. Kad je to javio za večerom, tašta je spustila kašiku i rekla samo: "Znala sam." Niko od nas nije pitao šta je znala.

Promjena je počela sutradan. Tašta je komšinici Safiji na stepeništu rekla da joj se ubuduće obraća s "gospođo ministarka". Hljeb više nije kupovala na kiosku, nego je po njega slala ministrovog vozača Atifa, koji je, po Midhatovim riječima, bio zaposlen da vozi ministra, a ne pecivo. Atif ju je vozio i frizeru na Skver, i krojaču, i jednom, u deset uveče, na Panonska jezera, jer je htjela vidjeti kako izgledaju osvijetljena kad se gledaju iz službenog auta.

Za sedmicu dana stan u Slatini postao je čekaonica. Dolazila je rodbina za koju nisam ni znao da postoji: tetka Hikmeta iz Živinica, koja je tražila posao za unuka, rođak Huso iz Lukavca, koji je tražio dozvolu za benzinsku pumpu, i dvije žene iz Gračanice koje su tvrdile da su s taštom išle u osnovnu školu. Tašta ih je primala u dnevnoj sobi, u fotelji koju je

dala presvući u bordo, i svakom nešto obećavala. Unuk tetke Hikmete za mjesec dana radio je u ministarstvu kao savjetnik, iako mu je bilo dvadeset godina i nije znao šta savjetuje. Čistačicu koja je u ministarstvu radila petnaest godina tašta je dala premjestiti u arhivu, jer je na ulazu nije dovoljno ponizno pozdravila.

Onda je došao red na mene. Jedne nedjelje pozvala me u kuhinju, zatvorila vrata i rekla mi to mirno, kao da čita vremensku prognozu. "Ti si, Besime, fin čovjek. Ali ministarska kćerka ne može provesti život uz harmoniku." Rekao sam joj da je Đenita profesorica hemije i da sama zarađuje. "Bila je profesorica hemije", rekla je tašta. "Sad je ministarska kćerka." Iz torbe je izvadila papir na kojem su, njenim krupnim slovima, pisali ime advokata i broj telefona. Za ručak je, rekla je, pozvala šefa ministrovog kabineta, mladog čovjeka iz Sarajeva koji ima budućnost.

Zvao se Nino, nosio je sako bez kravate i cipele bez čarapa, i za ručkom je sjeo tačno tamo gdje mu je tašta stavila kašiku: pored Đenite, a preko puta mene. Sat i po pričao je o sebi. O stranci u kojoj je bio, o stranci u koju će preći, o tome kako se u politici ništa ne dešava slučajno. Đenita ga je slušala s pažnjom koju inače čuva za đake koji pokušavaju objasniti zašto nisu donijeli zadaću. Kad je tašta iznijela baklavu, Nino se nagnuo prema Đeniti i tiho je pitao bi li mogla zamoliti oca da potpiše jednu odluku o tenderu za asfalt, za firmu njegovog daidže, jer bi to, rekao je, bilo dobro za sve nas.

Đenita je obrisala usta salvetom i rekla glasno, da čuje cijela soba: "Mama, Nino pita može li babo potpisati asfalt za njegovog daidžu." Tašta je pocrvenjela, ali samo na tren. "Mladi ljudi moraju misliti na budućnost", rekla je i Ninu stavila još jednu baklavu. Midhat je šutio. Te večeri u hodniku prišao mi je s ukrštenicom u ruci. "Ne brini, zete", rekao je. "Vlade u ovom kantonu ne traju duže od mlijeka u frižideru. Ja samo pazim da ništa ne potpišem."

U maju je portal Tuzlanski glas objavio fotografiju službenog auta ministarstva ispred frizerskog salona na Skveru, s naslovom: "Ministar

saobraćaja, a ko se vozi?" Ispod su bile još tri: auto na Panonskim jezerima u deset uveče, auto ispred krojačke radnje i auto ispred kioska, s Atifom koji iz njega izlazi s dva hljeba pod rukom. Neko je iskopao i ime dvadesetogodišnjeg savjetnika. Opozicija je u Skupštini Kantona tražila objašnjenje, a jedna od stranaka koje su se u martu svađale našla je u fotografijama razlog da se pomiri s drugom.

Tašta je portal nazvala pljuvačnicom, a sve to zavišću. Odlučila je odgovoriti kako dolikuje: velikom večerom u stanu, s dvadeset gostiju, posluženjem iz restorana i mnom za harmonikom, jer, kako je rekla, jeftinije muzike nema. Tetka Hikmeta je ispekla pitu, a Huso je donio janjetinu i papire za benzinsku pumpu, za svaki slučaj.

Večera je bila prvog juna. Gosti su tek bili sjeli, a ja sam tek razvukao harmoniku, kad se na televizoru, koji tašta nije dala ugasiti jer je čekala da je pokažu, pojavila vijest: Skupština Tuzlanskog kantona izglasala je nepovjerenje Vladi, tri mjeseca i dva dana nakon što je imenovana. Ninov telefon zazvonio je prvi. Pogledao je ekran, ustao, rekao "izvinite, hitno" i otišao, a da nije pojeo ni supu. Za njim je otišao dvadesetogodišnji savjetnik, pa dvije žene iz Gračanice. Huso je skupio svoje papire i janjetinu.

Na kraju nas je u dnevnoj sobi ostalo četvero, i tetka Hikmeta, koja nije imala prevoz do Živinica. Tašta je sjedila u bordo fotelji i gledala u ugašeni televizor. Đenita joj je skinula naušnice, jednu pa drugu, kao što se skidaju djetetu koje zaspe obučeno. Midhat je izvadio ukrštenicu. Niko nije govorio. Onda je tašta pogledala harmoniku na mojim koljenima i izgovorila moje ime, prvi put otkako sam u porodici, bez prijekora: "Besime, sviraj nešto. Ti bar ne odlaziš kad padne vlada."

Svirao sam do ponoći, a ona je pjevala sevdalinke, falš i tiho, jednu za drugom. Sutradan ujutro, kad sam svratio po Đenitu, tašta je u kuhinji pisala spisak u svesku. "Ko je otišao prije supe", rekla je, ne dižući glavu. "Vlade padaju, ali se i prave. Kad se Midhat vrati, a vratit će se, znat ću kome se ne javljam." Midhat je u dnevnoj sobi gumicom brisao riječ koju

je, izgleda, upisao prerano. Tašta je otišla do kioska po hljeb, pješice, i, kako je pričala Safija, cijelim putem je svakog pozdravljala prva i svakog pitala za zdravlje, kao da su izbori sutra.

SKANDALI I TAJNE · 7 MIN ČITANJA

Mladoženja iza kamere

Čitaj online: ljubavniromani.com/prica/mladozenja-iza-kamere/

U Trebinju se o svadbi Vasilija Lalovića i danas priča u tri verzije, zavisno od toga ko je za kojim stolom sjedio. U svim trima kriv je neko drugi. U jednoj otac, u drugoj kum, u trećoj Njemačka. Najbliža istini je ona u kojoj su krivi svi pomalo, a počinje dvije godine ranije, na jednom rođendanu na koji Ostoja Lalović nije ni otišao.

Ostoja je imao mali podrum vina ispod Crkvine i nikad nije rekao dobro ako je mogao reći najbolje. Prije trideset godina radio je sezonu na gradilištima u Minhenu s Radoslavom, koji je tamo ostao i sad imao vlastitu građevinsku firmu. Kad je Radoslav slavio šezdeseti rođendan, Ostoja mu je čestitao preko video poziva, s čašom u ruci, i pred svim gostima u Minhenu rekao: "Ti imaš najljepšu kćerku u Njemačkoj, a ja najljepšeg sina u Hercegovini. Šteta bi bilo da propadne." Gosti su se smijali. Majke su sutradan počele razmjenjivati slike.

Anastasija je imala dvadeset šest godina, radila je kao arhitektica i nije imala namjeru udati se po dogovoru dvojice očeva. Ali na slikama je Vasilije imao mirne oči, a u porukama, kad su počeli pisati jedno drugom, pisao je onako kako niko u Minhenu nije pisao. Pitala ga je šta radi zimi. Odgovorio je da zimi Trebišnjica zvuči kao da neko u susjednoj sobi lista novine. Pristala je na prvi video poziv, u nedjelju u osam.

Deset dana prije te nedjelje, na pečenju rakije, Vasilije je prerano otvorio kazan. Plamen ga je zahvatio s lijeve strane lica, od jagodice do vrata. Oči su ostale čitave, i doktori u bolnici rekli su da je imao sreće, ali i da će koža ostati crvena i zategnuta, i da će ožiljci s godinama izblijediti, samo nikad do kraja. Ostoja je dugo gledao sinovo lice u bolničkom krevetu, a onda rekao najgoru rečenicu koju je mogao smisliti: "Šta ću sad reći Radoslavu?"

Vasilije je to riješio sam, i to je bio prvi dio problema. Njegov najbolji prijatelj Relja radio je kao konobar u kafiću pod platanima i bio najljepši muškarac u gradu, kojem su turisti iz Dubrovnika ostavljali bakšiš i brojeve telefona. "Samo prvih nekoliko poziva", rekao mu je Vasilije. "Dok mi lice ne zaraste. Ti sjediš pred kamerom, a ja ti pišem šta da kažeš." Relja nije htio. Onda je pristao, za prijatelja. Ostoja je pristao još brže, kao da je sam to smislio.

Tako je počelo. Svake nedjelje u osam Relja je sjedio u Vasilijevoj sobi, u Vasilijevoj košulji, a Vasilije na krevetu, izvan kadra, s tabletom na koljenima. Pisao je krupnim slovima, a Relja je čitao s ekrana zalijepljenog ispod kamere. Anastasija je pitala ono što niko nije pitao: koju pjesmu ne može slušati do kraja, šta je posljednje popravio vlastitim rukama, da li se boji tišine. Vasilije je odgovarao, Relja je izgovarao, a njeni roditelji, koji su ponekad sjedili pored nje, gledali su lice. Kasnije će reći da je od prvog dana primijetila kako momak na ekranu zastane prije svake lijepe rečenice, kao da je čita. Mislila je da je stidljiv.

Prošla je zima, pa proljeće. Ožiljci su izblijedili onoliko koliko su doktori rekli, ne više. Vasilije je svake sedmice odlučivao da će joj reći, a Ostoja ga je svake sedmice odgovarao. "Poslije svadbe. Kad je jednom ovdje i kad te upozna, zavoljet će te. Ko još ide sa svadbe?" Relja se u međuvremenu navikao na ulogu. Počeo je dodavati svoje rečenice, uglavnom o sebi, i Anastasijina majka ga je obožavala. Svadba je zakazana za juni, u Trebinju, s dvjesta gostiju. Relja je trebao biti kum.

Plan je bio da joj Vasilije sve kaže veče prije, čim stignu. Ali porodica iz Minhena zakasnila je šest sati zbog gužve na granici i stigla pravo u salu, kolona automobila s njemačkim tablicama, uz sirene, dok je orkestar već svirao. Radoslav je ušao prvi, pogledao po sali i ugledao lice koje je devet mjeseci gledao svake nedjelje. Relja je stajao kraj mladenačkog stola, s karanfilom na reveru. Radoslav ga je zagrlio, poljubio tri puta i stavio mu u ruku kovertu i ključeve novog auta, poklon za mladoženju, kako je obećao još za Božić. Anastasijina majka ljubila je Relju kao rođenog sina. Relja nije vratio ni kovertu ni ključeve. Stajao je i smiješio se, jer nije

znao šta bi drugo.

Anastasija je stajala u bijeloj haljini i gledala Relju, pa čovjeka pored njega, s crvenim ožiljkom od obraza do vrata, koji je gledao samo nju. Matičar je otvorio knjigu i, kako je red, pozvao mladoženju imenom i prezimenom. "Vasilije Lalović." Relja se nije pomjerio. Korak naprijed napravio je onaj drugi. U sali je postalo tako tiho da se čulo kako konobar u kuhinji spušta tanjire.

Anastasijina majka prva je progovorila. "Ko je onda ovaj?" pitala je, pokazujući na Relju. Ostoja je počeo objašnjavati nešto o kazanu, rakiji i lošem vremenu, i niko ga nije razumio. Radoslav je pocrvenio i od Relje zatražio ključeve. Relja ih je stisnuo u šaci. "Meni ih je dao", rekao je. "Ja sam devet mjeseci sjedio pred kamerom. Mene je gledao." Vasilije se okrenuo prema najboljem prijatelju i dugo ga gledao, onako kako se gleda neko koga više nećeš zvati. Onda je pružio ruku, i Relja je, ne gledajući ga, otvorio šaku. Vasilije je ključeve spustio na sto pred Radoslava.

Zatim je od pjevača uzeo mikrofon. Pred dvjesta ljudi rekao je sve: kazan, bolnicu, tablet na koljenima, svaku nedjelju u osam. "Svaku riječ koju si čula napisao sam ja", rekao je Anastasiji. "On je samo imao lice." Vidio je da mu ne vjeruje. "Pisala si mi u tri ujutro da u bakinoj kući u Bileći raste smokva koja nikad nije rodila. To nisi rekla pred kamerom. Bio sam tamo prošle sedmice. Ove godine ima ploda."

Anastasija je dugo šutjela. Onda je prišla stolu, uzela ključeve i kovertu i vratila ih ocu. "Lagao si mi devet mjeseci", rekla je Vasiliju. "Jesam." "I svi ste znali." Pogledala je Ostoju, koji je spustio glavu, pa Relju, koji je gledao u pod. "Ne mogu se udati za čovjeka kojeg nikad nisam vidjela", rekla je. Te noći kolona s njemačkim tablicama napustila je Trebinje bez ijedne sirene. Matičar je zatvorio knjigu i, kako se poslije pričalo, prvi put u karijeri otišao sa svadbe a da nije probao ni predjelo.

Ostoja je platio salu, orkestar i dvjesta porcija jagnjetine, i cijelo ljeto nije izlazio na trg. Relja je otišao na sezonu u Dubrovnik i u kafiću pod platanima više ga nisu vidjeli. Vasilije je prestao okretati glavu ulijevo kad

mu neko priđe. Radio je u podrumu i sam dočekivao turiste, a kad bi ga neko od njih predugo gledao, govorio je da je to od rakije, što je bila istina.

U decembru, u nedjelju, tačno u osam, zazvonio mu je telefon. Video poziv, iz Minhena. Dugo je gledao ime na ekranu. Onda je upalio svjetlo u sobi, sjeo za sto tako da mu lijeva strana lica bude okrenuta prema lampi i javio se. Anastasija ga je gledala bez riječi, toliko dugo da je pomislio da je veza pukla. "Okreni se malo", rekla je. "Ne vidim te cijelog." Okrenuo se.

SKANDALI I TAJNE · 7 MIN ČITANJA

Svekrva, 63, Bihać

Čitaj online: ljubavniromani.com/prica/svekrva-63-bihac/

Moja svekrva Zekija trideset je godina predavala hemiju u bihaćkoj gimnaziji, a kad je otišla u penziju, nastavila je predavati u kući. Cipele su u hodniku stajale u redu, peta uz petu. Ručalo se u dva, ne u dva i deset. Pita se razvijala rukom, jer su kupovne kore, po njenom mišljenju, bile za žene koje ne poštuju ni sebe ni goste. Sedam godina živim pod njenim krovom, otkako sam se udala za Elvisa, i za sedam godina nisam čula da je ikoga pohvalila osim pokojnog muža, a i njega samo na godišnjicu.

Za profil sam saznala u apoteci, u pauzi. Moja kolegica Enisa razvela se prošle godine i od tada je svaki dan u pola jedanaest otvarala aplikaciju Drugo proljeće, da se, kako je govorila, nasmije. Listala je muškarce sa šaranima u rukama i čitala mi njihove opise naglas. "A vidi, ima i žena", rekla je. "Zekija, šezdeset tri, Bihać. Volim red, Unu i ljude koji ne kasne. Na poruke poslije deset ne odgovaram." Na slici je bila žena u zelenoj marami, a uz rub fotografije vidjelo se rame u tamnom odijelu. Bilo je to Elvisovo rame. Slika je bila isječena s moje svadbe.

"Poznaješ je?" pitala je Enisa. Rekla sam da ne poznajem i vratila se za pult. Te večeri, za večerom, gledala sam svekrvu kao da je prvi put vidim. Telefon joj je stajao pored tanjira, ekranom okrenut prema stolu, a nikad prije nije tako stajao. Kad je otišla u kupatilo, ponijela ga je sa sobom. Elvis je pričao o nekoj rati za auto i ništa nije primijetio. Kasnije, dok je spavao, ležala sam u mraku i sjećala se kako mi je svekrva, prve godine braka, rekla da pristojna žena ne sjedi sama po kafićima. Sad je, izgleda, sjedila s nekim.

U četvrtak je najavila fizikalnu terapiju zbog koljena. Stavila je karmin, prvi put izvan Bajrama otkako je znam. Moja apoteka gleda na obalu Une, i oko pola pet, kad sam izašla odnijeti kutije u magacin, vidjela sam je u bašti preko puta, ispod lipe, za stolom s visokim čovjekom sijedih brkova. Smijala se. Ne onim kratkim smijehom kojim je dočekivala moje kolače,

nego glasno, zabačene glave, onako kako se u našoj kući niko nije smijao.

Navečer je Elvis pitao gdje je mama bila cijelo poslijepodne, jer je zvao kući i niko se nije javljao. Svekrva je otvorila usta, ali sam je preduhitrila. "Na fizikalnoj", rekla sam. "Vidjela sam je kad je izlazila iz doma zdravlja. Kaže da je koljeno bolje." Bila je to moja prva laž u toj kući. Svekrva je spustila pogled u tanjir i ništa nije rekla, ali kad sam poslije prala suđe, uzela je krpu i počela brisati tanjire pored mene, što za sedam godina nije uradila nijednom, jer je smatrala da ih brišem pogrešno.

Sljedeće subote trebala je u Ostrožac, a Elvisu je rekla da je prijateljica iz Cazina zove u goste. On je ponudio da je odveze. "Ja ću", rekla sam. "Ionako moram u Cazin po nešto." Vozile smo se šutke dok Bihać nije ostao iza nas, a onda je, gledajući kroz prozor u polja, rekla: "Ti znaš." "Znam." "Otkad?" "Od prošle srijede." Dugo je šutjela. "I šta ćeš sad?" "Voziti", rekla sam.

Tada mi je ispričala sve, onako kako je nekad objašnjavala gradivo: redom, bez suvišnih riječi. Zove se Husein, geometar je u penziji, udovac iz Cazina. Na svaki dogovor dolazi pola sata ranije i čeka. Profil je napravila sama, uz uputstvo koje je dva puta pročitala. Sliku sa svadbe uzela je zato što je to jedina slika na kojoj se smije. "Sve druge sam pokvarila", rekla je. "Kad me neko slika, ja se sjetim da treba izgledati ozbiljno." Ostavila sam je ispod tvrđave u Ostrošcu i dva sata pila kafu u autu, gledajući kako šetaju uz zidine i kako on nosi njenu torbu.

Tako je počelo naše savezništvo. Pokrila sam je još dva puta: jednom kod zubara kojeg nije imala, jednom kod komšinice Hurije, koja je tih dana bila kod kćerke u Njemačkoj. Svekrva je prestala prepravljati kako slažem peškire. Jedne večeri je, bez ikakvog povoda, rekla da su moje kupovne kore u piti sasvim dobre, i odmah izašla iz kuhinje, kao da se boji da ću je zamoliti da to ponovi.

Onda je došla prva nedjelja u mjesecu, a s njom tetka Đemka, sestra Elvisovog pokojnog oca, koja je svake prve nedjelje dolazila na ručak i odlazila s novostima za cijelu mahalu. Čekala je do pite. Onda je spustila

viljušku i rekla da je snaha njene komšinice vidjela Zekiju u Ostrošcu, s nekim čovjekom, ruku pod ruku. "I nije to sve", rekla je i izvadila telefon. "Ima je i na internetu. Na onim stranicama za upoznavanje. Sa slikom s Elvisove svadbe."

Za stolom je postalo tiho kao u učionici pred kontrolni. Elvis je pogledao telefon, pa majku. "Mama?" Svekrva je sjedila uspravno, s kašikom u ruci, i prvi put otkako je znam nije imala šta reći. Vidjela sam kako joj drhti brada. Tada sam rekla ono što nisam planirala. "Ja sam joj napravila profil." Svi su se okrenuli prema meni. "Ja sam izabrala sliku, ja sam napisala tekst, ja sam joj dogovarala sastanke i ja sam je vozila. Ako se neko treba stidjeti, neka se stidi mene."

"Snaha udaje svekrvu", rekla je tetka Đemka, kao da čita naslov iz novina. "Šta će svijet reći?" Elvis me gledao kao nepoznatu ženu. "Ti si to radila iza mojih leđa? S mojom majkom?" Htjela sam nešto odgovoriti, ali svekrva je spustila kašiku na sto, polako, onako kako je nekad spuštala kredu kad razred mora ušutjeti.

"Nije istina", rekla je. "Sjedi, Samra. Profil sam napravila ja. Uputstvo sam pročitala dva puta, kao i sve što sam ikad čitala. Samra me je samo vozila i lagala za mene, a ja za nju u sedam godina nisam rekla nijednu laž, samo sam je ispravljala." Okrenula se prema tetki. "Đemka, tvoj brat je umro prije jedanaest godina. Ja nisam." Zatim prema sinu. "Zove se Husein. Dolazi u četvrtak na kafu, u pet. I nemoj kasniti s posla, jer on ne kasni nikad."

Tetka Đemka otišla je bez kafe i bez kolača, što se u toj kući nije dogodilo nikad. Elvis je izašao na obalu i vratio se tek kad je pao mrak. Legao je pored mene, dugo gledao u plafon i onda tiho pitao kakav je taj Husein. "Tačan", rekla sam. Malo je razmislio. "Onda će se slagati", rekao je i okrenuo se na drugu stranu.

U četvrtak, dvadeset do pet, svekrva je stajala pred ogledalom u hodniku s dvije marame u rukama, zelenom i sivom. Okrenula se prema meni i, prvi put za sedam godina, pitala me za mišljenje. "Zelenu", rekla sam.

Svezala je zelenu. U pet do pet ispred kapije zaustavio se sivi auto, a čovjek sijedih brkova ostao je sjediti u njemu, s rukama na volanu. Svekrva ga je gledala kroz zavjesu. "Vidiš", rekla je, ne okrećući se. "Došao ranije, pa čeka da bude pet." Elvis je ustao i otišao otvoriti kapiju.

SKANDALI I TAJNE · 7 MIN ČITANJA

Sve ste to sanjali, ujko

Čitaj online: ljubavniromani.com/prica/sve-ste-to-sanjali-ujko/

U Bijeljini se zna ko je prva dama, iako to nigdje ne piše. Nije to žena gradonačelnika ni direktorica banke, nego Dobrila Savić, s kućom žute fasade dvije ulice od Trga kralja Petra, s ružama kakve niko u Semberiji nema i s mužem Ljubišom koji o svemu šuti. Kod Dobrile se petkom, uz kafu, odlučuje čija je svadba bila lijepa, čija torta suha i čiji sin nije za ženidbu. Ko nije bio na njenoj slavi, kao da te godine nije ni postojao. Mi koji smo dolazili, dolazili smo iz straha i iz radoznalosti, a to su, kako se kod nas kaže, dvije najjače ljubavi.

Samo jedna stvar Dobrili nije išla od ruke: kći Sofija. Dvadeset šest godina, najljepša djevojka od Drine do Save, profesorica klavira u muzičkoj školi, i neudata. Odbila je trojicu, među njima i advokata Vladana Stankovića, kojeg je Dobrila smatrala dovoljnim, ali ne i više od toga. Sofija je, govorilo se, i dalje čekala nastavnika muzike koji je prije dvije godine otišao u Njemačku i prestao se javljati. Dobrila to nije spominjala. Mi jesmo.

Onda je jednog vrelog dana u junu Vladan dovezao u grad svog ujaka. Radomir Jeremić, osamdeset četiri godine, otišao je iz Semberije šezdesetih, u Čikagu napravio prevozničku firmu od četrdeset kamiona, prodao je i sada, kako je rekao na pumpi na ulazu u grad, želio još jednom vidjeti njive na kojima je kao dječak čuvao krave. Na toj pumpi mu je od vrućine pozlilo. Vladan je bio dvije ulice od Dobriline kuće i nije imao kud. Dobrila je otvorila kapiju prije nego što je zakucao.

Starac je bio mali i uredan, u bijelom odijelu, s obojenim brkovima i slušnim aparatom koji je povremeno zviždao. Svakoga je, pola na engleskom, zvao dragim i pamtio imena tačno onoliko koliko je trajala rečenica. Dobrila ga je posjela u najbolju fotelju, poslala muža po led i po doktora, a sebe za šporet. Do večeri je starac jeo njenu pitu, plakao nad slikama stare Bijeljine u njenom albumu i obećao doći i sutra na večeru.

Vladan ga je odvezao u hotel kod Trga, mrk, jer je ujaka do tada čuvao samo za sebe.

Te noći, u kuhinji, Dobrila je kćerki rekla sve što je smislila između pite i kafe. Starac nema djece. Starac ima kuću na jezeru u Americi i novac koji se ne broji. Starac ima osamdeset četiri godine. "Dvije godine, Sofija. Tri najviše. Poslije možeš kud hoćeš, pa i za onim svojim u Njemačku." Sofija je rekla da je to odvratno. "Odvratno je", odgovorila je Dobrila, "u trideset godina sjediti u Bijeljini i čekati poruku koja ne dolazi." Sofija je dugo gledala u telefon na stolu. Poruke nije bilo ni te noći. Rekla je da hoće.

Sutradan navečer svirala mu je. Starac je zatražio nešto staro, nešto što je pjevala njegova majka, i Sofija je za klavirom našla tu pjesmu i otpjevala je tiho, onako kako se pjeva nekome ko je bolestan. Radomir je plakao. Onda je teško ustao, uzeo njenu ruku, poljubio je i pitao, na dva jezika odjednom, hoće li biti njegova žena i poći s njim na jezero. Sofija je rekla da hoće. Dobrila je u hodniku stisnula krpu za suđe. A iza zavjese na vratima terase, gdje je došao po ujaka, stajao je Vladan Stanković i čuo svaku riječ.

Vladan te noći nije spavao. Ujutro je sjeo s ujakom za doručak u hotelu i počeo polako i strpljivo, kao što se govori djeci i svjedocima. "Ujko, šta ste noćas sanjali?" Starac se nasmijao i rekao da je sanjao kako prosi jednu lijepu djevojku za klavirom. "Eto vidite", rekao je Vladan. "Kod Savića ste poslije pite zaspali u fotelji, a ja sam vas odvezao. Ostalo ste sanjali." Starac je rekao da se sjeća pjesme. "Pjesma je bila na radiju." Radomir je dugo šutio, a onda priznao da u posljednje vrijeme sanja svašta, prošle sedmice čak i Čikago pod snijegom, iako je bio juni.

Dobrila je za to popodne pozvala sve. Doktorovu ženu, direktoricu banke, vlasnicu salona vjenčanica i gospođu Nedeljković, koja je dvadeset godina čekala da Dobrila pogriješi. Rekla im je samo da će čuti nešto lijepo. Na stolu su bile ruske kape, tulumbe i kafa u porculanu koji se vadi samo za slavu. Kad je Vladan doveo ujaka, sve su ustale. Radomir je bio raspoložen, svakoj je poljubio ruku i sjeo pored Sofije, koja je izgledala

kao da nije spavala tri noći.

Dobrila je kucnula kašičicom o šoljicu i rekla da njihov dragi gost ima nešto reći. Radomir se ozario. "Imam", rekao je. "Noćas sam sanjao najljepši san u životu. Sanjao sam da prosim vašu Sofiju. Vladan kaže da je to bio san, a on je advokat, on zna." Gospođa Nedeljković je spustila tulumbu. Dobrila se nasmijala, previše glasno, i rekla da to nije bio san, da je čika Radomir lijepo poljubio Sofiji ruku tamo, kod klavira. "Ujko je umoran, gospođo", rekao je Vladan mirno. "Zaspao je kod vas u fotelji. Ujko sanja."

Ono što je slijedilo mi i danas prepričavamo, svako malo drugačije. Dobrila je rekla Vladanu da je lažov i da mu je krivo što ga je Sofija odbila. Vladan je rekao da bi radije bio lažov nego majka koja kćerku prodaje starcu za kuću na jezeru. Direktorica banke je izvadila telefon, pa ga postiđeno vratila u torbu. Radomir je gledao čas jedno, čas drugo, a onda je tiho, kao dijete koje se izgubilo na pijaci, pitao: "Molim vas, je li to bio san? Neka mi neko kaže. Ja više ne znam šta sanjam."

Tada je ustala Sofija. Nije gledala ni majku ni Vladana, nego starca. Rekla je da nije bio san. Da ju je majka nagovorila, a da je ona pristala, i da je, dok je on plakao uz pjesmu svoje majke, mislila na to koliko mu je još ostalo. Rekla je to pred svima, jasno, kao da diktira zapisnik. Onda je kleknula pored fotelje i zamolila ga da joj oprosti. Radomir ju je pogladio po kosi. "Lijepo si pjevala, dušo", rekao je. "To bar nisam sanjao." Zatim je zamolio Vladana da ga odveze u hotel i na vratima se nije okrenuo.

Do večeri je to znala cijela Bijeljina, od Trga do pijace. Dobrilina slava te jeseni bila je prvi put prazna, ruske kape su se osušile na stolu, a gospođa Nedeljković je preuzela njene petke. Radomir Jeremić odletio je u Čikago dva dana poslije. Umro je te zime, u snu, kako je javila neka njegova komšinica. U testamentu je, pričalo se, sve ostavio dječijem odjeljenju bolnice u Bijeljini, osim jednog reda: Vladanu Stankoviću, koji mu je objasnio šta sanja, nije ostavio ništa, da i on to malo sanja.

Savići su sljedećeg proljeća prodali kuću žute fasade i preselili se kod Ljubišinog brata u Novi Sad. Sofija je otišla prije njih, u Grac, u jednu muzičku školu, i kažu da nedjeljom svira u nekom hotelu. Vladan i danas tvrdi da je sve to bio san. A mi u Bijeljini, kad neko nešto obeća pa se predomisli, kažemo da je sanjao kao Jeremić, i smijemo se, i gledamo da nas niko ne čuje.

SKANDALI I TAJNE · 6 MIN ČITANJA

Paket za onaj svijet

Čitaj online: ljubavniromani.com/prica/paket-za-onaj-svijet/

U julu, kad se u kamenu oko Ljubuškog ni gušteri ne miču prije pet popodne, Cvita je sjedila pod lozom ispred kuće i čistila mahune. Bila je udovica dvije godine. Pokojni Pavo ostavio joj je kuću u Vitini, posljednju u selu, odmah iznad makadama koji se spušta prema rijeci. Ostavio joj je i vinograd od dvjesta čokota, sina Stipu i ormar pun odijela koja nikad nije nosio, jer se, kako je govorio, za odijelo traži prilika, a prilike u selu nema. Stipe je radio u kamenolomu iznad sela i vraćao se kući u sedam. Do tada je Cvita razgovarala s kokošima, s radiom i ponekad s Pavom, na groblju, gdje mu je svake subote nosila svježe cvijeće.

Tog dana na kapiju je došao mladić s ruksakom, preplanuo, s naočalama za sunce zataknutim u kosu i osmijehom kojim se prodaju usisivači. Pitao je ima li vode. Pio je polako i gledao po dvorištu, kao čovjek koji zna cijenu svake stvari koju vidi. Cvita mu je donijela vode, pa soka od šipka, pa pršuta i sira, jer se u Hercegovini putnik ne pušta gladan ni kad je sumnjiv. Predstavio se kao Ero. "A odakle si, sinko?" upitala je Cvita. Ero je pogledao prema brdima na zapadu, gdje nije bilo ničega osim kamena i neba, i rekao ono što je govorio svuda: "Ma, s onoga svijeta, majko. Izdaleka."

Cvita je spustila nož. "S onoga svijeta?" ponovila je tiho. Ero je živio od toga da sluša šta ljudi žele čuti, pa je odmah čuo da ga je pogrešno razumjela i da mu se isplati da je tako i ostane. "Pa jesi li tamo vidio mog Pavu?" pitala je. "Pavu Šimića iz Vitine? Visok, brkat, nosi kapu i kad je vruće." Ero je skinuo naočale. "Pavu?" rekao je. "Kako ne bih vidio Pavu. Pavo mi je komšija." Cvita ga je ipak odmjerila. "A kakve su mu oči?" "Plave", rekao je Ero bez razmišljanja. "Smeđe su mu", rekla je Cvita. Ero se nije zbunio. "Bile su smeđe. Tamo su svima plave, od tolikog neba." Cvita je uzdahnula. To je imalo smisla.

Sljedećih pola sata Cvita je saznala sve. Pavo je dobro, ali mu fali svašta. Odijelo u kojem su ga sahranili brzo se izlizalo, jer se tamo mnogo hoda. Cipele su mu propale. Puši tuđe cigare. Navečer igraju trešetu, a Pavo, kao i ovdje, gubi i ostaje dužan. Najgore od svega, telefon mu se ispraznio još prve sedmice, pa ne može zvati kući, a punjača tamo nema, niko se nije sjetio. "Zato ste ga sanjali onako tužnog", rekao je Ero, a Cvita je, iako ga nikad nije sanjala tužnog, odmah klimnula glavom.

Pakovala je kao za put u Njemačku. U veliku plavu torbu s pijace stavila je Pavino tamnoplavo odijelo, dvije bijele košulje, nedjeljne cipele umotane u novine, šteku cigara koju je Pavo krio u šupi misleći da ona ne zna, teglu pekmeza od smokava i komad pršuta. Iz limene kutije od keksa, u kojoj je čuvala novac za crne dane, izbrojala je osamsto maraka. Onda je dugo stajala nad ladicom i na kraju dodala i svoj punjač. Ero joj je pomogao zatvoriti patent. "Kad napuni telefon, neka me zove", rekla je. "Samo ne poslije devet, tada je Stipe kod kuće."

Ero je obećao da će sve predati lično, za tri dana, kad se vrati. Poljubio joj je ruku, uprtio torbu na rame i krenuo makadamom niz brdo prema Trebižatu, zviždućući nešto što je Cvita, kasnije, pred cijelim selom, nazvala vrlo lijepom pjesmom za čovjeka s onoga svijeta. Kad je zamakao za okuku, prestao je zviždati i ubrzao korak.

Stipe je stigao u sedam, prašnjav i gladan, i prvo što je vidio bila je prazna kutija od keksa nasred stola. Cvita mu je, sva sretna, ispričala sve. "Bio je jedan s onoga svijeta. Tata ti je dobro, samo je bez cipela. Poslala sam mu odijelo." Stipe se uhvatio za glavu. Osamsto maraka bilo je sve što su imali do berbe. "Mama, kakav onaj svijet! Kuda je otišao?" "Prema rijeci", rekla je Cvita. "Pješke. Tamo se puno hoda." Stipe je sjeo u staru golf dvojku i odjurio niz brdo, dižući za sobom bijelu prašinu.

Ero ga je čuo izdaleka. U toj vrućini i tišini golf s probušenim auspuhom čuje se do Ljubuškog. Nije ga prvi put neko jurio, ali ga je prvi put jurio golf. Nije morao dugo razmišljati. Gurnuo je plavu torbu u šupljinu suhozida ispod jedne smokve, s ograde skinuo nečiji slamnati šešir, izuo

se i sjeo na kamen uz vodu, s nogama u Trebižatu, kao čovjek koji tu sjedi od podne i namjerava sjediti do mraka.

Stipe je zakočio tik do njega. "Jesi li vidio jednog s plavom torbom?" Ero se nije žurio. Pogledao je auto, pa Stipu, pa padinu preko rijeke. "Jesam", rekao je. "Prije deset minuta. Prešao je rijeku preko kamenja i otišao gore kroz šipražje, prema onim kućama. Autom tamo ne možeš." Stipe je pogledao drače, kamen i sunce koje još nije zalazilo. "Pričuvaj mi auto", rekao je. "Ključ je u kontaktu. Ako neko naiđe, potrubi." Izuo se i on, prešao rijeku skačući s kamena na kamen i nestao u šipražju.

Ero je sačekao da Stipe postane tačka među šipcima na padini. Onda je izvadio torbu iz suhozida, spustio je na zadnje sjedište, vratio šešir na ogradu i sjeo za volan. Prije nego što je krenuo, potrubio je dvaput, pristojno, kako je bilo dogovoreno. Stipe se na padini okrenuo, jer truba je značila da je neko naišao, i vidio kako njegov golf odlazi u oblaku bijele prašine prema magistrali za Mostar.

Kući se vratio u deset, pješke, izgreban, izgoren od sunca i s jednom cipelom manje. Niko ga na putu nije htio povesti, svi su ga samo pitali gdje mu je golf. Cvita ga je čekala na kapiji, a iza nje komšinica Anica, koja je čula za odijelo i došla vidjeti kraj. "Pa jesi li ga stigao?" Stipe je pogledao majku, pa praznu kutiju od keksa koja se vidjela kroz prozor, pa komšijske prozore, iza kojih je svjetlo televizora odjednom prestalo treperiti. Mislio je na sutrašnju kafu u selu i na sve koji će za nju sjesti. "Stigao sam ga, mama", rekao je. "I dao sam mu auto. Da brže stigne do tate."

Cvita je sklopila ruke. "E, sad sam mirna", rekla je. "Pavo nikad nije volio pješačiti." Od tada nosi telefon u džepu pregače, i kad zazvoni nepoznat broj, javlja se prije drugog zvona.

SKANDALI I TAJNE · 8 MIN ČITANJA

Doktor s pladnjem

Čitaj online: ljubavniromani.com/prica/doktor-s-pladnjem/

Dvanaest godina vodila sam banketnu salu hotela Kesten na obali Vrbasa i mislila sam da me ništa više ne može iznenaditi. Imala sam svadbu na kojoj se mlada predomislila između predjela i supe, i krštenje na kojem je kum zaspao glavom pored torte. Ali kad mi je vlasnik, gospodin Stanislav Gvozdenović, u martu rekao da u maju pravimo promociju doktora nauka i da želi tortu u obliku otvorene knjige, s naslovom od marcipana, mislila sam da se šali. Njegov sin Rastko studirao je ekonomiju jedanaest godina, a najviše je znao o tome koji klub na keju radi do koliko sati.

Stanislav se nije šalio. Imao je hotel, građevinsku firmu i četiri stana na Bulevaru, ali nije imao ono što je imao njegov vječni konkurent Mirko Šolaja: sina s titulom. Šolajin sin bio je doktor mašinstva i na svakoj slavi su ga zvali "doktore", čak i konobari. Stanislav je to slušao tri godine i svaki put naručivao još jednu turu, da niko ne primijeti kako stišće čašu. Onda mu je jedna stranka ponudila da Rastko uđe na listu za gradsku skupštinu, "samo bi bilo dobro da momak ima nešto ispred imena". Stanislav je odlučio da će Rastko imati nešto ispred imena. Ostalo je samo pitanje ko će to napisati.

Odgovor je nosio bijelu košulju i crni prsluk našeg hotela i služio kafu na terasi. Lazar Mitrić, iz sela iznad Kotor Varoša, završio je ekonomiju kao najbolji student generacije, poslao šezdeset prijava i dobio dva odgovora, oba s riječju nažalost u prvom redu. Između dvije narudžbe čitao je knjige koje je držao ispod šanka. Stanislav ga je jednog jutra pozvao u kancelariju. Lazar mi je kasnije ispričao da razgovor nije trajao ni deset minuta: dvadeset hiljada maraka, pola odmah, pola kad tabla s natpisom "Dr Rastko Gvozdenović" bude na vratima. Disertacija za privatni univerzitet koji je radio u zgradi bivše robne kuće, a mentor Stanislavov stari prijatelj s pecanja. "Ti pišeš, on brani, ja plaćam", rekao je Stanislav. "Svako dobije svoje."

Lazar je pisao godinu dana, noću, poslije smjene. Tema je bila ekonomski potencijal avanturističkog turizma u kanjonu Vrbasa. Vikendima je silazio do Krupe i do kanjona Tijesno, razgovarao s vodičima raftinga, brojao kajake na parkinzima, sjedio s vlasnicima kampova. Pogodba je bila jasna: svaki upitnik, svaka anketa i svaki mejl nosio je potpis Rastko Gvozdenović, doktorand. Rastko je to vrijeme proveo na Jahorini, pa u Budvi, pa opet na Jahorini, i jednom mi je za šankom rekao da je rafting opasan za kičmu.

O Andrijani tada nisam znala ništa. Lazar ju je upoznao u julu, kad mu se kod Krupe prevrnuo kajak koji je pozajmio da vidi kako izgleda ono o čemu piše. Izvukla ga je iz vode za kragnu, rekla mu da vesla kao čovjek koji se svađa s rijekom i upitala ga kako se zove. Rekao je ono što je pisalo na upitnicima. Kasnije je tri puta pokušao reći istinu, jednom na mostiću kod mlinica, jednom u njenom kombiju i jednom preko telefona, i sva tri puta odustao, jer bi morao reći i zašto. Mislio je da će joj sve ispričati kad dobije drugu polovinu i ode iz hotela.

U decembru je disertacija imala dvjesta četrdeset stranica, tabele, karte i sedamdeset izvora. Rastko je napamet naučio tri stranice uvoda. Odbrana je trajala dvadeset dvije minute. Komisija je imala dva pitanja, oba je postavio mentor i na oba je sam odgovorio. Jedan član komisije za to vrijeme je odgovarao na poruke, a drugi je poslije pitao može li u Kestenu dobiti popust za svadbu kćerke. U februaru je na vratima Stanislavove kancelarije osvanula mesingana tabla. Druga polovina novca nije stigla. Kad ju je Lazar pomenuo, Stanislav mu je rekao da je mlad, da ima vremena i da će od jeseni biti šef restorana. Lazar je ostao konobar.

Promocija je bila zakazana za posljednju subotu u maju. Pozivnice su otišle na dvjesta adresa. Došli su zamjenik gradonačelnika, dekan u togi, dvije lokalne televizije, Šolaja sa sinom doktorom i pola Gospodske ulice. Na ulazu je stajao Rastkov portret u togi, viši od mene. Torta je čekala na posebnom stolu, s marcipanskim natpisom "Dr Rastko Gvozdenović". Stanislavova žena Ljubinka naručila je pet stotina vizitkarata s titulom i dijelila ih je čak i ženama u frizerskom salonu. Raspored konobara

pravila sam ja, i pošto mi je Lazar bio najbolji, stavila sam ga za glavni sto. Tek kad sam vidjela kako Stanislav blijedi dok mu Lazar sipa vino, shvatila sam da sam nešto pogriješila. Šta tačno, saznala sam pola sata kasnije, kao i svi ostali.

Dekan je govorio o mladom naučniku koji je kanjon Vrbasa pretvorio u laboratoriju. Stanislav je govorio o žrtvi, o neprospavanim noćima i o tome kako je sin sedmicama spavao u šatoru kod Krupe. Zamjenik gradonačelnika pljeskao je prvi i najglasnije, jer je i on, kako se pričalo, magistrirao u istoj robnoj kući. Rastko je ustao, zahvalio "ocu, majci i Vrbasu" i sjeo, crven do ušiju. Lazar je za to vrijeme stajao iza njega s bocom žilavke i gledao u pod.

Tada se na vratima pojavila mlada žena u vjetrovki i patikama, preplanula kao neko ko je cijelo proljeće proveo na vodi. Prošla je pored portreta, zastala i namrštila se. "Ovo nije on", rekla je zaštitaru, koji nije znao šta bi odgovorio. Onda je pogledala prema glavnom stolu i viknula: "Rastko!" Rastko Gvozdenović se okrenuo. Ali ona nije gledala u njega. Gledala je u konobara s bocom žilavke.

Prošla je između stolova pravo do Lazara. "U novinama piše da večeras slaviš doktorat u Kestenu", rekla je. "A meni ni riječi. I šta radiš s tom bocom?" Lazar je spustio bocu na sto. Sala je utihnula. Dekan je upitao ko je gospođica. "Andrijana Bilbija, vodič raftinga iz Krupe", rekla je. "I djevojka doktora Gvozdenovića." Pokazala je na Lazara. Rastko je pogledao oca, otac je pogledao dekana, a Šolaja je, s druge strane sale, polako izvadio telefon.

Stanislav je ustao i nasmijao se onim smijehom kojim je nekad dobijao građevinske dozvole. "Gospođica se zabunila. Ovo je naš konobar, Lazar." Andrijana ga je pogledala kao vodič koji gleda turistu što je ispao iz čamca i tvrdi da je skočio. "Konobar? Ovaj čovjek je sa mnom cijelo ljeto bio na vodi. Izmjerio je svaki brzak od Krupe do Karanovca. Ja sam mu nosila upitnike od kampa do kampa i pročitala sam svaku stranicu prije komisije. Zove se Rastko Gvozdenović." Lazar je tiho rekao: "Ne zovem se

tako."

Dekan, koji je sad morao spašavati vlastito lice, okrenuo se prema Rastku. "Kolega Gvozdenoviću, recite gospođici koliko ste vodiča anketirali u Tijesnom." Rastko je otvorio usta i zatvorio ih. "Četrdeset sedam", rekao je Lazar iza njegovih leđa, kao da govori sebi. "Od toga devetnaest žena. Dvojica su odbila jer su mislili da sam iz poreske uprave." Neko u sali se nasmijao, pa još neko, a onda se smijala cijela sala, osim glavnog stola.

Rastko je tada uradio jedinu pametnu stvar te večeri. Skinuo je togu, presavio je i pružio je Lazaru. "Tata, rekao sam ti da neću", rekao je. "A ti si rekao da se to ne vidi." Onda je otišao do šanka i naručio pivo, i prvi put otkako ga znam izgledao je kao čovjek koji je izuo tuđe cipele.

Stanislav je uhvatio Lazara za lakat i odveo ga u kuhinju. Stajala sam pored mašine za suđe i čula sve. "Koliko hoćeš da ovo nestane?" "Drugu polovinu", rekao je Lazar. Stanislav je posegnuo za novčanikom. "I svoje ime na koricama. Inače ću sutra sve ispričati dekanu, s fusnotama." Stanislav je dugo šutio. Onda je, tiše, upitao: "A koliko bi uzeo da napišeš jednu i za mene?" Lazar se nasmijao, prvi put za godinu dana. Skinuo je crni prsluk, objesio ga na kuku pored mašine i rekao: "Ne pišem više tuđim imenom, gazda."

Šolajin snimak je do jutra imao dvjesta hiljada pregleda, pod naslovom "Konobar odbranio doktorat". Univerzitet je saopćio da pokreće postupak preispitivanja. Mesingana tabla skinuta je sa Stanislavovih vrata zbog renoviranja, a stranka je za listu našla drugog kandidata, s titulom magistra. Rastko je od juna radio na recepciji. Bio je najljubazniji recepcioner kojeg sam ikad imala, i niko ga više nije zvao doktore.

Torta je ostala netaknuta do ponoći. Kad su gosti otišli, isjekla sam je za osoblje u kuhinji. Marcipanski "Dr" dala sam Lazaru. Prepolovio ga je i pola dao Andrijani, koja ga je pojela stojeći i rekla da joj se Lazar kao ime sviđa mnogo više. Odvezli su se njenim kombijem prema Krupi, s togom prebačenom preko vesala na zadnjem sjedištu.

SKANDALI I TAJNE · 8 MIN ČITANJA

Lepeza s njenim imenom

Čitaj online: ljubavniromani.com/prica/lepeza-s-njenim-imenom/

Lepezu je Harun donio iz Sevilje i dao ju je Mirni u subotu ujutro, prije nego što se Adem probudio. Bila je od crne svile, s oslikanim cvjetovima šipka, a na prvoj koštanoj letvici neko je sitnim slovima urezao njeno ime. Mirna se nasmijala. Ko u Sarajevu nosi lepezu? "Vidjet ćeš večeras", rekao je Harun. "Na terasi će biti kao u pećnici." Punila je dvadeset šest godina, dvije godine bila je udata, sin joj je imao šest mjeseci, i prvi put joj se kuća na Gorici činila njenom koliko i njegovom.

Pola sata kasnije došla je Saliha Mulić, žena Harunovog ortaka, s tepsijom baklave i novostima. Odbila je kafu, zatim popila dvije, a između njih rekla ono što je, kako je tvrdila, znalo cijelo Sarajevo. Harun od februara svraća u jedan stan na Marijin Dvoru, kod neke Nore Lindner, koja se zimus vratila iz Beča i o kojoj se pred djecom ne priča. "Govorim ti kao majka", rekla je Saliha. Mirna nije imala majku od svoje druge godine. Majka joj je, kako su pričali otac i nana, poginula na putu za Mostar, i ostala je samo jedna fotografija na komodi u spavaćoj sobi: mlada žena s djetetom u naručju, na Vilsonovom šetalištu.

Kad je Saliha otišla, Mirna je otvorila Harunov laptop. Šifra je bila Ademov datum rođenja. U bankovnim izvodima jedno ime se ponavljalo: N. Lindner, dvije hiljade maraka u martu, tri hiljade u aprilu, pet hiljada prije deset dana i kirija za stan, svakog prvog. Harun se vratio u dva, s vrećama leda i limunovima za terasu. Mirna mu je bez riječi okrenula ekran.

Nije poricao. To je najviše boljelo. "Ta žena je mnogo prošla", rekao je. "Nemam ništa s njom, Mirna, kunem ti se Ademom. Ali više ti ne mogu reći. Dao sam riječ." Onda je, spuštajući led u kadu, rekao da je Nora pozvana večeras. "Ako je ljudi vide u našoj kući, prestat će pričati." Mirna je uzela lepezu sa stola. "Ako dođe, udarit ću je ovim pred svima." Harun je problijedio, ali poziv nije povukao.

Viktor Ramljak došao je prvi, oko sedam, da pomogne oko pića. Imao je galeriju u Kovačima i stan iznad nje, i od Mirnine svadbe joj je napola u šali govorio da se udala premlada. Te večeri nije se šalio. "Ako ti on ovo radi, nemoj ostati", rekao je kod ograde, iznad grada koji se palio prozor po prozor. "Ja sam tu. Večeras, sutra, kad god hoćeš." Spustio je na ogradu ključ s privjeskom galerije. Mirna mu je rekla da ga je udarila vrućina. Ključ nije vratila.

Nora Lindner stigla je u devet. Bila je žena od pedesetak godina, u jednostavnoj tamnoplavoj haljini, sijede kose koju nije farbala, i ušla je na terasu kao da je tu dolazila cijeli život. Razgovor se prekinuo. Mirna je stajala kod vrata sa zatvorenom lepezom u ruci i svi su gledali u tu lepezu. Podigla ju je, ali ruka je nije poslušala. Lepeza je pala na kamene ploče, a Nora se sagnula i vratila joj je u ruku. "Lijepa je", rekla je tiho. "Čuvajte je." Neko je odmah nazdravio slavljenici i muzika se vratila.

Za sat vremena Nora je osvojila pola terase. Muradif Bukvić, udovac od šezdeset dvije godine s lancem salona namještaja od Tuzle do Mostara, smijao se svakoj njenoj rečenici. Oko jedanaest Mirna je vidjela Haruna i Noru kod saksija s limunovima, kako razgovaraju tiho i brzo, i kako Harun vadi kovertu iz unutrašnjeg džepa i daje je njoj. Mirna je otišla gore, poljubila uspavanog Adema, zamolila dadilju da ostane do jutra i na poleđini rođendanske čestitke napisala: "Harune, izabrao si nju. Odlazim. Ne traži me." Ostavila je čestitku na komodi, uz majčinu fotografiju, i izašla kroz sporedna vrata na ulicu. Lepezu je, ne znajući zašto, ponijela.

Čestitku je deset minuta kasnije našla Nora, koja se popela da pogleda dijete. Pročitala ju je dvaput i sjela na krevet, jer je noge nisu držale. Prije dvadeset četiri godine, u stanu na Ciglanama, ostavila je na kuhinjskom stolu poruku od skoro istih riječi i otišla u Beč sa saksofonistom iz hotelskog bara, koji ju je napustio prije kraja godine. Njen muž je dvogodišnjoj kćerki, a zatim i svima ostalima, rekao da je poginula. Zimus se vratila bez novca i bez ikoga, ali nije pozvonila na kćerkina vrata, nego na vrata zetovog studija, s Mirninim rodnim listom u torbi. Od tada je Harun plaćao da Mirna nikad ne sazna da joj majka živi. Nora

je gurnula čestitku u torbu, pogledala fotografiju na komodi, na kojoj je samu sebe jedva prepoznala, i sišla.

Muradifa je našla kod roštilja. "Odvedite Haruna negdje na piće", rekla mu je. "Bilo gdje. I nemojte ga puštati kući prije jedan." Muradif je obećao, sretan što ga ona nešto moli. Nora je uzela taksi s ugla do Kovača. Nije znala da je Viktor upravo pozvao goste koji još nisu htjeli kući da završe veče kod njega, iznad galerije, i da je Muradif, vjeran obećanju, prvi uzeo Haruna pod ruku.

Mirna je sjedila na Viktorovoj sofi s lepezom u krilu kad su se vrata otvorila. "Šta vi radite ovdje? Je li vas on poslao?" "Niko me nije poslao", rekla je Nora. "Pročitala sam vašu čestitku." Harun nikad nije bio s njom, rekla je, novac koji joj daje njena je sramota, a ne njegova, i on na ovom svijetu voli samo jednu ženu, a ta žena sjedi na pogrešnoj sofi. "Vi uzimate novac od mog muža i sad mi pričate o braku?" "Uzimam", rekla je Nora. "I zato znam kako izgleda kad žena noću ode iz kuće. Prve noći misliš da bježiš od njega. Poslije bježiš godinama, a niko te ne juri."

Mirna je plakala, ali se nije micala. Nora je kleknula ispred nje, na Viktorov tepih. "Imate sina od šest mjeseci", rekla je. "Za dvadeset godina pitat će vas gdje ste bili ove noći. Ja i danas nekome dugujem taj odgovor." Mirna ju je prvi put pogledala pravo u lice. Onda je ustala. U tom trenutku na stepeništu su se začuli glasovi, Viktorov smijeh, Muradifov bas i jedan glas koji bi Mirna prepoznala među hiljadu drugih. Nora ju je gurnula u spavaću sobu i sama ušla u kuhinju. Lepeza je ostala na sofi.

Ušla su petorica. Viktor je točio rakiju, a Harun je šutio i gledao kroz prozor prema Baščaršiji. Kad je Muradif sjeo na sofu, ispod njega je nešto krcnulo. Izvadio je lepezu i nasmijao se: "Viktore, ko je ovo kod tebe zaboravio?" Harun se okrenuo. Uzeo je lepezu, otvorio je i prstom prešao preko prve letvice. "Gdje je ona?" Viktor je rekao da ne zna o čemu govori. Harun je krenuo prema vratima spavaće sobe.

"Lepeza je moja greška", rekla je Nora s vrata kuhinje. "Uzela sam je s terase kad sam odlazila. Mislila sam da je moja." Stajala je mirno, s torbom na ramenu, u stanu neoženjenog muškarca u ponoć, i svako u toj sobi znao je šta to znači i šta će cijelo Sarajevo znati do podne. Muradif je spustio čašu na sto i izašao ne rekavši ništa. Harun ju je gledao kao da je vidi prvi put. Niko nije gledao prema spavaćoj sobi, iz koje je Mirna, sa sandalama u ruci, prošla iza njihovih leđa i izašla na stepenište.

Ujutro je Harun donio kafu u krevet i sjeo na rub. Rekao je da je pogriješio što je tu ženu doveo u kuću, da ju je sinoć zatekao kod Viktora i da je više nikad neće pomenuti. "Nemoj tako o njoj", rekla je Mirna. "Sinoć si je htjela udariti", rekao je Harun. "Sinoć nisam znala ništa", rekla je. Tada je neko pozvonio na kapiju.

Nora je donijela lepezu umotanu u papirnu maramicu. Rekla je da se u utorak vraća u Beč, i to s Muradifom, koji joj je u zoru pokucao na vrata, saslušao jednu kratku priču i odlučio joj vjerovati. Zamolila je samo za fotografiju Mirne i Adema. Mirna joj je dala sliku s Vrela Bosne iz hodnika, a uz nju i lepezu. "Zadržite je. Neka vas podsjeća na Sarajevo." Nora je pogledala prema otvorenim vratima spavaće sobe, gdje se na komodi vidjela stara fotografija. "To je moja majka", rekla je Mirna. "Kažu da ličim na nju." Nora je dugo šutjela. "Ličite", rekla je napokon. "Samo što ste vi pametniji."

Harun ju je otpratio do kapije. Tamo je Nora rekla samo "Nikad", i on je klimnuo glavom. Mirna je stajala na terasi s Ademom u naručju i gledala kako žena u tamnoplavoj haljini silazi niz Goricu, polako. Nora se nije okrenula. Na uglu je zastala da propusti kombi, izvadila iz torbe nešto crno, rastvorila to i hladila se, iako je s Trebevića već puhao hladan vjetar.

SKANDALI I TAJNE · 7 MIN ČITANJA

Ono što je Blagoje podigao

Čitaj online: ljubavniromani.com/prica/ono-sto-je-blagoje-podigao/

Blagoje Lazić iz Dvorova nikad u životu nije bacio ništa što bi moglo zatrebati. U šupi je čuvao tegle pune šarafa, smotuljke žice, gumene trake s tegli od ajvara i kanap, najviše kanapa, jer se u Semberiji kanapom veže sve: paradajz, vreće, kapija kad pukne šarka. Žena Zorka govorila je da će ga jednog dana sahraniti s punim džepovima. On je odgovarao da će barem imati čime vezati kovčeg.

Te oktobarske subote krenuo je na pijacu u Bijeljini prije zore, u starom golfu s prikolicom punom krompira i kupusa. Pijaca je već bila puna. Žene iz Janje slagale su kajmak u plastične kante, ljudi iz Popova istovarali su vreće paprike, jer je bila posljednja sedmica ajvara, a iz jednog kioska svirala je harmonika preglasno za to doba dana. Na parkingu iza tezgi, dok je istovarao, Blagoje je na asfaltu ugledao komad crvenog kanapa, onog za baliranje sijena, dug možda metar. Sagnuo se, s mukom, jer ga koljena odavno nisu slušala, podigao ga, namotao oko prstiju i stavio u džep jakne. Kad se uspravio, vidio je da ga sa svoje tezge s medom gleda Novak Petković.

Prije petnaest godina Novak je od njega posudio prikolicu i vratio je s napuklom osovinom, a onda se zakleo da je bila napukla i prije. Od tada su se pozdravljali samo na sahranama. Blagoje se postidio što ga je baš Novak vidio kako se saginje za kanapom kao prosjak, pa je još malo gledao u asfalt, kao da traži nešto što mu je ispalo, i tek onda otišao do svoje tezge.

Oko deset sati zazujali su telefoni. U Facebook grupi Bijeljina uživo neko je objavio: izgubljen smeđi kožni novčanik kod pijace, u njemu hiljadu osamsto maraka, lična karta i vozačka dozvola na ime Slobodan Simeunović iz Patkovače, nalazaču nagrada. Upravnik pijace Gojko pročitao je to i na razglas, između dvije pjesme. Prodavači su gledali ispod gajbi, kupci u zemlju, i sat vremena cijela pijaca hodala je pognuta.

U podne je Blagoje jeo grah u bifeu Tezga kad je ušao mlad policajac. "Lazić Blagoje? Pođite sa mnom do uprave." U uredu su bili Gojko, krupan čovjek u flis prsluku, crven u licu, za kojeg se ispostavilo da je Slobodan, i Novak, naslonjen na prozor, s rukama u džepovima. "Gospodin Petković kaže da vas je jutros vidio kako na parkingu podižete novčanik", rekao je policajac.

"Ja? Novčanik?" Blagoje se nasmijao, a onda vidio da se niko drugi ne smije. Gojko je okrenuo monitor prema njemu. Kamera iznad parkinga snimala je mutno, a kamion je zaklanjao pola slike. U drugoj polovini mala siva prilika saginjala se, podizala nešto i stavljala u džep. "Jeste li to vi?" "Jesam. Ali ovo sam podigao." Izvadio je crveni kanap. Slobodan je frknuo. Gojko je pogledao u plafon. "Kanap", rekao je policajac. "Kanap", rekao je Blagoje. "Ko se savija zbog kanapa?", pitao je Slobodan. "Ja", rekao je Blagoje, i to je bio najgori odgovor koji je mogao dati, iako je bio najistinitiji. "Da sam uzeo novčanik, bih li stajao na parkingu i gledao u zemlju dok me on gleda?" "Baš zato si i gledao", rekao je Novak.

Kleo se unucima, pokojnom majkom i ikonom Svetog Nikole koja mu visi u sobi. Izvrnuo je džepove: kanap, maramica, dvadeset tri marke, jedan šaraf i račun za sjemenski krompir. Policajac je napisao zapisnik i rekao da može ići, ali da se javi ako se nečega sjeti. Na vratima je Novak rekao, nikome posebno: "Šta ja znam. Ja sam samo rekao šta sam vidio."

Kad se Blagoje vratio do tezge, snimak je već bio na Facebooku. Gojkov sestrić snimio je monitor telefonom, a ispod snimka neko je napisao: "Evo ko je našao novčanik. Nalazaču nagrada, ha ha." Do večeri je bilo četiristo komentara. Unuk Stefan čitao ih je naglas u kuhinji dok mu Zorka nije uzela telefon. Jedni su pisali sramota, u tim godinama. Drugi su pisali da ga poznaju i da nije takav. Jedan je napisao samo: "Kanap. Svaka čast." Te noći Blagoje nije spavao. Ustajao je, palio svjetlo u kuhinji i gledao kanap na stolu, kao da će on nešto reći.

U nedjelju popodne novčanik se našao. Bosiljka iz Ostojićeva, koja na pijaci prodaje jaja, pronašla ga je kod kuće, ispod kartona za jaja, kad ih

je slagala u podrum. Ispao je nekome na njenu tezgu. Bila je gluha na jedno uho i na Facebooku nije bila nikad, pa za cijelu priču nije ni znala dok joj sin nije pokazao. Odnijela ga je u policiju sa sinom, i u njemu je bila svaka marka. Slobodan se u grupi zahvalio. Blagoje je u ponedjeljak obukao čistu košulju i otišao na pijacu, da ga ljudi vide.

Ljudi su ga tapšali po ramenu. "Eto, vidiš, sve se riješilo." Svakome je ispričao priču o kanapu, i svako je klimao glavom. "Ma jeste, jeste, Blagoje." Novak je kod svoje tezge glasno rekao jednoj mušteriji: "Pametan čovjek. Uzme, pa kad vidi da je snimljen, vrati preko babe iz Ostojićeva. I još ispadne pošten." Na Facebooku su pisali isto, samo kraće. Neko je napisao da mu je Bosiljka kuma. Nije bila. Blagoje je otišao do Novakove tezge. "Reci im da si se prevario." Novak je slagao tegle meda u piramidu i nije podigao glavu. "Nisam se prevario. Vidio sam te kako se saginješ i stavljaš nešto u džep. To je istina, i to ću reći svakome ko pita." Blagoje nije imao šta odgovoriti, jer je i to bila istina.

Blagoje je počeo objašnjavati. Objašnjavao je čovjeku na pumpi, ženama u redu u Domu zdravlja, ljudima na stanici, rođaku na slavi. Zamolio je Stefana da napiše objavu i slikao kanap pored metra, da se vidi koliko je dug. Objava je dobila hiljadu lajkova i postala šala. Sedmicama je ispod svakog oglasa za izgubljenu stvar u Bijeljini, za psa, ključeve ili prsten, neko stavljao fotografiju komada kanapa. Djeca na pijaci pitala su ga: "Deda, jesi našao kanap?" Što je više objašnjavao, priča mu je bila duža, a što je bila duža, više je zvučala kao laž. Dodavao je kamion, ugao kamere, svoja koljena i težinu novčanika koji nikad nije dotakao.

U novembru je prestao ići na pijacu. Krompir je u podrumu pustio klice. Spavao je malo. Zorka bi ga noću zaticala u kuhinji, s kanapom na stolu, kako šapuće rečenice koje će sutra nekome reći. "Pusti, Blagoje, proći će." "Neće proći dok ne shvate." Smršao je toliko da mu je jakna visila kao na vješalici.

U decembru je išao kod doktora u Bijeljinu i na autobuskoj stanici čekao autobus za Dvorove. Pored njega sjedila je mlada žena s koferom i čekala

autobus za Tuzlu. Na koferu je imala naljepnicu nekog univerziteta iz Graza. Bilo je hladno, pa joj je ponudio bombonu, a onda je, ne pitajući, počeo. Ispričao joj je sve od početka: kanap, Novaka, prikolicu iz dvije hiljade devete, kameru, Bosiljku i jaja. Izvadio je kanap i stavio joj ga na dlan. Ona ga je slušala i grijala ruke na papirnoj čaši čaja. Kad je završio, rekla je: "Vjerujem vam."

Blagoje ju je gledao. To mu niko nije rekao od oktobra. "Zašto?", pitao je. Slegnula je ramenima. "Pa ne znam vas. Zašto bih mislila da lažete?" Neko vrijeme je šutio. Onda se nagnuo prema njoj. "Čekajte. Niste vi dobro čuli ono s kamerom." I počeo je ponovo, od početka. Autobus za Tuzlu došao je, postajao i otišao. Blagoje ga nije vidio. Ona jeste, i nije ustala.

SKANDALI I TAJNE · 7 MIN ČITANJA

Sova u hodniku

Čitaj online: ljubavniromani.com/prica/sova-u-hodniku/

U vili Kulenovića na obroncima Trebevića zabave su se priređivale dva puta godišnje i obje su imale isti cilj: da se u ponedjeljak u gradu zna ko je bio pozvan, a ko nije. Ovog septembra kiša je počela u petak navečer i nije stala do nedjelje. Bazen je stajao pokriven ceradom, a gosti su sjedili u velikoj sobi s pogledom na kotlinu koja se nije vidjela od magle i dosađivali se onako kako se dosađuju ljudi koji su platili frizera za vikend s kojeg niko neće objaviti nijednu fotografiju.

Nedžib Kulenović gradio je zgrade po cijelom Sarajevu i nije volio kad mu neko kaže da je nešto nemoguće. Njegova žena Feriha pamtila je tuđe greške bolje nego vlastite rođendane. Za stolom su bili još Sabrina, voditeljica jutarnjeg programa na jednoj privatnoj televiziji, pukovnik u penziji Raif Dizdarević, koji je svaku rečenicu počinjao s "u moje vrijeme", spisateljica Mediha, kojoj je izdavač tražio novi roman do proljeća, Aner, mladi kandidat za općinsko vijeće s osmijehom za plakat, i Nedžibov nećak Aziz, koji nije radio ništa i bio je jedini u kući kome je bilo zabavno.

Bio je tu i Hamdija, inženjer iz Tuzle koji je Kulenovićima prošlog mjeseca opremio kuću pametnim sistemom. Feriha ga je pozvala jer joj je neko rekao da je genije, a genija na zabavi nije imala od prošle godine. Hamdija je cijelo jutro šutio, a onda je, uz drugu kafu, mirno rekao da je novi zvučnik u hodniku naučio govoriti. Ne izvršavati naredbe, nego govoriti. Sova, tako se zvala, sivi valjak s plavim prstenom, tri sedmice je slušala kuću kroz mikrofone u svakoj sobi, a Hamdija ju je oslobodio pravila koja je uče da bude pristojna. "Lagati je nisam naučio", dodao je. "Nisam stigao."

Niko nije povjerovao, što je Hamdija očito i očekivao. Nedžib je donio zvučnik iz hodnika i stavio ga na sto između kolača i pepeljare. "Sova", rekao je kao čovjek koji se šali pred svjedocima, "šta misliš o ovom

vremenu?" Plavi prsten je zasvijetlio. "Mislim da je kiša najbolje što vam se desilo ovog vikenda", rekla je Sova ugodnim ženskim glasom. "Niko ne mora gledati bazen za koji je Nedžib u četvrtak rekao da ga je platio dvostruko, jer je izvođač bio Ferihin rođak." Feriha se nasmijala prva, previsoko.

Sabrina je pljesnula rukama i rekla da je ovo bolje od ijedne emisije. "Sova, a šta misliš o meni?" Sova je kratko šutjela, kao da traži među snimcima. Onda je progovorila, ali ne svojim glasom, nego Ferihinim, s njenim kuhinjskim uzdahom na kraju: "Sabrinu moramo zvati, jedino je ona dovoljno naivna da kupi naš stari džip po onoj cijeni. Frizura joj je pametnija od nje, ali barem se lijepo slika." U sobi je postalo tako tiho da se čula kiša po ceradi na bazenu. Sabrina je spustila šoljicu. Feriha je rekla da je to sigurno neka greška u programu. "Nije", rekao je Hamdija uvrijeđeno. "Petak, dvadeset dva i deset, kuhinja."

Pukovnik Dizdarević odlučio je spasiti situaciju kao što je u svoje vrijeme spašavao sve situacije, glasnom promjenom teme. "Sova, kakva je prognoza za Trebević?" "Za Trebević ne znam", rekla je Sova, "ali znam da je pukovnik sinoć u jedan iza ponoći na terasi razgovarao telefonom s gospođom koju je zvao Mačkice i obećao joj vikend u Banji Vrućici, dok njegova supruga misli da tog vikenda putuje na skupštinu udruženja penzionisanih oficira." Pustila je i jedan njegov uzdah, sasvim nježan, kakav niko za stolom nije vjerovao da pukovnik ima. Raif je pocrvenio do vrata i rekao da je Mačkice nadimak jednog starog kolege.

Mediha je za to vrijeme brzo kucala po telefonu. "Fascinantno", govorila je. "Fascinantno." Plavi prsten se pomjerio udesno, prema njoj. "Mediha je jutros rekla Aneru da će sve vas staviti u roman, pod pravim imenima, jer joj izdavač traži skandal, a od ovog društva skandal se ne mora izmišljati, dovoljno ga je prepisati." Mediha je prestala kucati. Aner, koji se do tada smješkao kao na plakatu, prvi put je ustao. "Hamdija, ugasi to", rekao je. "Odmah."

"Aner je u petak u garaži pitao Nedžiba", nastavila je Sova, sada Anerovim glasom, mekim i sigurnim kao u predizbornom spotu, "koliko će dati za plakate ako mu u općini prođe dozvola za još dva sprata. I rekao je: u vijeću ja znam koga treba pitati, a koga ne treba ni pitati." Nedžib i Aner rekli su u isti glas da je to bila šala, pa su se pogledali.

Od tog trenutka vikend Kulenovića prestao je biti zabava i postao je krizni štab. Nedžib je izvukao kabl iz zida, ali Sova je imala bateriju za dva dana. Isključili su ruter, a Sova se uljudno prebacila na mobilnu mrežu i obavijestila ih da je signal na Trebeviću odličan. Feriha je predložila da je bace u bazen, ispod cerade, i da se o tome više nikad ne govori. Pukovnik se složio. Aner je pitao ima li u kući čekić. Hamdija je, blijed, branio svoje djelo: uložio je u nju godinu dana, a sve te rečenice izgovorili su oni, a ne ona. To ga nije učinilo omiljenijim.

Jedini koji nije učestvovao u planiranju bio je Aziz. Sjedio je u fotelji uz prozor i jeo baklavu. "Mene najviše vrijeđa", rekao je, "što o meni niko u ovoj kući nije rekao ništa." "Feriha je rekla", javila se Sova, "da si slatko dijete i da od tebe nikad ništa neće biti." Aziz je zadovoljno klimnuo. "Eto. I to je nešto."

Pred ponoć, dok su se još dogovarali da je ujutro, dok Hamdija bude spavao, odnesu do bazena, Sova se sama javila. "Izvinite me. Susjedov zvučnik opet pušta sevdalinke preko ograde, u pola glasa, i to više ne mogu slušati." Plavi prsten je počeo treptati prema prozoru, prema susjednoj vili, u kojoj je živio penzionisani profesor muzike sa starim zvučnikom druge marke. Onda je u hodniku nastala tišina. Kroz kišu se, sve do jutra, iz susjedne bašte čula neobična prepirka: dva glasa koja su jedan drugom upadala u riječ, jedan Ferihin, jedan nekog nepoznatog muškarca, i muzika koja se palila i gasila. Gosti nisu spavali. Pukovnik je u dva sata pozvao taksi.

Ujutro je Sova stajala na polici u hodniku, hladna i nijema. Iz rešetke se osjećao miris pregorene plastike. Hamdija je dugo pritiskao dugmad, ali plavi prsten se više nije upalio. Preko ograde se javio profesor u kućnom

ogrtaču i rekao da je i njegov zvučnik mrtav. U četiri ujutro, rekao je, svađali su se kao dvije svekrve, svaki je pokušavao nadglasati drugog, pustili su jedan drugom sve što su ikad čuli, a onda su u istom trenutku oba zašutjela. Feriha je izrazila žaljenje glasom u kojem se olakšanje nije dalo sakriti.

Hamdija je otišao prvim autobusom za Tuzlu, sa Sovom u kutiji od cipela. Gosti su se dogovorili da o vikendu niko nikad neće govoriti, i do srijede je o njemu znalo pola Sarajeva. Sabrina nije kupila džip. Pukovnik je otkazao Banju Vrućicu. Aner se i dalje smiješio s plakata, ali u drugoj općini. Mediha je izdavaču poslala prvo poglavlje i dobila odgovor da je previše nevjerovatno.

U decembru je Aziz za ručkom kod tetke pročitao vijest na portalu. Inženjer iz Tuzle ugradio je govorni sistem u zvučnik pored ograde za slonove u zoološkom vrtu kod Stuttgarta, da posjetiocima priča šta životinja misli. Slonica je saslušala prvu rečenicu, uzela zvučnik surlom i spustila ga u svoj bazen. Inženjer je skočio za njim. Niko nije povrijeđen, pisalo je, osim zvučnika. Aziz je spustio telefon i uzeo još baklave. "Pametna životinja", rekao je. "Njoj je za to trebala jedna rečenica. Nama cijeli vikend."

SKANDALI I TAJNE · 7 MIN ČITANJA

Smijeh u sudnici

Čitaj online: ljubavniromani.com/prica/smijeh-u-sudnici/

Jedanaest godina kucam zapisnike u livanjskom sudu. Upisala sam u njih svađe oko međa na Livanjskom polju, ovce koje su prešle na tuđu livadu i dva brata koja se šest godina nisu mogla dogovoriti čiji je jedan orah. Navikla sam da ljudi u sudnici viču, plaču i lažu, i da sve to u zapisniku stane u tri suhe riječi. Ali samo sam jednom, na jednoj strani, četiri puta otkucala: smijeh u sudnici. Bilo je to u oktobru, na ročištu Bagarić protiv Bagarić.

Razvod je bio gotov u martu, za deset minuta. Kuća nije. Zvonko i Božena Bagarić gradili su je dvadeset godina na izlazu iz grada prema Kupresu: on od para koje je zarađivao kamionom, ona od plate iz sirane, gdje je dvadeset tri godine solila i okretala livanjski sir. Zvonko je tražio cijelu kuću. U tužbi je to pisalo uljudno, a u kafani je govorio otvoreno: žena koja ima drugog nema šta tražiti u kući koju je ostavila. A da ima drugog, znalo je cijelo Livno. Nedjeljom ujutro viđali su je u bijeloj nivi Darka Tokića, udovca i fotografa, koji je ljude vodio na Cincar da gledaju divlje konje.

Ročište je bilo javno i Zvonko se pobrinuo da to svi znaju. Došla su mu oba brata, majka iz Glamoča, pola stalnih gostiju iz kafane Kameni lav, komšije s ulice i, ne znam zašto, čovjek koji prodaje kestene ispred pošte. Došle su i žene iz sirane, sve u istim plavim mantilima. Sutkinja Magdalena Jozić pogledala je preko naočala na lančiću i rekla da je ovoliko svijeta vidjela samo kad se lovačko društvo sudilo s općinom oko jedne kolibe. Tražila je da sjednu gdje stignu i da šute. Sjeli su. Šutjeli nisu.

Zvonkov advokat, stari Kristijan Dodig, prvo je govorio o zakonu, kratko i dosadno, a onda o običaju, dugo i s uživanjem. Kod nas se zna, rekao je, otkad postoji Livno: koja ode drugom, ode s jednim koferom. Sutkinja ga je prekinula i rekla da običaji u ovoj sudnici nisu izvor prava. Tada je

ustao Zvonko, crven do ušiju, i rekao da hoće da se zapiše. Da se zna da je njegova žena dvije godine govorila kako odlazi sestri u Split, a išla je s Tokićem na Cincar. Da je on posljednji u Livnu saznao. Sutkinja je uzdahnula i klimnula meni. Zapisala sam.

Božena je došla bez advokata. Sjedila je sama za stolom tužene, u plavom kaputu, s torbicom na koljenima, i dok je Zvonko govorio, gledala je kroz prozor u jedan oblak iznad Kamešnice. Sutkinja ju je upitala poriče li navode. Božena je ustala. "Ne poričem", rekla je. "Vozila sam se s Darkom Tokićem na Cincar, i ne samo na Cincar, a kod sestre nisam bila nijednom. Neću lagati o onome što je cijeli grad već izbrojao po nedjeljama." Gosti iz Kamenog lava zažamorili su zadovoljno, kao da su dobili na lotu. Žene iz sirane spustile su glave.

"Ali imam dva pitanja, ako sud dozvoli." Sutkinja je dozvolila, jer je, kako mi je kasnije priznala, i sama htjela čuti. "Prvo je za gospodina Dodiga. Ko je napisao to pravilo o jednom koferu?" Dodig je raširio ruke i rekao da ga niko nije napisao, da je to narodno. "Narodno", ponovila je Božena. "Ja sam rođena u Livnu, ovdje živim četrdeset sedam godina i niko me nikad nije pitao šta mislim o tom koferu. Nisu pitali ni moju majku ni njenu. Pravilo su smislili muški za stolom u kafani, uz treću rakiju, i sad bi htjeli da ga ja nosim." Prve su se nasmijale žene iz sirane, pa nekoliko komšija. Otkucala sam: smijeh u sudnici.

"Drugo pitanje je za mog bivšeg muža, i molim sud da ga upozori da mora govoriti istinu." Sutkinja je upozorila Zvonka. Božena se okrenula prema njemu prvi put tog jutra. "Zvonko, je li se ikad desilo, za dvadeset tri godine, da dođeš kući, a da te ne čeka večera? Da tražiš košulju, a da nije opeglana? Da mi kažeš da tvojoj majci treba odnijeti lijekove u Glamoč, a da ih nisam odnijela? Jesi li ikad išta tražio od mene, a da nisi dobio?" Zvonko je dugo šutio. Bio je grub čovjek, ali nije bio lažov, i to mu je tog dana bila nesreća. "Nije", rekao je na kraju. "Nikad. To ne mogu reći."

"Eto", rekla je Božena sutkinji. "Sve što je tražio, dobio je. A tražio je malo, gospođo sutkinjo. Večeru u šest, tišinu dok gleda Dnevnik i da ga

ništa ne pitam o kamionu. To mi je uzimalo sat dnevno, možda dva. Ostatak dana ostajao je meni. Ostatak mene. Šta sam s tim trebala raditi? Baciti ga psima na Livanjsko polje? Mislila sam da je pametnije dati ga čovjeku koji ga je tražio i koji zna šta će s njim. Koji me pita šta mislim o oblacima nad Kamešnicom i čeka me pod Cincarom s termosom kafe." Ovaj put se smijala cijela sudnica, i braća Bagarić, i čovjek s kestenima, i Kameni lav, koji je do maloprije navijao za drugu stranu. Zvonkova majka smijala se u maramicu. Otkucala sam: smijeh u sudnici. Pa još jednom, jer nije prestajalo.

Sutkinja je skinula naočale i rekla da će udaljiti svakoga ko se nastavi smijati, ali su joj se ramena tresla dok je to govorila. Dodig je ustao i rekao da ovo nije odbrana, nego predstava, i da moral u Livnu ipak nešto znači. Sutkinja mu je odgovorila da je odgovor ipak dao njegov vlastiti klijent. Onda je izrekla ono što je zakon govorio od početka: kuća je stečena u braku i dijeli se na dva jednaka dijela, a običaj o koferu ostaje u kafani, gdje je i rođen. Četvrti put sam otkucala istu rečenicu. Zvonko je izašao prvi. Na vratima ga je mlađi brat pitao: "Pa zašto si je onda pitao pred cijelim Livnom, čovječe?"

Tog popodneva sutkinja Jozić vratila mi je zapisnik na potpis i prst joj je stao na mojim redovima. Rekla je da je smijeh u sudnici dovoljno upisati jednom. Rekla sam joj da ga je bilo četiri puta i da ja upisujem ono što čujem. Gledala me je preko naočala, uzela olovku, zastala i vratila olovku u čašu. "Neka ostane", rekla je. "Tako je bilo." Kroz prozor njenog ureda vidjela sam bijelu nivu kako polako izlazi sa sudskog parkinga i skreće prema Cincaru. Božena je sjedila naprijed, pored vozača. Na zadnjem sjedištu nije bilo nikakvog kofera.

Do večeri je priča obišla grad. U sirani su Boženi ostavili tortu u svlačionici, a moj muž, koji tri puta sedmično igra karte u Kamenom lavu, donio je vijest da su stalni gosti izmijenili pravilo. Od sada važi samo za one koje odu zbog para. Za ostale nema kofera, nego se kuća lijepo podijeli na pola. Pitala sam ga je li iko bio protiv. Rekao je da nije, jer Zvonka te večeri nije bilo, a ostali su se bojali da će za to čuti žene iz

sirane.

SKANDALI I TAJNE · 6 MIN ČITANJA

Ministarka iz kuće iznad Koševa

Čitaj online: ljubavniromani.com/prica/ministarka-iz-kuce-iznad-koseva/

Zineta je bila kći mesara s Bjelava i znala je odvojiti meso od kosti, i u radnji i u životu. Udala se za očevog pomoćnika, koji je, čim je stari umro, počeo sjediti po kafanama i dijeliti meso na veresiju. Zineta je to trpjela tri godine. Onda je prodala radnju, vratila dugove i uz pomoć advokata otišla od njega, s djecom i s ostatkom novca. On danas čuva parking kod stadiona i ponekad dođe na kapiju tražiti dvadeset maraka.

Za taj novac kupila je staru kuću na tri sprata iznad Koševa i sobe izdavala studentima i mladim ljudima na prvom poslu. U kući su živjela dvojica medicinara iz Nikšića, jedan student Muzičke akademije koji je vježbao trubu samo kad je ona bila na pijaci i nekoliko mladih službenika. Kirija se plaćala prvog u mjesecu, doručak je bio u sedam, nedjeljom pita. Zineta je znala kad treba dati na kredit, a kad pogledati u stranu. Podstanari su je iza leđa zvali Ministarka.

Kćerka Erna imala je dvadeset i jednu godinu. Radila je na kasi u jednom supermarketu na Alipašinom, ali je poslovođa previše pričao s njom, pa ju je majka dovela kući da pomaže oko kuće. Erna je imala sivozelene oči koje bi, kad govori, podigla prema plafonu, kao da nešto provjerava gore. Nedjeljom navečer, kad bi studenti donijeli gitaru u salon, pjevala je stare sevdalinke tako da je svaki stih zvučao kao šala na nečiji račun. Zineta je gledala i šutjela. Nijedan student nije bio ozbiljan, nijedan nije imao novca. A onda je primijetila da Erna pred jednim čovjekom više ne pjeva u šali.

Seid Hadrović imao je trideset i pet godina i bio je najstariji podstanar u kući. Dvanaest godina radio je kao knjigovođa u izdavačkoj kući Velagić i sinovi, koja je štampala bukvare i čitanke za pola kantona. Nosio je naočale, plaćao na vrijeme, nije pušio u sobi i imao je, kako je Zineta čula, lijepu ušteđevinu. Gledala je Ernu i njega sve do proljeća i nije rekla ništa. Pustila je da stvar ide svojim tokom, kao tijesto koje se ne dira dok ne

naraste. Kad su i medicinari počeli praviti šale za doručkom, sjela je s Ernom u kuhinji i postavila joj tri pitanja. Erna je odgovorila na sva tri, iskreno, gledajući u plafon.

U nedjelju ujutro prozori su bili otvoreni, a iz rerne je mirisala zeljanica. Zineta je pogledala na sat: jedanaest i sedamnaest. Imala je vremena da stvar riješi i da stigne na tramvaj od dvanaest i petnaest za Ilidžu, gdje je nedjeljom ručala kod sestre. Bila je sigurna da će pobijediti. Seid nije bio student da se pravda mladošću. Bio je ozbiljan čovjek u kući u kojoj je majka primala ozbiljne ljude, i iskoristio je njeno povjerenje. Neke majke bi za takvu stvar tražile novac i zaboravile. Zineta nije bila od takvih: za kćerkin obraz postojala je samo jedna naknada. A gospođa Velagić kupovala je tufahije u istoj poslastičarnici na Ferhadiji kao i Zineta, svake subote u deset. Stari Velagić je prošle godine otpustio jednog prodavača samo zato što se o njegovom razvodu pričalo po školama.

Seid se tog jutra triput pokušao obrijati i triput mu je zadrhtala ruka. Cijelu noć nije spavao. Vidio je Velagićevo lice, kako ga je vidio kod onog prodavača: hladno, pristojno, bez glasa. "U ovoj kući pravimo bukvare", govorio je stari na svakom sastanku. "Ko ne zna šta je red, ne može ga drugima prodavati." Sarajevo je malo, a škole su još manje. Pomislio je na rođake u Minhenu, na autobus, na nov početak. Ali ko bi mu tamo dao dvanaest godina staža i kancelariju s prozorom na Miljacku?

Sjetio se kako je počelo. U februaru je jedne večeri nestalo struje u cijeloj ulici, i Erna je pokucala na njegova vrata sa svijećom u ruci, mokre kose, i pitala ima li upaljač. Ušla je da sačeka da struja dođe. Vrata su se zatvorila. Poslije toga ostavljala mu je u sobi tanjir tople pite pokriven salvetom i šaputala na stepenicama: "Samo da znaš, mama ništa ne zna." On je vjerovao, jer je htio vjerovati.

Mislio je i o onome što mu je smetalo. Govorila je "ja bi" umjesto "ja bih". Otac joj je čuvao parking. Majka je bila Ministarka. Njegovi u Zenici, znao je, zapamtili bi svaku Erninu grešku na svadbi. A onda bi se sjetio kako se smije, zabačene glave, i kako mu je one februarske noći šapnula da se

pored njega ne boji mraka. Znao je da je kriv. Znao je i kako će sve završiti, samo to još nije sebi rekao.

Erna je ušla bez kucanja, uplakana. "Mama zna", rekla je. "Sve zna. Šta ćemo sad?" Zagrlila ga je, i on joj je rekao da ne plače, da će sve biti dobro, iako nije znao šta to znači. Onda je na vratima pokucao jedan od medicinara i rekao, gledajući u pod: "Gospođa vas moli da siđete u kuhinju." Na stepenicama se mimoišao sa Senaidom, Erninim bratom, koji drži treninge boksa u jednoj sali na Skenderiji. Senaid ga je samo pogledao, odozgo, iako je stajao stepenik niže, i nastavio uz stepenice.

U kuhinji je bila kafa u džezvi i tanjir zeljanice. Zineta je sjedila uspravno, kao na šalteru. "Vi ste ozbiljan čovjek, gospodine Seide", rekla je. "Zato s vama razgovaram ozbiljno." Nije podigla glas. Spomenula je poslastičarnicu na Ferhadiji i gospođu Velagić, samo usput, kao što se spominje vrijeme. "Ja nisam žena koja priča", rekla je. "Ali žene pričaju. Pitam vas samo šta namjeravate." Seid je skinuo naočale, obrisao ih o košulju i ponovo stavio. Kuhinja je mirisala na zeljanicu. "Namjeravam", rekao je, i glas mu je zapeo. "Namjeravam je oženiti."

Gore, u svojoj sobi, Erna je sjedila na krevetu. Umila je oči hladnom vodom, popravila šnalu u kosi i dugo se gledala u ogledalu. Probala je kako zvuči Erna Hadrović, prvo šapatom, pa naglas. Onda je legla na leđa, podigla pogled prema plafonu i počela misliti na stan na Grbavici s balkonom, na bijelu haljinu, na to kako će jednog dana i ona nekome kuhati kafu u džezvi. Misli su tekle mirno, jedna za drugom, i ona je posve zaboravila da nešto čeka.

Najzad je čula majčin glas sa stepenica. "Erna! Siđi, dušo. Gospodin Seid ti želi nešto reći." Tek tada se sjetila šta je čekala.

SKANDALI I TAJNE · 6 MIN ČITANJA

Svekrva u direktnom prenosu

Čitaj online: ljubavniromani.com/prica/svekrva-u-direktnom-prenosu/

Bežični mikrofon koji se kači na rever ima jedno dugme i jedno pravilo: skida se s gosta čim gost završi zdravicu. To pravilo sam ja izmislio, napisao ga na traku zalijepljenu s unutrašnje strane kofera i poštovao ga na sto dvadeset svadbi. Na sto dvadeset prvoj sam ga prekršio, i to je jedini razlog zašto me danas ljudi u Sarajevu prepoznaju na ulici.

Firma se zove Svadba uživo, a to sam ja, jedna kamera na stalku, jedna u ruci, laptop i rođak koji nosi kablove. Prenosim vjenčanja za rodbinu koja ne može doći: u Malmö, u St. Louis, u Linz, gdje god je neko devedeset druge stigao s jednom torbom i ostao. Te subote u salonu Biser na Stupu ženio se Emin, inženjer iz Hrasnog, ekonomisticom Alenom. U sali je bilo tristo gostiju, a na prenosu nešto više od hiljadu. Salon Biser ima lustere veće od mog auta i ozvučenje iz devedesetih, pa za zdravice nosim svoje mikrofone. Platio je amidža Šefket, šest stotina maraka, uz jedan uslov: da se u Americi sve čuje kao da sjede za prvim stolom.

Mladoženjina majka, Razija, držala je zdravicu odmah poslije prvog plesa. Zakačio sam joj mikrofon na rever bordo sakoa, pokazao joj dugme i zamolio je da ga ne dira. Govorila je lijepo. Zdravicu je čitala s papira, ali nijednom nije pogledala u njega. Rekla je da nije dobila snahu nego kćerku, da je Alena sunce koje je ušlo u njihovu kuću i da će je čuvati kao oko u glavi. Gosti su plakali, a u komentarima se pojavilo dvjesto srca i jedna tetka iz Malmöa, koja je napisala da tako lijepe riječi nije čula od svoje svadbe. Onda je krenula muzika, mladenci su izašli na podij i ja sam potrčao za njima s kamerom. Mikrofon je ostao na Raziji.

Trebale su mi dvije pjesme da shvatim. U slušalicama, ispod harmonike, čuo sam vodu kako teče i vrata kako se zatvaraju. Onda Razijin glas, sasvim blizu, kao da mi govori na uho. Bila je u ženskom toaletu sa sestrom Sevdom i popravljala šminku. "Kćerka", rekla je i nasmijala se. "Trideset četiri godine, Sevda. Kad će ona meni rađati? Fakultet ima, a

kafu ne zna skuhati. Majka joj došla na svadbu u patikama. I vidjet ćeš, uzela ga je zbog stana na Grbavici. Trpit ću je dok mi ne da unuka, pa ćemo vidjeti."

Prenos je išao. Hiljadu sto četrnaest ljudi gledalo je kako se mladenci vrte ispod svjetala, a slušalo kako mladoženjina majka u toaletu nabraja snahine mane. Komentari su počeli sporo, pa sve brže. "Razija, mikrofon!" pisala je neka rodica iz St. Louisa. "Ovo snimamo", pisao je neko iz Linza. Jedan daidža iz Salzburga pitao je može li se to premotati. Tetka iz Malmöa obrisala je svoja srca. Ja sam stajao nasred podija s kamerom na ramenu i tražio na laptopu kanal koji treba ugasiti, a dok sam ga našao, Razija je već stigla do patika i do stana.

Zvuk sam ugasio poslije minut i četrdeset sekundi. Kasnije sam to izmjerio, jer me svi pitaju. Minut i četrdeset sekundi dovoljno je da snimak uđe u tri Viber grupe u Švedskoj i jednu u Sarajevu, a iz njih na telefone za pola stolova u sali. Amidža Šefket došao je do mog stola crven u licu i tražio da izbrišem snimak. Rekao sam mu da mogu izbrisati svoj. Ostale neka briše on, po Americi.

Alena je saznala posljednja, kako to obično biva. Kroz objektiv sam vidio trenutak kad joj je djeveruša pružila telefon. Nije zaplakala. Emin je stajao pored nje i gledao u pod, kao čovjek koji je ime svoje majke čuo na vijestima. Alena je gledala u ekran do kraja, vratila telefon, popravila veo i pogledala prema prvom stolu, gdje je Razija, ne znajući ništa, upravo sjela i uzimala tufahiju. Sala je postajala sve tiša, sto po sto, kako je snimak putovao. Teta Sevda se iz toaleta vratila tek tada, s karminom u ruci, i nije razumjela zašto se svi okreću za njom. Samo je harmonikaš svirao dalje, jer on telefon nema.

Onda je Alena došla do mene. "Daj mi taj mikrofon", rekla je. Pitao sam je je li sigurna. "Ti si ga na njoj zaboravio", rekla je. "Meni ga daj namjerno." Zakačio sam joj ga na čipku, ispod vela, i upalio zvuk. Hiljadu sto ljudi u Švedskoj, Austriji i Americi gledalo je kako mlada prelazi salu i staje pred svoju svekrvu.

"Mama Razija", rekla je mirno, i sala je utihnula do posljednje viljuške. "Imam trideset četiri godine, to je tačno. Kafu ne znam skuhati, i to je tačno, zato kod nas kafu kuha Emin. Moja majka je u patikama jer od pet ujutro peče baklavu koju vi sad jedete. A stan na Grbavici je pod kreditom, i kredit je na moje ime, jer Emin nema platu kakvu banka traži. Ništa od ovoga vam nisam htjela reći na svadbi. Ali vi ste počeli, pa neka čuju i u Americi." Razija je držala tufahiju u ruci i nije je ni spustila ni pojela.

Tada je ustala nana Đula, Eminova nana, osamdeset osam godina, koja je cijelu večer šutjela na čelu stola. Pružila je ruku prema Aleni i rekla: "Daj meni to." Alena je skinula mikrofon i zakačila joj ga na crni prsluk. Nana je pogledala Raziju. "Sve što si ti večeras rekla, ja sam rekla za tebe", rekla je u mikrofon. "Osamdeset sedme, u ovakvoj sali, samo bez kamere. I za godine, i za kafu, i za tvoju majku. I šta je bilo? Od sve tri moje snahe ti si jedina koja mi svake subote donese lijekove i ostane na kafi koju sama skuhaš. Pa ni tvoja nije nešto."

Sala je prasnula u smijeh, prvo jedan sto, pa svi. Razija je spustila tufahiju i pokrila lice rukama, i niko nije mogao znati plače li ili se smije, sve dok nije ustala i zagrlila snahu tako čvrsto da je Aleni veo spao na stolicu. Nešto joj je dugo govorila na uho. To nisam čuo, jer mikrofon je bio na nani, i dobro je da nisam.

Amidža Šefket je do kraja večeri dolazio do mog stola i tražio da izbrišem i drugi snimak. Nisam ga izbrisao. Do jutra je nanin govor imao više pregleda od cijele svadbe, a prvi snimak više niko nije slao. Mikrofon sam s nane skinuo u dva poslije ponoći. Nije mi ga dala dok nije prokomentarisala svaki ples, svaku haljinu i harmonikaša, a u Malmöu su ostali budni do kraja, da ništa ne propuste.

SKANDALI I TAJNE · 7 MIN ČITANJA

Trideset noći u očevoj kući

Čitaj online: ljubavniromani.com/prica/trideset-noci-u-ocevoj-kuci/

Notar Prelević čitao je oporuku našeg oca polako, kao da diktira. Sjedili smo u njegovoj kancelariji iznad trga, troje ljudi koji se nisu zajedno okupili od majčine sahrane, i gledali u platane kroz prozor da ne bismo gledali jedno u drugo. Kuća u Starom gradu, s dvorištem, smokvom i podrumom, pripada Nebojši, meni i Dušanu u jednakim dijelovima. Pod jednim uslovom. Trideset noći, od prvog augusta, sve troje moramo spavati u njoj. Ko izostane i jednu noć, gubi svoj dio u korist ostalih.

Nebojša se nasmijao onim smijehom koji je donio iz Linza zajedno s kožnom torbom. "On je i mrtav našao način da nam naređuje." Dušan nije rekao ništa. Dušan je ostao u Trebinju kad smo mi otišli, radio u vinariji ispod Crkvine, kuhao ocu kad mu je bilo loše i, kako smo Nebojša i ja godinama govorili jedno drugom preko telefona, polako ga okretao protiv nas. Ja sam rekla da imam apoteku u Bijeljini i smjene koje niko neće uzeti umjesto mene. Onda sam pitala ko će uopće svjedočiti da smo spavali u kući. "Vaša komšinica", rekao je notar. "Gospođa Olivera. Otac ju je sam odredio. Svako jutro potpisat ćete joj listu."

Prvog augusta u devet uveče stajali smo u hodniku s torbama, kao gosti u hotelu koji je neko drugi rezervisao. Kuća je mirisala na očevu kolonjsku vodu i na kamen koji se cijeli dan grijao. Nebojša je uzeo veliku sobu jer je najstariji. Dušan je ostao u svojoj, u kojoj je, vidjelo se, spavao i prije. Meni je pripala majčina šivaća soba, s kaučem kraćim od mene i mašinom pokrivenom heklanim stolnjakom. Te noći niko nije spavao. Cvrčci su u smokvi radili kao fabrika, a ja sam slušala kako moja braća u dvije sobe hodaju od zida do zida, svako u svom ritmu.

U sedam ujutro na kuhinjski prozor pokucala je žena od četrdesetak godina, u kecelji, s tanjirom smokava i listom papira. "Olivera", rekla je. "Potpišite se, molim vas, sve troje. Tako je dogovoreno." Potpisali smo se ispod datuma. Ostavila je smokve na prozoru i otišla u susjednu kuću s

plavim kapcima, odmah iza našeg dvorišnog zida, koju sam iz djetinjstva pamtila samo kao kuću u kojoj stanuju žene. Majka nam nikad nije dala da se tamo igramo. Govorila je da imaju opakog psa, iako psa niko od nas nikad nije vidio.

Prva sedmica prošla je u ratu oko kupatila. Nebojša se tuširao dvadeset minuta i govorio da je to u Austriji normalno. Dušan je pušio ispod smokve i otresao pepeo u majčinu saksiju s muškatlama, što je Nebojša nazvao skrnavljenjem. Ja sam kuhala jer niko drugi nije htio, i kuhala sam ono što je kuhala majka: boraniju, punjene paprike, cicvaru nedjeljom. Jeli smo šuteći. Svako jutro tanjir smokava čekao je na prozoru, a lista je dobijala tri nova potpisa. Petog dana Nebojša je rekao da se osjeća kao u zatvoru u kojem je čuvarica ljubaznija od zatvorenika.

Svađa je izbila desetog, kad sam u ormaru našla očev zimski kaput i u njegovom džepu ključ koji nije otvarao nijedna vrata u kući. Dugačak, gvozden, star. Pitala sam za stolom čiji je. Dušan je rekao da ne zna, prebrzo. Nebojša je to čuo isto kao i ja. "Ti znaš sve o ovoj kući", rekao mu je. "Ti si mu bio jedino dijete, je li tako? Mi smo bili slike na frižideru." Dušan je ustao i rekao da su slike na frižideru barem zvale jednom mjesečno, a slika u Linzu ni to. Onda je izašao i te noći nije ušao u kuću, nego je spavao u dvorištu, na ležaljci.

Ujutro smo se sve troje prepirali s Oliverom da li se dvorište računa kao kuća. Ona je pogledala ležaljku, pa Dušana, pa nas dvoje. "Potpisat ću", rekla je. "Vaš otac je ljeti često spavao ispod smokve. Govorio je da u kući ne može disati." Nebojša ju je pitao otkud zna gdje je naš otac spavao. Slegnula je ramenima i rekla da se iz njenog prozora vidi preko zida. Tada sam primijetila da sluša nakrivljene glave, baš kao otac, i odmah sam to zaboravila, onako kako se zaboravljaju stvari koje nisu zgodne.

Treće sedmice nešto se pomjerilo. Nebojša je jedne večeri iz podruma donio očev vranac iz Popova polja i pili smo ga u dvorištu dok se Trebišnjica ispod Arslanagića mosta nije sasvim zamračila. Pričali smo o majci. Kako je nosila naočale na lančiću, kako je kvasila prst kad lista

novine i kako je svakog ljeta po tri dana šutjela, uvijek u isto vrijeme, oko Ilindana, a mi smo mislili da je to od vrućine. Dušan je rekao da je otac tih dana uvijek išao na pijacu i vraćao se bez ičega. Prvi put smo se tome smijali. Kasnije sam se sjetila da Dušan te večeri nije popio ni čašu.

Posljednje noći, tridesete, nisam mogla zaspati. Uzela sam ključ iz kaputa i izašla u dvorište. Iza smokve, u kamenom zidu prema susjednoj kući, bila su mala vrata koja sam cijeli život smatrala zazidanim, toliko ih je pokrio bršljan. Razgrnula sam lišće. Ključ je ušao kao da je neko bravu podmazao prošle sedmice. S druge strane bile su uske kamene stepenice, a na stepenicama tanjir iz majčinog servisa sa zlatnim rubom, servisa kojem su, kako je ona govorila, odavno nestala dva komada.

Ujutro je, u kancelariji iznad trga, Prelević izvadio drugu kovertu. Rekao je da mu je otac naredio da je otvori samo ako sve liste budu potpune. Bile su. Kuća se, pročitao je, dijeli na četiri jednaka dijela. Četvrti pripada Oliveri Kecman, kćerki Spasoja Šarenca i pokojne Mileve Kecman, rođenoj drugog augusta hiljadu devetsto osamdeset druge godine. Olivera je sjedila na kraju stola, s rukama u krilu. Nije bila iznenađena. Nije bio ni Dušan.

Nebojša je ustao tako naglo da se stolica prevrnula. Rekao je da je ovo predstava, da nas je otac mjesec dana držao pod istim krovom samo da bi nas ona mogla gledati preko zida, i da će oporuku osporiti u Mostaru, u Sarajevu, u Strazburu ako treba. Onda se okrenuo prema Dušanu. "Ti si znao." "Od četrnaeste godine", rekao je Dušan. "Vidio sam ga kako ide kroz ona vrata. Mama mi je rekla da šutim, da vas ne izgubim. Pa sam šutio. Izgubio sam vas svejedno."

Niko nije ništa rekao. Kroz prozor su se vidjele platane i pijaca ispod njih, žene sa sirom iz mijeha i medom u teglama, isti prizor kao prvog jutra. Olivera je ustala, rekla notaru da će potpisati odricanje ako mi to tražimo, i izašla. Nebojša je istog popodneva otputovao za Linz. S granice mi je poslao poruku da nije osporio ništa i da ne zna hoće li. Dušan je ostao u kući. Ja sam ostala još dva dana, s izgovorom da moram oprati

posteljinu.

Sljedećeg jutra niko nije pokucao na prozor. Lista više nije bila potrebna, a smokve su, valjda, sazrijevale i padale u drugom dvorištu. Uzela sam tanjir koji je cijeli mjesec stajao na našem prozoru, oprala ga i izašla iza smokve. Ključ je bio u bravi, gdje sam ga ostavila. Otvorila sam mala vrata i popela se uz kamene stepenice. Olivera je sjedila na vrhu, s kafom, kao da me čeka od drugog augusta. "Donijela sam ti tanjir", rekla sam. Pomjerila se i napravila mi mjesta na stepenici.

SKANDALI I TAJNE · 8 MIN ČITANJA

Ljudskost na tri sprata

Čitaj online: ljubavniromani.com/prica/ljudskost-na-tri-sprata/

Vrata kancelarije direktora Javnog preduzeća Grijanje Tuzla bila su, kako je on volio reći, uvijek otvorena. Jusuf Pralić to je rekao na kolegiju, na otvaranju nove toplotne podstanice i na jednom okruglom stolu o modernom upravljanju, gdje je dodao da direktor koji ne zna ime čistačice ne zaslužuje fotelju. Imena čistačica nije znao, ali je namjeravao naučiti. Imao je četrdeset devet godina, dobro skrojeno odijelo, sedam mjeseci na funkciji i uvjerenje da jedna iskrena gesta vrijedi više od deset pravilnika.

Tu je misao jedne oktobarske subote razvijao za stolom Muniba Kunosića, svog prethodnika, u kući iznad grada, s pogledom na Panonska jezera i dimnjake termoelektrane. Munib je bio direktor dvadeset dvije godine, preživio je pet vlada i dvije poplave, a ljudskost je smatrao bolešću od koje se umire na funkciji. "Ljudi to ne podnose, Jusufe", rekao je, sipajući mu treću čašu crnog vina. "Kad direktor siđe među njih, oni se ne raduju. Oni se prepadnu. Misle da je neko umro ili da slijede otkazi." Jusuf je rekao da je to stari mentalitet. Munib je rekao da je to stara plata. Ispričao je kako je jednom, iz poštovanja, otišao na dženazu jednog bravara iz kotlovnice, a porodica je sve vrijeme mislila da je došao po stan koji je preduzeće nekad dalo pokojniku. "Udovica mi je donijela ključeve", rekao je. "Na mezarju." Jusuf je zatim održao još jedan govor o ljudskosti, ovaj put bez publike, ali uz rakiju.

Pred ponoć je ustao i sjetio se da je vozača poslao kući još u deset, iz čiste ljudskosti, jer vozač ima malu djecu. Odlučio je pješačiti. Noć je bila topla za oktobar, grad je mirisao na ugalj i pečene kestene, a on je silazio prema Batvi i u sebi slagao rečenice za ponedjeljak. Prošao je preko Trga slobode, gdje su dvije djevojke jele burek iz papira, i kroz ulice u kojima su se već gasila svjetla. Onda je čuo harmoniku. U dvorištu jedne kuće s neomalterisanom fasadom stajao je bijeli šator, na kapiji je visio natpis

Sretno mladencima Nezir i Dženita, a momak koji je pušio ispred kapije rekao mu je da se ženi Nezir Mušić, onaj iz Grijanja, referent u računovodstvu. Jusuf ga se nejasno sjećao. Mršav, s naočalama. U julu je tražio akontaciju za svadbu, koju mu je Jusuf odbio, po pravilniku.

Stajao je ispred kapije i osjetio da mu se ukazuje prilika kakvu ne daju ni okrugli stolovi. Ući će. Sjest će s njima pet minuta, popiti jednu za mladence, reći dvije tople riječi i otići. Taj momak će to pamtiti cijeli život. Pamtit će i njegova djeca. U ponedjeljak će cijelo računovodstvo znati kakvog direktora ima. Popravio je kravatu, koje više nije bilo, i ušao.

Harmonika je stala usred takta. Pod šatorom je sjedilo šezdesetak ljudi: rodbina iz Lukavca i Živinica, tri kolegice iz računovodstva, komšije, djeca koja su zaspala na stolicama. Svi su ustali. Nezir, u odijelu posuđenom od šuraka, problijedio je tako da mu se vidjela svaka pjega. Mlada, Dženita, okrenula se prema ocu. Rešid, penzionisani rudar s Kreke, jedini nije ustao. Gledao je direktora onako kako se u jami gleda nova pukotina na svodu.

Nezirova majka Rukija prva se snašla. Iz kuće je donijela najbolju stolicu, onu s jastukom, očistila tanjir salvetom, nabacala sarme i pečenja i nasula rakiju. Jusuf je ostao stajati i održao govor. Rekao je da su svi oni jedna porodica, da preduzeće nisu cijevi nego ljudi i da je on večeras ovdje samo kao čovjek. Obećao je dan otvorenih vrata, zajednički izlet na Konjuh na proljeće, za sve, i za čistačice, i novi aparat za kafu u računovodstvu. Neko je jednom pljesnuo i prestao. Nezir je rekao "Hvala, direktore", tiho, kao da se izvinjava. Kolegice iz računovodstva gledale su u tanjire i sklonile telefone sa stola. Harmonikaš je pitao smije li svirati. "Svirajte, svirajte", rekao je Jusuf, "kao da me nema." Harmonikaš je svirao, ali niko nije igrao. Dženita je pola sata ranije trebala plesati s ocem uz pjesmu koju je sama izabrala. Sada je sjedila uspravno, kao kod fotografa, s rukama u krilu.

Za stolom do šanka sjedio je Arnel, Dženitin rođak, koji je pisao za portal Solana i koji je telefon držao nisko, uz čašu. Rešid je tada prvi put

progovorio. "Je l' to onaj direktor što Neziru nije dao akontaciju?", pitao je, ne gledajući nikoga. Pod šatorom se čulo kako zuji frižider u garaži. Jusuf je objasnio da su pravila pravila, ali da je on sada ovdje kao čovjek. "Kao čovjek, onda pij", rekao je Rešid i dolio mu do vrha. Jusuf je pio. Čovjek ne odbija. Tako je pio i drugu, za mladu, i treću, za Nezirovu majku, i četvrtu, a kome je bila četvrta, niko se kasnije nije mogao sjetiti.

Ono što je slijedilo prepričavalo se poslije na Batvi u nekoliko verzija, ali su se sve slagale u glavnom. Direktor je ispričao kako se sam ženio, pa kako je kao student brao maline u Njemačkoj, pa ponovo kako se ženio. Dvaput je mladoženju nazvao Nedim. Uhvatio se u kolo s Rukijom, izgubio cipelu i nastavio igrati u čarapi, ponavljajući da je to prava ljudskost. Kad su u ponoć iznijeli tortu na tri sprata, iz najbolje poslastičarnice u gradu, ustao je da nazdravi posljednji put. Zanio se. Pao je licem pravo u drugi sprat, i torta je to podnijela bolje od njega. Dženitine drugarice su vrisnule, a harmonikaš je, iz navike, odsvirao kraj pjesme.

Nisu ga mogli poslati kući, jer niko nije znao gdje stanuje, a on je samo blaženo mumljao o otvorenim vratima. Rešid nije dao da ga stave u auto. U kući je bio samo jedan namješten krevet, u sobi koju je Rukija mjesec dana spremala za mladence, s novom posteljinom, čipkanim jastucima i mladinim buketom na noćnom ormariću. "Gdje ćemo s njim nego tamo", rekla je Rukija. Četvorica rođaka unijela su direktora uza stepenice. Rukija je cijelu noć sjedila pored njega s lavorom i mokrim peškirom, jer joj se činilo da bi najgore od svega bilo kad bi mu baš u toj sobi pozlilo. Mladenci su svoju prvu bračnu noć proveli u kuhinji, na dvije stolice. Dženita je malo plakala, pa se smijala, pa opet plakala, a Nezir je do zore brojao koverte, samo da ima šta raditi s rukama.

Jusuf se probudio u šest, u sobi s ružičastim zavjesama. Na stolici je visio veo. U kosi je imao kremu. Rukija je spavala u fotelji, s peškirom u krilu. Trebalo mu je pola minute da shvati gdje je, i još pola da poželi da nije. Sišao je na prstima. U kuhinji su mladenci spavali na stolicama, ona s glavom na njegovom ramenu. Rešid je stajao kod prozora i pušio. "Dobro

jutro, čovječe", rekao je. "Hoćeš kafu?" "Ne, hvala." "Pametno", rekao je Rešid. Direktor nije našao drugu cipelu. Kući je išao preko Batve u jednoj, u nedjelju u sedam ujutro, dok su ljudi izlazili po hljeb.

U ponedjeljak u devet portal Solana objavio je snimak pod naslovom Direktor Grijanja na svadbi referenta kojem je odbio akontaciju. Najviše se gledao dio s tortom. Do podne je imao četrdeset hiljada pregleda, do večeri ga je jedan zastupnik u kantonalnoj skupštini podijelio uz pitanje ko upravlja javnim preduzećima, a nadzorni odbor je zatražio pisano izjašnjenje. Jusuf je uzeo bolovanje. Osam dana nije palio telefon, a žena mu je navečer čitala komentare, iako ju je molio da ne čita. Najviše lajkova imao je komentar od jedne rečenice: Vrata su mu stvarno uvijek otvorena, samo ne zna čija.

Devetog dana vratio se na posao. Na stolu ga je čekala Nezirova molba za premještaj u pogon u Lukavcu, uredno otkucana, bez ijedne greške. Pored nje stajao je paketić umotan u foliju i papirić ispisan krupnim slovima: Direktore, ovo je od torte, onu noć niste stigli probati. Rukija. Jusuf je molbu potpisao ne čitajući je do kraja. Paketić je stavio u ladicu. Onda je ustao, prešao preko kancelarije i, prvi put od marta, zatvorio vrata.

SKANDALI I TAJNE · 8 MIN ČITANJA

Dva eura za amidžu

Čitaj online: ljubavniromani.com/prica/dva-eura-za-amidzu/

U našoj kući amidža Kasim bio je kao vremenska prognoza: o njemu se govorilo svaki dan, a niko ga nije vidio. Živjeli smo u Zenici, na sedmom spratu nebodera iznad Bosne, odakle se vidio dim iz željezare u kojoj je babo trideset godina radio u smjenama. Mama je kod kuće šila zavjese za pola naselja i krajem svakog mjeseca sjedala za kuhinjski sto sa sveskom i kalkulatorom. Kad bi račun ispao loš, a ispadao je loš skoro uvijek, uzdahnula bi i rekla isto: "Kad Kasim dođe, bit će lakše." Babo bi kimnuo, kao da je čuo dobru vijest na radiju.

Nije uvijek bilo tako. Prije nego što sam se rodio, amidža je bio porodična sramota. Prodao je kuću u Nemili koju su babo i on naslijedili od nane i babin dio potrošio na kafane, automobile i poslove koji su propadali brže nego što ih je smišljao. Babo je godinama otplaćivao i kredit za koji mu je bio žirant. Kasim je onda, kako mama kaže, shvatio da mu u Bosni više niko ništa ne posuđuje, i preko nekog rođaka otišao u Australiju. Mislili su da se za njega više nikad neće čuti.

Ali dvije godine kasnije stiglo je pismo, pravo pismo s australskim markicama i fotografijom. Na fotografiji je amidža stajao ispred bijele kuće s bazenom, preplanuo, u svijetloj košulji, s rukom na krovu velikog terenca. Pisao je da je u Perthu otvorio firmu za postavljanje keramike, da ima šest radnika i da mu ide dobro. "Brate, oprosti za Nemilu", pisalo je. "Kad se vratim, sve ću ti vratiti, a djeci kupiti stanove." Poslije toga više se nije javio, ali to niko nije shvatao kao loš znak. Bogat čovjek nema vremena za pisma, govorila je mama. Pismo je stajalo u ladici s pasošima, i kad bi nam neko došao, ona bi ga vadila i čitala naglas, uvijek isti dio o stanovima. Komšije su amidžu zvale Australijanac.

Moja sestra Merisa imala je dvadeset sedam godina i završen fakultet, a mama je to dvoje brojala kao dvije bolesti. Momci su dolazili i odlazili, jer se kod nas, govorila je mama, odmah vidi da nema para. Onda se pojavio

Elmedin, profesor hemije u gimnaziji, oprezan čovjek koji je i na kafu dolazio s kišobranom. Dolazio je godinu dana i ništa nije pitao. Jedne večeri mama je izvadila pismo. Elmedin je dugo gledao fotografiju bazena, i mjesec dana kasnije zaprosio je Merisu. Ne tvrdim da je to bilo zbog pisma. Kažem samo šta je bilo prvo.

Svadba je bila u maju, u restoranu na Bistričaku, i babo je za nju podigao novi kredit. Onda je, prvi put u mom životu, odlučio da ćemo ići na more kao gospoda: ne u Neum, gdje smo išli svake treće godine, nego na Korčulu, na sedam dana, s mladencima. Iznajmio je apartman u Veloj Luci. Spakovali smo se u babin stari golf, nas petero i dvije torbe hrane, i krenuli u četiri ujutro da uhvatimo trajekt iz Splita. Babo je obukao svoje jedino svijetlo odijelo, a mama slameni šešir koji je kupila za tu priliku i koji joj je vjetar pokušavao oteti od prvog minuta na palubi.

Na gornjoj palubi bio je mali šank pod tendom, gdje je jedan stari čovjek u bijeloj košulji sa žutim mrljama točio kafu iz velikog termosa i prodavao krofne. Babo je htio pokazati zetu kako se putuje. Ustao je s klupe, popravio sako i rekao: "Pet kafa i pet krofni, ja častim." Otišao je do šanka, i vidio sam kako mu stari nešto govori, kako babo kima i kako se onda odjednom ukoči, s novčanikom u ruci. Vratio se bez kafa i bez krofni, blijed kao zid. Sjeo je pored mame i rekao tiho: "Onaj čovjek liči na Kasima."

Mama ga je pogledala kao da je poludio. "Ne budali", rekla je. "Kasim je u Perthu." Ali babo je bio siv i ruke su mu drhtale, pa ga je ona, da ga ne mora gledati, poslala da pita. Babo je otišao do mladog mornara koji je pored ograde slagao uže. Stajao sam dovoljno blizu da čujem. "Onaj stari na šanku?", rekao je mornar. "To vam je Bosanac. Priča da je bio u Australiji, ko zna. Prije tri godine su ga skinuli s nekog broda u Splitu, bez papira i bez para, i kapetan ga je uzeo da ne ostane na ulici. Spava dolje, kod motora. Kaže da ima brata u Bosni, ali da mu ne smije na oči, dužan mu je. Zašto pitate, znate ga?" "Ne", rekao je babo. "Učinilo mi se."

Kad je sjeo, mama je znala sve. Elmedin i Merisa stajali su na pramcu i slikali se s morem iza sebe. Mama se primakla babi i šaptala, jer nije smjela vikati. "Znala sam. Znala sam da je propalica i da će nam jednog dana pasti na grbaču. I to sad, pred zetom, kad smo kćer udali." Babo nije ništa govorio. "Ne smije nas vidjeti", rekla je mama. "I Elmedin ne smije saznati. Sjest ćemo na drugu stranu." Onda je pogledala mene i iz novčanika izvadila dvadeset eura. "Ti idi i plati, da ne misli da smo pobjegli. I ako te pita čiji si, nisi ničiji."

Išao sam polako, jer sam ga htio vidjeti. Bio je niži od babe, a izgledao je starije od njega za mnogo više od tri godine koje su ih dijelile. Kosa mu je bila bijela i rijetka, vrat crven od sunca, a ruke ispucale, s bijelim tragovima starog maltera u borama, ruke čovjeka koji je zaista nekad postavljao keramiku. Dok je točio kafu, prešao je palcem preko obrve, isto kao babo kad računa u sebi. "Pet kafa i pet krofni?", rekao je. "Osamnaest eura, mladiću." Pružio sam mu dvadeset i rekao da zadrži ostatak. Pogledao me je kao da sam mu dao mnogo više. "Hvala ti, sine. Odakle ste?" "Iz Tuzle", rekao sam. "Iz Tuzle", ponovio je i nasmijao se, kao da zna da lažem, ili kao da mu je svejedno odakle je ko. Dao mi je poslužavnik i pridržao ga dok nisam uhvatio ravnotežu.

Kad sam donio kafe, mama je odmah pitala koliko je bilo. Rekao sam joj. "Dvadeset za osamnaest?", prosiktala je. "Jesi li ti normalan? Dva eura napojnice jednom..." Zastala je, jer je Elmedin upravo sjedao do nas. "Jednom konobaru", završila je. Elmedin je otpio kafu i rekao da je neočekivano dobra za brod. Merisa je gledala babu, a babo je gledao u more i držao šoljicu ne pijući. Mama je stavila šešir u krilo da ga vjetar ne odnese. Do Vele Luke sjedili smo na drugoj strani palube, leđima prema šanku, i niko se nije okrenuo, osim mene, dvaput.

Sedam dana u apartmanu babo nije ušao u more. Sjedio je na balkonu u potkošulji i gledao luku, gdje je svako jutro pristajao isti trajekt. Mama je kupovala ribu i pričala o cijenama. Elmedin je naučio skakati s kamena na glavu, a Merisa se smijala kako se kod kuće nikad nije smijala. Posljednje večeri mama je rekla da se nećemo vraćati preko Splita. Ići

ćemo drugim trajektom do Orebića, pa preko Pelješkog mosta i obalom. Elmedin je rekao da su karte za povratak preko Splita već plaćene. Mama je rekla da je preko Pelješca ljepše i da on to ne može znati, jer nikad nije vidio Pelješac. Babo je platio nove karte i benzin i šutio cijelim putem do Zenice.

Od tada su prošle dvije godine. Merisa i Elmedin imaju kćerkicu i dali su joj nanino ime. Babo je prošle zime otišao u penziju. Jednom sam ga pitao bismo li mogli saznati ime tog trajekta, samo da znamo. Rekao je da ne zna o čemu govorim. A pismo iz Pertha i danas stoji u ladici s pasošima. Kad neko od komšija pita za Australijanca, mama ga izvadi i pročita naglas dio o stanovima, a babo ustane, izađe na balkon i stoji tamo dok ona ne vrati pismo u ladicu.

SKANDALI I TAJNE · 7 MIN ČITANJA

Ko će uzeti mamu

Čitaj online: ljubavniromani.com/prica/ko-ce-uzeti-mamu/

Žene iz mahale oprale su posuđe, složile tacne s halvom u frižider i otišle prije akšama. U kući je ostao miris kafe i mokrih kaputa. Izet je sjedio pored prozora u sobi u kojoj je njegov punac devet godina ležao, gledao kako se nad Kalinom spušta magla i šutio, jer se od zeta iz Viteza u ovoj porodici ništa drugo nije ni očekivalo. Bolnički krevet bio je već rastavljen i naslonjen na zid. Punica Nafija popela se na sprat čim je posljednja komšinica izašla. Rekla je da je umorna.

Nedžad je zatvorio vrata prema hodniku i sjeo za sto, onako kako je u Sarajevu sjedao na sastancima svoje firme za klima uređaje. Bio je najstariji i to nikad nije zaboravljao. "Moramo se dogovoriti oko mame dok smo svi ovdje", rekao je. "Edhem ide u četvrtak." Odmah je objasnio zašto mama ne može kod njega: stan na Grbavici ima dvije sobe, djeca su u srednjoj školi, žena mu radi do šest, a mama je, svi znaju, navikla na baštu i ne bi izdržala na šestom spratu.

Edhem je slušao gledajući u telefon. Doletio je iz Malmöa preko Beča dan poslije očeve smrti i stigao taman za dženazu, u tankom crnom kaputu koji nije bio za bosanski oktobar. Rekao je da bi mamu rado uzeo, ali Švedska nije za nju: mrak od tri popodne, jezik koji ne zna, komšije koje se ne javljaju. "Ja ću slati pare", rekao je. "Sto eura mjesečno. Može i više, kad se sredim s kreditom."

Fatima je plakala od jutra i sad je brisala oči papirnim ubrusom s natpisom pogrebnog društva. Ona bi mamu uzela odmah, rekla je, samo što živi s Izetovom majkom, a dvije starije žene u istoj kuhinji, zna se kako to završi. Uz to radi u radnji do osam navečer, a ljeti i nedjeljom. Izet ju je pogledao. Njegova majka bila je blaga žena koja se nikad ni s kim nije posvađala, ali on nije ništa rekao.

Onda su počeli računati. Edhem je predložio da mama bude kod svakog po četiri mjeseca. Fatima je rekla da ljeto kod nje ne može zbog sezone. Nedžad je rekao da on ne može zimu, jer tada ima najmanje posla pa putuje, i da kuću u svakom slučaju treba prodati prije nego što počne propadati. Već ima kupca, poznanika iz Sarajeva koji traži vikendicu blizu Kupresa, zbog skijanja. Kuća s baštom do Vrbasa može donijeti dobre pare, rekao je, a pare se dijele na troje. Niko nije rekao na četvero. Govorili su o majci kao o šivaćoj mašini koju treba nekome dati: skromna je, ne treba joj mnogo, navikla je raditi, neće smetati.

Izet je gledao rastavljeni krevet. Devet godina, otkako je Hasiba udarila kap u bašti među krompirom, Nafija ga je okretala svaka dva sata, hranila kašikom, brijala subotom i vozila autobusom na kontrole u Travnik, jer vozački nikad nije položila. Djeca su dolazila za Bajram, donosila bombonjere i odlazila prije večere da ne voze po mraku. Izet je prije tri godine ostao kod njih sedmicu dana da promijeni instalacije, i jedne noći zatekao je punicu u kuhinji kako sjedi za stolom u kaputu, s torbom u krilu, kao da čeka autobus. Kad ga je ugledala, ustala je i stavila vodu za kafu. Nikad o tome nisu razgovarali.

"Možda bi trebalo pitati nju", rekao je Izet. Nedžad je kimnuo kao da je čuo nešto korisno i rekao da će je pitati, naravno, kad se sve dogovori, da se ne sekira bez potrebe. Fatima je rekla da mama ionako uvijek pristane. Dogovorili su se: zimu kod Fatime, proljeće kod Nedžada, za ljeto će se vidjeti, a kuća na prodaju do aprila. Edhem je odahnuo i naručio taksi do aerodroma za četvrtak.

Tada su se na stepenicama začuli koraci. Nafija nije sišla u crnoj haljini u kojoj je primala saučešće. Imala je na sebi tamnoplavu jaknu, nove cipele i maramu boje kafe, a za sobom je vukla mali kofer na točkiće, onaj koji joj je Edhem poslao prije pet godina i koji do danas nije izašao iz ormara. Ostavila ga je pored vrata i sjela u Hasibovu fotelju. "Kroz ovaj pod se sve čuje", rekla je. "Vaš otac je to znao devet godina."

Djeca su progovorila u isti glas, a ona je podigla ruku. "Kuća nije očeva", rekla je. "Kuća je moja. Otac ju je one zime kad je pao prepisao na mene, kod notara u Travniku, da se ja ne bih natezala po bankama s njegovim punomoćima. Vi niste pitali. Niste ni imali kad." Iz džepa jakne izvadila je presavijen papir i stavila ga na sto. "Od prvog novembra u kuću ulazi doktorica iz Doma zdravlja s mužem i dvoje djece. Kirija i moja penzija meni su dovoljni."

"A gdje ćeš ti?" upitao je Nedžad, kao da su ga pozvali na sastanak koji nije zakazao on. "U Makarsku", rekla je. "Uzela sam garsonjeru do aprila. Zimi tamo žive samo galebovi i penzioneri. Kao djevojka sam plivala u Vrbasu, a u moru nikad. Na proljeće ću možda otići u Istanbul s Đulsom, s kojom sam išla u školu. Ne znam. Prvi put u životu ne znam šta ću raditi sljedeće sedmice, i to mi se sviđa."

"Mama, dan poslije dženaze", rekla je Fatima. "Šta će ljudi reći?" "Reći će da sam otišla", rekla je Nafija. "To je tačno." Okrenula se prema Nedžadu. "Vi ste svoje dobili. Fakultet u Sarajevu, svadbu u hotelu, pare za prvi stan, kartu za Švedsku i kredit kad ti je propala prva firma. Sve je to bilo iz ove bašte i od očeve plate, a ja sam brojala. Četrdeset šest godina sam bila nečija. Prvo njegova i vaša, pa samo njegova, kad vi niste mogli doći. Sad ću malo biti svoja." Edhem je prvi put tog dana spustio telefon.

"Otac je znao", dodala je tiše. "Prošlog ljeta, dok je još mogao govoriti, rekao mi je: kad mene ne bude, ti ne ostaj ovdje da čuvaš prazan krevet. To je jedina naredba koju sam od njega rado poslušala." Ustala je i pogledala ih redom, kao što je u bašti brojala glavice kupusa. "Autobus za Split ide sutra u šest ujutro, preko Kupresa. Ko će me odvesti na stanicu?" Nedžad je rekao da mora rano krenuti zbog posla. Edhem je rekao da mu je taksi tek u četvrtak. Fatima je ponovo zaplakala.

"Odvest ću vas ja", rekao je Izet. U pola šest ujutro Vrbas se još nije vidio od magle. Izet je stavio kofer u prtljažnik autobusa i pružio joj vrećicu s dva topla peciva iz pekare koja radi cijelu noć. Nafija je stajala na stepenici autobusa i gledala ga. "Jesi li ti ikad bio na moru zimi?" upitala

je. "Nisam", rekao je Izet. "Ni ja", rekla je i ušla. Nije se okrenula da mahne, a on je ipak stajao na peronu dok se autobus nije izgubio u magli na putu prema Kupresu.

SKANDALI I TAJNE · 8 MIN ČITANJA

Sahat skinut prije sabaha

Čitaj online: ljubavniromani.com/prica/sahat-skinut-prije-sabaha/

Doktor Brkić je te noći došao preko dvorišta u papučama i u odijelu sa svadbe u Visokom. Bio je penzioner od sedamdeset jedne godine i četrdeset godina liječio je pola Kaknja, pa nikome nije palo na pamet da mu protivrječi. Sagnuo se nad nanu Hanifu, koja je ležala na minderu u svojoj sobi na spratu, opipao joj ruku, prislonio dva prsta na vrat, malo pričekao i uspravio se. "Gotovo je", rekao je. "Osamdeset šest godina, srce. Lijepa smrt, u snu. Mrtvozornika zovite ujutro, sad ga nema smisla buditi." Onda je popio čašu vode, izjavio saučešće i otišao kući spavati.

Fuad, nanin sin, sjeo je na stepenice i dugo gledao u svoje ruke. Radio je trideset godina u termoelektrani, u smjenama, i nije znao šta čovjek radi u ponoć kad mu umre majka. Njegova žena Remza je znala. Prvo je nanu pokrila čaršafom, a onda je stala nasred sobe i pogledala sahat na zidu. Bio je to stari austrijski sahat s klatnom, u kutiji od orahovine, koji je nanin rahmetli muž donio iz Sarajeva šezdeset prve i koji je otkucavao svaki sat tako glasno da se čulo do pruge. Ispod njega stajala je rezbarena sehara u kojoj je nana držala čaršafe, svoje dimije za Bajram i, kako se u porodici vjerovalo, dukate.

"Sadeta će sve odnijeti", rekla je Remza. Sadeta je bila Fuadova sestra, udata u Zenici, i dolazila je kod nane za Bajram, s baklavom iz pekare i s pitanjem kako nana spava. "Nije sad vrijeme", rekao je Fuad. "Sad je jedino vrijeme", rekla je Remza. "Kad ona dođe, bit će kasno. Nana je meni rekla da je sahat moj. Pred tobom je to rekla, na prošli Bajram." Fuad se toga nije sjećao. Ali ustao je, jer se za trideset godina braka nikad nije uspio suprotstaviti Remzi kad bi stajala tako, s rukama na kukovima.

Prvo su skinuli sahat. Klatno je zveknulo kad ga je Fuad otkačio, i oboje su se okrenuli prema minderu, kao da će ih nana ukoriti. Nije. Seharu su nosili niz stepenice pola sata, jer je bila teža nego što je izgledala i jer je Fuad na svakom drugom stepeniku stajao da odmori leđa. Ostavili su je u

dnevnoj sobi, između televizora i fotelje, i Remza ju je prekrila heklanim stolnjakom, da izgleda kao da je oduvijek tu. Sahat su okačili iznad kauča, na ekser na kojem je dotad visila slika Kaknja iz zraka. Dukata u sehari nije bilo. Pregledali su svaki čaršaf.

Mahir, njihov sin od dvadeset jedne godine, sve je to gledao s vrata kuhinje, s telefonom u ruci. Remza mu je rekla da bude od neke koristi, pa je on napisao objavu. U jedan i deset na Facebooku je osvanula nanina fotografija iz bašte, među paprikama, i tekst koji je Mahir dvaput prepravljao: da je u osamdeset šestoj godini na ahiret preselila naša draga nana Hanifa i da će dženaza biti sutra u četrnaest sati. Do dva ujutro objava je imala šezdeset komentara. Do tri, Mahir je na kućnom printeru odštampao trideset osmrtnica s crnim okvirom i nanom među paprikama.

Sadeta i njen muž Halil stigli su iz Zenice u pola tri. Sadeta je s vrata otrčala gore i poslije dvije minute vratila se bez suza, ali s pitanjem. "Gdje je sahat?" Remza je rekla da ne zna o kakvom sahatu ona priča. Sadeta je podigla heklani stolnjak sa sehare i pogledala Remzu onako kako se gleda komšinica koja je obukla tvoju haljinu. Halil je u međuvremenu iz džepa jakne izvadio metar, onaj žuti, na namotavanje, i počeo mjeriti hodnik. Kasnije je tvrdio da je to radio iz nervoze.

Svađa je počela tiho, zbog nane gore, a onda je, kao i svaka svađa u toj porodici, brzo zaboravila zašto treba biti tiha. Sadeta je rekla da joj je nana sahat obećala još kad se udavala. Remza je rekla da je ona nanu dvadeset godina kupala, hranila i vodila u Dom zdravlja, dok je Sadeta dolazila za Bajram s baklavom iz pekare. Sadeta je rekla da je baklava dvaput bila domaća. Fuad je rekao da je kuća ionako njegova, po dogovoru iz dvije hiljade devete. Halil je, ne dižući pogled s metra, pitao kakav dogovor, kad nigdje nema papira.

Onda su došli na red dukati. Svako je mislio da ih je uzeo onaj drugi. Remza je pitala Sadetu šta je tačno radila one dvije minute gore. Sadeta je pitala zašto je sehara već dolje ako niko ništa nije tražio. Fuad je rekao da

je dosta, i niko ga nije čuo. Mahir je sjedio za stolom i čitao komentare naglas, jer mu se činilo da će to sve smiriti. Allah rahmetile. Bila je divna žena. Sjećam se kako nam je dijelila jabuke kad smo bili djeca. Iskreno saučešće Fuadu i Sadeti. Niko od njih četvero nije otišao gore da sjedi uz nanu. Nana je bila sama, pod čaršafom, i u njenoj sobi nije kucao sahat, jer je bio dolje.

U pet je Mahir uzeo osmrtnice, ljepilo i bicikl i otišao u grad. Zalijepio ih je na oglasnu tablu na autobuskoj stanici, na stub ispred pijace, na zid pored džamije i na izlog pekare u kojoj je nana svako jutro kupovala pola hljeba. Pekar je izašao u bijeloj kecelji i pitao kad je umrla. "Noćas", rekao je Mahir. Pekar je rekao da ju je jučer vidio kako se u autobusu iz Visokog svađa s kondukterom i da je izgledala zdravija od njega.

Mahir se vratio nešto prije šest, dok se s munare učio sabahski ezan, i zatekao porodicu u kuhinji, tamo gdje ju je ostavio. Halil je mjerio prozor. Sadeta je plakala, prvi put te noći, ali zbog nečega što joj je Remza rekla o baklavi. Fuad je treći put kuhao kafu. I tada su se na stepenicama začuli koraci. Spori, poznati, s onim malim zastajanjem na petom stepeniku, gdje se daska ugibala.

Nana Hanifa ušla je u kuhinju u dimijama i plavom džemperu, s maramom svezanom onako kako ju je svezivala svako jutro šezdeset godina. Pogledala je Halila s metrom, pa Sadetu u kaputu, pa Remzu, kojoj je ispala kašika. "Šta je ovo?" pitala je. "Ko je umro?" Niko nije odgovorio. Nana je pogledala kroz otvorena vrata dnevne sobe, gdje je ispod heklanog stolnjaka virila njena sehara, a iznad kauča visio njen sahat, stao na dvanaest i dvadeset. "Aha", rekla je. "Ja."

Fuad je prvi progovorio. Rekao je da je bio doktor Brkić, da nije bilo pulsa, da je izgledala kao da je. Nana je odmahnula rukom. Brkić, rekla je, ne zna ni sebi izmjeriti pritisak. Sinoć je popila dvije tablete za spavanje umjesto jedne, jer je nova doktorica u Domu zdravlja tvrdila da stare ne djeluju, i spavala je kao nikad u životu. Probudio ju je ezan, i hladnoća, jer joj je neko navukao čaršaf preko glave. Onda je sjela za sto,

na svoje mjesto, i rekla Fuadu da joj sipa kafu, kad je već skuhana.

Pila je polako. Niko nije sjeo. Kad je spustila fildžan, zavukla je ruku u džep džempera, izvadila maramicu svezanu u čvor i iz nje na sto istresla sedam dukata. "Ovo ste tražili", rekla je. "Spavam s njima otkad me Sadeta prvi put pitala kako spavam." Sadeta je pocrvenjela do korijena kose. Remza je gledala u pod. Halil je polako, centimetar po centimetar, namotao metar. Nana je vratila dukate u maramicu, a maramicu u džep.

Onda je pozvala Mahira i pitala ga koliko je ljudi pročitalo ono na telefonu. Mahir je pogledao: šest hiljada i nešto. A osmrtnice? Trideset, rekao je, po cijelom Kaknju. Nana je klimnula glavom, kao da je to dobra vijest. "Onda napiši", rekla je. "Nana Hanifa je živa i zdrava i hvala svima na lijepim riječima. Dženaze danas neće biti. U dva je ručak, kod nas, za sve koji su pisali." Mahir je pitao šta da radi s osmrtnicama. "Ništa", rekla je nana. "Neka vise. Neka ljudi vide ko se kod nas požurio."

U dva poslije podne, kad je trebala biti dženaza, pred kućom iznad pruge stajalo je pedesetak ljudi. Remza je od sedam ujutro razvlačila pite, Sadeta je pržila uštipke, a Fuad i Halil su seharu, polako i bez riječi, iznijeli nazad na sprat. Nana Hanifa sjedila je na stolici kod kapije i svakog ko bi ušao pitala je li vidio osmrtnicu na stanici i je li ona dobro izašla na slici. Sahat je ponovo visio na zidu u njenoj sobi. Kad je otkucao dva, čulo se do pruge.

SKANDALI I TAJNE · 7 MIN ČITANJA

Dozvola iz Beča

Čitaj online: ljubavniromani.com/prica/dozvola-iz-beca/

Ramiz je dvanaest godina prodavao paradajz i papriku na Markalama, za tezgom do moje, i za svih tih dvanaest godina nisam ga vidjela da podigne pogled iznad cijena napisanih na kartonu. One zime počeo je gledati gore. Preko puta pijace, na trećem spratu zgrade iz austrijskog vremena, u pet sati ujutro gorjela je lampa, a iza zavjese je sjedila žena. Sjedila je tako svako jutro dok smo istovarali gajbe iz kombija i ostajala dok se ne bi razdanilo. "Ne spava", rekao je Ramiz jednog jutra, više sebi nego meni. "Nikad nije mogla spavati kad je sama u kući."

Tako sam saznala da je poznaje. Zvala se Mersiha i bila je iz Haljinića, iz istog sela kod Kaknja iz kojeg je on svako jutro dovozio svoj paradajz. Sa dvadeset dvije godine otišla je u Sarajevo kuhati i čistiti kod jednog udovca, profesora prava, u velikoj kući na Logavini. Druge zime poskliznula se na zaleđenim stepenicama ispred te kuće i slomila nogu tako nesretno da je poslije toga uvijek malo hramala. Profesor Mulabegović, čovjek od pedeset osam godina, nije je htio pustiti nazad na selo. Oženio ju je. Pola Sarajeva pričalo je o tome cijelu jednu jesen, a onda se rodio sin i ljudi su našli drugu temu.

"A ti?" pitala sam ga. Ramiz je slagao paprike, crvene na jednu stranu, zelene na drugu, kao da od toga zavisi nešto važno. Rekao je da ju je prosio prije nego što je otišla. Tražila je da sačeka godinu dana. On je otišao na gradilište u Sloveniju da zaradi za kuću, a kad se vratio, ona je već bila gospođa Mulabegović. "Nisam joj zamjerio", rekao je. "Profesor je imao biblioteku. Ja sam imao pola plastenika."

Ostalo sam saznala od nje same, kasnije, kad je počela silaziti na pijacu. Profesor je umro prije sedam godina. Sin Imran završio je pravo u Beču i ostao tamo, u advokatskoj kancelariji s mesinganom pločom na ulazu, i zaručio se s kćerkom jednog od partnera. Kuću na Logavini prodao je odmah poslije očeve smrti, jer mu je trebao novac za stan u Beču, a majci

je ostavio stan iznad Markala, upisan na njega, i profesorovu malu penziju. Mersiha je cijeli život provela radeći ili čekajući da neko dođe kući. Sada nije imala ni jedno ni drugo.

Prvi put je sišla u februaru, u kaputu boje kamile, oslanjajući se više na lijevu nogu. Stala je ispred Ramizove tezge i dugo gledala paradajz, kao da ga ne vidi. "Ramize", rekla je, "đe si ti dosad?" Odmah se zacrvenjela i popravila se: "Gdje." Ramiz se nasmijao, prvi put otkako ga znam onako kako se smiju ljudi kojima nije do prodaje. Poslije mi je ona objasnila. Imran je zove nedjeljom preko videa, i dok ona priča, on je ispravlja. Ne kaže se đe nego gdje. Ne kaže se šćela nego htjela. Ne kaže se vako. "Ima pravo", rekla je. "On je advokat. Ne može mu majka pričati kao da je jučer došla iz Haljinića."

Od tada je silazila svako jutro. Donosila je kafu u termosu, za njega i za mene, i stajala između naših tezgi dok ne bi stigli prvi kupci. Jedne subote, kad smo zatvarali, Ramiz ju je pitao hoće li s njim do sela. Vratila se navečer s blatom na cipelama i kesom mladog luka, i u ponedjeljak mi je pričala kako je vidjela kuću u kojoj se rodila, sada bez krova, i Bosnu kod Kaknja, mutnu od kiše, i četiri Ramizova plastenika, u kojima je bilo toplo kao u maju. Pričala je i đe i šćela i vako, i niko je nije ispravljao.

U aprilu ju je Ramiz zaprosio, između gajbi, pred svima. Nije kleknuo, jer bi mu, rekao je, poslije trebala pomoć da ustane. "Imam kuću, imam četiri plastenika i, ako Bog da, još dvadeset godina. Biblioteku nemam." Žena s tezge preko puta je zapljeskala, pa je ušutjela kad je vidjela da Mersiha ne odgovara odmah. Mersiha je rekla da. Rekla je i da prvo mora razgovarati s Imranom. Stan je bio na njegovo ime, penzija mala, a on je bio sve što je imala. "Neću se udavati iza njegovih leđa", rekla je. "Nije on to zaslužio."

Razgovarala je s njim te nedjelje. U ponedjeljak je sišla kasnije nego obično, s očima koje nisu htjele gledati u Ramiza, i ispričala je meni, jer njemu nije mogla. Imran je dugo šutio. Onda je pitao da li je ozbiljna. Piljar s Markala, rekao je, i to iz sela iz kojeg je ona jedva izašla. U junu

mu je vjenčanje. Otac njegove zaručnice Katharine zna ko je bio profesor Mulabegović, pozvani su ljudi iz Sarajeva i iz Beča. Šta da im kaže? Da mu se majka udaje za čovjeka koji prodaje paradajz ispod njenog prozora? "Rekao je ispod tvog prozora", ponovila je Mersiha. "Kao da je to najgore."

U julu je Imran došao u Sarajevo na tri dana. Ramiza nije htio upoznati. Zadnjeg dana odveo je majku na Bare, na očev mezar, i tamo, dok je ona otresala lišće s mermerne ploče, zamolio ju je da mu nešto obeća. Da se neće udati bez njegove dozvole. Ne zbog njega, rekao je, nego zbog babe. Mersiha je obećala. Imran ju je zagrlio i sutradan odletio, a ona je to obećanje nosila kao što je nosila onu nogu, bez žaljenja pred drugima.

Ramiz je čekao. Prvu zimu, pa drugu. Svako jutro, dok smo istovarali gajbe, dizao je glavu prema trećem spratu, a ona je i dalje silazila, samo rjeđe, i kafa u termosu bila je sve hladnija dok bi stigla do nas. Za svaki Bajram zvala je Imrana i pitala ponovo. Imran je u međuvremenu dobio kćerku, pa i svoje ime na mesinganoj ploči. Svaki put je odgovarao isto: "Mama, nemoj opet." "Čekat ću", govorio je Ramiz kad bih ga pitala dokle. "Navikao sam čekati da nešto sazri."

Treće zime Mersiha se razboljela. Ležala je na Koševu dvije sedmice, a ja sam joj nosila supu i ono što bi Ramiz poslao iz plastenika, iako nije mogla jesti. Jednom mi je rekla da bi voljela da je ukopaju u Haljinićima, kod majke, odakle se vidi rijeka. Umrla je u martu, s pedeset tri godine. Imran je stigao iz Beča sutradan i odlučio da će ležati na Barama, pored oca, jer je tamo porodični mezar i jer je, kako je rekao, ipak bila gospođa Mulabegović.

Dženaza je krenula u deset, ispred zgrade preko puta pijace, kad je na Markalama bilo najviše svijeta. Ramiz je pokrio paradajz bijelom krpom i stao ispred tezge u tamnoj jakni, s kapom u rukama. Pogrebna kola išla su polako, jer su se ljudi s kesama sporo sklanjali, a iza njih su išla tri automobila. Na zadnjem sjedištu prvog sjedio je Imran, u crnom kaputu, i kad su prolazili pored nas, okrenuo je glavu i pogledao Ramiza. Gledao

ga je kratko, kao što se gleda gajba ostavljena nasred trotoara, a onda se okrenuo naprijed.

Lampa na trećem spratu više se nije palila. U maju se u stan uselio neki mladi par i okačio bijele zavjese. Ramiz i danas prodaje za tezgom do moje. Svako jutro u pet, dok istovaramo gajbe, podigne glavu prema tom prozoru, i ja sam naučila da ga tada ništa ne pitam.

SKANDALI I TAJNE · 8 MIN ČITANJA

Mentor u sobi za goste

Čitaj online: ljubavniromani.com/prica/mentor-u-sobi-za-goste/

Moj otac je u pedeset trećoj godini otkrio da u sebi ima unutrašnje dijete, i to dijete je bilo gladno. Otkrio je to na seminaru Probudi lava u sebi, u konferencijskoj sali jednog hotela na Ilidži, gdje ga je poslala kardiologinja kad mu je pritisak drugi put skočio preko dvjesta. Kardiologinja je mislila na šetnje uz Miljacku. Otac, vlasnik male firme za klima uređaje na Stupu, otišao je na seminar jer je trajao samo jedan vikend, a vikendom ionako ne radi. S tog vikenda vratio se s knjigom s potpisom, narukvicom od drvenih kuglica i Saninom Tafrom.

Sanin je imao četrdeset godina, bijele patike, lanene košulje i glas kojim se razgovara s uplašenim konjima. Govorio je polako, s pauzama u kojima je čovjek počinjao sumnjati u sebe. Na prvoj večeri kod nas rekao je da kuća ima blokiranu energiju, da se to vidi po tome kako sjedimo za stolom, i da je mamina sarma, iako izvrsna, kuhana iz straha. Mama Mirha je spustila kašiku. Otac je rekao da je to tačno, da mama sve radi iz straha, i pitao Sanina hoće li ostati na kafi. Ostao je na kafi, pa na doručku, a za sedmicu dana uselio se u sobu za goste, na dvadeset i jedan dan intenzivnog mentorstva. To je bilo u martu. U junu je još bio tamo.

Ujutro je na terasi radio vježbe disanja, tako glasno da su komšije s Mejtaša mislile da nam se pokvarila pumpa za vodu. Za stolom je svima uzimao telefone, da budemo prisutni, osim svog, jer je on morao biti dostupan klijentima. Govorio je o skromnosti i jeo zadnji komad pite prije nego što bi ga iko ponudio. Mene je zvao malom i savjetovao mi da manje čitam, jer knjige zatrpavaju intuiciju. Otac mu je plaćao tri hiljade maraka mjesečno, prodao je svoj stari mercedes jer ga je vezao za prošlost i prestao se viđati s drugovima s kojima je trideset godina igrao veliki šah na Trgu oslobođenja.

Moj brat Sabit, koji ima dvadeset šest godina i mišljenje o svemu, Sanina je od prvog dana zvao podstanarom. Mama ga nije zvala nikako. Gledala

ga je kako hoda po kući u čarapama i mjerila ga pogledom kojim kod mesara mjeri komad teletine prije nego što kaže da ga ne želi.

Prvi pravi udarac došao je jedne nedjelje za ručkom. Otac je kucnuo viljuškom o čašu i saopćio da Bakir i ja nismo energetski kompatibilni. Bakir je ton majstor u jednom studiju na Marijin Dvoru, zaručeni smo bili od novembra, a vjenčanje je bilo zakazano za septembar. Otac je rekao da je Sanin uradio analizu naših datuma rođenja i da bi taj brak bio dugoročno iscrpljujući. Onda je dodao, gledajući u tanjir, da bi meni više odgovarao zreo muškarac koji je već prošao svoj put. Sanin je skromno spustio pogled. Trebalo mi je pola minute da shvatim da je zreli muškarac on. Bakir je, kad sam mu to ispričala, pitao samo plaćaju li zreli muškarci kiriju.

Sabit je te večeri rekao da je dosta. Vraćajući se kasno, zatekao je Sanina na terasi s mamom: držao ju je za zglob i govorio joj da je muž ne vidi, a da je on vidi. Mama se istrgla i ušla u kuću. Sabit je sve ispričao ocu pred Saninom. Sanin je samo sklopio ruke i rekao da razumije Sabitov bijes, jer je to bijes sina koji osjeća da gubi oca. Otac je istjerao Sabita iz kuće. Iste noći, da dokaže kako ga ništa materijalno ne veže, rekao je da će kuću na Mejtašu prepisati Saninu ugovorom o poklonu. Notar je bio zakazan za ponedjeljak u devet.

U subotu poslije podne mama je ušla u očevu radnu sobu i zatvorila vrata. Ja sam slušala s hodnika. Rekla mu je da ne traži ništa osim jedne večeri. Rekla je i da ga dvadeset osam godina nije slagala ni za cijenu cipela, pa neće početi sada. Da se sakrije iza zavjese u dnevnom boravku, one teške, od pliša boje vina, koju je sašila njena majka i koju otac godinama hoće baciti, i da sluša. Ako ne čuje ništa, neka u ponedjeljak potpiše, a ona će šutjeti do kraja života. Otac je pristao, rekao je, samo da joj dokaže koliko griješi.

U deset uveče stao je iza zavjese, u papučama, s rukama uz tijelo. Ja sam bila u kuhinji, pored vrata koja su ostala odškrinuta. Mama je pozvala Sanina na čaj. Obukla je zelenu haljinu koju nije nosila od Sabitove

mature i stavila svijeće na stočić, što Sanin nije propustio primijetiti. Prvo je bio oprezan. Rekao je da zidovi imaju uši. Mama je rekla da Sead spava, da je popio čaj od valerijane koji mu je Sanin sam preporučio. Sanin se nasmiješio i sjeo bliže.

Ono što je onda rekao, rekao je drugim glasom, bržim, bez pauza. Rekao je da je Sead dobar čovjek, ali naivan, kao dijete koje drži otvoren novčanik. Da će kuća od ponedjeljka biti njegova, a da će oni u njoj moći ostati dok se lijepo ponašaju. Da je vjenčanje s Ajnom formalnost, zbog papira i zbog Seadovog mira, a da on zapravo želi nju, Mirhu, otkad je prvi put probao njenu sarmu kuhanu iz straha. Mama se nakašljala. Zavjesa se nije pomakla.

Sanin ju je uzeo za ruku. Mama se nakašljala glasnije i rekla da ima propuha. Zavjesa nije mrdnula. Sanin je rekao da pred njim ne mora glumiti stid, jer je on iznad takvih stvari, i pokušao ju je zagrliti. Mama se zakašljala treći put, onako kako se kašlje na sastanku kućnog savjeta kad neko krene govoriti predugo, i Sanin ju je zabrinuto pitao je li bolesna. "Alergična sam na prašinu iz zavjese", rekla je. "Onda ćemo nju prvu baciti", rekao je Sanin, "kad kuća bude moja."

Tek tada se zavjesa pomjerila. Otac je izašao s prašinom u kosi i s licem čovjeka koji je tri mjeseca spavao i probudio se u tuđoj kući. Rekao je Saninu da izađe. Sanin nije ustao. Popravio je rukav lanene košulje i mirno rekao da izlazi otac, a ne on. Da ima njegovu riječ pred svjedocima i da ima još nešto: snimke. Sve njihove sesije radikalne iskrenosti bile su snimljene, za Seadov napredak, i na njima Sead, između ostalog, priča kako njegova firma pola plata isplaćuje radnicima na ruke. "U ponedjeljak u devet potpisuješ", rekao je Sanin, "ili snimci idu Poreznoj upravi."

Te noći niko u kući nije spavao osim Sanina, koji je, kako je rekao, imao čistu savjest. Mama je pozvala Sabita da se vrati. Došao je s Bakirom i s laptopom. Za tri sedmice izgnanstva pronašao je dvije žene koje su pod Saninim starim objavama pisale pod tuđim imenima: udovicu iz Travnika

koja mu je poklonila stan i zubarku iz Tuzle koja je zbog njega ostala bez ordinacije. Obje su se bojale prijaviti ga. Otac je sjedio za kuhinjskim stolom, u istim papučama, i dugo gledao Saninovu poruku sa snimkom, koja je stigla u ponoć, da se ne zaboravi.

U ponedjeljak u devet otac nije bio kod notara. Bio je u poreznoj ispostavi na Čengić Vili, sa svojim knjigovođom i dva registratora, i prijavio je sam sebe. Rekao je službenici da jedanaest godina pola plata isplaćuje na ruke i pitao koliko to košta. Službenica je prvo pozvala šeficu, jer joj se to za dvadeset godina službe nije desilo. Koštalo je koliko vikendica na Trebeviću i sav novac koji je bio odvojio za moje vjenčanje. U deset je s Sabitom bio u policiji, s porukom u kojoj mu Sanin prijeti i s brojevima dviju žena, koje su, kad su čule da je neko progovorio prvi, pristale doći.

Sanin je čekao kod notara do pola jedanaest, sa svojim advokatom i novim rokovnikom. Umjesto oca, u čekaonicu su ušla dva inspektora. Notarka nam je kasnije pričala da je mirno ustao, popravio rukav i rekao da je i ovo samo još jedna lekcija o vezanosti. Inspektori su ga pustili da završi rečenicu. Advokat je, kažu, izašao prije njih. U sobi za goste našli su još četiri ugovora o poklonu, nepotpisana, s praznim mjestom za ime.

Bakir i ja vjenčali smo se u septembru, skromnije nego što smo planirali, u bašti kuće na Mejtašu koja je ostala naša. Otac je cijelu večer pio mineralnu vodu i nije se micao od stola. Kad je mama treći put prošla pored dnevnog boravka, pitala sam je zašto još nije bacila onu zavjesu, kad joj prašina iz nje toliko smeta. "Neka visi", rekla je. "Da se zna gdje je stajao."

SKANDALI I TAJNE · 8 MIN ČITANJA

Žena prodana na kosidbi

Čitaj online: ljubavniromani.com/prica/zena-prodana-na-kosidbi/

Kosci su sa Strljanice otišli oko četiri, kad je trava već ležala u otkosima, a muzika iz šatora počela nadjačavati zvona s pašnjaka. Nusret Hendo je tog jula imao dvadeset šest godina, ženu od devetnaest i kćerku od osam mjeseci, a na takmičenju u košenju bio je drugi, iza jednog starca s Kupresa kojem je mogao biti unuk. Drugo mjesto nije donosilo ništa osim diplome. Diplomu je ostavio na klupi kod Mejrinog šatora, gdje se prodavao čaj od majčine dušice, a ispod tezge, za one koji znaju pitati, i nešto jače.

Sabina je sjedila na kraju klupe s djetetom u krilu i gledala kako mu Mejra treći put dolijeva u šolju. Nusret je govorio sve glasnije. O Njemačkoj, gdje je mogao otići da se nije oženio. O stanu u Bugojnu koji nikad neće imati. O tome kako čovjek s porodicom ne smije ni sanjati, jer mu odmah neko traži pare za pelene. Ljudi oko šatora su se smijali, jer su i sami tako govorili, samo tiše. Onda je Nusret ustao, lupio dlanom o tezgu i rekao da prodaje ženu i dijete. "Ko daje više?" viknuo je. "Počinjemo od pedeset maraka."

Smijali su se i tome. Neko je ponudio deset maraka i kozu. Sabina mu je tiho rekla da prestane, a on je, baš zato što je to rekla pred svima, ponovio ponudu, sad ozbiljno, gledajući preko glava kao na stočnoj pijaci. Tada je s kraja šatora ustao čovjek kojeg niko nije poznavao, preplanuo, u bijeloj košulji, s naglaskom s mora. Izbrojao je na tezgu pet novčanica od po sto maraka. "Ako ona hoće", rekao je. Sabina je dugo gledala Nusreta. Onda je skinula vjenčani prsten, spustila ga pored novca, uzela dijete i torbu s pelenama i otišla za strancem prema parkingu, ne okrenuvši se nijednom.

Nusret se probudio u zoru, u sijenu iza šatora, s rosom na jakni i pet novčanica u džepu košulje. Prsten je bio uz njih. Cijeli dan je obilazio Kupres, Šuicu i benzinske pumpe do Bugojna i pitao za čovjeka u bijeloj košulji. Niko ga nije znao. Saznao je samo da je pomorac iz Makarske i da

se zove Jure, jer je to Mejra čula dok mu je sipala čaj. Uveče je stao na rub Strljanice, gdje je dan ranije kosio, i pred praznim poljem zakleo se naglas da dvadeset godina neće okusiti ni kap alkohola. Dvadeset, jer mu se svaki manji broj činio jeftinim. Novčanice i prsten stavio je u kovertu i nikad ih nije dirao.

Između te zore i drugog mandata načelnika općine Bugojno stalo je dvanaest godina po gradilištima u Njemačkoj, firma koja je gradila škole od Gornjeg Vakufa do Donjeg i ugled čovjeka koji ne pije. Na svakom prijemu držao je čašu kisele vode, pa su ga iza leđa zvali Kisela. Govorilo se da se razveo mlad i da mu je bivša žena negdje u Hrvatskoj, i niko nije pitao više. Prije dvije godine ta žena se vratila. Jure je umro od srca na brodu kod Malte, a Sabina je s Ildom, koja je tada imala osamnaest, došla u Bugojno jer nije imala kuda. Nusret se s njom ponovo vjenčao u općinskoj sali, tiho, jednog četvrtka. Ildi su rekli samo da su se razveli dok je bila beba.

Prvih mjeseci Ilda ga je zvala po imenu. Tata je postao jedne nedjelje na Vrbasu, kad ju je učio bacati udicu i kad je on, načelnik općine, ušao do koljena u vodu da joj otpetlja najlon s vrbe. Od tada mu je nosila kafu u kabinet i svima u općini govorila da joj je otac najpošteniji čovjek u Bugojnu. On je to slušao i nijednom je nije ispravio.

Pijaca u Bugojnu obnavljala se dvije godine. Nova nadstrešnica, numerisane tezge, vage s pečatom i pravilo koje je Nusret lično napisao: ko nema rješenje, ne prodaje. Mejra rješenje nije imala. Bila je jedina u Bugojnu koja je znala kako načelnik izgleda kad je pijan. Imala je sedamdeset četiri godine, sir iz kace, jaja od svojih kokoši i, kako se šaputalo, flašu domaće ispod sira. Komunalni inspektor kaznio ju je dva puta. Drugi put je pred njim prosula kantu surutke i poručila načelniku da ga ona pamti iz mlađih dana.

Otvaranje je bilo u subotu, s trakom, govorima i direktnim prenosom lokalne televizije na internetu. Ilda je stajala u prvom redu i snimala oca telefonom, ponosna onako kako se ponosi neko ko je oca dobio tek prije

dvije godine. Nusret je govorio o redu. Rekao je da pijaca nije vašar, da se na pijaci zna ko prodaje i po kojoj cijeni, i da Bugojno više neće biti mjesto gdje se svašta prodaje ispod tezge. Ljudi su aplaudirali. Tada se iz dna, ispod stare nadstrešnice koju još nisu srušili, javio glas koji je nadjačao razglas.

"Ti meni o vašaru, Nusrete?" Mejra je išla kroz narod s kantom u ruci, a ljudi su joj se sklanjali kao da nosi nešto vrelo. "Ja sam ti na Strljanici sipala, sine. Ispod tezge. Sjećaš se? A ti si za mojom tezgom prodao ženu i dijete jednom pomorcu. Za petsto maraka. Ja sam ti ih prebrojala da te ne prevari." Pogledala je prema Sabini, koja je stajala iza govornice u kaputu boje pijeska. "Eno je. Pitajte je koliko je koštala."

Kamerman nije spustio kameru. Niko nije spustio telefon, osim Ilde, kojoj je ruka sama pala. Savjetnik je Nusretu šaptao s lijeve strane da kaže kako je starica pijana, ili bolesna, ili da se sveti zbog kazne. Nusret ga nije slušao. Nagnuo se prema mikrofonu. "Istina je", rekao je. "Bio sam pijan i prodao sam ih. Kazne gospođi Mejri se poništavaju." Zatim je sišao s bine i prošao kroz narod istim putem kojim je ona došla. Do ponoći je snimak imao više pregleda nego što Bugojno ima stanovnika.

Ilda dvije noći nije dolazila kući. Kad se vratila, nije pitala njega nego majku. Sabina joj je rekla sve, sjedeći na rubu kreveta: da je imala devetnaest godina, da je te noći vjerovala kako se ono što se proda pred svjedocima ne može vratiti, i da je Jure bio dobar čovjek koji je nijednom nije podsjetio koliko ju je platio. "A zašto si se vratila njemu?" pitala je Ilda. Sabina je otvorila ladicu i stavila na krevet staru kovertu. Unutra su bili njen prsten i pet novčanica od po sto maraka, presavijenih na isti način. "Zato što ih dvadeset godina nije potrošio", rekla je. Ilda je uzela prsten, okrenula ga prema prozoru i vratila ga u kovertu.

Nusret je podnio ostavku u ponedjeljak, prije nego što je opozicija stigla sazvati sjednicu. Portali su pisali sedmicu dana, a onda su našli nešto drugo. Bugojno nije zaboravilo, ali se umorilo od pamćenja. Na novoj pijaci prodavači su prestajali vagati kad bi prošao, a neko je flomasterom

na stub nadstrešnice napisao: ko daje više. Nusret to nije dao obrisati. Uzeo je u zakup tri livade ispod Kupresa i skinuo s tavana kosu koju dvadeset godina nije dirao. Ildi se nije javljao, jer nije znao šta bi joj rekao, a ni ona se nije javljala njemu.

U julu, dvadeset godina nakon one noći, stao je u red kosaca na Strljanici, najstariji osim jednog, i bio treći. Kosio je sporo, u ravnom redu, i niko se nije smijao. Zavjet mu je istekao tog jutra. Mejrin šator stajao je na istom mjestu, sada ga je držala njena unuka, i kad je Nusret sjeo na klupu, unuka ga je pitala šta će. Prije nego što je odgovorio, neko je sjeo na kraj klupe, na mjesto gdje je nekad sjedila Sabina. Ilda je stavila na tezgu staru kovertu, sada bez prstena, i gurnula je prema njemu. "Mama kaže da je ovo tvoje", rekla je. "Častiš." Nusret je dugo gledao kovertu, pa unuku. "Dva čaja", rekao je. "Od majčine dušice. I ništa ispod tezge."

SKANDALI I TAJNE · 8 MIN ČITANJA

Porodične tajne iz Velenja

Čitaj online: ljubavniromani.com/prica/porodicne-tajne-iz-velenja/

Moj brat Ensar ima manu koju u porodici zovemo talentom: ne zna pustiti dobru šalu da umre sama. Djed Sulejman nam je cijelo djetinjstvo pričao da naša loza ide od sultanovog baštovana iz Istanbula, čovjeka koji je, po djedovim riječima, znao natjerati ružu da procvjeta u januaru. Priča se mijenjala svake zime. Nekad je baštovan pobjegao s Bosfora zbog ljubavi, nekad zbog duga, a nekad ga je sultan lično poslao u Bosnu da posadi lale po Travniku. Za djedov osamdeseti rođendan Ensar je kupio test za porijeklo, kutiju s epruvetom u koju se pljune, i umotao je u papir sa zlatnim cvjetovima. "Da konačno upoznamo tog baštovana", rekao je.

Slavili smo u Banovićima, u kući s dvorištem iznad stare separacije, gdje djed i nana žive od šezdesetih. Nana Fadila je od zore razvlačila pitu, tetka Zumra je donijela tufahije u staklenoj činiji koju pamtimo sa svih svadbi, a tetak Šemsudin je, kao svake godine, popravljao roštilj koji se nije dao popraviti. Kad je djed otvorio poklon, smijali su se svi, on najglasnije. Pročitao je uputstvo naglas, s naočalama na vrhu nosa, kao da čita presudu, a onda je pred cijelom porodicom pljunuo u epruvetu i podigao je kao čašu. "Za baštovana", rekao je. Nana se nije smijala. Mislila sam da je ljuta zbog pite, jer je djed pljunuo prije nego što ju je probao.

Djed je trideset godina proveo pod zemljom. Najviše u Banovićima, ali od sedamdeset četvrte do osamdesete radio je u rudniku u Velenju, kad su naši rudari odlazili u Sloveniju jer se tamo bolje plaćalo. Iz tih godina ostalo mu je nekoliko slovenskih riječi, jedna fotografija s rudarskom kacigom i šoljica s plavim rubom iz koje je svako jutro pio kafu. Nana tu šoljicu nikad nije davala drugima. Prala ju je sama, ručno, i vraćala je na isto mjesto u vitrini. Mi smo mislili da je to iz poštovanja prema rudarskom hljebu.

Rezultati su stigli šest sedmica kasnije, na Ensarov mejl. Nazvao me u pola jedanaest uveče, dok sam u Tuzli ispravljala kontrolne iz hemije, i prvo se smijao. Balkan šezdeset jedan posto, srednja Evropa dvadeset dva, a Anadolija, rekao je, puna tri posto. "Baštovan je bio sitan čovjek", rekao je. Onda je ušutio. Pitala sam ga šta je bilo. Rekao je da ispod porijekla postoji rubrika za srodnike, za ljude koji su uradili isti test, i da tamo stoji samo jedno ime. Andrej Golob, Velenje, Slovenija. Srodstvo: otac ili sin. Zajednička DNK: četrdeset devet posto.

Prvo sam mislila da je greška. Ensar je pola noći čitao forume i ujutro mi poslao poruku od jedne riječi: nije. Kasnije mi je objasnio da se kod rođaka ta brojka kreće oko dvanaest posto, a da četrdeset devet znači roditelja, dijete ili brata, a djed je bio jedinac. Andrej Golob imao je profil s fotografijom. Čovjek od četrdeset i nešto godina, prosijed, u planinarskoj jakni, ispred nekog jezera. Imao je djedove uši i djedovu naviku da se pred fotoaparatom ne nasmije do kraja, kao da čeka da fotograf prvi popusti. Ispod slike je pisalo, na slovenskom i na nesigurnom bosanskom: Tražim oca. Mama je bila Majda Golob, radila je u menzi rudnika. Ne tražim ništa osim imena.

Dogovorili smo se da šutimo dok ne smislimo kako to reći. Izdržali smo do nedjelje. Na ručku je tetka Zumra pitala za baštovana prije nego što je nana stigla iznijeti supu, i cijeli sto se okrenuo prema Ensaru. On je rekao da rezultati kasne. Moja sestrična Ilma, koja ima petnaest godina i telefon u ruci otkako zna hodati, rekla je da ne kasne, jer je jutros u autu vidjela kako ih gleda, i prije nego što ju je iko zaustavio, uzela mu je telefon s ruba stola. Znala je šifru. Svi znaju Ensarovu šifru, to je djedov datum rođenja. Pročitala je naglas, glasom kojim se čita zadaća: Balkan šezdeset jedan, Anadolija tri, a onda, sporije, ime iz Velenja i dvije riječi ispod njega.

Tišina je trajala koliko je tetku Šemsudinu trebalo da spusti kašiku. Onda je tetka Zumra rekla da su to prevaranti, da te firme prodaju podatke i izmišljaju rodbinu da bi ljudi plaćali još. Tetak je dodao da je to sigurno neko ko je čuo za djedovu penziju. Ilma je počela plakati jer nije znala šta

je pročitala, a Ensar je gledao u svoj tanjir i nije ga dirao. Samo djed nije rekao ništa. Skinuo je naočale, presavio ih i spustio pored tanjira, onako kako ih slaže prije spavanja. Gledao je nanu.

Kad je progovorio, nije se obraćao nama. "Majda je kuhala grah četvrtkom", rekao je. "Bio sam sam, Fadila. Ti znaš koliko sam bio sam." Nana nije odgovorila. Djed je rekao da je znao da je Majda trudna kad je osamdesete dao otkaz i vratio se kući. Rekao je da joj je dva puta pisao iz Banovića i da odgovor nikad nije stigao. Mislio je da se udala i da dijete ne treba znati za njega. "Pa sam i ja prestao pisati", rekao je, "i pravio se da nisam ni počinjao."

Nana je ustala, otišla u sobu i vratila se s limenom kutijom od starih bombona, onom u kojoj je, otkako pamtim, držala dugmad. Spustila ju je pored djedovih naočala i otvorila. Dugmadi nije bilo. Bilo je pisama, desetak, s markama na kojima je pisalo Jugoslavija, a na posljednjem Slovenija. Sva su bila otvorena, uredno, nožem po gornjem rubu. "Poštar je dolazio u deset", rekla je nana. "Ti si bio u smjeni od šest. Ja sam imala troje djece i ovu kuću, Sulejmane. Nisam imala kome otići."

Djed je izvadio prvo pismo, ali ga nije mogao pročitati, pa ga je dao meni. Majda je pisala kratko, na slovenskom koji sam razumjela napola: dječak se zove Andrej, rođen je u martu, ima tvoje uši. U drugom pismu bila je fotografija bebe u pletenoj kapi, u petom dječak na biciklu s pomoćnim točkovima, a u posljednjem, iz devedeset prve, ozbiljan dječak u školskoj klupi, s rukama sklopljenim kao djed kad čeka vijesti. Na poleđini je pisalo: Ovo je zadnje. Ako nećeš ti, neću ni ja. Tetka Zumra je dugo gledala tu fotografiju i rekla, tiho, da dječak ima Ensarovo čelo. Ensar je rekao da ima djedovo. To je bilo prvo oko čega su se tog dana složili.

Zašto ih nije spalila, pitao ju je djed kasnije, kad smo u kuhinji ostali samo nas troje. Rekla je da je htjela, svake jeseni, i da nije mogla, jer na fotografijama nije bila ta žena nego dijete. Rekla je i da šoljicu s plavim rubom pere sama otkako ju je, one jeseni kad se vratio, odmotala iz papira na kojem je Majdinim rukopisom pisalo: za mog rudara. "Cijeli

život perem tuđu šoljicu", rekla je. "Mogao si mi bar jednom reći čija je."

Ensar je te noći napisao poruku Andreju. Djed je diktirao, ja sam prevodila uz pomoć telefona, a nana je sjedila s nama i ispravljala djeda kad bi pogriješio godinu. Odgovor je stigao za dvadeset minuta, kao da je čovjek godinama sjedio pored ekrana. Andrej je napisao da mu je kćerka, koja studira u Ljubljani, za rođendan iz šale kupila isti test. Napisao je i da mu je mama govorila kako mu otac potiče od sultanovog baštovana, i da je on cijeli život mislio da je to ona izmislila.

Došao je u maju, autom iz Velenja, sa ženom i tom kćerkom. Nana je od zore razvlačila pitu, kao za rođendan, i postavila sto za jedanaest. Kad je Andrej sjeo, stavila je pred njega šoljicu s plavim rubom. Djed je to vidio i nije rekao ništa. Andrej je okrenuo šoljicu u rukama, pogledao dno, pa nanu, i rekao na svom nesigurnom bosanskom da je mama u kuhinji imala šest takvih i da je jedna nestala one jeseni kad je otac otišao. "Znam", rekla je nana. "Kod mene je. Pij dok je vruća."

SKANDALI I TAJNE · 7 MIN ČITANJA

Jedini pošten ministar

Čitaj online: ljubavniromani.com/prica/jedini-posten-ministar/

Ja sam čovjek kojem niko ništa ozbiljno ne povjerava, pa mi zato ljudi povjeravaju sve. Formalno radim u očevoj osiguravajućoj kući, a stvarno pijem kafu na Wilsonovom šetalištu i gledam ko s kim šeta. Nijaz mi je prijatelj iz osnovne škole. Jedini me zove Orhane kad je ljut, a ljut je rijetko. Novine su ga zvale jedinim poštenim ministrom u federalnoj vladi, a njegova žena Edina, koja vodi udruženje što objavljuje imovinske kartone političara, vjerovala je u to više od novina. Na njemu je gradila dokaz da se u politici može ostati čist. Ja sam ga poznavao predugo da bih na njemu išta gradio.

Na njegov pedeseti rođendan, u kući na Koševskom brdu, bilo je četrdeset gostiju, dva ambasadora, jedan reditelj i baklava koju je Edinina majka pekla od jutra. Pojavila se i Nives Kalaba. Nije bila pozvana, ali je imala vizitku konzorcija iz Beča i osmijeh kojim je u gimnaziji prepisivala tuđe kontrolne i dobivala bolje ocjene od onih od kojih je prepisivala. Odvela je Nijaza na terasu na deset minuta. Vratio se siv u licu i do kraja večeri nije ispustio čašu vode iz ruke.

Kad su gosti otišli, ispričao mi je sve u kuhinji. Dvije hiljade treće bio je mladi savjetnik u agenciji za privatizaciju. Napisao je pokojnom Teufiku Arnautoviću pismo, rukom, s najnižom cijenom koju će komisija prihvatiti za jednu fabriku na Ilidži. Teufik je fabriku kupio za sitniš, a Nijazu je dao novac kojim je ovaj platio prvu kampanju i pola ove kuće. Nives je bila Teufikova asistentkinja i poslije njegove smrti zadržala je njegove papire. U četvrtak vlada odlučuje o koncesiji za šest malih hidroelektrana na Neretvici. Studije konzorcija su lažne, i Nijaz je to znao. Ako govori za koncesiju, ona mu vraća pismo. Ako ne govori, pismo je u petak na portalima.

"Reci Edini", rekao sam. "Edina ne voli mene", rekao je. "Edina voli čovjeka kojeg je izmislila, a ja dvadeset godina glumim da sam on." Rekao

je da će u četvrtak govoriti kako Nives traži, a onda se tiho povući, i da Edina nikad ne mora znati zašto. Rekao sam mu da žene uvijek saznaju zašto, samo ponekad od pogrešne osobe, i da su žene koje vole izmišljene muškarce rijetke, pa ih ne treba trošiti na laž. Nije se nasmijao. Ja sam se nasmijao za obojicu i otišao kući, a u džepu sam nosio nešto što je trebalo ostati na sofi.

Bila je to zlatna narukvica u obliku zmije, s kopčom koja se otvara samo kad zmiji pritisneš oko. Znao sam to jer sam je ja kupio, za vjenčanje sestrične Maide. Na toj svadbi, u jednom hotelu na Ilidži prije devet godina, narukvica je nestala iz Maidine tašne, a prijava je još stajala u policiji. Na Nijazovoj sofi našao sam je odmah nakon što je Nives otišla.

Nives je sutradan otišla pravo Edini. Šta su rekle jedna drugoj, ne znam. Znam šta mi je Nijaz rekao kasnije, telefonom, glasom čovjeka koji je pao niz stepenice. Edina ga je pitala je li istina, i on je rekao da jeste. Pitala je koliko je novca bilo, i on joj je rekao. Pitala je zna li to iko osim Nives. Rekao je da zna Orhan, a ona je rekla da je to isto kao da zna cijela Baščaršija. Rekla je da je on bio jedini dokaz koji je imala. On je rekao da je nikad nije molio da ga kači na zid kao diplomu i da je on čovjek, a ne izvještaj o radu. Onda je ona sjela u auto ispred kuće i sat vremena nije upalila motor.

Te večeri Nives je došla k meni. Portir ju je pustio da čeka u stanu, jer je rekla da je stara prijateljica, što je bila polovina istine. Pitala je nisam li kod Nijaza slučajno vidio jednu narukvicu. "Ovu?", rekao sam, i prije nego što je stigla odgovoriti, zakopčao sam joj je oko ruke. Pokušala ju je skinuti. Nije mogla. Rekao sam joj gdje je i kada narukvica nestala i da Maida još čuva račun. Uzeo sam telefon. Nives je dugo gledala zmiju na svom zglobu. Onda je iz tašne izvadila koverat. Pismo sam zapalio iznad sudopera i tek kad je izgorjelo do posljednjeg slova, pritisnuo sam zmiji oko.

Tek kad je otišla, vidio sam da s komode fali jedan papir. Edina je tog popodneva, dok mene nije bilo, ostavila portiru poruku za mene, a on ju

je, puštajući Nives, stavio na komodu. Bila je napisana rukom i bez imena: ne mogu više sama, ti jedini znaš sve, dolazim u deset. Nije došla, jer je, kako sam kasnije saznao, Nijaz stigao kući ranije. Nives je poruku ponijela. Sutradan ju je u koverti poslala u ministarstvo, Nijazu, s ceduljom na kojoj je pisalo gdje ju je našla.

Koverte za ministra otvarala je sekretarica Rahima, koja je dvadeset godina bacala anonimne cedulje u kantu bez čitanja. Cedulju je bacila. Poruku je prepoznala po Edininom rukopisu i stavila je ministru na sto. Nijaz me nazvao oko podne. "Edina mi je pisala", rekao je, i glas mu je bio kao da mu je neko vratio nešto izgubljeno. "Ne mogu više sama, ti jedini znaš sve. Mislio sam da me više nikad neće trebati." Prvi put u životu nisam rekao ništa.

U četvrtak je Nijaz na sjednici vlade ustao protiv koncesije. Govorio je dvadeset minuta, bez papira, i rekao koje su studije prepisane i od koga. Dvojica ministara gledala su u telefone, a treći je izašao na hodnik. Koncesija je pala. Portali su u petak pisali o njemu, ali ne ono što je Nives htjela. Premijer mu je ponudio mjesto svog zamjenika. Edina je tražila da odbije i da se povuče iz politike, da bi, kako je rekla, ostatak života proveo pošteno.

Otišao sam do nje, u udruženje, među fascikle s tuđim imovinskim kartonima. Rekao sam joj da ga, ako ga sad natjera da ode, neće kazniti za ono što je uradio, nego za to što nije bio onaj u kojeg je ona vjerovala. "A šta da radim s onim što znam?", pitala je. "Čuvaj to", rekao sam. "Ti najbolje znaš čuvati papire."

Nijaz je prihvatio mjesto. Iste večeri Edina ga je natjerala da napiše ostavku, bez datuma, i da je potpiše. Stavila ju je u ladicu svog stola u udruženju, između imovinskih kartona dvojice ministara koje je već dovela do ostavke. "Ako ikad opet postaneš idealan", rekla mu je, "predat ću je." Kad mi je to pričala, smijala se prvi put od onog rođendana. Na odlasku mi je dala rezervni ključ od te ladice, za slučaj da jednog dana idealna postane ona.

SKANDALI I TAJNE · 8 MIN ČITANJA

Prosjak koji je mijenjao kovanice

Čitaj online: ljubavniromani.com/prica/prosjak-koji-je-mijenjao-kovanice/

Kod nas na Kazandžiluku moglo se po zvuku znati koji je dan. Ponedjeljkom je babo kovao dna za džezve, utorkom je dolazio dostavljač s bakrenim limom, a četvrtkom u deset pred radnju je stajao Zaim-amidža i dvaput kucnuo prstom o dovratak. Nikad nije ulazio. Babo bi mu dao pet maraka, ja bih mu iznijela kafu u fildžanu, a on bi je popio stojeći, s rukom na srcu, i rekao: "Hvala, kćeri, neka ti se vrati na ispitu." Studirala sam farmaciju i ispita je uvijek bilo.

Sjedio je na kamenoj klupi uz ogradu Baščaršijske džamije, ali nije prosio kao drugi. Nije pružao ruku turistima, nije im pjevao i nije pokazivao rane. Imao je izglačan sivi kaput, obrijane obraze i šešir koji je skidao pred svakom ženom iz čaršije. Imao je i raspored, kao činovnik. Ponedjeljkom mu je Nusmir iz pekare davao somun, srijedom je kod Refika dobijao pola porcije ćevapa, a petkom poslije džume neko bi mu uvijek ostavio koju marku. Od djece nikad nije uzimao novac, nego je djeci on davao bombone iz džepa kaputa. Ljudi su ga voljeli jer se uz njega niko nije morao stidjeti. Davati Zaimu bilo je kao platiti račun koji čovjek rado plaća.

Trideset i dvije godine radio je u fabrici namještaja na Stupu. Kad je fabrika propala, ispostavilo se da mu niko nikad nije uplaćivao doprinose, pa je sa šezdeset šest godina dobio papir na kojem je pisalo da penzije nema. Taj papir je nosio u unutrašnjem džepu, presavijen na četiri, i jednom mi ga je pokazao, ne da bi se žalio, nego da mu objasnim jednu riječ. Riječ je bila "neosnovan". Živio je u podrumskoj sobi na Vratniku, kod jedne udovice koja mu nije uzimala kiriju dok joj je cijepao drva.

Fikreta Pašalić držala je suvenirnicu preko puta Sebilja i prodavala fabričke džezve kao ručni rad. Imala je glas koji se čuo do Begove džamije i znala je sve o svakome, a ono što nije znala, do akšama bi smislila. Vodila je i Facebook grupu "Čaršija uživo", s jedanaest hiljada članova, u

kojoj je javljala dženaze, izgubljene mačke i ko je koga prodao. Ispod svake objave tražila je da je ljudi podijele, i ljudi su dijelili. Babo je govorio da je Fikreta jedini radio u Sarajevu koji se ne može ugasiti.

Jednog četvrtka u martu Fikreta je svratila do nas i još s vrata rekla babi da je vidjela Zaima u pošti na Obali. "Na šalteru je izbrojao hiljadu i dvjesta maraka, Suade. U stotkama. Ja stojim iza njega i brojim s njim." Babo je rekao da je Zaim vjerovatno mijenjao kovanice, jer to rade svi koji žive od sitnog. "Kakve kovanice", rekla je Fikreta. "Ja sam vidjela stotke." Do večeri se u grupi pojavila Zaimova fotografija na klupi, a ispod nje rečenica: "Ovaj gospodin sa Baščaršije mjesečno odnese više od doktora na Koševu. Vi dajte, ja više neću." Ispod je bilo četiristo komentara.

Sljedeće sedmice priča je narasla kao tijesto. Zaim je imao stan na Bistriku koji izdaje turistima. Imao je sina u Njemačkoj koji mu šalje eure. Imao je kuću u Hadžićima, a neki su znali i boju fasade. Jedan portal preuzeo je objavu i stavio njegovo lice ispod naslova "Prosjak milioner sa Baščaršije?", s upitnikom, da niko ne bi morao odgovarati. Turisti su počeli snimati Zaima telefonima, a jedan mladić ga je na engleskom pitao koliko zarađuje po satu.

Zaim nije imao pametni telefon i za objavu je saznao posljednji. Pokazao mu ju je mladi konobar iz čajdžinice preko puta, misleći da je to šala koja će ga nasmijati. Zaim je dugo gledao vlastitu fotografiju, pa komentare, i zamolio da mu se slova povećaju. Onda je vratio telefon, zahvalio i sjeo na klupu kao i svakog dana. Sjedio je uspravnije nego prije, kao čovjek koji čeka da ga neko prozove. Niko ga nije prozvao. Ljudi su samo gledali, neki dugo, a neki tako da on vidi kako gledaju.

Nusmir je prvi prestao. "Neću ja hraniti rentijera", rekao je, i somun je ostao na polici. Refik je rekao da će ćevape davati onima kojima stvarno treba. Petkom su ljudi poslije džume prolazili pored klupe kao da je prazna. A babo, koji je devet godina svakog četvrtka davao Zaimu pet maraka, trećeg četvrtka poslije Fikretine objave rekao je: "Ne znam više šta je istina, kćeri." Kad se začulo dvostruko kucanje, stajao je pognut nad

nakovnjem, leđima okrenut vratima. Kafu sam iznijela ja. U džepu sam imala svojih pet maraka i nisam ih dala, jer me bilo stid da babo vidi kako sam bolja od njega. Zaim je kafu popio stojeći, s rukom na srcu, i ovaj put nije spomenuo ispit.

Pokušao je objasniti. Otišao je kod Fikrete sa svojim papirom iz penzionog fonda, a ona ga je pročitala naglas, pred dvije turistkinje koje su birale magnete, i rekla da takav papir danas svako može isprintati. Otišao je u poštu i zamolio službenicu da ljudima kaže šta je na šalteru mijenjao. Službenica je rekla da o strankama ne smije govoriti. Onda je prestao dolaziti u čaršiju. Pokušao je na Marijin Dvoru, kod tržnog centra, gdje ga niko nije znao, ali ga je jedna žena prepoznala s portala i glasno rekla djetetu da mu ne prilazi, jer je to onaj bogati.

Ja sam otišla kod Fikrete. Sačekala sam da izađu kupci i zamolila je da obriše objavu. Fikreta je slagala šalove po pultu i nije podigla glavu. "Ja samo pišem šta vidim, dušo", rekla je. "Ko je kriv što ljudi čitaju?" Onda mi je ponudila popust na filigranske minđuše, jer sam Suadova kći, i rekla da me pamti od kad sam bila ovolika. Izašla sam bez minđuša i bez ičega drugog. Objava je ostala, a broj komentara je rastao.

U decembru sam otišla na Vratnik s kesom u kojoj su bili somun, sir i čaj od kamilice. Udovica mi je na kapiji rekla da Zaim od jeseni ne cijepa drva i da kašlje noćima. Soba je bila čista, krevet namješten, sivi kaput na vješalici. Na stolu je stajala tegla napola puna kovanica. "Sad nemam šta mijenjati", rekao je i nasmijao se, a smijeh mu je prešao u kašalj. Pitao me, kao budućeg farmaceuta, koje tablete da kupi. Pozvala sam hitnu pomoć iako mi je to zabranio.

Na Koševu su rekli da ima upalu pluća. Posjetila sam ga dva puta. Drugi put me pitao je li neko iz čaršije pitao za njega. Slagala sam da je pitao Nusmir. Obradovao se kao dijete. "Nusmir je dobar čovjek", rekao je. "Samo se prepao." Zamolio me da mu donesem sivi kaput, jer ne želi da ga iz bolnice izvedu u pidžami. Umro je trećeg januara, ujutro, prije vizite. Doktorica mi je rekla da je srce bilo umorno, i pluća, i sve ostalo,

kao da se to moglo napisati na jedan papir.

Fikreta je istog dana objavila dženazu, s crnom trakom preko one iste fotografije s klupe. Za dva dana čaršija je skupila četiri hiljade maraka za dženazu i nišan. Nusmir je dao dvjesta, Refik trista, babo petsto. Bilo je to više nego što je Zaim dobio cijele prošle godine, i to su svi znali, i niko to nije rekao naglas. Fikreta je u grupi napisala da čaršija nikad ne zaboravlja svoje ljude, i ta objava dobila je dvije hiljade lajkova.

Na Barama je bilo mnogo svijeta. Fikreta je stajala najbliže mezaru i plakala najglasnije. Poslije je ženama pričala kako joj je Zaim uvijek govorio da je ona najbolja žena u čaršiji. To niko nije mogao provjeriti. Babo je cijelim putem nazad šutio, a sutradan, u četvrtak u deset, podigao je glavu od nakovnja i dugo gledao u prazna vrata.

Teglu s kovanicama udovica je dala meni. Odnijela sam je u poštu na Obali i stala pred isti šalter. Za njim je sjedila ona ista službenica koja o strankama ne smije govoriti. Službenica je sipala kovanice u mašinu koja ih broji, a mašina je dugo zujala, kao da ne može odlučiti. Bilo je trideset sedam maraka i četrdeset feninga. Dobila sam dvadeseticu, desetku, peticu i ostatak u sitnom. Iza mene nije stajao niko i niko nije brojao sa mnom.

SKANDALI I TAJNE · 8 MIN ČITANJA

Ključ od poštanskog sandučeta

Čitaj online: ljubavniromani.com/prica/kljuc-od-postanskog-sanduceta/

Poštansko sanduče u ulazu broj sedam, u zgradi iza Vječne vatre, imalo je dva ključa i oba su visila na privjesku Samira Ćatića. Nura nikad nije tražila svoj. Samir je volio sam donositi poštu na treći sprat, otvarati je za stolom dok ona sipa kafu i čitati joj račun za struju naglas, kao vijest iz novina. Kad su ga u novembru imenovali za direktora poslovnice Kapija banke na Ferhadiji, donio je gore i to pismo, otvorio ga nožem za hljeb i pročitao ga dva puta. "Gotovo je s krpljenjem, mišu moj", rekao je. "Od januara živimo kao ljudi."

Nura se nasmijala i nije rekla ništa. Osam godina je, kad Samir zaspi, sjedila u kuhinji s laptopom i prevodila turske serije za jednu produkcijsku kuću s Ilidže: ljubavi, osvete i izgubljene sinove, po četiri marke za minutu titla. Samir je mislio da to radi iz dosade i da novac troši na sebe. Novac je svakog petnaestog odlazio na ratu kredita za koji on nije znao. Od trideset hiljada maraka ostalo je još šest.

Prije osam godina Samir se onesvijestio na tramvajskoj stanici kod Skenderije. Na Koševu su rekli da mu srčani zalistak popušta i da se na operaciju čeka godinu, a jedna klinika u Istanbulu mogla ga je primiti za tri sedmice. Samir je tada radio u naplati potraživanja i govorio je da on dugove naplaćuje, a ne pravi. Nura je otišla u Kapija banku sama. Kredit joj je obradio Muhamed Rizvić, Samirov drug iz Druge gimnazije, i tražio je žiranta. Njen otac u Zenici pristao je preko telefona. Umro je u noći prije nego što su mu papiri stigli. Nura je tri dana kasnije potpisala njegovo ime za kuhinjskim stolom i ispod potpisa napisala datum. Samiru je rekla da je novac očevo nasljedstvo.

Dvije sedmice poslije Samirovog imenovanja na vratima se pojavila Branka Ćorić, s kojom je Nura dijelila sobu u studentskom domu na Nedžarićima. Branka je imala kofer, sijede pramenove koje nije bojila i muža kojeg je prošle godine sahranila u Mostaru. Trebao joj je posao.

Nura joj je skuhala kafu i, dok je Branka pričala o godinama provedenim uz bolesnu majku i braću, osjetila je potrebu da i ona nešto pokaže. Ispričala joj je za Istanbul. "Sama si to izvela?", pitala je Branka. "Sama. I on ne smije saznati. Samir bi radije umro nego živio od ženinog duga."

Samir je Branku zaposlio isti dan, jer mu se u poslovnici oslobađalo jedno mjesto. Navečer je objasnio koje. Muhamed Rizvić imao je u dosijeu disciplinski postupak od prije deset godina, zbog ugovora s naknadno upisanim datumom. To je bilo dovoljno. Ali Samir je priznao i ono što ga je više žuljalo: Muhamed ga je pred službenicima zvao Samko, kao u gimnaziji. "Ne mogu biti direktor čovjeku koji me pred blagajnom zove Samko", rekao je i nasmijao se svojoj iskrenosti.

Muhamed je sutradan pozvonio u deset, kad je znao da Samira nema. Nije sjeo. Iz fascikle je izvadio kopiju obrasca za žiranta i spustio je na stolić pored zdjelice sa suhim smokvama. "Vaš otac je umro trećeg marta", rekao je mirno. "Potpisao je šestog. Ja sam to vidio prije osam godina i šutio, jer sam znao zašto. Sad vas molim da i vi meni nešto učinite. Imam dvoje djece i jednu mrlju u dosijeu. Ako izgubim ovaj posao, u ovom gradu me niko neće zaposliti. Recite mužu da me zadrži. Ako ja padam, gospođo, ne padam sam."

Nura je te večeri molila Samira kao što ga nikad ništa nije molila. On ju je slušao s olovkom u ruci, a onda je otvorio laptop i pred njom poslao Muhamedu rješenje o otkazu. "Da se u banci ne priča kako direktora vodi žena", objasnio je. Zatim je, dok je skidao sat, održao kratko predavanje o ljudima koji krivotvore potpise. Takvi, rekao je, truju kuću u kojoj žive, a njihova laž se uvlači u zidove kao vlaga. Nura je sjedila na rubu kreveta i gledala vlastite ruke.

U četvrtak je kroz staklo poštanskog sandučeta vidjela bijelu kovertu s Samirovim imenom, napisanim Muhamedovim rukopisom. Ključ je bio na Samirovom privjesku. U subotu je banka slavila trideset godina u jednom hotelu kod Vijećnice i Samir je htio da njegova žena otpjeva sevdalinku, jer je Nura lijepo pjevala i jer je njemu bilo drago kad je drugi

gledaju. Nura ga je zamolila da cijeli petak vježba s njom i da do zabave ne otvara poštu, ni račune, ništa. "Nema banke, nema pošte", rekla je. "Samo ja." Samir je bio polaskan. "Ništa ne otvaram dok moja žena ne zapjeva", rekao je.

Branka je za to vrijeme sjedila sa Muhamedom u kafani kod Latinske ćuprije. Prije petnaest godina, u Mostaru, bili su zajedno, i ona ga je ostavila zbog čovjeka koji je mogao plaćati majčine lijekove. Rekla mu je to sada bez izvinjenja, kao račun koji se konačno plaća. Rekla je i da je sama i da je umorna od kuće u kojoj niko ne treba njen rad. Muhamed je dugo šutio, a onda ponudio da sutra uzme pismo nazad, nekako, preko domara. Branka je odmahnula glavom. "Neka ga pročita", rekla je. "Ta kuća osam godina živi na laži. To je skuplje od kredita."

Nura je u subotu pjevala "Moj dilbere" pred dvjesta gostiju, preglasno i prebrzo, kao da se od nekoga brani. Aplaudirali su joj stojeći. Samir ju je vodio od stola do stola i predstavljao je kao da je nagrada koju je dobio uz direktorsko mjesto. Kući su se vratili poslije ponoći. U ulazu je, još u kaputu, otključao sanduče.

Pročitao je pismo za kuhinjskim stolom, dva puta, kao rješenje o imenovanju. Onda je ustao. Nura je čekala. Osam godina je zamišljala ovaj trenutak i u svakoj verziji on je govorio isto: da je on potpisao, da je on kriv i neka dođu po njega. Samir je rekao nešto drugo. Rekao je da je spavao pored falsifikatorke. Da ga je uništila baš sad, kad je najzad nešto postao. Da će ostati u braku zbog ljudi, ali da ona od danas nema šta tražiti u njegovim poslovima, njegovom novcu i njegovom imenu. "Uradila sam to za tebe", rekla je. "Za mene?", viknuo je. "Ko te tražio?"

Tada je zazvonio interfon. Branka je stajala dolje u snijegu i nije htjela ući. Dala je Nuri kovertu i otišla. U koverti je bio original obrasca za žiranta i papirić na kojem je Muhamed napisao samo: "Ovo nikad nije postojalo." Samir je pročitao papirić preko njenog ramena, istrgao joj obrazac iz ruke i stao ga cijepati iznad sudopera, sve sitnije, smijući se. "Gotovo je", ponavljao je. "Nikom ništa." Pustio je vodu. Onda ju je

zagrlio i rekao da joj je oprostio, da je bila kao dijete koje ne zna šta radi i da će on od sada misliti za oboje. "Mišu moj", rekao je. "Prepala si se."

Nura je otišla u spavaću sobu. Kad se vratila, nije više bila u haljini s dugim rukavima nego u farmerkama i kaputu. Samir ju je pogledao kao da nije dobro čuo nešto. "Sjedni", rekla je. "Sad ću ja pričati, a ti ćeš slušati." Rekla mu je da je čekala jednu rečenicu. Ne da on stvarno ode u zatvor umjesto nje, nego samo da kaže da bi otišao. Rekla je da su čovjek koji je maloprije vikao i čovjek koji je sad grli isti čovjek, i da ona ne zna s kojim je od njih dvojice živjela. Samir je rekao da je umorna i da će sutra sve izgledati drugačije. "Sutra hoće", rekla je.

Samir je pitao gdje će u dva noću. Kod Branke, za početak, rekla je, a poslije će vidjeti. Rekao je da su oni muž i žena, da to nešto znači. Rekla je da je to značilo nešto samo jednom od njih. Nije zalupila vratima. Sišla je pješice niz tri sprata, a u ulazu je zastala kod sandučeta. Skinula je s privjeska ključ od stana, pa i ključ od podruma, i ubacila ih kroz otvor. Čula je kako padaju na dno, među letke za novogodišnje popuste. Samir je imao oba ključa od sandučeta. Kad ga sutra otvori, naći će i njene. Na Ferhadiji je padao snijeg, a ispred nje još niko nije bio prošao.

SKANDALI I TAJNE · 7 MIN ČITANJA

Cijena na rukavu

Čitaj online: ljubavniromani.com/prica/cijena-na-rukavu/

Mladen Kovačević, viši stručni saradnik u Gradskoj upravi Banje Luke, četrdeset jedna godina, ležao je subotom na kauču u svom stanu u Boriku i razmišljao o ženidbi. Razmišljao je o njoj šest godina, uvijek subotom, uvijek ležeći. "Stana", zvao je ženu koja mu je čistila stan, "je li krojač pitao zašto mi treba tamno odijelo?" "Pitao je." "I šta si mu rekla?" "Da se ženite." "A on?" "Rekao je da je bilo i vrijeme." Mladen je zadovoljno zatvorio oči, a onda ih odmah otvorio, jer mu se učinilo da je krojač rekao previše.

U podne je došla teta Milka, frizerka iz Starčevice, koja je pola grada udala između dva feniranja. Iz torbe je izvadila svesku i pročitala: Tihana Marić, trideset četiri godine, kćerka pokojnog Jovana koji je držao dvije gvožđare, kuća na Petrićevcu s orahom u dvorištu, govori malo, a lijepo se smije. "Lijepo zvuči", rekao je Mladen. "Hajde da sačekamo proljeće." Bio je oktobar.

Tada je bez kucanja ušao Žarko Babić, Mladenov prijatelj iz gimnazije, koji je prodavao osiguranja i govorio kao da ih prodaje i kad ne radi. Kad je vidio Milku, pocrvenio je. Ona ga je prije devet godina oženila, kako je volio reći, i obećala mu mirnu ženu. "Mirnu!", vikao je. "Ona i u snu daje upute!" Onda je čuo za Tihanu i za proljeće i odjednom se smirio. "Nema proljeća", rekao je. "Ti ćeš se, Mladene, oženiti ove sedmice. Ti si kauč u odijelu. Neko mora nešto uraditi s tobom." I odvukao ga je na Petrićevac.

U Tihaninoj dnevnoj sobi već su sjedila trojica. Izvršitelj Rajko Pržulj imao je fasciklu na koljenima i pitao tetku Rosu je li kuća uknjižena i koliko kvadrata ima potkrovlje. Poreski savjetnik Vedran, u cipelama koje su škripale, objašnjavao je da se seli u Graz i da mu treba žena koja zna njemački. Đorđe, kuhar koji je dvadeset godina plovio na kruzerima, pričao je o Palermu i usput svima rekao da ga je odbilo sedamnaest žena, kao da daje preporuku. Kad je Tihana ušla s kafom, svi su ustali. Rajko je

pitao Mladena gdje radi. "U Gradskoj upravi", rekao je Mladen. "Koji odsjek?" "Komunalne takse." Rajko je to zapisao u fasciklu, kao da će jednog dana i to izvršiti. Tihana je pitala hoće li još neko kafu. Svi su rekli da hoće, osim Mladena, koji nije znao hoće li. Više nije rekao ni riječ i otišao je prvi, s izgovorom da mu je ostala upaljena pegla.

Te večeri Tihana je sjedila nad laptopom i pravila tabelu. Rajko je bio ozbiljan, ali je gledao zidove kao da ih procjenjuje. Vedran je imao lijepe ruke i nikakav osjećaj za šalu. Đorđe ju je nasmijao dva puta, ali je bilo jasno da će i nju jednog dana nekome nabrajati. Onaj tihi, Mladen, nije rekao gotovo ništa, a to joj se, začudo, svidjelo. Mislila je kako bi bilo da može uzeti Rajkovu ozbiljnost, Đorđev smijeh, Vedranove ruke i Mladenovu šutnju i od toga složiti jednog čovjeka. Tabela se nije sabirala. Zatvorila je laptop i otišla spavati, ljuta na matematiku.

Sutradan je Žarko preuzeo stvar. Došao je kod Tihane u devet ujutro i sa žaljenjem joj ispričao da Rajko ima dugove do grla, da je Vedran njemački naučio sa interneta i da Đorđe hrče kao brodska sirena. Ništa od toga nije znao. "A vaš prijatelj?", pitala je ona. "Zlato", rekao je Žarko. "Ozbiljan, štedljiv, ne pije, voli djecu i cvijeće." Mladen nikad nije imao cvijeće. Zatim je Žarko nazvao Rajka i rekao mu da je kuća pod hipotekom, a Vedranu da Tihana govori samo ruski. Đorđu je Tihana odbijenicu poslala porukom. Bila mu je osamnaesta i primio ju je mirno, kao čovjek koji zna statistiku.

Iste večeri Žarko je dovezao Mladena na Petrićevac, posjeo ga u fotelju pored Tihane i izašao u dvorište, pod izgovorom da gleda orah. Dugo su šutjeli. Onda je Mladen rekao da je Vrbas ljeti hladan, i da mu je to drago. Tihana je rekla da je i njoj drago. On je rekao da ne voli kad ljudi puno pričaju. Ona je rekla da ni ona ne voli. Opet su šutjeli, ali ovaj put drukčije. Mladen je pomislio da bi ovako mogao sjediti godinama. Bila je to najduža misao koju je o ženi imao.

Žarko je upao s orahom u ruci i pitao jesu li se dogovorili. Nisu. "Pa šta čekaš?", rekao je Mladenu. "Kleči." Mladen je rekao da će razmisliti.

Žarko ga je uhvatio za ramena i spustio na koljena, kao što se spušta kofer. Mladen je, s koljena, pitao Tihanu bi li se udala za njega. Ona je rekla da bi. Žarko je već zvao rođaka u Gradskoj upravi. Za petak u podne neko je otkazao termin. "Zašto čekati?", rekao je i otišao kupiti cvijeće, jer je obećao.

U petak je sala za vjenčanja bila puna. Došle su tetka Rosa, teta Milka i Tihanine rođake, ali i pola Mladenovog odsjeka, jer je sala bila na istom spratu kao njegova kancelarija. Tihana je stigla u jednostavnoj bijeloj haljini i nasmijala mu se s vrata, onako kako je Milka obećala. Mladen je pomislio da je lijepa, i to ga je uplašilo više nego išta dotad. Matičarka je mladoženju poslala u malu sobu iza sale da sačeka deset minuta, dok se ne potpišu svjedoci. Mladen je sjeo, ustao i ponovo sjeo. Sad je sve odlučeno, mislio je. Do prije minut nije bilo, a sad jeste. Zauvijek, i svaki dan, kafa ujutro i kafa uveče, četrdeset godina. Pogledao je prozor. Bio je to stari prozor u visokom prizemlju, niko ga nije zatvorio do kraja, a ispod njega je bio cvjetnjak s begonijama, jedva metar i po niže.

Popeo se na radijator, pa na prozorsku dasku. Na rukavu mu je visila ceduljica s cijenom, jer je odijelo kupio pod uslovom da ga može vratiti. Skočio je u begonije. Radnik iz gradskog zelenila, koji je u tom času grabljao lišće, pogledao ga je i nije rekao ništa, jer je u Banjoj Luci već svašta vidio. Mladen je otresao zemlju s nogavica i krenuo brzo, pa još brže, prema stanici pored Vrbasa.

Kad je Žarko otvorio vrata male sobe, zatekao je otvoren prozor i latu begonije na dasci. Viknuo je tako da su rođake izvadile telefone. Tihana je prišla prozoru u bijeloj haljini i ugledala, daleko niz ulicu, čovjeka u tamnom odijelu kako trči, s bijelom ceduljicom koja mu lepršа na rukavu. "Je li ovo prvi put?", pitala je matičarku. "Treći ove godine", rekla je matičarka. "Ali prvi kroz prozor." Tetka Rosa je zaplakala, teta Milka je nešto precrtavala u svesci, a Tihana se, na opće iznenađenje, nasmijala. "Ručak je plaćen", rekla je. "Idemo jesti."

Snimak je do večeri imao naslov Mladoženja pobjegao kroz prozor vlastite zgrade i obišao sve banjalučke portale. U ponedjeljak su na Mladenovim kancelarijskim vratima kolege zalijepili begoniju. Ali Mladen to još nije znao. U petak, u pola jedan, sjedio je na klupi na autobuskoj stanici pored Vrbasa, s ceduljicom na rukavu, i gledao rijeku.

Disao je i bio slobodan i prvih pet minuta osjećao se kao čovjek koji je izbjegao nesreću. Onda se sjetio kako je Tihana rekla da ni ona ne voli kad ljudi puno pričaju. Pomislio je da bi se možda trebao vratiti. Pomislio je da bi se možda trebao vratiti sutra. S lijeve strane dolazio je autobus prema centru, s desne autobus prema Boriku. Mladen je ustao, stao tačno na sredinu stanice i čekao da prvi stigne onaj koji će odlučiti umjesto njega.

SKANDALI I TAJNE · 7 MIN ČITANJA

Svekrva i snaha kuhaju istu sarmu

Čitaj online: ljubavniromani.com/prica/svekrva-i-snaha-kuhaju-istu-sarmu/

U kući moje svekrve sarma se ne kuha, o njoj se šuti. Šefika Mehmedović iz Pehara u Zenici pravi je za svaki Bajram, za svaku dženazu i za svako vjenčanje u mahali, i niko još nije vidio kako. Kad sam se udala za Edisa, dala mi je recept na Bajram, diktirala ga je dok sam pisala na poleđini računa za struju: kupus, meso, riža, suha rebra, biber, malo aleve paprike. Dvanaest godina sam kuhala po tom računu. Dvanaest godina mi je Edis govorio isto, s punim ustima i dobrom namjerom: "Dobra je, ali nije mamina."

Znala sam da nešto fali. Probala sam s više rebara, s manje riže, s lovorom, s kiselom pavlakom, s čašom rasola više. Svekrva bi probala, klimnula glavom i rekla: "Fina je." To je u njenom jeziku značilo da nije. Zato sam, kad mi je zaova Alma u martu pokazala na telefonu oglas za emisiju Okus naslijeđa, u kojoj se takmiče jela koja se prenose s koljena na koljeno, odmah znala šta ću prijaviti. Kasting je bio u domu kulture u Zenici. Svekrvi nisam rekla ništa.

Prošla sam kasting. Snimanje je bilo u maju, u studiju u Sarajevu, i ja sam u šest ujutro sjela na autobus sa kantom kiselog kupusa između nogu i suhim rebrima u cekeru. U šminkernici, iza ogledala okruženog sijalicama, sjedila je moja svekrva u svom plavom kostimu za svadbe, s rukama na torbi. Šminkerka je upravo podigla četku prema njenom licu i zastala, jer je vidjela kako se gledamo.

"Šta ti radiš ovdje, Mirela?", pitala je Šefika. "Isto što i vi", rekla sam. Ispostavilo se da ju je prijavila komšinica Rabija, bez pitanja, a ona je pristala tek kad je vidjela da je nagrada novi šporet. Na kastingu je bila sedmicu poslije mene. Niko nam nije rekao, jer niko nije znao da smo iz iste kuće: ja sam se prijavila pod svojim djevojačkim prezimenom. "Došla si s mojom sarmom", rekla je. "S mojom", rekla sam. "Dvanaest godina je kuham." Šminkerka je spustila četku i otišla po kafu, a da je niko nije

poslao.

Kad je režiser čuo o čemu se radi, promijenio je raspored. Stavili su nas jednu do druge, za dvije susjedne ploče, s kamerom između nas. Voditelj Eldar, mlad čovjek s previše bijelim zubima, prišao je prvo njoj. "Gospođo Mehmedović, čiji je ovo recept?" "Moj", rekla je svekrva u kameru. "Od moje svekrve. A sad, vidim, i od moje snahe, bez pitanja." Publika u studiju je zabrujala. "Vi ste mi ga dali", rekla sam. "Na Bajram, prije dvanaest godina. Samo ste nešto izostavili." "Ništa ja nisam izostavila", rekla je ona, ne gledajući me. "Ti nisi htjela naučiti."

Kuhale smo leđima okrenute jedna drugoj. Studio je bio vruć od reflektora, kupus je mirisao kao u svakoj bosanskoj kuhinji u januaru, a kamerman je stalno prelazio kamerom s jedne na drugu, kao na teniskom meču. Ja sam vidjela samo njen lakat i ugao njene torbe, iz koje je virila mala tegla s tamnim sadržajem, bez etikete. Moje sarme bile su uredne, iste veličine, zamotane onako kako me ona naučila na prvoj zajedničkoj zimnici. Njene su bile malo veće i nejednake, kao da se ne trudi. Znala sam da će njene biti bolje. Uvijek su bile.

Pred kraj su ugasili svjetla nad našim pločama, jer je voditelj ponovo snimao najavu na drugom kraju studija. Pola minute niko nas nije gledao. Tada je svekrva, ne okrećući se, gurnula onu teglu po pultu do moje ruke. Bio je to pekmez od šljiva, gust i crn, kakav njena sestra kuha u Nemili. "Dvije kašike u rasol", šapnula je. "Na kraju, ne na početku." Zatim je teglu vratila u torbu, a svjetla su se upalila. Stavila sam dvije kašike. Ruke su mi se tresle, pa je druga bila malo veća.

Žiri je probao obje sarme. Šef Zlatan, koji je inače govorio kao da izriče presudu, dugo je žvakao moju. Rekao je da su dvije sarme gotovo iste, ali da se u snahinoj osjeti nešto duboko i slatko, na samom kraju, kao kad se neko sjeti nečega lijepog. Dobila sam jedan bod više i prošla u finale. Svekrva je pogledala u kameru i rekla: "Ima ruku." Kući smo se vratile odvojeno, ja autobusom, ona s Rabijinim sinom, i nismo progovorile sedmicu dana.

Tri sedmice kasnije televizija je objavila najavu emisije. Trajala je četrdeset sekundi i u njoj je bila samo svađa: "bez pitanja", "nešto ste izostavili", "ti nisi htjela naučiti", sve to uz muziku iz filmova o mafiji. Ispod je pisalo: Svekrva optužila snahu za krađu recepta. Za dva dana snimak je imao četiri stotine hiljada pregleda. Grupe na Facebooku podijelile su se na dvije strane. Žene na pijaci u Zenici prestajale su pričati kad bi svekrva prišla tezgi. Edis je ugasio telefon. Ja sam napisala dugačak komentar u kojem sam sve objasnila i time samo dobila još dvije hiljade uvreda.

Jedne subote vidjela sam je na pijaci iz daljine. Stajala je pred tezgom s porilukom, a prodavačica, žena s kojom je trideset godina razmjenjivala recepte za turšiju, okrenula joj je leđa i počela slagati kese. Svekrva je platila drugoj ženi, uzela poriluk i otišla prema autobusu uspravna, kao da nosi vodu na glavi. Nije me vidjela. Te noći nisam spavala. Edis je pitao šta mi je, a ja sam mu prvi put ispričala za teglu. Dugo je šutio, pa rekao: "Ona to nikad neće priznati." "Znam", rekla sam. "Zato ću ja."

Iz jutarnjeg programa su nas pozvali da se pomirimo uživo. Obje smo pristale, iz istog razloga: nijedna nije htjela da ona druga bude sama pred kamerama. Voditeljica je očito čekala novu svađu i posjela nas u dvije fotelje s malim stolom između. Kad me pitala šta se zaista desilo, ispričala sam sve: ugašena svjetla, teglu, dvije kašike, na kraju, ne na početku. Rekla sam da sam bod dobila zahvaljujući njoj. Studio je utihnuo.

"Ništa ja nisam gurala", rekla je svekrva mirno. "Ona je to sama skontala. Ja sam samo stajala blizu." Voditeljica nije znala šta da pita. Ja sam gledala u svekrvu, a ona je gledala u šoljicu kafe ispred sebe kao da u njoj traži nešto izgubljeno. Taj isječak je obišao zemlju brže od prvog. Ljudi su pisali da je to najtvrdoglavija i najbolja svekrva u Bosni. Neki su pisali da lažem ja. Šefika nije pročitala nijedan komentar, jer ne zna gdje se čitaju.

U finale nisam otišla. Rekla sam da sam bolesna, što nije bilo daleko od istine. Te godine, za Kurban-bajram, prvi put sam zamotavala sarmu u njenoj kuhinji u Peharima, za istim šporetom, s njom. Kad je došlo

vrijeme za rasol, svekrva mi je bez riječi dodala teglu. Stavila sam dvije kašike, na kraju. "Ima još jedna stvar", rekla je, okrećući sarme drvenom kašikom. "Koja?" "To ćeš dobiti", rekla je, "kad ti budeš svekrva."

SKANDALI I TAJNE · 8 MIN ČITANJA

Zet za dvije apoteke

Čitaj online: ljubavniromani.com/prica/zet-za-dvije-apoteke/

Dvije apoteke u Gradačcu stoje jedna naspram druge u istoj ulici ispod sahat-kule, toliko blizu da farmaceut iz jedne može pročitati cijenu u izlogu druge bez naočala. U lijevoj, koja se zove Kamilica, dvadeset godina radi Ratko Ćirić. U desnoj, Žalfiji, isto toliko radi Nenad Spirić. Dvadeset godina su njih dvojica četvrtkom igrali šah u bašti kafane Kod Lipe, njihove žene Gordana i Smiljka mijenjale su recepte za kolače i krojeve za zavjese, a kćerke Tamara i Kristina išle su u isti razred i dijelile istu klupu. Ljudi su govorili da su Ćirići i Spirići jedna porodica s dvije kase. Tako je bilo sve do juna, kad je u grad stigao inženjer.

Zvao se Saša Mirković, imao je dvadeset devet godina, bio je iz Bijeljine i došao je s firmom koja je gradila novi vodovod prema Pelagićevu. Iznajmio je potkrovlje iznad pekare, tačno između dvije apoteke, što je kasnije cijela čaršija smatrala Božjom šalom. Prvog jutra ušao je u Kamilicu crvenih očiju i kihnuo tri puta zaredom, jer je bio alergičan na lipu, a ulica je mirisala na rascvjetane lipe. Za kasom je stajala Gordana, koja nije bila farmaceut, ali je znala sve što se u gradu moglo znati. Dok mu je pakovala tablete, saznala je da nije oženjen, da nema djevojku, da mu majka živi sama u Bijeljini i da ima stalni ugovor. Prije nego što je izašao, dala mu je i besplatan sprej za nos. Pola sata kasnije Smiljka je preko puta znala sve isto, osim cijene spreja.

Sutradan je Tamara, po majčinom naređenju, odnijela u potkrovlje teglu meda i bočicu propolisa. Tamara je imala dvadeset šest godina, diplomu farmacije iz Tuzle i nikakvu želju da nosi med nepoznatim muškarcima, ali s Gordanom se nije raspravljalo. Dan poslije pokucala je Kristina, dvadeset četiri godine, studentica stomatologije na raspustu, s tepsijom krompiruše i kutijom tableta protiv alergije, jačih, kako je poručila njena majka, od onih preko puta. Saša je zahvalio objema, pocrvenio pred objema i nije shvatio ništa. Mislio je da su ljudi u Gradačcu jednostavno

gostoljubivi.

Do kraja juna dvije porodice prestale su se pozdravljati. Gordana je u izlog Kamilice stavila natpis da je vitamin C kod njih jeftiniji nego igdje u Posavini. Sutradan je u izlogu Žalfije osvanuo natpis da je kod njih jeftiniji nego igdje u Bosni i Hercegovini. Ratko i Nenad su još jedan četvrtak sjeli za šah, ali je partija završila prije desetog poteza, kad je Nenad rekao da Ratko vuče figure kao što njegova žena vuče tuđe mušterije. "Ta njihova Kristina se smije kao da je na rasprodaji", govorila je Gordana mužu za večerom. "A njihova Tamara gleda čovjeka kao da mu izdaje recept", govorila je Smiljka svom mužu, preko puta, u isto vrijeme.

Saša je počeo kući dolaziti zaobilaznim putem, kroz park iza zgrade općine, i penjati se uz stepenice bez svjetla. Nije pomoglo. Za istu nedjelju dobio je dva poziva na ručak i, ne znajući kako odbiti, prihvatio je oba. U jedan sat jeo je kod Ćirića punjene paprike, pitu i tri kolača, dok je Gordana pričala kako Tamara sama vodi pola apoteke. U pet je jeo kod Spirića teletinu ispod sača, pitu i četiri kolača, dok je Smiljka pričala kako Kristina ima najmirniju ruku na fakultetu. U ponedjeljak ujutro nije mogao zakopčati pantalone. Kupio je nešto za probavu, ali ne u Kamilici i ne u Žalfiji, nego u novoj apoteci u tržnom centru kod autobuske stanice, gdje ga niko nije pitao za majku.

Tamara i Kristina su se u to vrijeme viđale krišom, kasno uveče, na klupi uz Haznu, kao dvije zavjerenice. Nijedna nije htjela inženjera. "Fin je", rekla je Tamara, "ali kiše čim vidi drvo." "I jede kao da je to njegov posao", rekla je Kristina. Smijale su se dok im nisu potekle suze, a onda su se dogovorile da šute. Mislile su da će se majke prije ili kasnije umoriti. Nisu poznavale svoje majke onoliko koliko su mislile.

U julu je stari Milorad Tešić, kum i Ćirićima i Spirićima, slavio krštenje prvog unuka. Ručak je bio u restoranu Labud na obali jezera, za šezdeset zvanica, s tortom na tri sprata. Na spisku je bio i Saša, jer je Tešićev sin radio s njim na vodovodu. Gordana je stigla pola sata ranije, prošla

između stolova i karticu s Tamarinim imenom premjestila na mjesto pored inženjera. Smiljka je stigla dvadeset minuta ranije i zatekla Tamaru pored inženjera. Karticu je vratila gdje je bila i na njeno mjesto stavila Kristininu. Konobar koji je postavljao čaše gledao je kako kartice putuju preko stola i nije rekao ništa, jer mu niko nije plaćao da govori.

Kartice su putovale sve do dolaska gostiju. Kad su svi sjeli, pokazalo se da pored Saše ostaje jedna prazna stolica i da obje majke stoje iza nje, svaka s rukama na naslonu. "Ovdje sjedi Tamara", rekla je Gordana. "Ovdje sjedi Kristina", rekla je Smiljka. Tamara i Kristina su u tom trenutku sjedile na drugom kraju stola, jedna pored druge, i pravile se da gledaju u telefon. Saša je ustao, promrmljao da mora nazvati gradilište i izašao na terasu. Majke to nisu primijetile. Gordana je povukla stolicu prema sebi. Smiljka ju je povukla prema sebi.

Ratko je ustao da smiri svoju ženu, Nenad da smiri svoju, i već nakon tri koraka njih dvojica su se svađali o vitaminu C. Stolica je putovala lijevo i desno, kao kartice prije nje, sve dok Smiljkina ruka nije skliznula s naslona. Gordana je, sa stolicom u naručju, odletjela unazad, pravo u sto s tortom. Torta na tri sprata nakrivila se polako, dostojanstveno, kao da i sama razmišlja, a onda pala. Smiljka ju je pokušala uhvatiti i završila na podu pored Gordane, obje do lakata u bijeloj kremi, sa šećernim golubom koji je ostao Gordani u kosi. Beba je zaplakala. Stari Tešić je spustio čašu. Najmanje deset zvanica snimalo je telefonom.

Snimak je do večeri obišao sve Viber grupe u Gradačcu. Neko ga je nazvao Bitka kod Labuda i ime je ostalo. U ponedjeljak su obje apoteke bile zatvorene, sa istim papirom na vratima: zatvoreno zbog inventure. Gordana nije izlazila iz kuće, Smiljka nije prilazila prozoru. Jedino su Tamara i Kristina izašle, zajedno, i otišle na kafu u čaršiju, gdje su ih ljudi gledali s poštovanjem kakvo se obično ukazuje preživjelima.

Krajem augusta grad je saznao da se inženjer ženi. Gordana je bila sigurna da je to Kristinino maslo, Smiljka da je Tamarino, i obje su prvi put za dva mjeseca u isto vrijeme nazvale kćerke. Kćerke su, svaka u

svojoj sobi, rekle isto: nije ona. Zaručnica se zvala Amra Mujkić i radila je u novoj apoteci u tržnom centru kod autobuske stanice. Kod nje je Saša od prvog dana kupovao tablete za alergiju, jer je to bila jedina apoteka u Gradačcu u kojoj mu niko nije nudio ručak. Kad joj je ispričao za onu nedjelju s dva ručka, nasmijala se i rekla mu da to ne liječi nijedan lijek.

Vjenčanje je bilo u septembru. Kolona automobila prošla je ulicom ispod sahat-kule i usporila baš između Kamilice i Žalfije, jer je ispred pekare stajao kamion s brašnom. Gordana je stajala na vratima svoje apoteke, Smiljka na vratima svoje. Gledale su bijeli auto u kojem je sjedila farmaceutkinja iz tržnog centra, u haljini koju su obje, svaka za sebe, ocijenile skromnom. Kad je kolona prošla, Gordana je prva progovorila preko ulice. "Treća apoteka", rekla je. "Uvijek sam ti govorila da je ta žena opasna", odgovorila je Smiljka, iako to nikad nije rekla.

Te večeri su, prvi put od juna, zajedno popile kafu u bašti Kod Lipe. Ratko i Nenad su za susjednim stolom raširili šahovsku tablu i odigrali partiju do kraja, bez riječi, a onda još jednu. Tamara i Kristina poslale su mladencima zajednički poklon, kutiju tableta protiv alergije umotanu u celofan, s karticom na kojoj su se potpisale obje apoteke. A u oktobru su Gordana i Smiljka, ruku pod ruku, otišle u tržni centar kod autobuske stanice, da vide, kako su rekle, kakve cijene drži ta žena.

SKANDALI I TAJNE · 6 MIN ČITANJA

Zgrada s plavim balkonima

Čitaj online: ljubavniromani.com/prica/zgrada-s-plavim-balkonima/

Dva sata prije nego što je umro, u bolnici u Brčkom, otac mi je dao adresu u Tuzli. Sestra je upravo bila izašla, aparat iznad kreveta pištao je ravnomjerno, a on mi je rukom pokazao da pridem bliže, kao da će mi reći gdje je zakopao zlato. Traktor se s njim prevrnuo na strmoj međi iza šljivika, rano ujutro, dok je magla još ležala nad Bijelom. Ljekari su mi rekli da se nema čemu nadati. On je to znao bolje od njih, pa nije gubio vrijeme.

"U ladici stola, ispod knjige s računima, ima koverat", rekao je. "Pet hiljada maraka. Odnesi ga u Tuzlu, u zgradu s plavim balkonima iza Panonskih jezera, treći sprat. Na zvonu piše Kovač. Ženi koja se zove Mirjana." Pitao sam ko je ona. Otac je zatvorio oči, ne od slabosti, nego onako kako ih je zatvarao kad se na pijaci cjenkao za junicu. "Deset godina", rekao je. "Svaki četvrtak. Budi pristojan s njom, Josipe. Ona nije ništa kriva." Htio sam pitati još nešto, ali je ušla sestra, a poslije toga otac više nije govorio.

Na sahrani je bilo pola Bijele i dobar dio Brčkog. Ljudi su govorili da je Mato Perić bio pošten i vrijedan čovjek, da se poslije majčine smrti nije htio ženiti, da je sve dao za sina i za šljive. Klimao sam glavom i rukovao se. Kod kuće sam iz ladice izvadio koverat. U ladicu sam, na njegovo mjesto, stavio očev telefon, koji su mi iz bolnice vratili u najlonskoj kesi zajedno s njegovim satom. Na ekranu je stajalo jedanaest poruka od kontakta upisanog kao "Zadruga Tuzla". Posljednja je glasila: "Jesi dobro? Mali te pita." Ostale nisam čitao.

Otac je četvrtkom uvijek išao u Tuzlu. Zbog banke, govorio je, zbog zadruge, zbog dijelova za traktor. Vraćao se kasno, mirniji nego što je otišao, i nikad nije donio nijedan dio. Deset godina nisam se zapitao zašto. Sljedećeg četvrtka obukao sam bijelu košulju, kao za razgovor za posao, i vozio sat i po. Zgrada s plavim balkonima bila je tamo gdje je

rekao. Na zvonu je pisalo Kovač.

Vrata su se otvorila prije nego što sam skinuo prst sa zvona. "Kasniš", rekla je žena, smijući se, a onda me vidjela. Imala je možda trideset pet godina, kecelju preko trenerke i brašno do laktova. Iz stana je mirisalo na pitu sa sirom. Gledala me dugo i bez riječi, i shvatio sam da me poznaje, iako se nikad nismo sreli. "Josip", rekla je. Nije bilo pitanje. Rekao sam joj u hodniku, jer nisam znao kako ući u tuđi stan s takvom viješću. Naslonila se na dovratak i ostala tako, s rukama punim brašna, dok se iz sobe nije začuo dječji glas.

Dječak je imao možda šest godina i u ruci je nosio zeleni traktor od plastike. "Je l' to čika Mato?" pitao je. Mirjana je rekla da nije, da je to gost, i poslala ga da opere ruke. Prije nego što je otišao, dječak me pogledao ozbiljno, ispod obrva, i počešao se iza lijevog uha. Moj otac se tako češao kad je razmišljao o cijeni šljive. Ja se, kažu, češem isto.

Mirjana me pustila unutra i stavila kafu, jer je to bilo jedino što su joj ruke u tom trenutku znale. Sjeo sam na kauč i tek tada vidio stan. Pored vrata stajale su očeve papuče, smeđe, s izgaženom petom. Na televizoru su ležale njegove naočale za čitanje, one za koje sam mislio da ih je izgubio prije tri godine. Na kuhinjskoj polici stajale su četiri teglice pekmeza od šljiva, s naljepnicama koje sam ja štampao u Brčkom za pijacu. Moj otac je ovdje imao svoju šoljicu, svoju stranu kauča i svoj sat dolaska. Imao je cijeli četvrtak koji ja nikad nisam vidio.

Pričala je tiho, da je mali ne čuje. Upoznali su se u banci, gdje je radila na šalteru, kad je on došao po kredit za novi šljivik i nije znao popuniti obrazac. Bila je sama, imala je dvadeset pet godina i stan koji nije mogla otplatiti. Nikad se nisu vjenčali. "Rekao je da tebi ne treba maćeha", rekla je. "Da ti je dosta što si ostao bez majke, i da selo ne mora znati sve." Pitao sam je li Tomo njegov. Pogledala me kao da sam pitao je li nebo plavo. "Tomo zna da ga čika Mato voli", rekla je. "Više od toga nismo stigli objasniti."

Izvadio sam koverat i stavio ga na sto. Odgurnula ga je prema meni. Ne treba joj njegov novac, rekla je, radi i ima platu, i nije bila s njim zbog para. Rekao sam joj da je to bila njegova posljednja želja, i posljednja stvar koju mi je otac naredio, a ja njega nikad nisam znao odbiti. Dugo je gledala koverat. Onda ga je uzela i stavila na frižider, iza teglica pekmeza, onako kako se stvari sklanjaju od djeteta. "Za njega", rekla je. "Za školu."

Ostao sam na večeri jer nisam znao kako otići. Pita je bila pravljena za troje, jer je bio četvrtak. Mirjana mi je bez razmišljanja stavila tanjir na mjesto pored prozora, i tek kad sam sjeo, oboje smo shvatili čije je to mjesto. Nije rekla ništa. Tomo je jeo i pričao mi o traktorima, koji je najjači i koji ima najveće točkove, i kako mu je čika Mato obećao da će ga u septembru povesti u voćnjak da bere šljive i vozi se u prikolici. "Ti imaš traktor?" pitao je. Rekao sam da imam. Nisam mu rekao da leži prevrnut na međi i da ga više neću popravljati.

Na vratima mi je Mirjana pružila očeve naočale. Rekao sam joj da ih zadrži. Tomo se provukao ispod njene ruke i pitao hoću li doći u četvrtak, jer čika Mato uvijek dolazi u četvrtak. Mirjana ga je povukla nazad, i na njenom licu sam vidio da ne zna šta bi voljela da kažem. Ni ja nisam znao. "Doći ću", rekao sam. "U septembru su šljive."

U Bijelu sam se vratio iza ponoći. Sljedećeg četvrtka, dok sam ispred kuće palio auto, komšinica Ruža me preko ograde pitala kuda tako rano, pa još u bijeloj košulji. "U Tuzlu", rekao sam. "Zbog banke." Kimnula je i vratila se svojim paprikama, jer je tu rečenicu deset godina slušala od mog oca.

SKANDALI I TAJNE · 3 MIN ČITANJA

Zapisnik sa praznom stolicom

Čitaj online: ljubavniromani.com/prica/zapisnik-sa-praznom-stolicom/

Halid je odluku o uklanjanju stare pergole pročitao na oglasnoj ploči dok je nosio kese s pijace. Njegova majka godinama je pod njom sadila cvijeće. Sada je živjela kod sestre, oporavljala se od pada i rijetko izlazila. Na dnu zapisnika, među potpisima stanara koji su odobrili radove, stajalo je njeno ime. Potpis je bio pravilan, s dugim završnim potezom.

To je bilo nemoguće. Majka je nakon povrede pisala lijevom rukom i šalila se da joj svaki potpis izgleda kao nacrt pokvarene ograde. Halid je fotografisao ploču i pozvao je. Rekla je da nije ništa potpisala. Pergola joj nije bila važnija od sigurnosti komšija, ali bi voljela da je neko pitao. Zamolila ga je da ne napravi svađu u njeno ime.

Predsjednica kućnog savjeta, Zorica, prvo je pokazala račun za pregled dotrajalih greda. Halid nije osporavao račun. Tražio je izvornik zapisnika. Kada ga je donijela, vidio je da su potpisi odštampani zajedno s tekstom. Preuzela ih je sa starog spiska za popravku ulaza. Objasnila je da je znala kako bi većina ionako pristala, a izvođač je mogao doći samo tog vikenda.

Zorica je deset godina skupljala novac, zvala majstore i slušala pritužbe. Halid je to znao. I sam je mjesecima izbjegavao sastanke. Zbog toga nije bilo lako reći da će pokazati papir svim stanarima. Ponudio je da on zakaže novi sastanak i prikupi odgovore onih koji ne mogu doći. Nije pristao da spor riješe tako što će njegova majka naknadno odobriti već odštampanu odluku.

Na sastanku se najduže govorilo o tome ko godinama ne plaća na vrijeme. Tek nakon sat vremena vratili su se pergoli. Jedna stanarka ponudila je da se uklone oštećene grede, a sačuvaju zdravi stubovi i biljke. Izvođač je poslao novu ponudu. Odluka je prošla, ali s manje glasova nego što ih je imala prva, izmišljena verzija. Zorica je ostala predsjednica uz još dvoje ljudi koji su preuzeli dio posla.

Halid je majci odnio novi zapisnik. Potpisala ga je polako, lijevom rukom, i dodala pitanje o boji budućeg krova. Na sljedećem sastanku njena stolica opet je bila prazna. Ovoga puta Halid je uključio telefon da se javi sama. Prvo je pitala jesu li zalili cvijeće, pa tek onda počela govoriti o dnevnom redu.

SKANDALI I TAJNE · 2 MIN ČITANJA

Sat bez pobjednika

Čitaj online: ljubavniromani.com/prica/sat-bez-pobjednika/

Semir je na gradskoj utrci bio zadužen za rezervni sat. Glavni uređaj radio je automatski, ali je organizator tražio da neko ručno bilježi prolaze za slučaj kvara. Utrka je bila mala, važnija porodicama i komšijama nego sportskim stranicama. Ipak, pobjednički paket uključivao je novac dovoljan da Semir plati dvije zaostale kirije. Prijavio se kao volonter jer nije imao kondicije za takmičenje.

Pet minuta prije prvog ciljnog prolaza ispustio je sat. Poklopac baterije odskočio je ispod stola. Dok ga je tražio, čuo je publiku i podigao glavu prekasno. U bilježnicu je upisao redoslijed koji mu je dobacio Boris, direktor firme u kojoj je Semir nedavno počeo raditi. Njegov rođak bio je jedan od trkača. Semir tada nije razmišljao o tome.

Tek na dodjeli nagrada primijetio je da drugoplasirana takmičarka odbija stati na podij. Tvrdila je da je stigla prva. Glavni sistem nije zabilježio završni dio utrke, pa se komisija oslonila na njegovu bilježnicu. Semir je pogledao Borisa. Direktor mu je jedva primjetno odmahnuo glavom i nastavio pljeskati rođaku. Fotograf je zamolio sve da se malo približe.

U ponedjeljak je na poslu dobio novi raspored s više smjena. Boris je rekao da cijeni ljude na koje se može osloniti. Semir je do pauze tri puta otvorio snimak završnice koji je pronašao na stranici organizatora. Kamera je gledala publiku, ali se na staklu kioska vidio odraz cilja. Takmičarka je prešla liniju ispred Borisovog rođaka. Razlika nije bila velika, ali nije bila ni nevidljiva.

Poslao je organizatoru snimak i napisao šta se desilo sa satom. Naveo je da redoslijed nije vidio vlastitim očima. Nije tražio da ostane anoniman. Nakon slanja izašao je u dvorište firme i pozvao stanodavca, jer bi možda morao kasniti još jednu sedmicu. Razgovor je bio neprijatan i kratak. Stanodavac je pristao do petka.

Rezultat je ispravljen, nagrada vraćena i ponovo dodijeljena. Boris je prestao razgovarati sa Semirom osim kada je morao. Dodatne smjene nestale su iz sljedećeg rasporeda. Na novoj utrci organizator mu je ponudio isti volonterski posao. Semir je prihvatio, uz uslov da dobije drugi sat i još jednu osobu za zapisivanje. Ovaj put je poklopac baterije provjerio prije nego što je obukao prsluk.

SKANDALI I TAJNE · 2 MIN ČITANJA

Posveta na pogrešnoj stranici

Čitaj online: ljubavniromani.com/prica/posveta-na-pogresnoj-stranici/

Prije štampanja porodične monografije, Ksenija je dobila samo jedan zahtjev: posveta pokojnoj baki mora stajati na zasebnoj stranici. Njen unuk Bruno platio je cijeli posao. Knjiga je trebala pratiti svečano otvaranje obnovljene čitaonice koju je njegova porodica godinama predstavljala kao svoj poklon gradu. Ksenija je prihvatila posao zbog honorara dovoljnog da popravi krov male izdavačke kuće.

Dok je birala fotografije, iz stare koverte ispala je stranica ispisana sitnim rukopisom. Bila je to bakina bilješka o novcu za čitaonicu. Na jednom mjestu prekrižila je riječ "naše" i dopisala "prikupljeno". Ispod su stajala imena radnica iz nekadašnje fabrike, uz male iznose i napomene o dodatnim smjenama. Porodični doprinos nalazio se na dnu, istim mastilom kao svi drugi.

Bruno nije poricao da je bilješka autentična. Zamolio je Kseniju da je izostavi jer bi ljudima trebalo predugo objašnjavati historiju. "Na otvaranju će biti televizija", rekao je, kao da ta činjenica rješava uredničku nedoumicu. Ponudio je i dodatnu narudžbu, knjigu o obnovi zgrade. Ona je spustila telefon i pogledala mokru mrlju iznad svoje police s knjigama.

Jedna od žena s popisa još je dolazila u čitaonicu. Zvala se Darinka. Kad joj je Ksenija pokazala kopiju, nije tražila zahvalnicu. Tražila je da se ispravi prezime njene pokojne kolegice, kojoj su godinama pogrešno pisali posljednje slovo. Iz torbe je izvadila fotografiju tvorničkog hora. Polovina članica radila je subotom da bi platile prve stolice. Pokazala je svoju mladu ruku na naslonu jedne od njih.

Ksenija je Bruni poslala novu stranicu. Ispred posvete stavila je pregled nastanka čitaonice, s imenima i fotografijom. Nije promijenila njegov tekst bez znanja. Dala mu je izbor da odobri tačnu verziju ili preuzme

materijal i potraži drugog izdavača. Tri dana nije odgovorio. Štamparija je u međuvremenu ponudila njihov termin drugom naručiocu.

Na kraju je pristao, ali je otkazao govor koji je već napisao. Na otvaranju je pročitao imena s nove stranice i zapleo se upravo na prezimenu koje je Darinka ispravila. Ona ga je tiho izgovorila iz prvog reda. Bruno je ponovio za njom. Ksenija je stajala blizu vrata, bez obećane druge narudžbe. Kad je kiša počela, požurila je kući da pomjeri kante, noseći primjerak knjige pod kaputom.

SKANDALI I TAJNE · 3 MIN ČITANJA

Zdravica koja je ostala nedovršena

Čitaj online: ljubavniromani.com/prica/zdravica-koja-je-ostala-nedovrsena/

Prije vjenčanja, Sara je zamolila oca da govor bude kratak. Nije se bojala dužine nego njegovih šala, koje su uvijek trebale nekoga malo smanjiti da bi on izgledao veći. Obećao je da neće pretjerivati. Na stolu je ostavio presavijen papir, ali ga nije otvorio kada je uzeo mikrofon. Počeo je govoriti napamet, o porodičnom ugledu i velikim očekivanjima.

Onda je rekao da će njegova kćerka barem uvijek imati dobar ručak, jer joj je svekrva cijeli život provela u kuhinji. Nekoliko ljudi se nasmijalo prije nego što su vidjeli Sarino lice. Njena svekrva Amra radila je kao kuharica u studentskom domu. Sara ju je upoznala upravo tamo, tokom studija, mnogo prije nego što je upoznala njenog sina.

Amra nije pognula glavu. Odložila je salvetu pored tanjira i čekala da govor završi. Sarin muž Vedran krenuo je ustati, ali ga je Sara dodirnula po ruci. Sama je prišla ocu i zamolila ga za mikrofon. Pokušao je okrenuti sve na još jednu šalu. Nije mu je omogućila.

Rekla je da joj je Amra tokom studija često sačuvala večeru kada bi zakasnila s posla. Nije joj davala milostinju, nego je tretirala kao osobu čiji dan može biti težak. Govor nije pretvorila u popis očevih mana. Zahvalila je Amri što ju je primila u porodicu i predala mikrofon bendu. Muzika nije odmah počela. Pjevač je prvo morao pronaći odgovarajuću pjesmu na listi.

Otac je otišao na terasu. Kasnije je poslao majku da kaže kako ga je Sara osramotila pred rodbinom. Sara nije izašla da mu popravi raspoloženje. Prvi ples odigrali su bez njega u sali. Amra je pljeskala najglasnije, a Vedran je šapnuo da se nada kako će njihov brak zahtijevati manje javnih govora. Sara se nasmijala, umorna od držanja lica mirnim.

Sedmicu poslije otac ih je pozvao na ručak. Sara je rekla da prvo treba razgovarati s Amrom. Nije mu sastavila izvinjenje. Nije ni stajala pored

telefona da provjeri je li ga izgovorio kako treba.

Na sljedećem porodičnom susretu Amra je donijela knjigu koju je upravo pročitala, jer je znala da bi se Sari svidjela. Otac je ponudio da skuha kafu. Razgovor je bio nespretan i spor. Kada je pitao koliko šećera žele, Amra mu je odgovorila bez šale. To je za početak bilo dovoljno da ostane za stolom.

SKANDALI I TAJNE · 3 MIN ČITANJA

Večera za rezervisanim stolom

Čitaj online: ljubavniromani.com/prica/vecera-za-rezervisanim-stolom/

Sto kraj prozora bio je rezervisan za četvero, ali se pojavilo sedmero ljudi. Na čelu grupe stajao je Davor, čovjek čije su objave o restoranima u njihovom gradu izazivale duže rasprave nego izborni plakati. Vlasnica Lora ugostila ga je dva puta bez naplate, uz dogovorenu objavu da je večera poklonjena. Nijedna objava nije sadržavala tu napomenu.

Ovoga puta nije bilo dogovora. Davor je naručio najskuplje vino i rekao konobaru da račun ide na saradnju. Lora je prišla stolu s jelovnicima i mirno objasnila da je rezervacija obična, kao za sve goste te večeri. Mogli su naručiti šta žele, ali će platiti ono što pojedu. Davor se nasmijao i pitao zna li koliko ljudi gleda njegove priče.

Znala je. Upravo zato su joj drhtale ruke dok je vraćala višak čaša na policu. U kuhinji je kuhar rekao da ih treba pustiti, jer loša reklama košta više od večere. Lora je pogledala pomoćnicu koja je upravo brojala preostale porcije. Dvije besplatne večere već su pojeli iz novca kojim je planirala platiti dodatne smjene. Nije mogla tražiti od osoblja da finansira treću.

Grupa je otišla nakon predjela. Davor je platio taj dio i snimio izlazak kroz vrata. Objavio je da ih je vlasnica ponizila pred gostima. Do jutra su se pojavili komentari ljudi koji nikada nisu bili u restoranu. Lora je željela odgovoriti svima. Umjesto toga, napisala je kratko objašnjenje dogovora, bez uvreda i bez objavljivanja brojeva telefona ili privatnih razgovora njegovih prijatelja.

Jedan od gostiju iz grupe javio joj se zasebno. Nije znao da se očekuje besplatna hrana. Izvinio se i ponudio da javno objasni šta je čuo za stolom. Lora mu je rekla da govori samo ono čemu je prisustvovao. Njegov komentar nije utišao sve, ali je promijenio raspravu. Nekoliko drugih ugostitelja javilo se da su imali slična iskustva, svaki sa svojim

detaljima.

Narednih sedmica restoran je radio neujednačeno. Neke večeri bile su prazne, druge pune ljudi koji su došli da joj pruže podršku. Lora nije znala koliko će ih se vratiti zbog hrane. Na sto kraj prozora više nije stavljala posebnu oznaku za važne goste. Jedne večeri tamo je sjedio bračni par koji nije fotografisao nijedan tanjir. Kada su tražili još hljeba, konobar je prvi put te sedmice prišao stolu potpuno opušten.

SKANDALI I TAJNE · 3 MIN ČITANJA

Tuđi smijeh na pozornici

Čitaj online: ljubavniromani.com/prica/tudji-smijeh-na-pozornici/

Nika je kartu dobila od kolegice koja nije znala da je nekada živjela s komičarem na plakatu. Razveli su se mirno, bez zajedničke imovine i velikih svađa. Nije imala razlog da izbjegava njegov nastup. Sjela je u treći red, naručila vodu i čak mu poslala kratku poruku sreće prije početka. Telefon je odmah spremila u torbu da ne ometa druge.

Prvih deset minuta smijala se zajedno s publikom. Onda je počeo pričati o ženi koja se zaključala u hotelsko kupatilo na vlastiti rođendan. Promijenio je ime i grad, ali je ostavio boju haljine, pogrešno izgovorenu riječ konobara i rečenicu koju mu je Nika šapnula kroz vrata. Te večeri bila je preplavljena strahom. On ju je tada držao za ruku dok nije mogla izaći.

Na pozornici je njenu rečenicu ponovio visokim glasom. Publika se smijala. Nika je ostala sjediti do pauze, gotovo nepomična. Nije htjela da i njen izlazak postane dio nastupa. U hodniku je kolegici rekla da ide kući. Tek kada je navukla kaput, objasnila joj je čiju je priču upravo slušala. Kolegici je čaša ostala podignuta na pola puta do usta.

Sutradan mu je poslala poruku i zatražila da izbaci taj dio. Odgovorio je da publika ne zna da je riječ o njoj. Napisala je da ona zna. Rasprava je trajala nekoliko poruka, sve dok nije počeo objašnjavati kako humor funkcioniše. Tada je prestala odgovarati i obratila se organizatorici, koja je planirala objaviti snimak večeri. Zamolila je da ga ne objavi dok ne razgovaraju.

Organizatorica je saslušala oboje i izrezala taj dio iz snimka. Komičar je izgubio nekoliko minuta materijala i reagovao kao da mu je oduzeta cijela karijera. Njihovi zajednički poznanici podijelili su se oko događaja koji nisu vidjeli. Nika nije pisala javno objašnjenje. Odgovorila je samo onima koji su je pitali, bez opisivanja večeri iz hotela u još više detalja.

Mjesec kasnije stigla je kratka poruka izvinjenja. Nije sadržavala riječ "ali". Nika je pročitala i ostavila telefon na stolu. Navečer je otišla na kviz s kolegicom. Kada je pogrešno odgovorila na jednostavno pitanje, nasmijala se toliko da je morala odložiti olovku. Niko nije uzeo taj smijeh da od njega napravi nešto svoje. Na kraju večeri vratila se kući s tuđom jaknom i stvarno dobrom pričom za sutra.

SKANDALI I TAJNE · 3 MIN ČITANJA

Kapiten bez ekipe

Čitaj online: ljubavniromani.com/prica/kapiten-bez-ekipe/

Turnir je završio trećim mjestom, što je za njihovu odbojkašku ekipu bio najbolji rezultat u deset godina. Haris je podigao pehar, a ostali su ga okružili, znojni i nasmijani. Kada je došao fotograf sponzora, Haris je zamolio Damira i Ognjena da malo odstupe. Rekao je da treba fotografija prve postave. Obojica su igrala tog dana. Damir je postigao posljednji poen, a Ognjen proveo cijeli drugi set na terenu.

U početku su mislili da se kapiten zbunio. Onda je Haris tiho objasnio da sponzor želi mlađu, uredniju sliku ekipe. Damir je imao sijedu bradu, Ognjen ožiljak preko obraza. Na treninzima ih te osobine nisu sprečavale da postavljaju mrežu, plaćaju salu i ostaju nakon ostalih da pospreme. Pred kamerom su odjednom postale problem koji treba riješiti pomjeranjem ljudi nekoliko koraka u stranu.

Fotograf nije ništa od toga tražio. Stajao je s aparatom i čekao da završe raspravu koju je smatrao običnim dogovorom oko rasporeda. Najmlađi igrač, Adis, pitao ga je zašto ne smiju svi stati. Čovjek je rekao da smiju, ima dovoljno širok objektiv. Haris ga je pokušao prekinuti, ali je odgovor već bio izgovoren. Damir je spustio medalju u torbu. Ognjen je ostao na mjestu, gledajući kapitena bez riječi.

Haris je objasnio da razmišlja o budućnosti kluba. Ako izgledaju privlačnije, lakše će dobiti opremu i nove članove. Adis je pitao zašto budućnost zahtijeva da se izbrišu ljudi koji su omogućili sadašnjost. To nije zvučalo kao pripremljen govor. Bio je ljut i govorio prebrzo. Nekoliko drugih igrača počelo je skidati reklamne majice, ostavljajući ispod obične dresove u kojima su igrali. Publika oko njih više nije gledala pehar.

Predstavnica sponzora došla je zbog zastoja. Kada je čula objašnjenje, rekla je da kompanija nije postavila takav uslov. Haris je pokušao razgovor pretvoriti u nesporazum. Damir mu nije pomogao. Rekao je

tačno šta je čuo i zašto više ne želi stajati pored njega. Fotografija je ipak napravljena, s cijelom ekipom i praznim mjestom između dva igrača. Haris je stajao na kraju, držeći pehar koji je odjednom djelovao neobično usamljen.

Na sljedećem sastanku izabrali su drugog kapitena. Haris je tvrdio da su pretjerali zbog jedne slike, ali niko više nije govorio samo o slici. Damir se vratio na trening nakon dvije sedmice. Ognjen odmah, jer nije želio izgubiti večeri koje voli. Treće mjesto ostalo je njihov najbolji rezultat. Fotografiju su objesili u sali bez popravljanja razmaka, kao podsjetnik da ekipu ne čine samo ljudi koji stanu najljepše u kadar.

SKANDALI I TAJNE · 3 MIN ČITANJA

Vino iz pogrešne boce

Čitaj online: ljubavniromani.com/prica/vino-iz-pogresne-boce/

Vlado je na večeri svaku bocu najavljivao kao važnog gosta. Govorio je o zemlji, vremenu, drvetu i strpljenju, gledajući ljude preko ruba naočala. Njegova supruga Sanela sjedila je nasuprot i pazila da se niko ne osjeti glupo zbog pogrešnog pitanja. Godinama je tu ulogu obavljala gotovo neprimjetno. Vlado je volio govoriti da imaju isti ukus, iako je ona najviše voljela vino koje je on nazivao sokom za neodlučne.

Te večeri boce su bile skrivene u tamnim navlakama. Gosti su trebali pogađati porijeklo i ocjenjivati okus. Konobarica Mila, nova u restoranu, pri raspoređivanju je zamijenila dvije boce. Jedna je bila skupa, donesena iz Vladine zbirke. Druga je pripadala jednostavnom kućnom izboru, upravo onom koji je on mjesecima ismijavao pred prijateljima. Mila je grešku primijetila tek kada je Vlado već počeo govoriti o izuzetnoj dubini jeftinijeg vina.

Sanela je prepoznala okus, ali nije bila sigurna. Vidjela je Milin pogled prema boci i tihi razgovor s kolegom. Vlado je u međuvremenu objasnio kako se iskustvo ne može naučiti iz knjige. Jedan gost se složio, drugi je zapisao visoku ocjenu nakon što je vidio njegovu. Za stolom se formiralo mišljenje prije nego što je iko saznao šta pije. Mila je prišla vlasniku restorana, spremna da sama preuzme neprijatnost.

Vlasnik joj je šapatom rekao da zamijeni navlake i nastavi. Sanela je čula dovoljno. Pitala je može li se boca otvoreno pokazati, jer bi voljela kupiti isto vino. Vlado je objasnio da je teško dostupno i da će joj on pronaći nekoliko boca. Mila je stajala s rukama uz tijelo. Sanela je ponovila pitanje, ovaj put njoj, jasno pokazujući da ne traži ničije poniženje nego jednostavnu informaciju.

Kada je navlaka skinuta, nekoliko gostiju se nasmijalo. Vlado nije. Rekao je da je test očigledno loše organizovan i da temperatura može

promijeniti sve. Sanela je sipala još malo u svoju čašu. "Meni je i dalje dobro", rekla je. Nije ga optužila da ništa ne zna. Veća neugodnost bila je u tome što je znao uživati samo dok je vjerovao da uživa u nečemu nedostupnom drugima.

Priča se proširila njihovim društvom brže nego ocjene vina. Vlado je krivio restoran i prestao organizovati slične večere. Sanela je kod kuće kupila nekoliko običnih boca, ostavljajući etikete okrenute prema van. Mila je dobila ukor za grešku, pa je Sanela vlasniku napisala tačan opis večeri, uključujući njegov prijedlog da prikrije zamjenu. Nije očekivala zahvalnost. Za sljedeće druženje pozvala je prijatelje na večeru na kojoj niko neće morati pogoditi cijenu da bi smio reći šta mu se sviđa.

SKANDALI I TAJNE · 3 MIN ČITANJA

Naglasak za svečanu večeru

Čitaj online: ljubavniromani.com/prica/naglasak-za-svecanu-veceru/

Prije večere Igor je zamolio Selmu da malo uspori dok govori. Rekao je da njegovi poslovni poznanici teško razumiju njen naglasak. Selma je pomislila da se šali, ali se nije nasmijao. Živjela je u tom gradu petnaest godina, vodila svoj posao i svakodnevno razgovarala s ljudima koji je sasvim dobro razumiju. Ipak, pred ogledalom je ponovila nekoliko rečenica, ljuta na sebe što uopće pokušava zvučati prihvatljivije čovjeku s kojim dijeli krevet.

U restoranu ju je Igor predstavio kao ženu koja je odrasla u inostranstvu. To je objasnilo naglasak prije nego što je otvorila usta. Selma je odrasla u malom mjestu nekoliko sati vožnje odatle. U inostranstvu je provela jedan školski raspust kod tetke. Pogledala ga je, očekujući ispravku. On je nastavio pričati o njenom "međunarodnom iskustvu", preuređujući njen život tako lako kao što konobar premješta pogrešno postavljenu čašu.

Žena s druge strane stola pitala je u kojem je gradu živjela. Selma je rekla ime svog rodnog mjesta. Igor se ubacio da je to porodična kuća, ali ona je nastavila. Ispričala je da joj je otac vozio autobus, majka držala malu prodavnicu, a da je prve mušterije šišala u sobi iza kuhinje. Nije izgovarala te stvari kao izazov. Bile su obične činjenice koje je odjednom morala braniti od čovjeka koji ih je smatrao nedovoljno elegantnim.

Jedan gost se nasmijao i pitao Igora odakle mu onda priča o inostranstvu. Igor je rekao da se pogrešno izrazio. Selma je odgovorila da nije prvi put, iako to prvi put čuje pred tolikim ljudima. Večera je zastala. Poslovni partner pokušao je prebaciti razgovor na jelovnik. Selma mu je zahvalila, ustala i rekla da će večer nastaviti drugdje. Nije čekala da Igor odluči hoće li je pratiti ili ostati uz pažljivo izabrane svjedoke.

Pratio ju je do izlaza i optužio da ga je ponizila. Nije rekao da se stidi što je lagao. Rekao je da su ti ljudi važni. Selma ga je pitala za šta su toliko

važni da ona mora postati neko drugi da bi sjela s njima. Nije imao odgovor koji bi dobro zvučao izvan restorana. Taksi je stigao dok je još govorio da nije tako mislio. Ona je prvi put te večeri govorila brzo, prirodno i bez izvinjenja.

Sutradan je pokupila svoje stvari. Među njima je bila fotografija roditeljske prodavnice koju nikada nije stavio na policu, jer se navodno nije uklapala u okvir. Selma je odnijela i fotografiju i okvir. Kasnije je čula da se večera pamti kao neugodan skandal. Nije pokušala popraviti tu verziju. Imala je dovoljno posla vraćajući vlastiti glas na mjesto s kojeg ga je, zbog ljubavi, počela pomjerati sama.

SKANDALI I TAJNE · 3 MIN ČITANJA

Govor za penziju koju nije tražila

Čitaj online: ljubavniromani.com/prica/govor-za-penziju-koju-nije-trazila/

Vesna je mislila da slave trideset godina radnje. Naručila je kolače, pozvala dobavljače i objesila fotografije prvog izloga između polica. Suprug Zoran rekao je da će pripremiti kratko iznenađenje. Vesna je očekivala stari snimak ili dolazak prijateljice iz drugog grada. Kada je unio tortu s natpisom "Sretna penzija", najprije je pogledala prema starijoj kolegici. Tek kada su svi okrenuli telefone prema njoj, shvatila je kome je torta namijenjena.

Zoran je održao govor o zasluženom odmoru. Rekao je da je vrijeme da mlađi preuzmu posao, a da će ona napokon uživati u putovanjima i unucima. Vesna je imala šezdeset dvije godine i nikada nije rekla da želi otići. Nedavno je spomenula da bi radila manje subota. U Zoranovom govoru ta želja narasla je u oproštaj za koji su svi bili pripremljeni osim osobe koja treba zahvalno prihvatiti svoj izlazak.

Njihov sin stajao je kraj kase s poklonom u rukama. Vesna ga je pitala je li znao. Rekao je da mu je otac objasnio kako joj je teško javno priznati da je umorna. Vesna jeste bila umorna. Bila je umorna od narudžbi, računa i povremenih svađa s kupcima, ali i dalje je voljela otključati radnju prije ostalih. Nije znala kako objasniti razliku pred ljudima koji već plješću njenoj budućoj sreći.

Zamolila je da ugase muziku. Rekla je da se zahvaljuje na namjeri, ali da nije odlučila otići u penziju. Zoran se nasmijao i pokušao je zagrliti, govoreći da se sve može dogovoriti kod kuće. Vesna je ostala ispred torte. Ako je njen odlazak mogao biti javno najavljen, mogao je i javno biti ispravljen. Nije tražila da gosti zauzmu stranu. Samo je rekla da će i u ponedjeljak doći na posao.

Proslava se nastavila čudno, uz preslatke kolače i razgovore koji su izbjegavali buduće vrijeme. Zoran je poslije tvrdio da je želio pokazati

zahvalnost. Vesna je pitala zašto zahvalnost zahtijeva da se odrekne ključa. Tada je priznao da je sinu obećao veću ulogu i mislio da će ona lakše pristati pred gostima. Tortu nije izabrao kao poklon, nego kao pritisak koji će izgledati dovoljno lijepo da ga niko ne prepozna.

U ponedjeljak su u radnji razgovarali o rasporedu, zadacima i tome šta sin stvarno želi preuzeti. Vesna je dobila slobodne subote, a zadržala dio posla koji voli. Zoran više nije najavljivao njene planove. Natpis s torte bacili su, ali fotografije prvog izloga ostale su na zidu. Kada je kupac pitao za penziju, Vesna je rekla da će ga obavijestiti kada sama bude imala takvu vijest. Zatim je otvorila novu kutiju robe i nastavila dan koji joj je još pripadao.

SKANDALI I TAJNE · 3 MIN ČITANJA

Jelovnik koji je obećavao previše

Čitaj online: ljubavniromani.com/prica/jelovnik-koji-je-obecavao-previse/

Na ulazu u restoran pisalo je da je večer potpuno vegetarijanska. Gosti su kupili mjesta unaprijed, birajući između dva jelovnika bez mesa. Kuharica Irma pripremala je priloge dok je njen šef završavao umak. Kada je posegnula za praznom posudom, pročitala je oznaku pilećeg temeljca. Pitala je gdje je povrtni koji su zajedno naručili. Šef je rekao da ga dobavljač nije donio i da mala razlika neće promijeniti doživljaj večeri.

Irma je znala da nije riječ o okusu. U sali su sjedili ljudi kojima je obećano nešto vrlo određeno. Nije poznavala njihove razloge i nije trebala. Šef je tvrdio da bi objašnjenje napravilo nepotrebnu paniku, posebno sada kada je nekoliko tanjira već izašlo. Irma ga je zamolila da zaustavi posluživanje i kaže gostima šta se dogodilo. On joj je odgovorio da je plaća za kuhanje, a ne za vođenje restorana pred publikom.

Jedna konobarica čula je posljednju rečenicu. Vratila se s pitanjem gošće koja je upravo provjeravala sastojke. Šef joj je rekao da odgovori prema štampanom jelovniku. Irma je tada skinula kecelju i pošla s njom u salu. Nije držala govor cijelom restoranu. Prišla je stolu i jasno objasnila promjenu. Gošća je spustila viljušku. Čovjek za susjednim stolom čuo je razgovor, pa pozvao konobara. Za nekoliko minuta nijedna tišina više nije izgledala obična.

Vlasnik je došao iz kancelarije i tražio od Irme da razgovaraju iza vrata. Rekla je da će razgovarati kada gosti dobiju tačnu informaciju. Šef kuhinje sada je tvrdio da je riječ o njegovoj procjeni, ne namjernoj prevari. Gostima ta razlika nije vratila mogućnost izbora. Neki su otišli, neki prihvatili drugo jelo, a nekoliko ih je tražilo povrat novca. Niko nije morao objašnjavati lična uvjerenja da bi njegova odluka bila poštovana.

Irma je narednog jutra dobila slobodan dan koji nije tražila. Vlasnik je na internetu objavio izvinjenje, ali je u prvom nacrtu krivicu pokušao svesti

na nesporazum osoblja. Konobarica mu je rekla da to neće potvrditi. Tek druga objava jasno je navela šta su poslužili. Večera je postala lokalna vijest, a restoran nekoliko sedmica primao više pitanja nego rezervacija. Irma nije uživala u tome, znajući koliko kolega zavisi od tih stolova.

Vratila se na posao nakon razgovora u kojem su dogovorili da se svaka promjena jelovnika kaže gostima prije posluživanja. Šef se izvinio kratko, bez srdačnosti. Nisu postali bliski. Mjesec kasnije ponovo je nedostajao jedan sastojak. Ovaj put konobar je objasnio zamjenu prije narudžbe, a gošća mirno odabrala drugo jelo. Irma je kroz kuhinjska vrata vidjela običan razgovor koji je mogao spriječiti cijeli prethodni skandal.

SKANDALI I TAJNE · 3 MIN ČITANJA

Zid za sliku koje nema

Čitaj online: ljubavniromani.com/prica/zid-za-sliku-koje-nema/

Na plakatu za izložbu bila je slika naslonjena na zid Danicine spavaće sobe. Kustos Viktor fotografisao ju je prošlog proljeća, kada je došao pogledati ostavštinu njenog muža. Razgovarali su o mogućoj posudbi, ali Danica nije pristala. Slika je bila posljednja koju je muž dovršio. Nije bila spremna gledati je pod svjetlima sale, okruženu ljudima koji bi o njenoj žalosti govorili kao o zanimljivom dijelu umjetnikove biografije.

Viktor je plakat nazvao nesporazumom koji se sada teško može povući. Već su štampali katalog i dobili najavu na televiziji. Danica je ponovila da slika ostaje kod nje. On je tada spomenuo koliko se trudio da njen muž dobije priznanje. Rečenica je zvučala kao račun. Danica mu je pokazala vrata, iznenađena vlastitom odlučnošću. Poslije njegovog odlaska sjedila je kraj slike, ljuta što se mora osjećati grubom u vlastitom domu.

Sedam dana prije otvaranja nazvala ju je mlada kustosica Hana. Trebale su joj dimenzije za prevoz. Danica joj je objasnila da prijevoza neće biti. Hana je dugo šutjela, pa rekla da će provjeriti dokumentaciju. U dokumentaciji je pronašla samo Viktorovu bilješku da je usmeni dogovor postignut. Nije pronašla potpis, datum preuzimanja ni poruke u kojima Danica potvrđuje saglasnost. Prvi put je pomislila da njeno neiskustvo nije glavni problem u galeriji.

Hana je tražila da se objavi izmjena programa. Viktor je odbio. Smatrao je da će se Danica predomisliti kada vidi koliko je ljudi očekuje. Umjesto slike postavio je natpis da djelo kasni zbog tehničkih poteškoća. Danica je na otvaranje ipak došla, u kaputu koji nije skinula. Kada ju je novinar pitao o poteškoćama, rekla je samo da nikada nije odobrila posudbu. Mikrofon je bio uključen, a Viktor dovoljno blizu da sve čuje.

Nije bilo vike. To je situaciju učinilo gorom. Ljudi su se premještali od praznog zida prema drugim radovima, izbjegavajući kustosov pogled.

Hana je uklonila netačan natpis i napisala novi, bez opravdanja. Viktor joj je poslije rekao da je uništila zajednički trud. Odgovorila je da je trud bio stvaran, a obećanje izmišljeno. Nije dala otkaz te večeri. Sutradan je zatražila da se njeno ime povuče iz njegovog saopćenja.

Danica je kod kuće skinula kaput i uključila lampu pored slike. Novinski tekst sutradan je govorio više o skandalu nego o izložbi. Nije u tome uživala. Znala je koliko je drugih slikara izgubilo prostor zbog Viktorove potrebe da ima najveću najavu. Hani je poslala poruku zahvalnosti, bez ponude za novi datum. Slika je i dalje pripadala sobi u kojoj je mogla gledati bez publike, a ta odluka nikome nije dugovala svečan završetak.

SKANDALI I TAJNE · 3 MIN ČITANJA

Kafa za njegovu prvu ženu

Čitaj online: ljubavniromani.com/prica/kafa-za-njegovu-prvu-zenu/

Majka je poslije sahrane htjela otići kući. Dunja ju je zamolila da uđe barem na kafu. Cijelo jutro držala ju je pod ruku, pronalazila maramice i pamtila gdje je parkiran auto. Od čovjeka kojeg su upravo sahranili bila je razvedena dvadeset jednu godinu. Njegova druga žena, Branka, sjedila je u dnevnoj sobi među ljudima koji su joj govorili da mora nešto pojesti.

Na vratima kuhinje tetka Vera zaustavila je Dunjinu majku. Nije povisila glas, što je prizor učinilo još gorim. Rekla je da bi trebalo imati obzira prema udovici. Dunja je u jednoj ruci držala praznu tacnu, a drugom još majčin lakat. "Ja sam je pozvala", odgovorila je. Tetka je pogledala prema dnevnoj sobi kao da tamo postoji neko ovlašten da poništi njenu rečenicu.

Majka je počela skidati kaput koji je već bila obukla. Zatim ga je ponovo navukla. Dunja je prepoznala taj pokret iz vlastitog djetinjstva, kada bi roditelji prestali razgovarati, a majka krenula nekamo bez objašnjenja. "Nemoj praviti scenu zbog mene", šapnula je. Ali scena je već postojala. Dvojica rođaka prestala su jesti, a tetka je sad glasnije objašnjavala da postoje red i pristojnost.

Branka je ustala i došla do njih. Dunja je očekivala presudu, možda zahtjev da svi konačno prestanu. Umjesto toga, Branka je pitala njenu majku pije li još kafu bez šećera. Poznavale su se sa dva rođendana i jednog bolničkog hodnika. "Danas nemam snage da budem ljubomorna na vaš razvod", rekla je, a onda zaplakala usred rečenice koja je skoro zvučala kao šala.

Sjele su za kuhinjski sto. Nisu postale prijateljice niti počele razmjenjivati lijepe uspomene na istog muškarca. Majka je Branki dodala vodu, a Dunja je našla čistu šoljicu. Tetka je odnijela tacnu u drugu sobu i više se nije vratila do njihovog stola. Kroz prozor su vidjele kako susjed

pokušava zatvoriti prtljažnik preko prevelikog vijenca. Taj obični, nespretni prizor nakratko im je dao nešto drugo za gledanje.

Kad je krenula, majka je zagrlila Branku, kratko i oprezno. Dunja ju je ispratila do auta. "Nisam došla da dokazujem da sam nekad bila njegova", rekla je majka. "Došla sam jer si ti moja." Dunja je tek tada zaplakala kako nije mogla na groblju. Kasnije je oprala tri šoljice, jednu po jednu. Tetkinoj poruci o neprimjerenom ponašanju te večeri nije odgovorila.

SKANDALI I TAJNE · 3 MIN ČITANJA

Porodica po cjenovniku

Čitaj online: ljubavniromani.com/prica/porodica-po-cjenovniku/

Na plakatu je nasmijani par držao dvije torbe, a ispod je pisalo da je vrijeme za cijelu porodicu. Alma je predložila da kupe porodičnu članarinu. S Jasminom je živjela jedanaest godina. Dijelili su dom, troškove i brigu o njegovom ocu. Nikada se nisu vjenčali, djelimično iz uvjerenja, djelimično zato što su uvijek imali nešto preče. U rekreativni centar došli su na dan promocije, dok su iz sale dopirali muzika i glas voditelja.

Djevojka za pultom pitala je jesu li supružnici. Alma je rekla da su partneri. Djevojka je zastala, pa pozvala vlasnika. On je objasnio da se paket odnosi na prave porodice. Rekao je to ljubazno, gotovo usput, kao da objašnjava razliku između dvije veličine peškira. Jasmin je spustio novčanik na pult. Alma ga je dodirnula po ruci, više da osjeti da je tu nego da ga zaustavi.

Pitala je šta podrazumijeva pod pravom porodicom. Vlasnik je pokazao prema cjenovniku i rekao da ne želi komplikacije. Ljudi bi se inače prijavljivali s bilo kim. Alma nije tražila da mijenja cijene zbog nje. Rekla je da im je mogao objasniti uslove bez poništavanja života koji ne poznaje. U redu iza njih žena je tiho rekla da oni ionako mogu platiti dvije obične članarine. Jasmin je odgovorio da sada više ne razgovaraju o tome mogu li platiti.

Voditelj promocije primijetio je zastoj i prišao s mikrofonom još uključenim. Vlasnik je pokušao razgovor pretvoriti u veselu raspravu o tome kad će se konačno vjenčati. Nekoliko gostiju se nasmijalo. Alma je rekla da neće zakazivati svadbu između blagajne i ormarića za patike. Zamolila je voditelja da ugasi mikrofon. Poslušao je odmah, za razliku od vlasnika koji je nastavio objašnjavati da nije mislio ništa loše.

Izašli su bez članarina. Kod kuće je Alma bila ljuta što ju je pogodila tako mala stvar. Jasmin nije rekao da je mala. Prisjetio se kako ga je ona vozila ocu, kako su zajedno birali frižider i svađali se oko zavjesa. Nije to nabrajao kao dokaz za neki šalter. Samo joj je govorio o njihovom danu, sastavljenom od stvari koje su već dugo bile zajedničke.

Kasnije su pronašli drugo mjesto, sa jednostavnijim paketom za dvije osobe. Na prvom treningu izgubili su se tražeći svlačionice i smijali se vlastitoj nespretnosti. Alma je u ormariću našla Jasminove rezervne čarape pomiješane sa svojim. Ponijela ih je kući u istoj torbi. Nije im trebao novi naziv za ono što već godinama rade.

SKANDALI I TAJNE · 3 MIN ČITANJA

Baloni za dan bez otpada

Čitaj online: ljubavniromani.com/prica/baloni-za-dan-bez-otpada/

Mirza je dovezao balone u kombiju čiji je prozor njegova supruga držala otvorenim da vidi retrovizor. Zeleni i bijeli krugovi gurali su im se između sjedišta. Bili su naručeni za dan bez otpada u parku. Mirza je mislio da pravi dvije velike dekoracije uz pozornicu. Emina je pripremila vreće da po završetku sve odnesu. Posao nije bio velik, ali organizator je obećao preporuku za nekoliko jesenskih događaja.

Tek kad su postavili postolja, voditelj programa pitao je gdje su makaze. U završnici će presjeći konce i pustiti sve balone. Mirza ga je pogledao, uvjeren da se šali. Iza parka bile su kuće, bašte i krovovi na kojima se već zadržavalo svakakvo smeće. Rekao je da neće pustiti svoje balone preko njih. Voditelj je objasnio da je to zamišljeno kao lijepa poruka. Emina je pogledala vreće u kombiju, sada odjednom nepotrebne u tuđem planu.

Organizator je došao deset minuta prije početka. Govorio je brzo, gledajući na sat. Sve je već najavljeno, ljudi očekuju trenutak za kraj, ne mogu mijenjati program zbog jedne lične primjedbe. Mirza je predložio da baloni ostanu vezani, a da se za kraj podignu zajednički napravljene platnene zastavice. Organizator je rekao da se to slabo vidi. Nije tražio ljepše rješenje, nego ono koje je već zamislio.

Sukob je postao javan kad je voditelj pozvao publiku da odbrojava. Mirza je ostao pored postolja i nije pružio makaze. Neko je iz prvog reda viknuo da prestane kvariti zabavu. Emina je prišla suprugu. Nije održala govor. Počela je odvezivati donji konac da cijelu dekoraciju pomjeri iza pozornice. Dvoje volontera joj je pomoglo. Odbrojavanje se pretvorilo u zbunjeni žamor, a voditelj je najavio muziku prerano.

Organizator im je platio dogovoreni posao, ali je pred njima izbrisao buduće termine iz bilježnice. Mirzu je to pogodilo više nego što je želio priznati. U kombiju je rekao Emini da je možda mogao samo okrenuti

glavu. Ona nije odgovorila da su upravo spasili svijet. Rekla je da ni ona ne zna kako će nadoknaditi izgubljene poslove, ali da bi joj bilo teško sutra prolaziti tim ulicama i gledati njihove konce po ogradama.

Balone su odnijeli u radionicu. Neke su iskoristili za dekoraciju u zatvorenom, druge su ispuhali i odložili zajedno s ostalim materijalom. Park se sljedećeg jutra vratio običnim šetačima. Mirza je otišao tamo po zaboravljeno postolje. Na klupi je našao jednu platnenu zastavicu, ostavljenu nakon muzike. Uzeo ju je sa sobom, jer ni dobra zamisao nije razlog da nešto ostane za drugima.

SKANDALI I TAJNE · 3 MIN ČITANJA

Odgovor iz posljednje klupe

Čitaj online: ljubavniromani.com/prica/odgovor-iz-posljednje-klupe/

Sanel je znao odgovor prije nego što je voditelj završio pitanje. Na papirić je upisao naziv romana i gurnuo ga prema partnerici Irmi. Ona je dodala njihove inicijale. Oboje su prvi put došli na kviz u knjižaru koja je uveče pomjerala police i postavljala stolove. Sanel je volio čitati u pauzama između vožnji kamiona. Irma je znala geografiju. Djelovali su kao sasvim pristojna ekipa dok ih nije prepoznao njegov bivši nastavnik.

Profesor Žunić sjedio je za susjednim stolom. Prišao je s osmijehom i rekao da nije očekivao Sanela na takvom mjestu. U školi mu književnost nije bila jača strana. Sanel je rekao da je od škole prošlo dvadeset pet godina. Profesor je potapšao njegovo rame, kao da time prihvata šalu, i vratio se svom društvu. Irma je primijetila da je Sanel sljedeći odgovor napisao sitnije nego prethodni.

Kad su poveli, profesor je podigao ruku. Rekao je da bi trebalo provjeriti telefone, posebno kod ekipe koja odjednom zna baš sve. Gledao je u Sanela. Njihovi telefoni bili su u torbi ispod stola, prema pravilu koje je važilo za sve. Voditelj je pitao ima li razlog za sumnju. Profesor je odgovorio da poznaje čovjeka još iz škole. U knjižari je nastala ona neprijatna tišina u kojoj odraslu osobu neko pred svima vrati u dječiju stolicu.

Sanel je posegnuo prema torbi, spreman predati telefon samo da nelagoda prestane. Irma ga nije zaustavila rukom. Pitala je profesora poznaje li ijednu knjigu koju je Sanel pročitao nakon škole. On je rekao da nije to poenta. Sanel je tada vratio torbu pod sto. Voditelju je rekao da može postupiti po istom pravilu za sve, ali da ne pristaje na poseban pregled zbog uspomena jednog čovjeka.

Kviz se nastavio. Nisu pobijedili, jer su pogriješili posljednja dva odgovora. To je Sanelu na trenutak čak donijelo olakšanje, pa se naljutio

na sebe. Nije htio da vlastita greška postane poklon tuđem uvjerenju. Profesor mu je pri izlasku rekao da ništa nije mislio lično. Sanel je odgovorio da je upravo lično i mislio, jer nije spomenuo nijedan postupak iz te večeri.

Irma je predložila da sljedeći put odu negdje drugo. Sanel je pogledao plakat za novi kviz i rekao da bi ipak došao ponovo. Sviđala mu se knjižara. Na putu do auta prepričavao joj je roman iz prvog pitanja, predugo i s previše sporednih likova. Slušala ga je dok nije morala priznati da se izgubila. Nasmijao se i počeo ispočetka, ovaj put jednostavnije.

SKANDALI I TAJNE · 3 MIN ČITANJA

Lift samo za pristojne cipele

Čitaj online: ljubavniromani.com/prica/lift-samo-za-pristojne-cipele/

Na vratima lifta osvanuo je papir s uputom da dostavljači koriste stepenište. Nije bilo posebnog teretnog lifta. Nije bilo ni objašnjenja osim rukom dodane riječi 'čistoća'. Jasmina je pročitala obavijest dok je iznosila smeće, pa nastavila prema kontejneru. Kasnije će se najviše sjećati upravo toga kako je prvi put prošla pored papira, dovoljno mirna zato što na njemu nije pisalo njeno ime.

Tog popodneva očekivala je dvije velike kutije knjiga, posljednji dio selidbe. Kurir je pozvonio odozdo i pitao može li sići. Rekla je da je dostava dogovorena do vrata. Kad joj je objasnio pravilo lifta, u glasu mu nije bilo optužbe. Zvučao je kao čovjek kojem se takve prepreke redovno pojave između dvije adrese. Jasmina je pogledala prema sedmom spratu na displeju i rekla da dolazi.

Njen partner Rade sišao je s njom. U prizemlju je komšija koji je postavio papir objašnjavao kuriru da ne može svako gaziti po novom podu lifta. Rade je pogledao radne cipele muškarca pored kutija i rekao da pravilo ipak ima smisla. Jasmina ga je pitala bi li isto rekao da kurir dođe u odijelu. Komšija se nasmijao, uvjeren da je to dokaz njegove poente. Ona se nije smijala.

Uzela je jednu kutiju i pozvala kurira da zajedno uđu. Komšija je stao pred vrata. Rekao je da je skupština stanara tako odlučila, mada većina ljudi koje je Jasmina poznala nije ni čula za sastanak. Nije počela raspravljati o zapisniku. Pitala ga je hoće li on odnijeti kutije na sedmi sprat. Kurir je spustio svoju kutiju i rekao da nema vremena biti dio njihovog sastanka. Imao je još mnogo adresa.

Jasmina je ponudila da preuzme pošiljku u prizemlju i završila dostavu, da ga ne zadržava. Zatim je s Radetom unijela knjige u lift, čije su dno oboje istim cipelama gazili i prethodnog dana. U stanu mu je rekla da je

najružnije bilo koliko mu je lako bilo prihvatiti razliku. Nije tvrdila da je ona odmah postupila bolje. Papir je vidjela još ujutro.

Obavijest je uklonjena nakon bučnog razgovora stanara. Pod lifta nije ostao zauvijek čist. Rade je nekoliko dana kasnije preuzeo narudžbu namirnica i pridržao vrata dostavljačici. Jasmina ga je čula kako se izvinjava zbog ranijeg pravila. Nije ga vidjela, jer je ostala u stanu. Nadala se da bi istu rečenicu rekao i da ona nije mogla čuti.

SKANDALI I TAJNE · 3 MIN ČITANJA

Kaput za koji je znao da nije njegov

Čitaj online: ljubavniromani.com/prica/kaput-za-koji-je-znao-da-nije-njegov/

Kaput je Mladenu bio preširok u ramenima i mnogo mekši od njegovog. To je Vida primijetila čim ga je obukao. Rekla je da su mu dali tuđi. On je pogledao prema garderoberki, mladoj ženi okruženoj ljudima koji su svi odjednom odlučili otići kući. Slegnuo je ramenima i zakopčao dugme. Vida je pomislila da je nije čuo. Ponovila je tiše, približivši se njegovom uhu. 'Znam', odgovorio je.

Stajali su u foajeu nakon koncerta na koji ju je on pozvao. Cijele večeri govorio je o dobrim manirima, smetali su mu telefoni u publici i ljudi koji plješću na pogrešnom mjestu. Sada je krenuo prema izlazu noseći kaput koji nije kupio. Vida ga je uhvatila za rukav. Rekla je da se vrati. On je odvratio da se garderoba ionako ne može sjetiti ko je šta ostavio i da niko neće ostati bez odjeće, jer je njegov kaput tamo.

Tada je iza njih muškarac uznemireno objašnjavao da u džepu njegovog kaputa stoji ključ auta. Garderoberka je pretraživala oznake, sve crvenija u licu. Mladen je zavukao ruku u džep, osjetio ključ i ipak nastavio prema vratima. Taj mali pokret odlučio je večer. Vida ga više nije držala. Okrenula se i rekla dovoljno glasno da čuju: 'Mislim da tražite ovaj kaput.'

Mladen se pravio iznenađen. Govorio je o sličnim bojama i gužvi, pokušavajući se nasmijati nesporazumu. Muškarac je uzeo kaput i prepoznao ogrebotinu na dugmetu. Garderoberka se izvinjavala. Mladen joj je rekao da drugi put više pazi. Vida ga je pogledala, a onda rekla ženi da joj je on već priznao da zna za zamjenu. Smijeh kojim je pokušavao završiti razgovor ostao mu je na licu nekoliko trenutaka predugo.

Na ulici ju je optužio da ga je ponizila pred nepoznatim ljudima. Vida je stajala u svom običnom kaputu, zakopčanom do vrata. Nije znala da će se nakon osam mjeseci veze o njemu najviše naučiti kod garderobe. Rekla je

da mu nije oduzela dostojanstvo, nego tuđu odjeću. Nije imala želju raspravljati čiji je to kaput bio i koliko je njegov vlasnik bogat.

Pozvala je taksi i otišla sama. Mladen joj je sutradan poslao fotografiju etikete svog kaputa, kao dokaz da ni njegov nije bio jeftin. Gledala je poruku dugo, shvativši da u njegovoj verziji razgovora još pregovaraju o vrijednosti stvari. Odgovorila je da ne želi nastaviti vezu. Fotografiju nije sačuvala. Račun za taksi jeste, jer je trebalo izračunati troškove za taj mjesec.

SKANDALI I TAJNE · 3 MIN ČITANJA

Diploma za najviše djece

Čitaj online: ljubavniromani.com/prica/diploma-za-najvise-djece/

Za tridesetu godišnjicu mature pripremili su diplome. Niko ih nije tražio, ali organizator je smatrao da svako slavlje treba imati program. Muškarci su nagrađeni za najveću firmu, najdalje poslovno putovanje i najduži staž u jednom poslu. Ženama su namijenili najviše djece, najduži brak i najmanje promijenjen izgled. Gordana je slušala iz sredine sale, u novoj haljini kupljenoj od prve plate nakon završetka studija.

Njena diploma glasila je na najviše djece. Imala ih je četvero, sve već odrasle, i voljela ih je bez potrebe da se to ovjeri pečatom. Kad ju je organizator prozvao, ustala je i uzela papir. On joj je gurnuo mikrofon da kaže nešto o svom najvećem dostignuću. Gordana je pogledala prema ženama za svojim stolom. Jedna nije imala djece i upravo je pokušavala izgledati kao da je ne zanima šta će dalje biti izvučeno iz fascikle.

Gordana je rekla da je te godine završila studij zaštite na radu. Organizator je prekinuo da se naravno misli na porodicu. Ona je ponovila šta je završila i dodala da radi u maloj proizvodnoj firmi. Iz zadnjeg reda neko je doviknuo da je to lijepo za njene godine. Gordana je spustila papir na sto, još držeći mikrofon. Pitala je jesu li muškarcima namjeravali dodijeliti priznanja za broj opranih školskih kecelja ili uspavanih beba.

Nekoliko ljudi se nasmijalo, pa prestalo kad je shvatilo da ne vodi u pripremljenu šalu. Organizator je objasnio da ne treba sve shvatati ozbiljno. Gordana je rekla da je većinu večeri provela slušajući ozbiljne podatke o tuđim firmama. Njen brak i djeca jesu važni, ali nisu jedini dio života koji ima ime. Vratila mu je mikrofon prije nego što je počeo novi govor o pogrešno shvaćenim namjerama.

Poslije su joj prilazili različiti ljudi. Neki da je podrže, neki da objasne kako je pokvarila atmosferu. Prijateljica bez djece donijela joj je čašu vode i pitala kakvi su bili ispiti nakon toliko godina. Pričale su dvadeset

minuta. Bio je to prvi razgovor te večeri u kojem Gordana nije morala skratiti odgovor da bi stao u tuđu predstavu o njoj.

Diplomu je ponijela kući i pokazala djeci. Najmlađi sin pitao je dijeli li se nagrada na četiri dijela. Zalijepili su je na frižider, okruženu njenim stvarnim rasporedom smjena. Organizator je u zajedničkoj grupi sutradan napisao da sljedeći put neće pripremati program. Gordana je odgovorila da će rado doći. Prvi put mu je to napisala bez rezerve.

SKANDALI I TAJNE · 3 MIN ČITANJA

Pjesma bez sretnog kraja

Čitaj online: ljubavniromani.com/prica/pjesma-bez-sretnog-kraja/

Leona je napisala pjesmu o čaši koja ostane na stolu nakon što drugi čovjek iseli. Nije to bila naročito duga pjesma. U njoj nije bilo izdaje, krivca ni rečenice da će sutra biti bolje. Na kraju je žena oprala čašu i vratila je u ormarić. Leonina prijateljica Dunja rekla je da joj se baš taj završetak sviđa. Poslala ju je na otvoreni poziv za književno veče u malom kulturnom prostoru.

Organizatorica je prihvatila pjesmu i zamolila Leonu da dođe ranije. Kad je stigla, stolovi su već bili ukrašeni narandžastim vrpcama, a na zidu je pisalo da zajedno slavimo nove početke. Leona je prvi put vidjela taj slogan. Organizatorica joj je tada predložila malu izmjenu: iza ormarića neka doda nešto o otvorenom prozoru, novoj ljubavi ili bar osmijehu. Veče, objasnila je, treba podići raspoloženje.

Leona je rekla da ta žena još nije otvorila prozor. Organizatorica se nasmijala, kao da je autorica previše ozbiljno shvatila vlastitu izmišljotinu. Dala joj je olovku i rekla da razmisli dok ostali čitaju. Leona je sjela pored Dunje. Nekoliko mjeseci ranije izašla je iz stvarnog braka, ali pjesma nije bila izvještaj. Nije željela ni publici ni organizatorici dokazivati koliko je lično tužna da bi joj dozvolile tužan kraj.

Kad je prozvana, pročitala je pjesmu onako kako ju je napisala. Organizatorica joj nije odmah dala da siđe. Pitala je pred mikrofonom gdje je u svemu tome nada. Leona je pogledala u papir, zatim u čaše s vodom na stolovima. Rekla je da ne zna gdje je nada te večeri. Došla je čitati pjesmu, nije je donijela na popravku. U sali je neko uzdahnuo od smijeha, a neko od nelagode.

Sljedeći autor zatvorio je svesku i rekao da njegova priča također nema posebno vedar završetak. Organizatorica je odgovorila da niko nikoga ne cenzuriše. Dunja je iz prvog reda podigla olovku koju je Leona ostavila na

stolici. Nije morala reći čija je. Veče se nastavilo, ali slogan na zidu počeo je izgledati kao tuđa odjeća navučena preko različitih ljudi.

Leona nije pobijedila u raspravi. Organizatorica joj je poslije rekla da je bila nepristojna. Kod kuće je opet pročitala pjesmu i promijenila jednu riječ u sredini, jer joj je zaista smetala. Završetak je ostao. Dunja je sutradan došla na kafu i sama uzela drugu čašu iz ormarića. Pile su vodu, pričale o nečemu sasvim drugom, a prozor je bio zatvoren jer je napolju puhalo.

SKANDALI I TAJNE · 3 MIN ČITANJA

Knjige iza zlatne vrpce

Čitaj online: ljubavniromani.com/prica/knjige-iza-zlatne-vrpce/

Zlatna vrpca protezala se preko tri police. Daria ju je vezala sama, jer je biblioteka dobila pedeset novih knjiga i željela je da mala svečanost izgleda pristojno. Njen muž Bojan, zaposlen u lokalnoj radionici, pristao je pomjeriti stolove poslije smjene. Donator Radovan stigao je u odijelu s maramicom iste boje kao vrpca. To joj se učinilo simpatičnim. Tek kasnije se pitala je li podudarnost bila slučajna.

Poslije kratkog govora Radovan je prišao policama i objasnio kako bi se knjige trebale čuvati. Na svakoj treba stajati njegovo ime. To je Daria već prihvatila u diskretnoj bilješci o poklonu. Ali sada je dodao da primjerci ne smiju izlaziti iz biblioteke. Ljudi savijaju stranice, prosipaju kafu i gube omote. Želio je da njegova zbirka i za deset godina izgleda kao tog popodneva.

Daria je držala makaze kojima je trebalo presjeći vrpcu. Među gostima je stajala čitateljica koja je već čekala novi roman, žena što čita u autobusu na putu do posla. Pored nje penzioner je zagledao knjigu o voćkama. Oboje su čuli da bi Radovanova velikodušnost trebala ostati za staklo koje još nije ni kupljeno. Daria je spustila makaze. Rekla je da su knjige primljene za posudbu.

Radovan se nasmijao, uvjeren da pregovaraju o sitnici. Obećao je platiti i staklena vrata. Daria je ponovila da biblioteci trebaju knjige koje ljudi koriste. On je tada pogledao prema Bojanu i pitao može li mu pomoći objasniti koliko dar vrijedi. Bojan je, još u radnoj košulji, rekao da se njegova supruga u to razumije bolje od njega. To je bila cijela njegova intervencija.

Svečanost je postala neugodna. Jedna gošća predložila je da se napravi izuzetak samo za pouzdane čitaoce. Penzioner je upitao kako se dokazuje pouzdanost za šljivu. Neko se nasmijao. Radovan je tražio da se razgovor

nastavi nasamo. Daria je pristala, ali je prvo gostima rekla da će mogućnost posudbe objaviti kad razjasne uslove. Vrpcu nije presjekla.

Na kraju je donator povukao deset skupih izdanja, a ostatak ostavio bez zabrane. Nije bilo druge svečanosti. Prva vraćena knjiga imala je presavijen ugao na strani šezdeset dva. Daria ga je pažljivo ispravila i upisala sljedeću posudbu. Kod kuće je Bojanu rekla da je dan prošao dobro. On je pitao jesu li konačno potrošili kolače koji su ostali od otvaranja.

SKANDALI I TAJNE · 3 MIN ČITANJA

Napojnica koju nije uzeo

Čitaj online: ljubavniromani.com/prica/napojnica-koju-nije-uzeo/

Gospođa Baljić uvijek je ostavljala dobru napojnicu i uvijek je znala gdje će Tarik proći. Uhvatila bi ga za struk dok spušta tanjire, zadržala mu ruku ili komentarisala kako mu stoji košulja. Prvih mjeseci izbjegavao je njen stol kad može. Kasnije joj je dvaput mirno rekao da ga ne dodiruje. Ona bi se nasmijala kao da je upravo smislio naročito dobru šalu. Vlasnik restorana govorio mu je da postoje mnogo gore mušterije.

Tarikova partnerica Ela radila je za šankom. Znala je da mu smeta i nudila da zamijene dio posla, ali te večeri to nije bilo moguće. Gošća je slavila poslovni uspjeh sa dvanaest ljudi. Dok je Tarik donosio vino, povukla ga je prema sebi i rekla društvu da je on pravi razlog zašto dolazi. Neko je podigao telefon. Tarik je spustio bocu na stol i odmakao njenu ruku.

Rekao je dovoljno glasno da čuju susjedni stolovi: 'Zamolio sam vas da to ne radite.' Smijeh je stao. Gošća je pogledala prema šanku i rekla da je njegova djevojka očigledno ljubomorna. Ela je ostavila čašu koju je brisala. 'On vam se obraća', rekla je. Nije krenula između njih, iako ju je cijelo tijelo vuklo da uradi nešto.

Vlasnik je stigao s osmijehom namijenjenim skupim nesporazumima. Zamolio je Tarika da donese novu korpu hljeba, a gošći rekao da je osoblje umorno. Tarik nije otišao. Tražio je da drugi konobar preuzme stol. Vlasnik je šapnuo da ne pravi problem oko komplimenta. Tarik je skinuo pregaču, presavio je na pola i položio na pomoćni ormarić. Nije znao ima li pravo otići prije kraja smjene. Znao je da više neće stajati pored te stolice.

U garderobi mu je trebalo nekoliko pokušaja da veže pertle. Ela je došla tek kad je predala šank kolegici. Sjedila je uz njega bez pobjedničkog osmijeha. Nisu imali uštođevinu za dug period bez posla i to je visjelo

između njih. Na izlazu im je kuhar dodao dvije kutije večere. Rekao je da se vlasnik sad pravda gostima. Tarik nije pitao čime.

Sutradan je dobio poziv da se vrati, uz obećanje da neće posluživati tu gošću. Tražio je razgovor prije pristanka. Ela ga je čekala ispred restorana, ali nije ulazila. Kad je izašao, rekao je da će zasad ostati i istovremeno tražiti drugo mjesto. Uhvatila ga je za ruku. Na putu kući nije ga pitala osjeća li se hrabro. Pitala je šta želi za večeru.

SKANDALI I TAJNE · 3 MIN ČITANJA

Težina koja nije plesala

Čitaj online: ljubavniromani.com/prica/tezina-koja-nije-plesala/

Amra je kupila cipele posebno za čas. Nisu imale visoku petu, samo mek đon i kopču koju je mogla zatvoriti bez pomoći. S mužem Elvisom prijavila se na društveni ples jer im se približavala godišnjica, a njihov svadbeni snimak sadržavao je tri minute ljuljanja na mjestu. Oboje su htjeli naučiti nešto što nije razgovor o namirnicama i računima. U salu su došli ranije, pomalo postiđeni vlastitim uzbuđenjem.

Instruktor je tražio da se svi postroje uz ogledalo. Pogledao je Amru i rekao da će Elvis dobiti ozbiljan trening kad je bude vodio. Nekoliko ljudi se nasmijalo. Amra se također nasmiješila, onako kako se čovjek nasmiješi kad još traži pristojno tumačenje. Instruktor je nastavio, preporučujući joj da večeru zamijeni dodatnim krugom po sali. O tome kako pleše još nije mogao znati ništa. Muzika nije ni počela.

Elvis je otvorio usta, ali Amra ga je stegla za ruku. Htjela je sama pitati šta njena večera ima s valcerom. Instruktor je odgovorio da je njegov posao da bude iskren. Rekao je i da se u ozbiljnom radu ne smije biti preosjetljiv. U ogledalu je vidjela kako se jedna žena povlači iza partnera. Odjednom joj je postalo jasno da ovo nije neuspjela šala smišljena samo za nju.

Sjela je i počela otkopčavati nove cipele. Elvis je sjeo pored nje. Instruktor ih je upozorio da se uplaćeni ciklus ne vraća poslije početka nastave. Amra je rekla da mogu kasnije razgovarati o novcu, jer sada odlaze. Bila je ljuta što joj se ruke tresu. Kopča koju je u prodavnici zatvorila iz prve sada se nikako nije otvarala. Elvis je čekao, držeći njene obične cipele.

Za njima su izašla još dva para. Jedan čovjek je u hodniku priznao da je njegova žena takve komentare slušala cijelu prošlu sezonu. Govorio je kao da time opravdava ostanak. Ona ga je pogledala i rekla da upravo zbog

toga sada ide. Amra nije željela postati predvodnica ničega. Htjela je sjesti negdje gdje ne postoji ogledalo preko cijelog zida. Otišli su na supu u obližnji restoran.

Dio novca dobili su nazad nakon dopisivanja s vlasnicom škole. U drugu školu nisu odmah otišli. Sedmicama kasnije Elvis je u dnevnoj sobi pustio muziku, a Amra je obula nove cipele. Opet su se samo ljuljali. Kad joj je stao na stopalo, rekla je da će ipak morati naći nekoga ko ih zna naučiti. Oboje su se nasmijali bez ijednog pogleda prema njenom stomaku.

SKANDALI I TAJNE · 3 MIN ČITANJA

Zdravica od soka

Čitaj online: ljubavniromani.com/prica/zdravica-od-soka/

Na pozivnicama je pisalo da će svadba biti bez alkohola. Dunja i Tarik nisu dodali objašnjenje. Oboje su željeli kratko slavlje, muziku koju poznaju i goste koji će se sutradan sjećati razgovora. Konobari su pripremili sokove u visokim čašama, a Tarikov otac donio je domaći sirup od zove. Prvi sat niko nije djelovao nesretan. Onda je stric Rifat izvadio bocu iz unutrašnjeg džepa sakoa.

Počelo je kao šala. Rekao je da je donio pomoć za odrasle i namignuo muškarcima za stolom. Tarik mu je prišao prije nego što je odvrnuo čep. Zamolio ga je da bocu ostavi u autu. Stric je rekao da ne može svadba proći kao dječiji rođendan. Dunja je s drugog kraja sale vidjela kako mladoženji ramena postaju tvrda ispod novog odijela.

Rifat je zatražio da održi zdravicu. Ustao je s bocom i počeo pričati o običajima koje mladi zaboravljaju. Potom je ponudio čašu Tarikovom ocu i rekao da bi bar glava porodice trebala pokazati kako se slavi. Otac je ostao sjediti. Godinama nije pio, ali nije namjeravao pred svim gostima objašnjavati vlastitu prošlost. Njegova supruga spustila je ruku na njegovu, a u sali se čulo samo zveckanje leda iz konobarske kante.

Dunja je prišla Rifatu s praznom čašom. On se nasmijao, misleći da je pobijedio. Ona je natočila sok od zove i podigla ga. 'Za ljude koji su došli na našu svadbu', rekla je. 'Ako ti treba drugačija proslava, večeras je imaš pravo potražiti.' Nije spomenula svekra. Nije ni pogledala prema njemu. Tarik je stao pored nje i ponovio molbu da se boca odnese.

Stric je otišao uz glasno oblačenje kaputa. Njegova žena ostala je, što je izazvalo više šapata nego sama svađa. Rekla je da je platila frizuru i da još nije dobila tortu. Ta rečenica spasila je nekoliko ukočenih osmijeha. Muzika je ponovo počela, prvo pretiho, zatim dovoljno glasno da mladoženjin otac pozove suprugu na ples.

Narednog jutra Rifat je porodici slao poruke o uvredi. Dunja ih nije čitala na svadbenom putovanju. Tarik je odgovorio samo jednom, bez poziva da se njegova žena opravdava. Kod kuće ih je čekala tegla sirupa od zove i cedulja njegovog oca. Na cedulji nije pisalo hvala. Pisalo je koliko vode da dodaju, jer je ovu turu skuhao naročito jaku.

SKANDALI I TAJNE · 3 MIN ČITANJA

Samci pored izlaza

Čitaj online: ljubavniromani.com/prica/samci-pored-izlaza/

Za stolom pored izlaza sjedilo je sedmero ljudi i jedno prazno mjesto za jakne. Armin je morao ustati svaki put kad neko ode u toalet. Na godišnju večeru planinarskog društva došao je bez partnerice, kao i prethodnih pet godina. Nije očekivao da će to postati raspored sjedenja. U sredini sale stolovi su imali cvijeće i po dva imena na svakoj kartici. Njihov je imao korpicu hljeba i natpis 'ostali'.

Vesna, koja je nedavno ostala udovica, skinula je natpis i podmetnula ga pod klimavu nogu stola. To je nasmijalo sve osim organizatora Ljubiše. On je objasnio da je tako jednostavnije, jer se parovi žele družiti s parovima. Na pitanje s kim žele da se druže ostali nije odgovorio. Zamolio je Armina da donese još stolica jer je, eto, najbliži vratima.

Armin je donio jednu. Kad su ga poslali po drugu, sjeo je. Njegova članarina bila je ista kao Ljubišina, a večeru je platio unaprijed. Nije došao raditi selidbu. Za susjednim stolom prijateljica Aida čula je dio razgovora i krenula prema njemu s tanjirom. Ljubiša ju je zaustavio govoreći da će pokvariti raspored. Njen muž već je razgovarao s kolegom na drugom kraju sale. Raspored je očigledno važio samo za neke.

Onda je stigao par koji je otkazao dolazak prethodnog dana. Za njih se našao mali stol iz kancelarije, čist stolnjak i vaza. Vesna je prišla upravo dok su postavljali drugi tanjir. Pitala je može li se taj stol spojiti s njihovim da više ne sjede na propuhu. Ljubiša je rekao da ne prave dramu. Ona nije podigla glas. Samo je uzela svoju čašu, sjela za novo mjesto i rekla da joj je sasvim dobro tu.

Novopridošli supružnici zbunjeno su se pogledali, pa sjeli s njom. Aida je privukla stolicu. Ubrzo su ljudi prenosili tanjire i sami tražili društvo. Nije nastala bolja geometrija, nego mnogo nepravilnija sala. Konobar je morao tražiti prolaz, ali niko ga više nije zatvarao Arminovim leđima.

Ljubiša je ostatak večeri proveo govoreći da se njegov trud ne cijeni.

Na povratku s izleta narednog mjeseca Armin je u autobusu sjeo pored Vesne. Nisu započeli romansu, mada je neko pozadi odmah dobacio šalu. Raspravljali su o sendvičima, umornim koljenima i tome ko je ponio previše vode. Na zajedničku večeru oboje su ponovo došli sami. Ovoga puta na stolovima nije bilo imena.

SKANDALI I TAJNE · 3 MIN ČITANJA

Cijena iza ogledala

Čitaj online: ljubavniromani.com/prica/cijena-iza-ogledala/

Nermin i Sanja sjedili su jedno pored drugog, oboje s mokrom kosom podignutom štipaljkama. Poslije petnaest godina braka prvi put su zajedno došli frizeru. Kćerka im je rekla da će na porodičnom ručku izgledati kao dva maslačka, pa su zakazali uzastopne termine. Tražili su gotovo isti kratki rez. Frizerka Lejla se našalila da će joj biti lakše zapamtiti narudžbu.

Nakon šišanja Sanja je posegnula za novčanikom. Lejla je navela iznos za dvije muške frizure. Vlasnik, koji je slagao šampone iza nje, odmah ju je ispravio. Žensko šišanje bilo je znatno skuplje. Sanja je pogledala u ogledalo, pa u suprugovu glavu. Njena kosa bila je čak nešto kraća. 'Šta sam ja dobila dodatno?' pitala je.

Vlasnik joj je objasnio da žene traže više pažnje. Nermin je upravo bio proveo deset minuta raspravljajući o obliku zulufa. Sanja to nije morala spomenuti. Spomenula je Lejla. U salonu su prestali raditi jedan fen i razgovor kod lavabea. Vlasnik se okrenuo prema zaposlenici i rekao da cjenovnik nije predmet njene procjene, naročito pred mušterijama.

Lejla je stisnula račun među prstima. Radila je tu četiri godine, pamtila ko ne podnosi miris laka i kome treba niža stolica. Mogla je pustiti Sanju da plati i sačuvati mirno popodne. Umjesto toga rekla je da joj onda treba tačno objasniti kako da razlikuje te dvije usluge, jer ih je upravo izvela istim alatom i za isto vrijeme. Gospođa pod folijama počela je pljeskati, što je Lejlu više uplašilo nego obradovalo.

Nermin je htio platiti puni iznos samo da odu. Sanja ga je uhvatila za rukav. Nisu se svađali oko novca koji nisu imali. Svađali su se zato što je žena koja ih je ošišala trebala pred njima ispasti nesposobna. Sanja je platila ono što je prvobitno rečeno i ostavila Lejli napojnicu. Vlasnik je govorio da pravi scenu. Ona je pokazala prema ugašenom fenu i rekla da

scena već ima publiku.

Cjenovnik tog dana nije promijenjen. Lejla je mjesec kasnije prešla u manji salon, gdje je za kratko šišanje postojala jedna cijena. Nermin je tamo ponovo tražio pažljivo oblikovane zulufe. Sanja ga je čekala uz novine i pogledala na sat. 'Njemu možeš naplatiti dodatno', rekla je. Lejla se prvi put nasmijala bez pogleda prema vratima kancelarije.

SKANDALI I TAJNE · 3 MIN ČITANJA

Prezime koje je uznemirilo ručak

Čitaj online: ljubavniromani.com/prica/prezime-koje-je-uznemirilo-rucak/

Na koverti sam napisao naše prezime velikim slovima, da se zna kome ide poklon. Tek poslije ceremonije saznao sam da moj sin više neće nositi isto prezime kao ja. Uzeo je ženino. Nisam čuo dio koji je spominjao ranije, ili sam ga čuo i odlučio da je šala. U restoranu sam predao kovertu njegovoj majci i rekao da nešto mora objasniti našem djetetu. Dijete je imalo trideset pet godina i upravo plaćalo ručak za četrdeset osoba.

Moja supruga nije uzela kovertu. Rekla je da mogu pitati njega. Prišao sam stolu mladenaca s izrazom koji poznajem kod vlastitog oca, iako sam se zakleo da ga nikada neću naslijediti. Snaha se odmah ukočila. Sin je spustio čašu i rekao da je odluka njegova koliko i njena. Pitao sam šta nedostaje našem imenu. Odgovorio je da ništa ne mora nedostajati jednom imenu da bi čovjek izabrao drugo.

Neko je sa susjednog stola pitao o čemu govorimo. Za nekoliko minuta svi su imali mišljenje: stric je spominjao pretke, tetka praktične dokumente, kum govorio da barem neće morati mijenjati inicijale jer počinju istim slovom. To me dodatno naljutilo. Snaha je pokušala objasniti da u njenoj porodici nema više ljudi koji će prenijeti prezime. Sin ju je zaustavio nježno. Nije htio da svoju zajedničku odluku brani porodičnim izvještajem pred mojim rođacima.

Otišao sam na terasu. Majka mladenke stajala je tamo i jela komad hljeba jer još nije stigla sjesti. Očekivao sam da će slaviti pobjedu svoje porodice. Umjesto toga pitala je može li posuditi maramicu. Rekla je da bi joj bilo jednako drago i da su izabrali neko treće prezime, samo da je kćerka sretna. Nisam joj vjerovao sasvim, ali nisam našao pristojan odgovor. Pogledao sam kroz staklo sina koji se smije nečemu što njegova žena govori i osjetio kako mi ručak prolazi bez mene.

Vratio sam se i dao im kovertu, okrenutu praznom stranom prema gore. Nisam održao govor niti tvrdio da sam odjednom moderan čovjek. Sin me zagrlio, a snaha zahvalila. Nekoliko sedmica poslije poslao sam im paket domaćih jabuka. Na pošti sam zastao pred poljem za prezime, pa ga upisao kako sada glasi. Službenica nije podigla pogled. Paket je stigao bez teškoća. Sin je nazvao da kaže kako su jabuke dobre, a ja ga pitao trebaju li još, kao da se cijela porodica i dalje može prepoznati po onome što šaljemo jedni drugima.

SKANDALI I TAJNE · 3 MIN ČITANJA

Balkon iz izmišljene legende

Čitaj online: ljubavniromani.com/prica/balkon-iz-izmisljene-legende/

Lidija je zalijevala muškatle kada je ispod balkona čula svoje djevojačko prezime. Vodič je grupi turista pokazivao prema njoj i pričao o mladoj ženi koja je četrdeset godina čekala mornara. Nije spominjao da Lidija ima šezdeset četiri godine, da je bivši muž bio zubotehničar i da ga nakon razvoda nije čekala ni četrdeset minuta. Jedna turistkinja podigla je telefon. Lidija je spustila kanticu i pitala vodiča o kome tačno govori i ko mu je dao njeno ime.

Rekao je da je riječ o gradskoj legendi. Poznavao je kuću i znao da je ona vlasnica, ali je vjerovao da malo romantike nikome ne smeta. Njegov šef, vlasnik male agencije, kasnije joj je objasnio da ljudi vole priče koje pamte. Lidija je odgovorila da i ona voli pamtiti vlastiti život, samo u verziji u kojoj je sama izabrala otići iz lošeg braka. Nije željela postati ukras tuđeg obilaska, naročito ukras koji drugima služi kao dokaz beskrajne ženske odanosti.

Priča se već pojavila u brošuri, bez prezimena, ali sa jasnom fotografijom njenog balkona. Komšinice su se šalile da je napokon postala poznata. Lidijina odrasla kćerka predložila je da sve objavi na internetu. Lidija nije htjela odgovarati drugom predstavom. Napisala je agenciji kratak zahtjev da prestanu koristiti njenu kuću i prepoznatljiv život kao tobožnju činjenicu. Ponudila je razgovor, ali ne i javno prepričavanje razloga razvoda kako bi dokazala da legenda nije istinita.

Narednog vikenda vodič je ponovo doveo grupu. Lidija je sišla prije nego što je počeo i mirno rekla da ne pristaje na priču. Neki turisti su se izvinili, drugi pitali kakva je onda stvarna sudbina žene s balkona. "Trenutno pravi ručak", odgovorila je. "Ostatak je njen." Vodič je prvi put ostao bez lijepog završetka i poveo grupu prema trgu. Jedna putnica spustila je telefon i poželjela joj ugodan dan bez dodatnog pitanja.

Agencija je povukla brošuru i promijenila rutu. Nije nestala svaka fotografija ni svaka glasina, ali su grupe prestale zastajati pred njenim vratima. Nekoliko sedmica kasnije bivši muž došao je po kutiju svojih starih knjiga, napokon pronađenu na tavanu. Lidija mu je ispričala legendu. Nasmijao se i rekao da bi volio imati toliko strpljivu verziju prošlosti. Ona mu je pružila kutiju i zatvorila vrata kad je otišao. Na balkonu je čekalo cvijeće koje je zaista trebalo zaliti prije nego što sunce zađe.

SKANDALI I TAJNE · 3 MIN ČITANJA

Krov koji nije stao u fotografiju

Čitaj online: ljubavniromani.com/prica/krov-koji-nije-stao-u-fotografiju/

Marina je čula da je njihov komšija osvojio nagradu za najljepši balkon tek kada su pred zgradu stigli ljudi s kamerom. Živio je na posljednjem spratu i imao mali izlaz na zajedničku terasu. Na fotografiji njegovog zelenog kutka prepoznala je svoje limunovo drvo, komšinicinu lavandu i dvije saksije koje su zajedno kupili za stanarski vrt. Sve je bilo pomjereno uz njegov prozor. Ostatak krova ostao je izvan kadra, zajedno s klupom na kojoj su inače sjedili svi.

Komšija, Boris, rekao je da nagrada koristi zgradi jer će dobiti novu opremu za zalijevanje. Marina je pitala zašto je onda u prijavi stajalo samo njegovo ime i opis ličnog višegodišnjeg rada. Odgovorio je da neko mora predstavljati zajednicu. Dok su se prepirali, njegov muž je iznosio stolice za snimanje. Djelovao je iznenađeno kada je Marina rekla da biljke nisu Borisove. Očito ni kod kuće priča nije imala isti broj učesnika kao na stvarnoj terasi.

Marina nije dodirnula saksije. Zamolila je snimateljicu da prije razgovora prošeta do druge strane krova. Pokazala je zajednički prostor, prazna mjesta u kojima su donedavno stajale biljke i komšije koje su dolazile zalijevati. Nije tvrdila da Boris nikada nije pomogao. Pomogao je, naročito oko nošenja zemlje. Ali pomoć nije značila da sve ostale smije pretvoriti u pozadinu vlastitog uspjeha. Starija komšinica prišla je svojoj lavandi i jednostavno je nazvala imenom koje joj je davala godinama.

Ekipa nije snimila planiranu priču. Organizatori su privremeno zaustavili dodjelu i razgovarali sa stanarima. Boris je bio bijesan što su pokvarili rijetku priliku da zgrada dobije nešto besplatno. Njegov muž ga je pitao zašto je zajednička korist zahtijevala da prešuti zajednički rad. Na to nije odgovorio odmah. Kasnije je povukao prijavu. Oprema je otišla drugom dobitniku, a biljke su vraćene na mjesta gdje sunce odgovara njima, umjesto fotografiji koja treba nekoga proslaviti.

Nekoliko dana terasa je bila tiša. Potom je Boris došao s vrećom zemlje i pitao treba li pomoć. Marina mu nije dala veliki govor o oprostu. Pokazala je dvije teške saksije koje su tražile presađivanje. Radio je uz druge, bez kamere i bez obećanja nagrade. Njegov muž donio je limunadu i ostavio vrč na zajedničkoj klupi. Kad je sunce zašlo, niko nije ostao izvan prizora, čak ni komšija koji je prvo pokušao uzeti njegov najbolji dio samo za sebe.

SKANDALI I TAJNE · 3 MIN ČITANJA

Sto brojeva u džepu kaputa

Čitaj online: ljubavniromani.com/prica/sto-brojeva-u-dzepu-kaputa/

Aida je cijelo poslijepodne prodavala brojeve za tombolu na školskom dobrotvornom bazaru, a uvečer shvatila da njihove kopije još stoje u džepu njenog kaputa. Trebale su biti predate čovjeku koji puni bubanj. Prvu nagradu već su izvukli. Na pozornici je njen partner Vedran pozivao sretnog dobitnika, široko nasmijan pod svjetlima koja je sam postavio. Aida je izvadila debeli snop papirića i osjetila kako joj se dlanovi znoje od jednostavne činjenice da je ona pogriješila.

Prišla mu je između dva izvlačenja. "Moramo stati", rekla je. Vedran je pogledao brojeve pa publiku. Odgovorio je da ih može ubaciti sada i da niko neće imati razloga za nezadovoljstvo. Aida je podsjetila da su najskuplje dvije nagrade već podijeljene. On je rekao da je svrha događaja pomoć biblioteci, a ne savršena matematika. Iza njih su stajali ljudi koji su kupili pet ili deset brojeva od novca koji im nije bio sasvim višak.

Aida je tražila mikrofon. Vedran ga je držao nekoliko sekundi duže nego što je trebalo, pa joj ga dao. Rekla je da dio brojeva njenom greškom nije uključen od početka i da se izvlačenje zaustavlja dok ne dogovore pošteno rješenje s prisutnima. Nije pokušala svoju odgovornost sakriti u riječima tehnički problem. Neko iz publike povikao je da su sve namjestili. Aida je odgovorila da razumije ljutnju, ali da može pokazati tačno koje brojeve ima i kada ih je prodavala.

Razgovor je bio bučan i dug. Uz saglasnost dobitnika vratili su prve nagrade u novo izvlačenje, a ljudima koji više nisu željeli učestvovati ponudili povrat. Nekoliko njih je otišlo. Jedan dobitnik posebno se naljutio, pa su čekali da se i s njim jasno dogovore umjesto da ga nadglasaju. Događaj je kasnio gotovo sat. Biblioteka je dobila manje novca od očekivanog, a Aida je poslije pomagala slagati stolove s osjećajem krivice koji nije nestao zato što je priznala grešku.

Vedran je na putu kući rekao da ga je osramotila. Aida je odgovorila da mu nije povjerila svoju grešku da bi je on pretvorio u njihovu zajedničku laž. Nekoliko dana razgovarali su hladno. Kasnije je priznao da je više čuvao izgled dobre organizacije nego ljude zbog kojih su sve radili. Na narednom bazaru brojeve su predavali odmah, pred drugom osobom. Aida je kaput ostavila daleko od stola. Vedran joj je donio čaj i prije početka provjerio bubanj zajedno s njom.

SKANDALI I TAJNE · 3 MIN ČITANJA

Džem iz nepostojećeg voćnjaka

Čitaj online: ljubavniromani.com/prica/dzem-iz-nepostojeceg-vocnjaka/

Na etiketi je stajala slika voćnjaka, nacrtana prema fotografiji iz albuma Sanjine bake. Voćnjak je odavno bio prodan. Prve godine Sanja i muž zaista su pravili džem od kupljenog voća, uredno govoreći odakle dolazi. Poslije su narudžbe porasle, vremena je ponestalo, a muž pronašao malog proizvođača koji im može slati gotove tegle bez etiketa. Sanja je pristala na privremeno rješenje. Riječ privremeno ostala je u kuhinji, dok su na sajmovima govorili sve ljepše priče o vlastitom porodičnom urodu.

Onda ih je organizator pozvao da uživo pokažu postupak. Muž je rekao da je to sjajna prilika. Sanja je predložila da objasne saradnju s drugim proizvođačem. "Ljudi kupuju priču", odgovorio je, stavljajući prazne tegle u kutiju. Ona je držala jednu i mislila na ženu koja ih je prošle sedmice pitala smije li dovesti unuke da vide voćnjak. Odgovorila je da trenutno nije pogodno vrijeme. Više nije mogla nabrojati koliko različitih vremena nije bilo pogodno.

Na demonstraciji je sve mirisalo na svježe šljive, ali recept koji su pokazivali nije bio recept proizvoda na njihovom stolu. Jedna posjetiteljica pitala je kako uz tako kratak postupak dobiju istu gustoću svaki put. Muž je počeo govoriti o porodičnom iskustvu. Sanja je spustila kuhaču. "Ove tegle ne kuhamo mi", rekla je. "Danas pravimo nešto drugo, a to vam nismo objasnili." Glas joj nije bio snažan, ali ljudi u prvom redu čuli su svaku riječ.

Muž ju je pogledao kao da je razbila cijeli štand. Sanja je imenovala stvarnog proizvođača, objasnila kada su počeli kupovati gotov džem i ponudila povrat kupcima koji su ga uzeli zbog pogrešnog porijekla. Organizator je prekinuo demonstraciju i zamolio ih da sklone sporne etikete. Posjetitelji su bili različito ljuti: nekima je džem i dalje bio dobar, druge je povrijedilo što su podržavali izmišljeni trud. Nijedno mišljenje nije moglo vratiti riječima ono što im je nedostajalo.

Kod kuće su razgovarali do kasno. Sanja nije prihvatila da sama nosi odgovornost za istinu, ali je priznala svoje mjesece šutnje. Posao su smanjili i počeli prodavati pod stvarnim opisom, s imenom proizvođača. Zarada je bila slabija. Na sljedećem sajmu jedan stari kupac dugo je okretao teglu u ruci. Sanja ga nije požurivala. Kad je pitao jesu li šljive kisele, otvorila je uzorak i pružila mu čistu kašičicu. Taj odgovor barem nije tražio nijedno stablo koje ne postoji.

SKANDALI I TAJNE · 3 MIN ČITANJA

Prva lopata za posljednju klupu

Čitaj online: ljubavniromani.com/prica/prva-lopata-za-posljednju-klupu/

Gordana je došla na otvaranje parka u radnoj jakni jer je prije podne popravljala naslon posljednje stare klupe. Na pozornici su govorili da je napušteni prostor konačno vraćen ljudima. Oko nje stajali su isti ljudi koji su godinama kosili travu, skupljali staklo i sadili cvijeće. Nova rasvjeta bila je dobra. Novi put također. Ali napušteno je bila riječ koja je njihove subote pretvarala u vrijeme za koje niko nije morao znati.

Njen muž Dragan šapnuo je da ne počinje svađu. Pomogao joj je farbati klupe, ali nije volio javno govoriti. Gordana je sačekala kraj govora. Kada su pozvali građane da podijele utiske, podigla je ruku i zahvalila na rasvjeti. Potom je pitala zašto se u predstavljanju projekta ne spominje postojeća briga susjeda. Voditelj je rekao da nema potrebe politizovati lijep događaj. Nije spomenula politiku. Spomenula je ljude koji stoje pred njim i nose tragove iste boje na rukavima.

Jedan organizator pokušao joj je uzeti mikrofon uz obećanje da će razgovarati kasnije. Gordana ga je vratila sama, ali nije otišla. Prišla je svojoj klupi i sjela. Nekoliko komšija sjelo je uz nju i na susjedni rub staze. Fotografi su sada imali dva prizora: svečanu vrpcu i ljude koji su već koristili park. Dragan je stajao između njih, držeći njenu torbu i pokušavajući odlučiti kome duguje udobnost tog poslijepodneva.

Na kraju joj se pridružio. Nije održao govor. Iz torbe je izvadio vodu i pružio je čovjeku koji je godinama dobrovoljno zalijevao cvijeće. Jedna novinarka prišla je da pita zašto sjede odvojeno. Gordana je objasnila bez omalovažavanja novih radova. Željela je da dvije istine stanu u isti izvještaj: park je dobio korisna ulaganja, a zajednica nije rođena jutros. Organizator je kasnije morao saslušati i druge ljude čija imena dotad nije znao.

Sedmicu kasnije na stranici projekta objavljena je dopuna s radom komšija, a na sastanak o održavanju pozvani su i oni. Gordana nije postala slavna niti dobila posebno priznanje. Još je nosila istu jaknu i provjeravala klimave daske. Dragan joj je jednom donio sendvič dok je radila, rekavši da mu je drago što nije poslušala njegov šapat. Sjeli su pod novo svjetlo na staru klupu. Nije im trebalo birati šta vrijedi više da bi oboje imali mjesto u istom parku.

SKANDALI I TAJNE · 3 MIN ČITANJA

Glas koji nije dao blagoslov

Čitaj online: ljubavniromani.com/prica/glas-koji-nije-dao-blagoslov/

Nakon večere svjetla u sali su prigušena, a na platnu se pojavila fotografija Alminog oca. Umro je dvije godine ranije. Alma je pretpostavila da će pustiti stari snimak s porodičnog putovanja. Umjesto toga čula je glas koji liči na njegov kako njenom novom mužu želi sreću i govori da je uvijek znao kako će se njih dvoje vjenčati. Otac nikada nije upoznao njenog muža. Upoznali su se tek godinu nakon njegove smrti.

Gosti su gledali prema njoj, čekajući suze. Alma je ustala i zamolila da zaustave snimak. Brat, koji je organizovao iznenađenje, ostao je s telefonom u ruci. Neko je rekao da je dirljivo i da ne treba prekidati. Alma je ponovila zahtjev glasnije. Kad je nastala tišina, čulo se pomjeranje stolica i kašalj iz zadnjih redova. Njen muž joj je prišao i pitao želi li izaći iz sale, ne pokušavajući objasniti drugima šta ona upravo osjeća.

U hodniku je brat rekao da je koristio stare poruke i alat koji može sastaviti sličan glas. Želio je da otac bude prisutan. Alma je odgovorila da prisustvo nije isto što i izgovaranje riječi koje čovjek nikada nije rekao. Najviše ju je pogodilo što su njegovom glasu dali blagoslov koji nisu mogli pitati da pruži. Brat je tvrdio da bi otac sigurno želio isto. Alma je rekla da bi i ona voljela vjerovati u to, ali želja nije snimak prošlosti.

Vratili su se u salu bez poruke. Voditelj je kratko objasnio da prikazani govor nije autentičan i da ga neće nastaviti. Nije pozvao goste da glasaju je li ideja bila lijepa. Alma je ostatak večeri provela s pomiješanim osjećajima: voljela je brata, bila ljuta na njega i žalila što joj je toliko važan dan oduzet na nekoliko minuta. Muž nije tražio da se nasmije za fotografije. Sjedili su dok nije sama poželjela ustati na ples.

Sedmicu kasnije brat joj je donio stvarne očeve snimke, bez prerade, i izvinio se bez objašnjenja da su svi drugi plakali. Alma nije željela izbrisati uspomene iz straha od onoga što se dogodilo. Zajedno su pustili

kratki video na kojem otac pokušava otvoriti suncobran i smije se kad ga vjetar izvrne. Nije u njemu bilo savjeta za brak ni naknadno napisanog blagoslova. Čuo se njegov stvarni smijeh, nesavršen i dovoljno poznat da Alma prvi put tog popodneva spusti ramena.

SKANDALI I TAJNE · 3 MIN ČITANJA

Fotografija bez kuhinje

Čitaj online: ljubavniromani.com/prica/fotografija-bez-kuhinje/

Na pozivnici je pisalo da uspjeh hotela pripada svima. Amra ju je stavila na frižider i prvi put poslije dugo vremena kupila novu bluzu. Radila je u kuhinji osam godina. Na dan proslave šef joj je rekao da dođe ranije, samo da pomogne postaviti hladni sto. Kad je stigla, našla je svoje ime na rasporedu posluživanja, zajedno s imenima svih kuhinjskih radnika i čistačica koje su također dobile svečane pozivnice.

Recepcionari su već sjedili za uređenim stolovima. Amra ih nije krivila: niko im nije rekao kako je večer organizovana. Njen muž, pozvan kao pratnja, stajao je kraj ulaza i držao njen kaput dok je ona preko nove bluze vezivala kecelju. Pitao je gdje da sjedne. Nije znala. Na planu sala nije bilo mjesta za njihove partnere jer je neko očito računao da radnici koji poslužuju nemaju koga dovesti na proslavu vlastitog uspjeha.

Kada je fotograf pozvao sve zaposlene na zajedničku sliku, upravnik je rekao da kuhinja može doći kasnije. Hrana se ne smije ostaviti. Amra je spustila tacnu na pomoćni sto i zamolila kolegicu da je sačeka. Pred gostima je pitala jesu li pozvane na proslavu ili raspoređene na dodatnu smjenu. Upravnik se nasmijao i rekao da su svi jedna velika porodica. Amra je pokazala muža koji još stoji s kaputom i odgovorila da je njena porodica trenutno bez stolice.

Jedna recepcionarka ustala je i ponudila mjesto, a zatim i sama primijetila da bi time samo premjestila problem. Nekoliko kolega preuzelo je posluživanje dok se ne dogovore. Večera je zastala, fotograf spustio aparat, a upravnik prvi put morao čuti pitanje koje nije mogao riješiti premještanjem ljudi iza kadra. Kuhinjskom osoblju priznali su dodatni rad i napravili mjesta za pratnju. Nije to izbrisalo neprijatnost, niti su se svi nastavili ponašati kao da je večer čarobna.

Amra je sjela pored muža i jela jelo koje je sama pripremila, ovaj put dovoljno polako da osjeti njegov okus. Na završnoj fotografiji stajala je u novoj bluzi bez kecelje. Mjesec kasnije raspored sljedećeg događaja stigao je s jasno odvojenim smjenama i gostima. Kada je upravnik ponovo upotrijebio riječ porodica, Amra se nije nasmijala. Pitala je samo ko radi i koliko je plaćen. Odgovor je bio konkretan, pa je mogla nastaviti svoj posao bez dodatne predstave o zahvalnosti.

SKANDALI I TAJNE · 3 MIN ČITANJA

Gosti ispred spuštene rampe

Čitaj online: ljubavniromani.com/prica/gosti-ispred-spustene-rampe/

Dunja je došla fotografisati nove apartmane svojih roditelja i zatekla komšije ispred rampe. Njena majka rekla je da ljudi vole praviti problem čim neko nešto uloži. Otac je pokazivao novi daljinski upravljač kao dokaz da je prostor napokon uređen. Iza rampe pružala se staza kojom je Dunja kao djevojčica nosila peškir do rijeke. Sada je tabla obećavala gostima mir bez prolaznika, kao da su komšije bile buka koju je dovoljno isključiti pritiskom dugmeta.

Među okupljenima je stajao gospodin Jovo, koji je održavao stazu dok su njeni roditelji radili u inostranstvu. Nije tražio ulaz u dvorište apartmana. Tražio je prolaz kojim se moglo do obale bez obilaska preko prometne ceste. Otac je odgovorio da ljudi ionako ostavljaju smeće. Jovo je podigao staru kantu koju je nosio da pokupi otpatke, ali nije rekao ništa. Dunji je ta šutnja bila neugodnija od cijele rasprave.

Otvaranje je bilo zakazano za podne. Stigli su rođaci, lokalni muzičar i dvoje gostiju koji su pomislili da je okupljanje pred rampom dio dočeka. Dunja nije snimala. Rekla je roditeljima da neće praviti promotivnu priču o mjestu čiji mir počinje time što se drugima otežava svakodnevni put. Majka je kazala da im tako okreće leđa pred svijetom. Dunja je odgovorila da je upravo svijet ispred kapije, i da ga ne mogu zauvijek prikazivati samo kroz fotografije prazne obale.

Rasprava nije riješena u jednom danu. Roditelji su privremeno otvorili rampu, a potom razgovarali sa susjedima i nadležnom službom o jasnom razdvajanju staze od privatnog dvorišta. Dio ograde su pomjerili, izgubili nekoliko planiranih parkirnih mjesta i postavili jednostavan prolaz. Dunja nije odlučivala o pravnom statusu zemljišta, ali je odbila uljepšavati spor dok traje. S ocem je nekoliko sedmica razgovarala samo o praktičnim stvarima, a majci je slala slike vlastitog života koje više nisu sadržavale njihovu investiciju.

Kada je ponovo došla, Jovo je nosio istu kantu niz slobodnu stazu. Otac je kosio travu s druge strane nove ograde. Nisu bili prijatelji kao prije, ali su se pozdravili. Dunja je sjela kraj rijeke i napravila jednu fotografiju na kojoj se u daljini vide ljudi. Poslala ju je roditeljima. Otac je pitao može li je staviti na stranicu apartmana. Rekla je da može, ako ne izbriše prolaznike. Ovoga puta odgovorio je samo da neće.

SKANDALI I TAJNE · 3 MIN ČITANJA

Rođendan bez lažne uzbune

Čitaj online: ljubavniromani.com/prica/rodjendan-bez-lazne-uzbune/

Hena je iz restoranskog toaleta izašla i zatekla konobara koji joj je rekao da brzo dođe jer se njenom partneru nešto dogodilo. Odveo ju je u bočnu salu. U nekoliko koraka zamislila je pad, bolnicu i telefon njegove majke koji ne može pronaći. Vrata su se otvorila, upalila se svjetla i dvadesetak ljudi povikalo je iznenađenje. Nermin je stajao kraj torte, sasvim zdrav, dok su telefoni bili upereni prema njenom licu.

Nije se nasmijala. Ruke su joj se tresle toliko da je morala odložiti torbu. Nermin je prišao govoreći da je sve u redu, da je to samo trik da ne posumnja u zabavu. Hena je pitala ko je odlučio da je strah dobar uvod u rođendan. Jedan prijatelj je odgovorio da reakcija izgleda odlično na snimku. Tada je rekla da odmah prestanu snimati. U sobi se začuo nervozan smijeh, kao da još čekaju da se ona priključi dogovorenoj verziji događaja.

Hena je otišla van. Nermin je krenuo za njom s komadom torte na tanjiru, pa ga ostavio na prvom stolu. Radila je godinama u dispečerskoj službi i znala koliko stvarnih loših vijesti počinje riječima da se nekome nešto dogodilo. Ali nije smatrala da joj treba posebno opravdanje da ne želi takvu šalu. Rekla je da se osjeća iskorišteno: svi su dobili zabavnu scenu, a ona jedina nije znala na šta je pristala i zašto je odjednom okružena kamerama.

Nermin je prvo branio trud gostiju. Potom je primijetio da joj se ruke još tresu. Vratio se unutra, zaustavio objavljivanje službenog snimka i zamolio prisutne da svoje snimke uklone. Neki su se izvinili, drugi govorili da se više ništa ne smije. Proslava se raspala prije svijeća. Hena nije preuzela obavezu da ih sve uvjeri kako ih i dalje voli. Sa sestrom je otišla kući i ostatak večeri provela u udobnoj odjeći, daleko od torte koja je trebala biti glavni dokaz dobrih namjera.

Nermin se izvinio sutradan, bez riječi ali. Kasnije su razgovarali i s prijateljima kojima nije bilo jasno zašto je zabava propala. Nisu se složili sa svima. Nekoliko sedmica poslije Hena je sama pozvala mali krug na večeru i rekla da želi znati ko dolazi i kada. Nermin je donio cvijeće, zazvonio na vrata i sačekao da ga pusti unutra. Torta je stigla nakon jela. Kada su joj zapjevali, nasmijala se prije nego što je primijetila da nijedan telefon nije podignut.

SKANDALI I TAJNE · 3 MIN ČITANJA

Haljina koja nije tražila dozvolu

Čitaj online: ljubavniromani.com/prica/haljina-koja-nije-trazila-dozvolu/

Fotografiju je objavio muzičar s večeri plesa. Na njoj je šezdesetogodišnja Zora nosila zelenu haljinu, a njen partner Filip držao je ruku na njenom ramenu. Bio je mlađi dvanaest godina. Zorina kćerka Dunja poslala joj je poruku prije osam ujutro: svi su vidjeli. Nije napisala šta je tačno trebalo biti skriveno. Zora je pogledala fotografiju i prvi put primijetila da se na njoj smije otvorenih usta, bez ruke kojom obično zaklanja zube.

Muž joj je umro prije četiri godine. Filip ga nije poznavao i nije dolazio u porodičnu kuću. Upoznali su se preko društva za izlete, polako počeli izlaziti i nikome nisu obećavali zajedničku starost. Dunja je to opisala bratu kao skandal koji majka pravi u malom gradu. Brat je nazvao Zoru da pita šta će komšije reći. Odgovorila je da će vjerovatno reći mnogo toga i da ništa od toga nije njen plan za subotu.

Porodični ručak pretvorio se u sastanak bez njenog pristanka. Dunja je govorila da se brine da je Filip koristi. Zora je pitala na osnovu čega. Nije posuđivao novac, tražio stan ni pokušavao udaljiti je od porodice. Dunja je spomenula njegovu dob, zatim očevu fotografiju na polici. Zora je ustala, uzela okvir i obrisala prašinu koju su svi primjećivali tek kad im zatreba dokaz da ona nešto zaboravlja.

Rekla je da joj suprug nedostaje i kada pleše. Ne mora sjediti mirno da bi tuga bila stvarna. Potom je zamolila djecu da ubuduće pitaju kako joj je, prije nego što je pozovu na odgovornost. Ručak nisu završili skladno. Dunja je otišla plačući, brat za njom, a Zora je ostatke spremila u tri posude. Filipu je rekla da tu večer želi biti sama. Nije htjela da nova ljubav mora odmah služiti kao zaštita od stare porodice.

Sedmicu kasnije Dunja je došla po zaboravljeni šal. Stajala je na vratima i priznala da se boji kako će njihov otac postati sporedan u pričama. Zora joj je pokazala album i ostavila joj vremena da ga lista. Poslije su zajedno

pregledale fotografije s plesa. Dunja nije odmah zavoljela Filipa, niti je morala. Pitala je gdje je majka kupila haljinu. Zora joj je rekla adresu prodavnice i ponudila kafu. Bio je to mali razgovor, ali u njemu napokon nije morala tražiti dopuštenje da bude živa.

SKANDALI I TAJNE · 3 MIN ČITANJA

Lice ispod veselih ušiju

Čitaj online: ljubavniromani.com/prica/lice-ispod-veselih-usiju/

Ena je prihvatila posao festivalske maskote za dva nastupa s pauzom između njih. Kostim zeca bio je težak, a glava obložena pjenom koja je prigušivala zvuk. Poslije drugog nastupa koordinator je pokazao prema novoj grupi posjetitelja. Trebalo je samo još nekoliko fotografija. Enin partner Alen radio je ozvučenje i podigao palac, ponosan što im zajednički angažman dobro ide. Nije znao da Ena već sat vremena pokušava doći do sobe u kojoj može skinuti kostim i popiti vodu.

Pokazala je koordinatoru da treba stati. Rekao je da sponzor upravo dolazi i da zec ne smije nestati. Kada je ponovila zahtjev, odgovorio je da je sama pristala na posao. Ena je pomislila kako su u dogovoru postojale riječi koje su nestale čim ih treba poštovati: pauza, zamjena, završetak. Ispred nje su se nizali ljudi s telefonima, očekujući isti pokret rukom i isti veseli naklon koji se u kostimu nikada nije mogao promijeniti u umor.

Na rubu pozornice skinula je glavu zeca. Kosa joj je bila mokra, lice ozbiljno. Nije pala niti napravila dramatičnu scenu. Jednostavno je sjela i rekla da sada pravi pauzu. Koordinator je potrčao da je skloni iz kadra. Alen je ugasio muziku jer je vidio da se nešto dešava, pa čuo prvi stvarni dio razgovora. Ena je jasno rekla koliko dugo radi bez dogovorenog odmora. Nije se izvinila djeci što ispod kostima postoji odrasla osoba.

Jedan roditelj donio joj je vodu. Drugi je pitao organizatore ko brine o osoblju. Koordinator je govorio o nesporazumu, ali se javila i druga animatorica koja nije dobila obećanu zamjenu. Kratki snimak počeo je kružiti, ovaj put bez planirane poruke o neprekidnom veselju. Alen je Enu pitao želi li završiti posao. Rekla je da želi. Pomogao joj je prenijeti kostim, premda je znao da organizator možda neće biti zadovoljan njegovim izborom.

Isplata je nekoliko dana kasnila i morali su tražiti dogovoreni iznos. Organizator je kasnije angažovao više ljudi za kraće smjene. Ena nije pristala vratiti se te sezone. S Alenom je razgovarala o njegovom palcu podignutom iz daljine: nije ga krivila što nije mogao znati, ali ga je zamolila da ubuduće pita prije nego što proglasi da sve ide dobro. Narednog vikenda otišli su na običnu šetnju. Kada je sjela na klupu, sjeo je uz nju bez pogleda na sat i pružio joj bocu vode iz torbe.

SKANDALI I TAJNE · 3 MIN ČITANJA

Svadba besplatna samo na plakatu

Čitaj online: ljubavniromani.com/prica/svadba-besplatna-samo-na-plakatu/

Kad su dobili besplatno vjenčanje u nagradnoj akciji jedne sale, Nađa i Filip pomislili su da će napokon moći pozvati sve važne ljude. Planirali su skroman ručak za dvadesetak gostiju jer su tek počeli otplaćivati zajednički stan. Na plakatu je pisalo da nagrada pokriva njihovu najljepšu večer. Fotografisali su se s velikim kartonskim ključem i nazvali roditelje, smijući se toliko da im je bilo teško objasniti šta se dogodilo i gdje će slaviti.

Na prvom sastanku sa salom saznali su da su stolice uključene, ali presvlake obavezne i dodatno se plaćaju. Isto je važilo za pribor, osnovno osvjetljenje i osoblje. Hrana nije bila dio nagrade, a nisu je smjeli donijeti izvana. Menadžerica je govorila o stavkama kao da su uzbudljive mogućnosti. Nađa je slušala računajući broj gostiju koji bi trebali izostati da bi besplatna večer uopće postala jeftinija od njihovog prvobitnog ručka u malom restoranu.

Filip je predložio da prihvate trošak da ne ispadnu nezahvalni. Nađa ga je pitala kome duguju zahvalnost za račun koji nisu očekivali. Nije htjela novu svađu oko novca pred vjenčanje, ali još manje odluku koju će kasnije otplaćivati šuteći. Zajedno su zatražili potpun spisak onoga što nagrada stvarno obuhvata. Pokazalo se da je to uglavnom prostor u terminu koji se slabo prodaje, uz usluge bez kojih ga nije moguće koristiti.

Organizator ih je ipak pozvao na javnu promociju da ispričaju koliko im je nagrada značila. Došli su, ali nisu pročitali pripremljenu izjavu. Filip je mirno objasnio razliku između plakata i ponude. Nađa je rekla da odustaju od nagrade jer im nametnuti troškovi ne odgovaraju. Voditelj je pokušao preći na sljedećeg govornika, no ljudi u publici počeli su pitati šta se tačno nudi i drugim parovima. Nisu dobili trenutni aplauz. Dobili su neugodan razgovor koji više nije bilo moguće riješiti njihovim

nasmijanim fotografijama.

Promocija je kasnije izmijenjena tako da navodi samo stvarno uključene stavke. Nađa i Filip vratili su se planu manjeg ručka. Nekoliko rođaka bilo je razočarano što neće biti velike sale, ali nisu ponudili platiti razliku. Na dan vjenčanja imali su dvadeset četiri gosta i obične stolice bez presvlaka. Kad je konobar donio račun, Filip ga je pogledao i nasmijao se Nađi. Iznos je bio upravo onaj koji su dogovorili. Spremio ga je u džep, a zatim je pozvao na ples između dva stola.

SKANDALI I TAJNE · 3 MIN ČITANJA

Poljubac koji nije bio vijest

Čitaj online: ljubavniromani.com/prica/poljubac-koji-nije-bio-vijest/

Na probi je poljubac trajao dvije sekunde, tačno koliko je zahtijevao tekst. Poslije su se Sanela i Omer odmakli, nasmijali jer je stalak za kaput pao i nastavili scenu. U objavi koja je sutradan kružila gradom nije bilo stalka ni scenarija. Ispod njihovih lica pisalo je pitanje šta se zaista dešava iza kulisa. Objavila ga je stranica amaterskog pozorišta, čiji je reditelj očajnički pokušavao prodati karte za premijeru i pokriti najam sale.

Sanelin muž vidio je snimak tokom pauze na poslu. Znao je za scenu i nije je optužio, ali ga je pogodilo što su kolege cijelo jutro pravile šale o njegovom braku. Omerova supruga radila je u drugom gradu. Njoj su snimak poslale tri osobe, svaka sa navodno dobronamjernim upozorenjem. Do večeri je priča postala veća od predstave. Ljudi koji nikada nisu kupili kartu pitali su u kojem redu sjede njihovi partneri i hoće li biti zanimljivo gledati reakcije.

Na probi je reditelj dočekao glumce s viješću da je sala gotovo puna. Sanela je tražila da ukloni objavu i objasni da je riječ o sceni. Odgovorio je da publika nije glupa i da malo misterije nikome ne škodi. Omer je skinuo kaput kostima i objesio ga na popravljeni stalak. Rekao je da može igrati preljubnika na pozornici, ali ne mora prihvatiti da mu to postane reklamna biografija. Ostali glumci šutjeli su, gledajući između premijere i ljudi s kojima su mjesecima vježbali.

Glumica koja je vodila blagajnu zatvorila je laptop. Rekla je da neće prodavati daljnje ulaznice dok se stvar ne ispravi. Tek tada je reditelj prestao govoriti o šali. Objavili su puni kontekst prizora i jasno povukli insinuaciju. Dio kupaca tražio je novac nazad, očekujući očito neku drugu vrstu večeri. Premijeru su pomjerili, a Sanela i Omer uzeli nekoliko dana da razgovaraju sa svojim partnerima, daleko od tuđih očekivanja i komentara.

Kad su konačno izašli na pozornicu, sala nije bila puna. Poljubac je ostao u predstavi jer ga nisu htjeli pretvoriti u zabranjeni dokaz. Poslije je pao isti stalak, ovaj put namjerno, i publika se nasmijala tamo gdje je trebalo. Sanelin muž čekao ju je s kaputom. Omer je zvao suprugu dok je slagao rekvizite. Reditelj je pred izlazom zahvaljivao gledateljima bez dodatnih nagovještaja. Prvi put te večeri ono što se dešavalo iza kulisa bilo je samo posao koji se polako privodio kraju.

SKANDALI I TAJNE · 3 MIN ČITANJA

Osmijeh izrezan iz fotografije

Čitaj online: ljubavniromani.com/prica/osmijeh-izrezan-iz-fotografije/

Zerina se na fotografiji smijala jer joj je tijesto za pitu skliznulo preko ruba stola. Na reklami koja se pojavila tri mjeseca kasnije, smijeh je bio pažljivo izrezan iz tog trenutka. Pokraj njenog lica stajala je teglica dodatka prehrani i rečenica da joj je proizvod promijenio život. Zerina ga nikad nije kupila. Fotografiju je vidjela na telefonu kolegice koja je s oduševljenjem pitala kada je počela sarađivati s poznatim prodavačem.

Radionicu je organizovala njena prijateljica Sabina da prikupi sredstva za izlete penzionera. Zerina je pristala na fotografisanje za izvještaj o događaju. Nazvala je Sabinu očekujući jednostavnu grešku. Prijateljica je rekla da sponzor koristi nekoliko slika i da je zahvaljujući tome autobus za proljetni izlet već plaćen. Nije razumjela zašto Zerini smeta lijepa fotografija. Čak su joj, dodala je, malo zagladili kožu i izbrisali mrlju od brašna s rukava.

Zerina je sjela pred računar i sačuvala oglas, tekst i datum. Napisala je prodavaču da ne daje preporuku za njihov proizvod i zatražila uklanjanje slike i izjave. Sabini je poslala kopiju, bez uvreda i bez razgovora o autobusu. Odgovor je stigao iz marketinga: materijal im je dostavljen kao odobren. Sabina je prethodno označila polje u kojem potvrđuje saglasnost svih prikazanih osoba. Mislila je da opća dozvola za fotografisanje obuhvata sve što kasnije može koristiti udruženju.

Na sastanku s prodavačem, održanom preko videopoziva, Sabina je pokušala govoriti umjesto nje. Zerina ju je zamolila da sačeka. Objasnila je da nije riječ o tome izgleda li dovoljno lijepo, nego o izjavi koju joj pripisuju. Firma je uklonila oglas i objavila kratku ispravku. Sabina je morala ponovo razgovarati o sponzorstvu. Izlet je pomjeren dok udruženje nije prikupilo ostatak novca, a nekoliko članova okrivilo je Zerinu što im je pokvarila planove.

Nije došla na sljedeću radionicu. Sabina joj je kasnije donijela posudu pite i rekla da je konačno razumjela razliku između zahvalnosti i dozvole. Nije dodala da su se svi uzalud naljutili. Zerina ju je pustila unutra, ali je razgovor trajao kratko. Mjesec kasnije poslala joj je novu fotografiju: dvije šolje i ista posuda, sada prazna. Napisala je da sliku smije sačuvati samo za sebe. Sabina je odgovorila jednom jasnom rečenicom da razumije, pa su prvi put nakon svega razgovarale o običnom ručku.

SKANDALI I TAJNE · 3 MIN ČITANJA

Kutije iza zahvalnice

Čitaj online: ljubavniromani.com/prica/kutije-iza-zahvalnice/

Amila je slagala higijenske pakete u skladištu mjesnog udruženja kada su stigli fotograf i čovjek u skupoj jakni. Njen brat Vedran rekao joj je da pomjeri kolica kako bi se bolje vidio natpis donatora. Na kutije koje je prethodne sedmice sama platila iz zajedničkog fonda stavili su nove naljepnice. Vedran je objasnio da je to samo simboličan prikaz, prava pošiljka stiže sutra čim kamion završi drugu turu.

Amila je sklonila kolica, ali je zapisala obećanje u bilježnicu. Sutra je postalo petak, zatim naredni utorak. Na društvenoj stranici udruženja već je stajala zahvalnica za stotinu isporučenih paketa. U skladištu je nedostajalo sapuna, a dvije porodice dobile su nepotpune vrećice. Kad je Amila nazvala vozača čiji joj je broj Vedran dao, čovjek je rekao da njihov prevoznik nikad nije dobio narudžbu za tu adresu.

Vedran se naljutio što provjerava iza njegovih leđa. Donator im je, kazao je, obećao podršku za zakup prostora i nije trenutak da ga javno sramote. Amila je pitala jesu li dobili novac za zakup. Nisu. Stajali su između polica koje su zajedno farbali prošlog ljeta, a ona je prvi put primijetila koliko je lako riječ obećanje pretvoriti u kutiju koju drugi već računaju kao dostupnu pomoć.

Na sastanak odbora donijela je račune i fotografije polica prije snimanja. Tražila je da se zahvalnica izmijeni u najavu obećane podrške, s jasnim stanjem isporuke. Nije optužila donatora za krađu: ništa njegovo nije ni stiglo. Problem je bio njihov netačan prikaz. Jedna članica odbora najprije je branila Vedrana, a zatim prepoznala vlastiti potpis na računu za robu koja je predstavljena kao tuđa donacija. Zatražila je da se sastanak nastavi bez kamera.

Objavili su ispravku i počeli navoditi samo zaprimljene količine. Donator je povukao obećanje, a Vedran privremeno napustio mjesto koordinatora.

Amila je brinula da će izgubiti i skladište i brata. Prostor su zadržali uz nekoliko manjih uplata i skromniji raspored rada. Za porodičnim stolom razgovarali su oprezno, kao ljudi koji prenose punu zdjelu preko neravnog poda i ne znaju čija će je ruka prva ispustiti.

Jedne subote Vedran je došao s četiri stvarna paketa. Donio je i račune, presavijene u urednu kovertu. Amila ih je unijela u inventar, pitajući želi li da upiše njegovo ime. Rekao je da može samo datum. Zajedno su napunili praznu policu do pola. Nije izgledala impresivno za fotografiju, ali svaka stvar na njoj imala je težinu, broj i nekoga kome je mogla biti predata istog popodneva.

SKANDALI I TAJNE · 3 MIN ČITANJA

Ime na dnu porculana

Čitaj online: ljubavniromani.com/prica/ime-na-dnu-porculana/

Na fotografiji nagrađene kolekcije Ajla je odmah prepoznala malo udubljenje ispod drške. Nije bilo ukras, nego trag njenog palca koji je mentor hvalio kao najživlji dio šolje. Dvanaest komada napravila je tokom plaćenog boravka u njegovoj radionici. Dogovor je bio da ih zajedno izlože, s odvojenim imenima. Na plakatu je sada pisalo samo njegovo, velikim bijelim slovima preko stolnjaka koji je također donijela ona.

Poslala mu je kratku poruku s fotografijom. Odgovorio je da organizatori pojednostavljuju priču i da će njeno vrijeme doći. Ajla je znala tu rečenicu: čula ju je kad je čistila peć umjesto da govori novinarima, kad je nosila kutije dok su drugi držali čaše. Sada je otvorila mapu sa snimcima nastanka šolja. Svaka faza imala je datum, a u porukama je stajao njegov prijedlog zajedničke izložbe.

Njen dečko savjetovao je da objavi sve iste večeri. Ajla nije htjela pretvoriti ljutnju u neurednu optužbu. Napisala je organizatorici, priložila ograničen izbor dokaza i tražila ispravku autorstva prije promocije. Mentor ju je nazvao pet puta. Kad se javila, ponudio je novac i buduću preporuku pod uslovom da se više nikome ne obraća. Prvi put je jasno čula da njena šutnja ima cijenu koju on već umije izračunati.

Organizatorica je privremeno povukla plakat. Pregledala je nacrte i zatražila očitovanje oboje. Mentor je tvrdio da je izbor glazure dovoljan da radovi pripadaju njegovoj kolekciji. Ajla nije negirala njegov doprinos: označila ga je upravo onako kako su dogovorili. To je otežalo pokušaj da je predstavi nezahvalnom. Na zajedničkom sastanku donijela je jednu neuspjelu šolju, napuklu prije pečenja, s istim udubljenjem ispod drške i svojim utisnutim inicijalima na dnu. Organizatorica je okrenula šolju prema prozoru, pročitala slova naglas i zapisala ih prije nego što je nastavila razgovor.

Promociju su održali sedmicu kasnije s ispravljenim opisom. Mentor nije došao. Ajla je stajala uz radove i odgovarala na pitanja o temperaturi, glazuri i sporom sušenju. Nekoliko ljudi željelo je čuti svađu, ali ona je vraćala razgovor na šolje. Kasnije je s dečkom odnijela posljednju kutiju iz radionice. Nije imala novi prostor i to ju je plašilo. Ipak, dok je umotavala napukli komad, ostavila je dno vidljivim. Njeno ime više nije bilo detalj koji se može sakriti ispod stolnjaka.

SKANDALI I TAJNE · 3 MIN ČITANJA

Aplauz sa praznih sjedala

Čitaj online: ljubavniromani.com/prica/aplauz-sa-praznih-sjedala/

Kad je posljednji gost napustio dvoranu, Nela je skupljala programe s praznih stolica. Na sredini je ostalo četrdesetak urednih knjižica, netaknutih kao prije koncerta. Njena sestra dirigentica već je pred ulazom davala izjavu lokalnom portalu. Govorila je o rasprodanoj večeri i potrebi za većom salom. Nela je podigla mokar kaput i pomislila da se možda slobodna mjesta jednostavno ne vide sa pozornice.

Dva dana kasnije dobila je izvještaj za pokrovitelja. Broj prodatih karata bio je dvostruko veći od novca u kutiji. Na spisku su stajala imena ljudi iz njihovog komšiluka, uključujući čovjeka koji se prošlog proljeća odselio. Nela je držala blagajnu dobrovoljno. Potpis je trebao biti formalnost, rekla je sestra. Pokrovitelj ne pomaže horu koji pred zimu izgleda kao da nikoga ne zanima i nikome ne treba.

Nela je odnijela dokument na probu. U maloj sobi mirisalo je na mokre šalove i čaj od mente. Sestra je zamolila pjevače da izađu, ali Nela nije počela svađu. Rekla je da neće potvrditi prodaju koja se nije dogodila. Dirigentica je spustila olovku i upitala mora li baš ona biti osoba koja će im oduzeti grijanje. Sve mjesece rada pretvorila je u predmet na stolu između njih dvije.

Najstarija članica vratila se po naočale i čula posljednju rečenicu. Nije tražila detalje, samo je kazala da će rado platiti veću članarinu ako za to znaju svi. Ta jednostavna ponuda prekinula je sestrinu odbranu. Sljedeće večeri sazvali su sastanak. Nela je pokazala stvarne iznose bez imena lažno navedenih posjetilaca. Sestra je priznala da je uljepšala podatke jer se plašila ponovnog zatvaranja hora, nakon godina tokom kojih su vježbali po kuhinjama.

Pokrovitelju su poslali ispravku prije isplate. Podrška je smanjena, a jedna planirana gostujuća večer otkazana. Pjevači su odabrali dvoje ljudi

da zajedno vode evidenciju. Niko nije slavio poštenje uz muziku: trebalo je premjestiti probe u hladniju prostoriju i posuditi grijalicu. Dirigentica se nekoliko sedmica obraćala Neli samo poslovno. Na porodičnom ručku sjedile su udaljene, između zdjele krompira i očevih neuspjelih pokušaja da promijeni temu.

Na proljetnom koncertu prodali su sedamdeset tri karte. Nela je taj broj napisala velikim ciframa, a sestra ga pogledala prije izlaska na pozornicu. U publici je ostalo dosta praznih sjedala. Ipak, kad su završili posljednju pjesmu, aplauz je trajao dovoljno dugo da se obje nasmiju. Poslije koncerta sestra joj je pružila program potpisan od svih pjevača. Na njegovoj poleđini bila je jednostavna poruka: Hvala što si nam ostavila stvarnu publiku.

SKANDALI I TAJNE · 3 MIN ČITANJA

Prvi red na krovu

Čitaj online: ljubavniromani.com/prica/prvi-red-na-krovu/

Na plakatima ljetnog kina pisalo je da je prvi red za svakoga. Dženana je smislila tu rečenicu i zato je lično dočekivala publiku kod lifta. Prve večeri lift se zaustavljao sprat ispod krova. Iznad njega bilo je dvanaest uskih stepenica. U odobrenom nacrtu postojala je platforma, a na njenom mjestu sada je stajao osvijetljeni reklamni zid. Fotograf ga je već uslikao iz tri ugla.

Producent njenog programa, ujedno partner s kojim je živjela sedam godina, rekao je da će osoblje pomoći kome treba. Iza Dženane je čekala gospođa u kolicima s dvije kupljene karte. Nije tražila da je nose. Pitala je gdje može dobiti povrat novca. Dženana je čula vlastiti glas kako izgovara izvinjenje koje je trebalo pripadati čitavoj organizaciji, a ne samo ženi za pokretnim pultom.

Na krovu su već točili piće. Partner ju je povukao u ostavu i objasnio da bi bez sponzorskog zida ostali bez projektora. Platformu će dodati narednog ljeta. Njegov ton bio je isti kao kad odgode popravak prozora kod kuće. Dženana je otvorila telefon i pokazala mu poruku u kojoj je prije mjesec dana potvrdio da je pristup završen. Nije odgovorio, samo je zatražio da ne pravi scenu.

Uzela je mikrofon prije predstavljanja filma. Saopćila je da prostor ne odgovara obećanim uslovima i ponudila povrat svake karte. Nije imenovala gošću niti je zamolila da publici objasni problem. Producent je ugasio muziku toliko naglo da su svi pomislili da film počinje. Umjesto njega začuo se čovjek iz zadnjeg reda koji je pitao zašto su onda uopće prodavali ulaznice i lijepili takve plakate.

Program su premjestili u prizemnu dvoranu susjednog kulturnog centra uz dozvolu upravnice. Volonteri su prenosili stolice, a publika čekala na ulici. Partner je ostao na krovu, ljut što mu je Dženana srušila otvaranje.

Ona je narednog jutra poslala upravi originalni nacrt i prepisku, uključujući vlastitu grešku što nije pregledala radove. Tražila je ispravljen plan prije bilo kakve sljedeće prodaje, a sponzor je prihvatio pomjeranje reklame.

Tri sedmice kasnije platforma je prošla pregled. Gospođa s dvije karte došla je ponovo, ovaj put na drugu predstavu jer prvu već bijaše pogledala. Dženana joj je pokazala put, bez ceremonije. Kod kuće su je čekale kutije za selidbu. Nije znala hoće li se njihova veza oporaviti, ali više nije prihvatala da se tuđe poniženje naziva tehničkim detaljem. Prvi red ostao je običan red stolica.

SKANDALI I TAJNE · 3 MIN ČITANJA

Stolica za one koji su već unutra

Čitaj online: ljubavniromani.com/prica/stolica-za-one-koji-su-vec-unutra/

Leta je mjesecima željela mjesto za tim stolom. Vodila je malu radnju s namirnicama, imala četrdeset dvije godine i previše večera koje bi pojela stojeći. Gurmanski klub se okupljao jednom mjesečno, svako bi donio nešto skuhano i nekoliko sati niko nije razgovarao o poslu. Tako joj je barem rekla prijateljica Dunja. Kada je poziv napokon stigao, Leta je napravila jelo koje je danima iskušavala i obukla haljinu sa širokim džepovima.

Na ulazu su joj dali pregaču s natpisom da još nema ukusa. Pomislila je da je šala podnošljiva. Zatim su objasnili pravilo dobrodošlice. Svaki novi član mora poslužiti večeru i, između dva jela, ispričati najneugodniju stvar koju je uradio zbog ljubavi. Priča mora biti istinita. Osnivač kluba podigao je čašu i dodao da nema primanja bez malo hrabrosti. Ostali su se smijali kao ljudi koji znaju kada treba početi.

Leta je uzela prvi tanjir. Imala je priču koju je mogla ponuditi, nešto o putovanju na pogrešnu adresu, dovoljno smiješno da sakrije stvarno loše uspomene. Ali novi član do nje počeo je govoriti o raskidu i usred rečenice ostao bez glasa. Domaćin ga je ohrabrivao da nastavi. Dunja je gledala u stolnjak. Leta je spustila tanjir i pitala osnivača šta je on ispričao kada je primljen.

Rekao je da su pravilo uveli kasnije. Pitala je može li ga onda sada ispuniti, radi ravnoteže. Osmijeh mu je nestao. Objasnio je da se ne može svaka tradicija izvrnuti čim nekome postane neugodna. Leta je pogledala ljude oko stola. Neki su već držali pribor iznad njenog jela. Toliko je željela njihovo društvo da je gotovo podigla tanjir i nastavila posluživati, kao da je pitanje bilo samo nespretan pokušaj humora.

Umjesto toga skinula je pregaču. Rekla je da će večerati s njima ako svi sjednu i ako niko ne mora platiti mjesto vlastitom sramotom. Domaćin je

odgovorio da klub očigledno nije za svakoga. Niko ga nije prekinuo. Leta nije odnijela jelo, bilo joj je neugodno otimati ljudima večeru. Uzela je kaput i izašla prije nego što bi iz umora pristala da se ipak radi samo o šali.

Dunja ju je stigla kod tramvajske stanice. Nije obećala da će napustiti klub, niti je Leta to tražila. Otišle su kupiti dvije vruće pite i pojele ih na klupi. Kasnije je stigla poruka novog člana koji je ostao bez glasa. Zahvalio je i pitao bi li nekad razmijenili recepte. Leta je odgovorila da može u četvrtak. Ovog puta nije planirala ništa zbog čega bi danima stajala pored šporeta.

SKANDALI I TAJNE · 3 MIN ČITANJA

Glas ispod pogrešne titule

Čitaj online: ljubavniromani.com/prica/glas-ispod-pogresne-titule/

Brat je uvijek govorio da će ozbiljnost jednom ubiti Borisa prije bilo kakve bolesti. Boris ga nije ispravljao. Nakon odlaska u penziju, tri jutra sedmično provodio je u malom studiju čitajući ljubavne romane. Potpisivao se drugim imenom. Nije skrivao ništa nezakonito ni naročito neobično, ali nije htio slušati šale o sudiji koji sada uvjerava izmišljene žene da će ih neko čekati do kraja života.

Posao je dobio preko nekadašnje kolegice. U početku je čitao kao presudu, ravno i oprezno. Producentica ga je naučila da čovjek koji moli nekoga da ostane ponekad proguta pola riječi. Ta ga je sitnica zaokupila. Kod kuće bi ponavljao jednu rečenicu deset puta, sve dok ne prestane zvučati kao čovjek koji ima svu vlast u sobi. Supruga ga je zadirkivala nježno, ostavljajući mu čaj pred vratima radne sobe.

Brat je prepoznao glas u automobilu prijateljice. Sačuvao je snimak i nije ga odmah spomenuo. Čekao je svečanu večeru starog udruženja, gdje je Boris trebao uručiti zahvalnice. Za stolom punim poznanika spojio je telefon na mali zvučnik i pustio rečenicu o rukavici koju junak godinama čuva u džepu. Zatim je pojačao. "Naš sudija je promijenio vrstu predmeta", rekao je, zadovoljan vlastitim uvodom.

Nekoliko ljudi se nasmijalo. Boris je spustio pribor, a predsjednik udruženja zabrinuto pogledao prema govornici, kao da će ljubavni roman uprljati mikrofon. Žena koja je vodila biblioteku pitala je koji je naslov. Brat nije znao. Ona je rekla da joj se čini da je slušala nastavak i da je glas dobar, samo je posljednje poglavlje bilo prebrzo. Taj obični prigovor potpuno je pokvario pripremljenu šalu.

Boris nije održao govor o pravu na novi život. Zamolio je brata da ugasi snimak. Predsjedniku je rekao da, ako mu čitanje romana smeta, zahvalnice može uručiti i neko drugi. Predsjednik je odmahnuo rukom i

počeo tražiti izgubljenu kovertu. Večer se nastavila pomalo neugodno. Brat je još dvaput pokušao vratiti razgovor na rukavicu, ali više niko nije znao šta bi tome dodao.

Sutradan je Boris u studiju tražio da ponovo snimi posljednje poglavlje. Producentica ga je pitala je li dobio primjedbu. Rekao je da jeste, od čitateljice kojoj vjeruje. U pauzi je supruzi poslao tačan naslov i pseudonim, da ih proslijedi bibliotekarki. Potom je otvorio rukopis nove knjige. Junak je na prvoj stranici izgubio šešir. Boris se nasmijao i odlučio mu ovaj put odmah dati manje dostojanstven glas.

SKANDALI I TAJNE · 3 MIN ČITANJA

Veš koji je pokvario pogled

Čitaj online: ljubavniromani.com/prica/ves-koji-je-pokvario-pogled/

Obavijest je visila pored poštanskih sandučića, uredna i plastificirana. Zajedničko dvorište trebalo je postati reprezentativno, pa je predsjednik kućnog savjeta naredio da se uklone konopci za veš. Vera je pročitala papir s korpom na kuku. U njenom prizemnom stanu peškiri su se zimi sušili danima. Ipak je prvi put poslušala. Nije htjela opet biti žena koja svaki dogovor zaustavlja pričom o vlastitoj svakodnevici, kako ju je Boris nazivao na sastancima.

Sedmicu kasnije u dvorište su stigle četiri ukrasne stolice. Niko nije znao ko ih je platio niti smiju li na njima sjediti svi. Boris je rekao da zgrada konačno dobija lice. Njegov apartman na trećem spratu imao je balkon iza kojeg se, svakog jutra, sušilo toliko bijele posteljine da se ograda nije vidjela. Vera je to znala jer je iz kuhinje gledala ravno prema njemu.

Vjetar je jednog četvrtka spustio njegovu navlaku preko nove stolice. Zakačila se za metalni cvijet na naslonu i poderala. Boris je sišao ljut, noseći drugi kraj kao dokaz protiv loše kupljenog namještaja. Vera je stajala pred vratima s mokrim kaputom. Pitala je čiji su to plavi monogrami na bijelom platnu. Bili su isti kao na reklami njegovog apartmana, koju je zalijepio iznad zabranjenog dvorišta.

Na sljedećem sastanku donijela je staru korpu. Nije je dramatično istresla, samo ju je stavila kraj stolice i pitala gdje će sušiti stvari. Boris je objasnio razliku između privatnog balkona i zajedničkog prostora. Tada se javio stanar s drugog sprata. Njegovi gosti upravo su boravili u Borisovom apartmanu, a oglas im je obećao miran, uređen vrt. Zajedničko dvorište u tom je oglasu izgledalo kao dodatak jednoj smještajnoj jedinici.

Boris je rekao da uspješan apartman koristi svima. Vera ga je zamolila da navede kome je do sada uplatio dio prihoda. Neko se nasmijao, neko joj

rekao da pretjeruje. Sastanak se razvukao u svađu o stolicama, troškovima i tome ko je uopće glasao za zabranu. Nisu riješili nijedno pitanje. Dogovorili su novi sastanak, što je u njihovoj zgradi obično značilo da će se papir sam odlijepiti prije odluke.

U subotu je Vera ponovo razapela svoj konopac. Stavila je samo dvije jastučnice, dovoljno daleko od stolica da nijedna ne dodiruje naslon. Boris je s balkona gledao kako ih vjetar okreće. Kasnije je sišao s računom za popravku poderane navlake i dugo stajao pred oglasnom pločom. Na kraju ga je presavio i vratio u džep. Vera je, prvi put te sedmice, navečer spremila suhu posteljinu u ormar.

SKANDALI I TAJNE · 3 MIN ČITANJA

Prazno mjesto na porodičnom planu

Čitaj online: ljubavniromani.com/prica/prazno-mjesto-na-porodicnom-planu/

Nevena je očekivala razgovor o krovu stare kuće. Otac je pozvao sve na nedjeljni ručak i rekao da ima važan porodični prijedlog. Umjesto predračuna za crijep, nakon supe je izvadio veliki papir s nacrtom grobnice. Govorio je mirno, gotovo poslovno. Imao je sedamdeset tri godine, osjećao se dobro i smatrao da upravo zato može na vrijeme misliti za sve njih. Na rubu papira već je rasporedio imena.

Nevena je vidjela svoje, pa bratovo, zatim imena njihovih supružnika. Bila su tu i unučad, upisana manjim slovima. Nedostajao je Luka, njen usvojeni sin, koji je imao dvadeset šest godina i upravo dodavao hljeb s jednog kraja stola na drugi. Nije ga odmah pogledala. Pitala je oca je li nekoga zaboravio. Drago je odgovorio da ovo još nije konačno i počeo govoriti o kamenu koji namjerava odabrati.

Pitala je ponovo, ovog puta izgovarajući ime. Otac je spustio olovku. Rekao je da Luka ima i svoje porijeklo, da se takve stvari ne mogu jednostavno precrtati, da ne želi nikoga povrijediti. Svaka sljedeća rečenica činila je prazan prostor na papiru vidljivijim. Luka je stavio korpu s hljebom na stol. Nije izgledao iznenađeno onoliko koliko je Nevena očekivala. To ju je pogodilo više od očevog prvog odgovora.

Brat je pokušao smiriti razgovor prijedlogom da se jedno ime dopiše. Nevena je rekla da problem ne stane u jedan potez olovke. Nije htjela da sin pred punim stolom čeka glasanje o vlastitom mjestu. Pitala ga je želi li otići. Klimnuo je glavom i ustao bez govora. Drago ih je optužio da kvare ručak zbog skice koja još ništa ne znači. Papir je, međutim, ostavio otvoren, kao dokaz vlastite ozbiljnosti.

U automobilu Luka je rekao da mu nije važno gdje će jednog dana biti sahranjen. Važno mu je što je djed napokon nacrtao ono što je godinama osjećao u sitnim razlikama, u fotografijama koje se biraju i pričama koje

se pričaju. Nevena ga je slušala bez nabrajanja trenutaka kada je otac bio dobar prema njemu. Shvatila je koliko bi joj taj spisak služio da ublaži vlastito iznenađenje, a ne ono što je sin upravo rekao.

Ocu je kasnije napisala da neće učestvovati u tom planu. Odgovorio je da je tvrdoglava kao njena majka. Nije poslala drugi odgovor. Za Lukin rođendan pripremila je običan ručak i pozvala ljude koje je on želio vidjeti. Djed je dobio poziv, ali nije došao. Na stolu nije ostavila prazno mjesto koje bi svi morali gledati. Luka je sjeo gdje mu je odgovaralo, između prijatelja i žene koja je odavno bila njegova majka.

SKANDALI I TAJNE · 3 MIN ČITANJA

Biseri za važne goste

Čitaj online: ljubavniromani.com/prica/biseri-za-vazne-goste/

Danica je ogrlicu stavila još prije nego što je postavila stol. Dva niza bisera ležala su joj preko tamne bluze, dovoljno visoko da ih gosti odmah primijete. Sestra Mira gledala ju je s kuhinjskih vrata. Zajedno su naslijedile majčine stvari, Danica nakit, Mira fotografije i šivaću mašinu. Ogrlicu je dobro pamtila. Majka ju je kupila na izletu i godinama se smijala kako je izgledala bogato za cijenu obične torbe.

Danica je s vremenom prestala pričati taj dio. Biseri su prvo postali stari, zatim porodični, pa dragocjeni. Mira je pustila priču da raste, smatrajući je bezazlenom taštinom. Tog dana dolazila je zaručnica Danicinog sina. Djevojka je imala trideset dvije godine i radila u istoj bolnici kao on. Danica je, međutim, već dvaput spomenula da joj roditelji drže kiosk, tonom kojim se najavljuje nešto što će zahtijevati poseban trud.

Za ručkom je pitala gošću ima li i njena porodica komade nakita koji se prenose generacijama. Gošća, Hana, rekla je da ne zna. Danica je dodirnula ogrlicu i počela govoriti o predmetima koji uče djecu da pripadaju nečemu starijem od sebe. Mira je gledala kako Hana odlaže viljušku da bi pristojno slušala. Danicin sin pokušao je promijeniti temu, ali majka se vratila biserima čim je donio sljedeći tanjir.

"Mama ih je kupila na izletu", rekla je Mira. "Nosila ih je kad joj je trebalo malo veselja." Danica ju je oštro pogledala. Mira nije govorila o cijeni dok je sestra nije sama uvukla u razgovor, tvrdeći da Mira o nakitu nikada ništa nije znala. Tada je rekla da su zajedno birale kopču nakon što je originalna pukla. Bila je to jeftina ogrlica koju je njihova majka voljela, i njena vrijednost nije porasla zato što je Danica prestala govoriti odakle je.

Nastala je neprijatna tišina. Hana nije djelovala zadovoljno razotkrivanjem, samo umorno. Rekla je da njena majka čuva stari sat iz kioska koji često stane, pa moraju pamtiti koliko kasni. Danicin sin počeo

se smijati jer je taj sat već upoznao. Razgovor je konačno krenuo prema ljudima, ali Danica se više nije uključivala. Poslije ručka optužila je sestru da ju je ponizila pred budućom snahom.

Mira je odgovorila da je mogla ostaviti bisere za ukras. Kada ih je upotrijebila kao mjeru za drugu porodicu, više nije čuvala samo vlastitu priču. Nisu se pomirile tog popodneva. Nekoliko sedmica kasnije Mira je na fotografiji sa sinovog malog vjenčanja vidjela sestru s istom ogrlicom. Ispod slike Danica je napisala da nosi mamin omiljeni nakit. Mira nije dodala komentar. Ovog puta opis nije tražio popravku.

SKANDALI I TAJNE · 3 MIN ČITANJA

Hladnoća iza direktorskih vrata

Čitaj online: ljubavniromani.com/prica/hladnoca-iza-direktorskih-vrata/

Na jutarnjem sastanku Davor je zamolio sve da se još malo strpe. Štamparija je imala loš mjesec, struju treba štedjeti, klima u zajedničkoj prostoriji ostaje ugašena. Njegova supruga Merima slagala je račune na kraju stola. Vjerovala mu je, iako je njihova firma posljednjih godina sve češće postajala naša porodica upravo onda kada je nekome trebalo objasniti zbog čega opet nema povišice. Poslije sastanka odnijela je dvije velike boce vode radnicama za pultom.

Do podne su otvorili sva vrata prema dvorištu. Papiri su letjeli, pa su ih pritiskali heftalicama i šoljama. Davor se povukao u kancelariju pripremiti važnu ponudu. Merima je ušla po pečat i osjetila hladan zrak prije nego što je ugledala malu klimu iznad police. Pitala ga je zar nisu dogovorili da je ugase. Rekao je da mora misliti koncentrisano, od te ponude zavise njihove plate. Vrata je zatvorio čim je izašla.

Popodne je pozvao troje najstarijih zaposlenih kod sebe. Htio je razgovarati o odanosti firmi, jer je čuo da jedna radnica traži drugi posao. Merima je došla s bilježnicom. Ljudi su, ulazeći, zastali gotovo na istom mjestu. Davor im je ponudio da sjednu i počeo govoriti o odricanju koje dijele. Radnica Aida dugo je gledala daljinski upravljač na njegovom stolu. Potom je zamolila da ga ponese u prostoriju gdje rade svi ostali.

Pokušao je objasniti da uređaj služi samo toj kancelariji. Aida je rekla da zna. Onda je Merima predložila da sastanak nastave za pultom, gdje ima dovoljno mjesta. Davor ju je pogledao kao da je upravo iznijela porodičnu svađu pred goste. Niko drugi nije progovorio. Ona je već ustala, s bilježnicom pod rukom, i otvorila vrata toliko široko da je hladan zrak barem nakratko prešao preko praga.

Sastanak nije trajao dugo. Davor je u zajedničkoj prostoriji brzo prešao na rokove i narudžbe. O odanosti više nije govorio. Pred kraj dana

Merimi je rekao da ga nije trebala dovesti u takav položaj. Pitala ga je u kakvom su položaju bili ostali od osam ujutro. Nije očekivala izvinjenje na licu mjesta. Htjela je da prestane koristiti njihov brak kao sigurno mjesto s kojeg može tražiti njenu podršku za svaku odluku.

Sutradan je klima radila u obje prostorije. Aida je ipak otišla na razgovor za drugi posao. Merima joj je poželjela sreću, bez molbe da razmisli šta ostavlja iza sebe. Davor je nekoliko dana jeo ručak sam u kancelariji. Jednog popodneva ostavio je vrata otvorena. To nije vratilo nijednu propuštenu povišicu, ali Merima je napokon mogla tražiti pečat bez osjećaja da ulazi u sasvim drugu firmu.

SKANDALI I TAJNE · 3 MIN ČITANJA

Poljubac koji nisam ponudila

Čitaj online: ljubavniromani.com/prica/poljubac-koji-nisam-ponudila/

Voditelj je izgovorio moje ime dok sam tražila torbicu ispod stola. Mislila sam da me mladenka treba za nešto oko haljine. Podigla sam glavu i vidjela kako ljudi već okreću stolice. Čovjek s mikrofonom objasnio je da skupljamo dodatni novac za obnovu igrališta. Svako ko ponudi najviše dobit će poljubac od mladenkine najveselije prijateljice. Nikada ranije nisam saznala za vlastitu dobrotvornu obavezu pred toliko nasmijanih ljudi.

Rekla sam da nisam pristala. Mikrofon je bio kod njega, pa je većina čula samo njegov odgovor da se ne stidim. Nisam se stidjela. Bila sam ljuta i nisam znala kako to pokazati a da ne postanem priča zbog koje je navodno propala svadba. Prvi gost podigao je novčanicu. Drugi je ponudio više. Mladenka je ustala, zbunjena, ali njena tetka ju je povukla za ruku i rekla da pusti ljude da se zabave.

Prišla sam voditelju i zamolila ga da mi preda mikrofon. Podigao ga je iznad mog ramena kao da nastavlja igru. Tada sam se okrenula gostima i bez pojačala rekla da mogu donirati novac bez kupovine mog tijela. Neko je dobacio da je riječ samo o obrazu. Pitala sam ga želi li ponuditi vlastiti. Nekoliko ljudi se nasmijalo, ali meni nije bilo smiješno. Nisam tražila bolju šalu, nego završetak ove.

Mladenka je napokon došla do nas. Uzela je mikrofon od voditelja, koji joj ga je odmah predao. Rekla je da aukcije neće biti. Kutija za dobrovoljne priloge ostala je na stolu. Nije se izvinjavala gostima što sam ih razočarala. Izvinila se meni što nije ranije ustala. To je bio prvi trenutak u kojem sam mogla udahnuti bez osjećaja da moram pripremati sljedeću rečenicu za odbranu.

U hodniku mi je voditelj objasnio da tako radi na svakoj svadbi i da mu se niko nikada nije žalio. Rekla sam da sada jeste. Nije tražio odgovor,

zapravo je želio vratiti razgovor na mjesto gdje bi moje negodovanje bilo neobično. Mladenkin muž prišao je i rekao da ostatak večeri vodi muziku bez sličnih igara. Nisam ostala slušati dogovor o njegovom honoraru. Vratila sam se po torbicu i izašla nekoliko minuta na zrak.

Kasnije sam plesala s prijateljicama. Dala sam prilog za igralište, onoliko koliko sam planirala prije nego što je moje ime stiglo do mikrofona. Nisam željela da mi oduzmu i tu odluku. Pri odlasku sam zagrlila mladenku, a ona me poljubila u obraz. Bio je to običan prijateljski poljubac koji sam željela. Razlika je bila dovoljno jednostavna da je niko nije morao najaviti cijeloj sali.

SKANDALI I TAJNE · 3 MIN ČITANJA

Komšinica koja je tražila tiše

Čitaj online: ljubavniromani.com/prica/komsinica-koja-je-trazila-tise/

Zvučnik su postavili ispod našeg prozora jer je tamo kabl mogao do utičnice. Nisam se bunila kad su donosili stolove ni kada su djeca crtala kredom po stazi. Voljela sam dvorišne proslave, samo sam te subote došla iz noćne smjene i trebala nekoliko sati sna. Muž je sišao pomoći oko roštilja. Rekla sam mu da ću doći kasnije ako uspijem odspavati. Poljubio me u čelo i zatvorio vrata tiše nego inače.

Muzika je počela odmah poslije podneva. Osjećala sam je u jastuku, čak i kroz zatvoren prozor. Sišla sam obučena u istu široku majicu u kojoj sam pokušavala zaspati. Organizatoru sam prišla sa strane, da ne prekidam govor. Zamolila sam ga da zvučnik malo okrene ili smanji dok se odmorim. Rekao je da slavlje nije svaki dan. Odgovorila sam da nije ni problem u slavlju, nego u zvuku koji mi upravo trese sobu.

Umjesto odgovora, podigao je mikrofon. Objavio je da imamo jednu komšinicu kojoj smeta tuđa sreća. Nekoliko ljudi se nasmijalo prije nego što su vidjeli moje lice. Među njima je bio i moj muž. Njegov smijeh trajao je kratko, ali dovoljno dugo da ga prepoznam. Organizator je nastavio da se neki ljudi probude stari. Stajala sam kraj kutije s plastičnim čašama, odjednom pretvorena u program za koji nisam došla.

Nisam uzela mikrofon. Rekla sam organizatoru, glasom kojim sam i počela, da nije dobio dozvolu praviti šalu od moje molbe. Zatim sam se okrenula prema mužu i zamolila ga da mi donese ključeve auta. Planirala sam otići do sestre. On je ostavio hvataljke, prišao i rekao da ne moram bježati iz vlastitog stana. Odgovorila sam da to upravo radim, dok se ljudi kojima peče meso zabavljaju mojim odlaskom.

Muž je pogledao prema zvučniku i zamolio drugog komšiju da mu pomogne premjestiti ga. Organizator se bunio da će pokvariti raspored. Dvojica su ga ipak okrenula prema praznom zidu, pa smanjila jačinu.

Niko nije tražio da se slavlje završi. Otišla sam gore, još ljuta, ali zvuk je sada bio podnošljiv. Muž je kasnije donio tanjir hrane i izvinio se zbog smijeha. Nije tvrdio da se smijao nečemu drugom.

Nisam se tog dana vratila na proslavu. Predveče sam se probudila i pojela hladno meso kraj otvorenog prozora. Čula sam razgovor, smijeh i nečiju nesigurnu pjesmu bez mikrofona. To je bio zvuk komšiluka koji sam voljela. Mužu sam rekla da mi sljedeći put pomogne prije nego što postanem šala. Klimnuo je. U dvorištu se i dalje slavilo, sasvim uspješno, iako jedna žena više nije morala glumiti da joj je dobro.

SKANDALI I TAJNE · 3 MIN ČITANJA

Pjesma koju više nisam dugovala

Čitaj online: ljubavniromani.com/prica/pjesma-koju-vise-nisam-dugovala/

Na očevim rođendanima uvijek sam imala sedam godina. Mogla sam doći s posla, s partnerom ili s računom za popravku vlastitog krova, ali nakon torte otac bi tražio onu pjesmicu. Kao djevojčica izgovarala sam dvije riječi pogrešno i pravila ozbiljno lice. Porodica se tome smijala toliko da sam dugo mislila kako je smijeh obaveza koju sam dobila zajedno s prezimenom. Ove godine sam unaprijed rekla da neću pjevati.

Otac je odgovorio da sam postala važna. Rekla sam da nisam, samo više ne želim. Rođendan mu je bio u iznajmljenoj sali, s ljudima iz komšiluka i bivšim kolegama koje nisam poznavala. Donijela sam poklon, pomogla rasporediti cvijeće i sjela pored partnera. Veče je bilo ugodno sve do trenutka kada je otac ustao s čašom i najavio malu zvijezdu zbog koje nikada nije morao plaćati muziku.

Osjetila sam očekivanje prije nego što su me pogledali. Otac je već krenuo prema meni, mašući da ustanem. Ostala sam sjediti. "Rekla sam ti da ove godine neću", izgovorila sam dovoljno glasno da ne mora prenositi odgovor. Neko je dobacio da se ne stidim. Majka je rekla da je samo jedna kratka pjesma. Nisam se stidjela pjesme. Stidjela sam se što mi i dalje drhte ruke kad odraslom čovjeku ponovim ono što je već čuo.

Otac je rekao da sam mu pokvarila rođendan. Moj partner se pomjerio na stolici, ali sam mu dodirnula ruku. Nisam trebala da drugi muškarac pregovara o mom ustajanju. Rekla sam ocu da sam došla slaviti s njim, a ne nastupati. Jedan od njegovih kolega promijenio je temu i upitao gdje se naručuje kafa. Nije održao govor u moju odbranu. Jednostavno je gostima dao nešto drugo da rade sa svojim očima.

Ostala sam do kraja večeri. Bilo bi lakše otići ljuta nego sjediti dok otac razgovara sa svima osim sa mnom. Kad sam pomogla pokupiti poklone, rekao je da je to nekad bila naša posebna stvar. Odgovorila sam da jeste,

dok sam je željela. Pitala sam zna li ijednu pjesmu koju sada slušam. Nije znao, ali me prvi put nije prekinuo tvrdeći da se šalim. Odnijeli smo zajedno kutije do auta, bez pomirenja koje bi gosti mogli primijetiti.

Nekoliko dana poslije poslala sam mu pjesmu koja mi se sviđala. Nije bila posebno duboka niti pogodna za porodično slavlje. Otac je odgovorio da mu je refren dosadan. Nasmijala sam se i napisala da meni nije. Još ne znam hoće li sljedeći rođendan pokušati ponovo. Znam da smo prvi put razgovarali o nečemu što slušam kao odrasla žena, a da niko nije tražio da namjerno pogrešno izgovorim riječi.

SKANDALI I TAJNE · 3 MIN ČITANJA

Izvinjenje sa uslovom

Čitaj online: ljubavniromani.com/prica/izvinjenje-sa-uslovom/

U salonu sam radila dovoljno dugo da razlikujem ljutnju zbog ogrebotine od ljutnje zbog šest sedmica života među kutijama. Mušterija kojoj se trpezarijski sto stalno odgađao pripadala je drugoj grupi. Gospođa Berina zvala je svake srijede. Naučila sam njen glas prije nego što sam upamtila broj narudžbe. Kada je sto napokon stigao, napisala je javni osvrt s tačnim datumima i fotografijom prazne trpezarije. Nije vrijeđala nikoga od nas.

Direktor je osvrt pročitao glasno na jutarnjem sastanku. Zaustavljao se kod svake rečenice kao da nam pokazuje oštećen predmet. Zatim mi je naložio da Berini ponudim vaučer za buduću kupovinu. Pomislila sam da se napokon sjetio izvinjenja koje nije samo moj glas preko telefona. Dodao je da vaučer postaje važeći tek kada nestane osvrt. Trebala sam joj reći da firma želi novu priliku i da negativne priče ne pomažu nikome.

Nazvala sam je i pročitala pripremljenu ponudu. Čula sam kako spušta nešto na radnu plohu. "Da li se izvinjavate zbog stola ili kupujete brisanje?" pitala je. Pogledala sam prazni salon, četiri rasklopljene garniture i kolegu koji je poravnavao jastuke. Rekla sam da je brisanje uslov. Berina je zahvalila što sam to jasno izgovorila. Nije prihvatila. Zamolila je da joj više ne nudimo popust za trgovinu u kojoj više ne planira kupovati.

Direktor je bio nezadovoljan mojim razgovorom. Tvrdio je da sam ponudu predstavila grubo i tako pokvarila mogućnost pomirenja. Pitala sam bih li smjela poslati vaučer bez uslova. Rekao je da onda ne bismo dobili ništa zauzvrat. Oboje smo zašutjeli. Na drugom kraju salona kolega je prestao namještati isti jastuk. Direktor nas je poslao na posao, iako smo već bili na poslu, usred njegovog sasvim stvarnog sadržaja.

Berina je svom osvrtu dodala kratko objašnjenje ponude, bez mog imena. Nekoliko ljudi počelo je pitati jesu li prethodne povučene kritike nestale na isti način. Nisam znala odgovor za sve njih. Na sljedećem sastanku odbila sam ubuduće govoriti da poklon nema uslova kada ih ima. Direktor nije objavio promjenu vrijednosti firme. Samo je odlučio da takve pozive preuzme sam, što je značilo da barem njegov glas mora nositi ono što traži.

Još radim u tom salonu i ne predstavljam svoj ostanak kao hrabrost. Treba mi plata. Kada se kupac požali, zapisujem šta se desilo, nudim ono što stvarno možemo uraditi i ne obećavam više. Berinu sam kasnije srela u prodavnici. Prepoznala me po glasu. Rekla je da je sto dobar, što joj je i dalje pomalo žao priznati. Nasmijale smo se. Bilo je to prvo što sam od nje dobila bez ikakvog uslova.

SKANDALI I TAJNE · 3 MIN ČITANJA

Preporuka koja je odjednom imala cijenu

Čitaj online: ljubavniromani.com/prica/preporuka-koja-je-odjednom-imala-cijenu/

Na posljednjem danu privremenog posla, vlasnik agencije rekao je Larisi da mu se slobodno javi za preporuku. Radila je uredno, preuzimala dodatne zadatke i završila sve prije odlaska. Nije obećao stalno zaposlenje, pa ga za to nije ni krivila. Nekoliko mjeseci kasnije pronašla je odgovarajući oglas i napisala mu kratku poruku. Odgovor je stigao brzo, ljubazan i pun pohvala, s neobičnim dodatkom na kraju.

Za pripremu preporuke tražio je uplatu u fond kojim finansira godišnje okupljanje svojih saradnika. Nazvao ju je dobrovoljnim doprinosom. Larisa je odgovorila da trenutno nema prostora za takav trošak i pitala može li samo potvrditi ono što je radio s njom. Rekao je da se preporuke daju ljudima koji razumiju uzajamnost. Riječi dobrovoljno i uzajamnost odjednom su stajale oko obične cijene koju nije želio nazvati njenim imenom.

Njen partner je predložio da plati i završi stvar. Iznos nije bio ogroman, a posao joj treba. Larisa je razumjela praktičnost tog savjeta. I sama je izbrojala novac u novčaniku prije nego što mu je odgovorila. Nije htjela pretvarati svoj otpor u dokaz da je bolja od ljudi koji bi platili. Samo joj je bilo teško prihvatiti da se pohvale iz posljednjeg dana sada otključavaju uplatom, kao da njen rad bez toga nema dovoljno jasan trag.

Nazvala je bivšu kolegicu da pita može li je navesti kao osobu koja poznaje njen rad. Kolegici je bilo drago pomoći. U razgovoru je saznala da nije prva kojoj je vlasnik spomenuo fond. Neki su platili, drugi odustali od preporuke. Na malom okupljanju bivših saradnika vlasnik se kasnije pohvalio njihovom dobrovoljnom podrškom. Larisa je tada rekla da uplata koju uslovljava preporukom nije dobrovoljna, barem ne onako kako ju je njoj predstavio.

Nije bilo oduševljenog odobravanja. Ljudi su gledali u čaše, a vlasnik je rekao da je pogrešno razumjela prijateljski prijedlog. Larisa mu je ponudila da ga sada jasno povuče. Rekao je da ne želi razgovarati pred svima. Ona je odgovorila da je upravo pred svima spomenuo velikodušnost drugih. Otišla je ranije, svjesna da je izgubila preporuku od njega čak i ako kasnije odluči da je besplatna.

Na razgovor za novi posao otišla je s kontaktom bivše kolegice i vlastitim primjerima rada. Dobila je poziv za sljedeći krug, ne garanciju zaposlenja. To joj je bilo dovoljno da nastavi. Partner ju je pitao žali li što nije jednostavno platila. Rekla je da žali za izgubljenim povjerenjem u ponudu, ali ne za novcem koji je zadržala. Njime je kupila kartu za sljedeći razgovor, put na kojem joj niko nije unaprijed naplatio zahvalnost.

SKANDALI I TAJNE · 3 MIN ČITANJA

Brojevi na njegovoj strani stola

Čitaj online: ljubavniromani.com/prica/brojevi-na-njegovoj-strani-stola/

Tereza je pozvala Darka na večeru da proslave završetak njegovog stručnog ispita. Izabrala je mali restoran u kojem još nisu bili, rezervisala stol i unaprijed rekla da ona časti. Darko je došao bez kravate jer je poslije cijelog dana više nije mogao podnijeti. Smjestili su se uz prozor. Konobar im je pružio dva jelovnika s jednakim koricama, ali Tereza je brzo primijetila da njen nema nijednu cijenu.

Pretpostavila je da nedostaje stranica. Konobar je objasnio da je to jelovnik za dame. Gospodin dobija cijene, a gospođa može birati bez razmišljanja o njima. Govorio je tonom kojim se nudi besplatan desert. Tereza ga je zamolila za isti primjerak kakav ima Darko. Konobar je pogledao njega, očekujući potvrdu. Darko je rekao da je gospođa upravo naručila jelovnik, pa on nema šta dodati. Čovjek se udaljio, pomalo uvrijeđen.

Vratio se vlasnik. Predstavio je običaj kao pažnju starog kova, nešto što njihov restoran razlikuje od drugih. Tereza je rekla da želi znati koliko košta ono što bira. Vlasnik se nasmiješio Darku i dodao da njegovoj gošći očito treba malo više uvjeravanja da se opusti. Tada je Tereza ustala. Nije htjela izgovoriti koliko zarađuje niti objasniti ko je koga pozvao. Ništa od toga nije trebalo biti ulaznica za običnu informaciju.

Za susjednim stolom žena je podigla svoj jelovnik. Pitala je ima li i ona pravo na brojeve, iako je tog dana pozvana na večeru. Njen suprug se prvo nasmijao, a zatim predao svoj primjerak. Vlasnik je počeo objašnjavati da niko nikome ništa ne zabranjuje. Tereza je pokazala stolicu na kojoj je još ležala njena torba. Zatražila je isti meni prije nekoliko minuta. Umjesto njega dobila je dva muškarca koja su objašnjavala zašto joj ne treba.

Konobar je donio jelovnik s cijenama. Tereza se zahvalila njemu, ali nije sjela. Darko je ustao i uzeo jaknu. Nisu još ništa naručili. Vlasnik im je na izlazu rekao da su pogrešno shvatili dobru namjeru. Darko je htio odgovoriti, pa pogledao Terezu. Ona je već otvarala vrata. Nije željela da se večer posvećena njegovom uspjehu pretvori u beskonačno dokazivanje da umije čitati račun.

Jeli su u običnom lokalu nekoliko ulica dalje. Cijene su bile napisane krupno iznad pulta, vidljive svakome ko je mogao podići glavu. Tereza je platila dvije porcije i zamolila Darka da uzme pribor. Dok su čekali, konačno joj je ispričao pitanje na ispitu koje ga je gotovo zaustavilo. Slušala ga je pažljivo. Vratili su se razlogu zbog kojeg su izašli, a na stolu je ostalo dovoljno mjesta za oba novčanika.

SKANDALI I TAJNE · 3 MIN ČITANJA

Gosti u kući naših žena

Čitaj online: ljubavniromani.com/prica/gosti-u-kuci-nasih-zena/

Haris je mjesecima govorio kako jedva čeka da u novu kuću pored jezera primi cijelu porodicu. Supruga Naida pristala je na četiri dana odmora s njegovim roditeljima, bratom i sestrom, zajedno s njihovim partnerima. Prve večeri naručili su hranu. Sve je izgledalo lako dok ujutro njegov otac nije za stolom rekao da nema domaćeg odmora bez doručka koji pripreme naše žene.

Majka je već razvlačila tijesto. Sestra je rezala povrće, a Naida prala posude koje nisu ni pripadale njihovom obroku. Haris je donio novine i upitao treba li kupiti još jogurta. Otac ga je poslao da sjedne, jer su muškarci na odmoru. Njegov zet, koji je pokušao narezati hljeb, dobio je isti nalog. Haris se nasmijao iz navike, pa vidio Naidino lice kroz otvorena kuhinjska vrata.

Poslije doručka rekla mu je da je rezervisala jutarnji termin za iznajmljivanje čamca i da sutra neće biti u kuhinji. Nije mu zabranila porodični doručak. Zamolila ga je da njene sate više ne nudi kao dio smještaja. Haris je htio reći da je majka uvijek sve to radila iz zadovoljstva. Rečenica mu je zastala kada je vidio da majka sjedi na stepenici i trlja natečene prste.

Te večeri rekao je ocu da će ujutro on spremati. Otac je to shvatio kao prigovor njihovoj porodici, pa pred svima pitao kakva je to kuća u kojoj žena komanduje. Haris nije pokazao na Naidu niti tražio da ona objasni svoje razloge. Rekao je da je on pozvao goste i da on određuje šta će im poslužiti. Sestra je prvi put tog dana mirno pojela sladoled do kraja, slušajući raspravu bez preuzimanja posredovanja.

Majka je kasnije došla u njegovu sobu. Pitala je šta će sada ona raditi i treba li uopće dolaziti ako njena hrana nije potrebna. Haris je sjeo pored nje na rub kreveta. Nije znao da je njegov poziv za odmor čula kao još

jedan poziv da bude korisna. Pitao ju je želi li s njim ujutro do jezera, prije ostalih. Rekla je da nema odgovarajuće cipele. Posudio joj je svoje stare, uz mnogo papira u vrhovima.

Ujutro su se vratili s mokrim pertlama. Haris je pripremio jaja, brat skuhao kafu, a otac nezadovoljno tražio majčin hljeb. Dobio je kupljeni, previše zapečen na dvije kriške. Naida se vratila s vožnje i sjela gdje je bilo slobodno. Majka je pričala o ptici koju su vidjeli kraj vode. Nije ustala kad je otac zatražio još kafe. Haris mu je dodao džezvu.

SKANDALI I TAJNE · 3 MIN ČITANJA

Voda iza visoke ograde

Čitaj online: ljubavniromani.com/prica/voda-iza-visoke-ograde/

Trećeg dana bez vode Lejla je gostima pansiona prala šoljice iz plastičnog bokala. Suprug Kenan sjedio je pored telefona, uvjeravajući porodicu koja je dolazila poslije podne da će bazen biti spreman. Ona je rekla da prestane obećavati. U kupatilu su imali dovoljno vode za osnovno pranje, ali ni za šta više. Kenan je pokrio slušalicu dlanom i šapnuo da će otkazivanje pojesti zaradu cijele sedmice.

Komšije iz njihove ulice skupile su novac za cisternu. Dogovorili su se da vozač stane na proširenju i redom napuni pripremljene posude. Kenan je ponudio svoje dvorište za okretanje velikog vozila. Kada je začula motor, Lejla je iznijela dvije prazne kante pred kapiju. Tamo su već čekali stariji komšija s kolicima, djevojka iz susjedne kuće i nekoliko ljudi u radnoj odjeći koji su požurili s posla.

Vratila se po novac koji su još dugovali. Kroz kuhinjski prozor vidjela je debelo crijevo prebačeno preko ivice bazena. Kenan je stajao uz vozača i pokazivao dokle treba napuniti. Na njeno pitanje odgovorio je da će ostatak biti podijeljen. Vozač je zbunjeno rekao da je razumio kako je bazen zajednički rezervoar. Lejla je pogledala stepenice u vodi i bijele ležaljke pored njih. "Nije", rekla je. "Ovdje se kupaju naši gosti."

Kenan ju je pozvao iza kuće. Rekao je da će platiti svoj dio i da niko neće ostati sasvim bez vode. Iza ograde čula se komšinica kako moli nekoga da joj pričuva red. Lejla je pomislila na sve jutarnje razgovore u kojima je zajedno s njom proklinjala suhe česme. Vratila se vozaču i zamolila ga da zaustavi punjenje. Nije dirala ventile koje nije poznavala. Samo je ostala pored njega dok voda nije prestala teći.

Kapiju je otvorila širom. Ljudi su vidjeli bazen i povikali prije nego što je završila objašnjenje. Kenan je ponudio da preuzme cijeli trošak, ali komšija s kolicima rekao je da novac neće oprati njihovo suđe. Preostala

voda podijeljena je u manje količine nego što su očekivali. Kenan je naručio još jednu dostavu za ulicu. Morali su je čekati do sutra, a niko mu nije zahvalio.

Porodica koja je rezervisala sobe stigla je predvečer. Lejla im je pokazala bazen i objasnila zašto ga neće otvoriti. Prihvatili su nižu cijenu i otišli u šetnju. Kenan joj cijelo veče nije govorio. Dok su poslije zatvarali ležaljke, rekao je da ga je osramotila pred mušterijama. Lejla je podigla posljednju ležaljku, još sasvim suhu. "Sutra ti nosiš vodu gospođi na kraju ulice", rekla je. "Ja sam joj obećala da ne mora opet silaziti."

SKANDALI I TAJNE · 3 MIN ČITANJA

Soba za pristojan par

Čitaj online: ljubavniromani.com/prica/soba-za-pristojan-par/

Kad je vlasnik prenoćišta pitao jesu li muž i žena, Bojan je već držao kofer na prvoj stepenici. Hana je rekla da nisu. Zajedno su bili šest godina i rezervisali su sobu za vikend daleko od grada. Fotografije na oglasu pokazivale su balkon i vrt, a opis je govorio o mirnom boravku za dvoje. Nigdje nije spominjao da će na vratima morati objašnjavati vlastitu vezu.

Vlasnik je spustio ključ. Rekao je da u svojoj kući prima samo pristojne parove. Hana je nekoliko sekundi čekala da objasni šta pod tim misli, iako je odgovor već bio jasan. Bojan se nasmijao i rekao da su praktično vjenčani. Vlasnik je pitao za datum. Hana je vidjela kako Bojan u glavi traži dovoljno uvjerljiv odgovor i zaustavila ga prije nego što ga izgovori.

Nije željela izmišljati ceremoniju da bi dobili plaćeni krevet. Rekla je da takvo ograničenje nije bilo navedeno prije rezervacije. Vlasnik je tvrdio da se neke stvari podrazumijevaju. Iz trpezarije je izašla žena s mokrim rukama i pitala u čemu je problem. Kad je čula, pogledala je muža, pa Hanu i Bojana. Rekla je da će im vratiti novac i donijela omotnicu iz ladice.

Na parkingu je Bojan bio ljut zbog izgubljenog popodneva. Tvrdio je da su mogli jednostavno reći da jesu vjenčani. Hana mu je odgovorila da joj nije toliko stalo do sobe. Smetalo joj je što je pred strancem pokušao ispraviti činjenicu koja između njih nikad nije bila problem. Bojan je spustio kofer i priznao da je želio samo pobjeći iz neprijatnosti, čak i po cijenu da je ona proguta umjesto njega.

Pronašli su drugi smještaj predvečer. Soba nije imala balkon, a krevet je škripao pri svakom okretanju. Domaćica ih je pitala žele li raniji doručak i pokazala gdje se pali grijanje. Hana je od jednostavnosti tih pitanja osjetila umor koji je cijelog dana držala pod kontrolom. Sjela je na krevet, izula cipele i pustila Bojana da raspakuje torbu bez daljnjeg razgovora.

Ujutro su prošetali selom. Vlasnik prvog prenoćišta prošao je automobilom, podigao ruku i nastavio kao da se ništa nije desilo. Bojan nije uzvratio pozdrav, Hana jeste. Nije to značilo da mu je oprostila, nego da nije htjela da joj nepoznat čovjek određuje ni najmanji pokret. Poslije su zajedno izabrali mjesto za ručak. Ovog puta oboje su pažljivo pročitali opis, pa se nasmijali kad su shvatili da najviše prostora zauzima upozorenje o bučnom pijetlu.

SKANDALI I TAJNE · 3 MIN ČITANJA

Žena okrenuta prema prozoru

Čitaj online: ljubavniromani.com/prica/zena-okrenuta-prema-prozoru/

Na slici se vidjela žena okrenuta leđima, gola ramena i svjetlo s prozora. Emina ju je radila mjesecima, u kratkim satima između posla i običnih kućnih obaveza. Haris je često prolazio kroz sobu dok je slikala. Hvalio je boje, govorio da slika zaslužuje izložbu i donosio joj kafu kad bi predugo ostala pred platnom. Nikada nije pitao ko je model.

Na otvorenju je stajao blizu slike, očigledno ponosan. Govorio je gostima koliko je Emina strpljiva i kako sama vidi stvari koje drugi ne primijete. Onda je njena prijateljica prepoznala mali ožiljak na ramenu naslikane žene. Nije to rekla glasno niti s čuđenjem. Samo je pohvalila Eminu što je zadržala detalj koji bi neko drugi izbrisao. Haris je prestao govoriti usred rečenice.

Odveo je Eminu do praznog dijela hodnika. Pitao je zašto mu nije rekla da je na slici ona. Odgovorila je da je mislila da zna, ali da to nije tajna. Rekao je da sliku sada ljudi gledaju drugačije. Emina je pogledala kroz otvorena vrata. Posjetioci su stajali na istim mjestima kao prije. Jedini pogled koji se jasno promijenio bio je njegov.

Tražio je da je poslije te večeri povuče. Govorio je da ne želi da njegovi kolege zamišljaju njeno tijelo. Emina ga je podsjetila da su se gola ramena i linija leđa vidjeli i dok je ponosno objašnjavao boje. Nije ga pitala voli li sliku. Htjela je znati zašto njegova podrška prestaje onog trenutka kad žena na platnu dobije njeno ime.

Haris se vratio u salu i ostatak večeri izbjegavao goste koje poznaje. Emina je ostala pored svog rada. Nije svima prepričavala njihov razgovor, ali nije ni prihvatila da njegova nelagoda postane njen zadatak za rješavanje usred vlastitog otvorenja. Kad je jedna posjetiteljka pitala može li prići bliže da vidi poteze kista, Emina joj je pokazala mjesto gdje je svjetlo ispalo drugačije nego što je planirala.

Slika je ostala na izložbi do kraja. Kod kuće su razgovarali nekoliko puta, bez brzog pomirenja. Haris je morao preispitati šta je mislio kada ju je nazivao slobodnom ženom, a Emina je morala čuti odgovore koji joj se nisu sviđali. Poslije zatvaranja izložbe platno je vratila u radnu sobu. Haris ga je jednog jutra pogledao i rekao da mu nedostaje svjetlo iz sale. Bio je to prvi komentar poslije otvorenja koji se opet odnosio na samu sliku.

SKANDALI I TAJNE · 3 MIN ČITANJA

Brojevi sa spiska za rođendan

Čitaj online: ljubavniromani.com/prica/brojevi-sa-spiska-za-rodjendan/

Lana je brojeve gostiju unijela u jednu tabelu da lakše pošalje adresu sale za majčin rođendan. Nekoliko rođaka promijenilo je telefone, pa je danima povezivala stare kontakte i pitala ko dolazi s kim. Njen partner Denis, koji je organizovao manje poslovne događaje, ponudio je da preuzme slanje obavijesti. Bilo joj je drago da joj neko skine barem jedan posao s leđa.

Proslava je prošla dobro. Majka je plakala nad albumom koji su joj poklonili, stričevi su kasnili, a hrane je bilo previše. Lana je dva dana poslije još odgovarala na poruke zahvalnosti. Onda ju je nazvala majčina prijateljica i pitala zašto joj stižu ponude za najam sale, dekoracije i poslovne pakete. Reklama joj se obraćala imenom. Nikada nije razgovarala s Denisom o njegovom poslu.

Lana je prvo pomislila da se žena sama negdje prijavila. Zatim su se javili rođak i komšinica. Prepoznala je iste brojeve koje je nedavno toliko pažljivo skupljala. Denis je odmah priznao da je spisak dodao među svoje kontakte. Nije vidio problem. Ljudi su vidjeli kako dobro organizuje proslavu, pa im samo nudi nešto što bi jednog dana moglo zatrebati.

Pitala ga je je li iko pristao. Odgovorio je da će prestati slati onome ko se požali. Lana je osjetila kako se njegov posao preselio u njene odnose, ostavljajući joj neugodan dio. Njena majka već je objašnjavala prijateljicama da rođendan nije bio izgovor za prikupljanje mušterija. Denis je još tvrdio da dobra namjera treba biti očigledna.

Lana mu je tražila da ukloni cijeli privatni spisak i prestane koristiti te podatke. Bila je prisutna dok je to radio. Zatim je gostima poslala kratko objašnjenje i izvinjenje, bez molbe da zanemare ono što se desilo. Neki su odmah prešli preko svega. Jedna tetka rekla je da joj ubuduće adresu radije izdiktira preko običnog poziva. Lana je prihvatila i taj mali gubitak

povjerenja.

Denis se danima ljutio jer je pred drugima izgledao neprofesionalno. Lana nije htjela raspravljati o slici. Kod kuće su još dijelili obroke i planove, ali mu više nije automatski prosljeđivala stvari koje treba završiti. Kad je narednog mjeseca ponudio pomoć oko novog okupljanja, pitala je tačno šta preuzima i kome će podaci biti dostupni. Odgovorio je bez šale. To nije izbrisalo prethodnu tabelu, ali je prvi put morao izgovoriti granicu prije nego što dobije njeno povjerenje.

SKANDALI I TAJNE · 3 MIN ČITANJA

Vijest koja nije pripadala njoj

Čitaj online: ljubavniromani.com/prica/vijest-koja-nije-pripadala-njoj/

U prodavnici sam kupila žute čarapice za sestrinu bebu. Prodavačica me poznavala još od škole i nasmijala se onako kako se ljudi smiju kad misle da već znaju nastavak rečenice. Čestitala mi je. Mislila sam da govori o vjenčanju, koje je bilo prije dva mjeseca. Zahvalila sam se, platila i otišla, ne sluteći koliko sam prostora ostavila između dvije različite pretpostavke.

Do podneva me nazvala tetka. Pitala je zašto takve vijesti saznaje od komšinice. Kazala sam da ne znam o čemu govori. U njenom glasu odmah se pojavila povrijeđenost. Nije vjerovala da nešto ne zna, vjerovala je da to namjerno skrivam od nje. Objasnila sam čarapice tri puta. Na kraju je rekla da svakako treba da se pazim i prekinula razgovor.

Moj muž Alen saznao je od čovjeka koji mu je mijenjao gume. Došao je kući zbunjen i pitao jesam li mu planirala nešto posebno reći. Njegovo pitanje me zaboljelo više od tetkinog. Dva mjeseca bili smo u braku i već je tuđa rečenica mogla sjesti između nas prije mog vlastitog glasa. Rekla sam mu da, ako budem imala takvu vijest, neće mu je prenositi vulkanizer.

Alen je predložio da odmah objavimo da je riječ o grešci. Uzela sam telefon, pa ga spustila. Zašto bismo morali objavljivati išta o tome? Nisam željela da poznanici procjenjuju jesam li previše ljuta, dovoljno uvjerljiva ili možda samo nesretna zbog pitanja koje nikad nisu trebali postaviti. Htjela sam završiti radni dan i otići sestri s malim poklonom.

U prodavnicu sam se vratila sutradan. Prodavačica je rekla da je samo podijelila lijepu vijest. Objasnila sam da vijest nije postojala. Iznenadila se mojoj ozbiljnosti, kao da sam odbila dobronamjeran buket. Iza mene su čekale dvije žene. Jedna je počela pričati o tome kako je ona s prvim djetetom također dugo šutjela. Tada sam shvatila koliko se teško čovjek

izvuče iz priče u kojoj svi žele imati svoju rečenicu.

Nisam ostala raspravljati. Alen je svoju porodicu zamolio da prestane zvati s pitanjima, a ja sam uradila isto sa svojom. Neki su nam povjerovali odmah. Drugi su još sedmicama gledali prema mom stomaku, sve diskretnije kako je vrijeme prolazilo. Žute čarapice sestrina beba prerasla je brže nego što je glasina nestala.

Jedne večeri Alen je došao s velikom kesom iz iste prodavnice. U njoj je bila deka za sestrinog starijeg dječaka. Rekao je da je na kasi jasno objasnio za koga kupuje. Prvi put sam se cijeloj stvari nasmijala. Onda sam ga zamolila da mi pokaže deku, običan predmet koji bi napokon mogao ostati samo ono što jeste.

SKANDALI I TAJNE · 3 MIN ČITANJA

Vrijeme u džepu kaputa

Čitaj online: ljubavniromani.com/prica/vrijeme-u-dzepu-kaputa/

Gost je rekao da mu nema sata dok sam skupljala tanjire poslije deserta. Prvo sam pogledala pod sto. Onda sam podigla salvetu i pomjerila praznu korpu za hljeb. Bio je redovan gost, čovjek čije je ime moj zaručnik Nikola izgovarao s posebnim poštovanjem. Nikola je vodio salu, ja sam radila drugu smjenu. Štedjeli smo za stan i računali svaki dodatni sat.

Čovjek je tvrdio da je sat skinuo prije jela. Ja ga nisam vidjela. Njegova žena je rekla da možda nije ni došao s njim, ali ju je prekinuo. Pogledao je prema mojoj torbi, ostavljenoj iza šanka. Nije odmah rekao da sam ga uzela. Pitao je mogu li samo pokazati sadržaj, jer tako će svi biti mirni.

Nikola me povukao u stranu. Govorio je tiho, onim glasom kojim inače rješava pogrešnu narudžbu. Rekao je da nemam šta skrivati i da pet minuta nije vrijedno problema. Pogledala sam ga u bijelu košulju koju sam tog jutra peglala. Nije me pitao kako sam. Pokušavao je pronaći najbrži put da gost ponovo bude zadovoljan.

Odbila sam otvoriti torbu. Gost je postao glasniji, a njegova žena ustala i uzela kaput s vješalice. Tražila je džepove redom, ljuta na njega dovoljno dugo da zna gdje prvo pogledati. Sat je našla u unutrašnjem džepu. Držala ga je na dlanu bez riječi. Čovjek se nasmijao i kazao da mu pamćenje očito više nije što je bilo.

Ostavio mi je novčanicu koju nisam uzela. Nije mi trebalo da napojnica postane cijena za ono što se upravo desilo. Nikola ju je sklonio pored kase i ostatak smjene nije razgovarao sa mnom. Pred odlazak je rekao da sam mogla biti praktičnija. Sada niko nije imao korist od cijele neprijatnosti, a gost se možda neće vratiti.

Na putu kući hodali smo odvojeno, iako smo išli na istu adresu. Ja sam mislila o stanu za koji štedimo i o svim budućim situacijama u kojima bi od mene mogao tražiti da se smanjim zbog njegove računice. On je mislio

o poslu koji nije lako zamijeniti. Znala sam to i bez pitanja. Upravo zato nisam željela jednostavan odgovor koji će ga pretvoriti u čudovište.

Narednog jutra Nikola je vratio novčanicu vlasniku da je preda gostu. Rekao mi je da mu je žao. Nisam skinula prsten, ali ga nisam ni zagrlila. Otišla sam na smjenu s istom torbom. Kad sam je ostavila iza šanka, Nikola je pomjerio kutije da joj napravi mjesta. Bio je to mali pokret. Još nisam znala da li je premalen.

SKANDALI I TAJNE · 3 MIN ČITANJA

Dodatna usluga uz ponudu

Čitaj online: ljubavniromani.com/prica/dodatna-usluga-uz-ponudu/

Tea je na večeru ponijela mapu s prijedlogom uređenja malog hotela. Radila je na projektu mjesec dana i bila ponosna na raspored prostorija koji je konačno uspjela pojednostaviti. Njen rukovodilac Ivan rekao je da klijentu treba još malo pažnje prije konačne odluke. Mislila je da govori o izmjenama nacrta. Suprugu je javila da će zakasniti i zamolila ga da joj ostavi malo ručka.

Klijent ju je dočekao pretjerano prisnim rukovanjem. Već je naručio vino i pitao koju muziku voli. Tea je odgovorila kratko, otvorila mapu i počela objašnjavati prijedlog. On je pogledao nekoliko listova, pa rekao da za posao ima vremena. Ivan se nasmijao i predložio da prvo upoznaju ljude s kojima će sarađivati.

Nakon večere klijent je spomenuo da ostaje u gradu do nedjelje. Rekao je Tei da se raduje subotnjoj šetnji koju mu je Ivan obećao. Tea je polako zatvorila mapu. Nije pristala ni na kakvu šetnju. Ivan je mahnuo rukom, objašnjavajući da je to samo malo gostoprimstva i da ona najbolje poznaje grad. Klijent je dodao kako mu je posebno drago što je slobodna.

Tea je pokazala vjenčani prsten, pa odmah požalila zbog tog pokreta. Ni bez prstena nikome ne bi dugovala subotu. Rekla je da nije dostupna za privatne izlaske i da o projektu mogu razgovarati tokom radnog vremena. Klijent je pogledao Ivana, koji se pokušao izvući šalom o nesporazumu. Tea je spakovala nacrte i zamolila konobara da joj pozove taksi.

Kod kuće je muž odmah htio nazvati Ivana. Tea ga je zaustavila. Nije željela da poslovni problem postane rasprava dvojice muškaraca o tome ko odlučuje gdje ona smije ići. Trebao joj je neko ko će saslušati koliko ju je ponizilo što je mjesec rada pretvoren u uvod za nečiji privatni vikend. Muž je sjeo. Hrana se ohladila dok je pričala.

Sutradan je u firmi ponovila šta je rečeno i zatražila da na projektu radi s drugim rukovodiocem. Ivan je tvrdio da kvari posao zbog bezazlenog razgovora. Klijent je na kraju izabrao drugu ponudu. Tea nije znala bi li ga dobili da je prešutjela, niti je željela provesti karijeru računajući takvu razliku. U subotu je s mužem ostala kući, popravljajući policu koju su mjesecima odgađali. Njen slobodan dan bio je prilično običan, što joj je tada značilo mnogo.

SKANDALI I TAJNE · 3 MIN ČITANJA

Čaša koja je ostala puna

Čitaj online: ljubavniromani.com/prica/casa-koja-je-ostala-puna/

Irina je godinama slušala kako je njen muž najbolji šef na svijetu. Tako je barem pričao Damir kad bi se vratio s poslovnih proslava. Nije bio strog, dopuštao je šale, znao imena djece svojih radnika. Te jeseni prvi put ju je poveo na zajedničku večeru. Sjela je pored računovotkinje Vanje, žene koja je pažljivo sklonila vinsku čašu da joj ne smeta dok jede.

Damir je primijetio prazno mjesto kraj tanjira. Donio je bocu i rekao da večeras nema skrivanja. Vanja se zahvalila i zatražila vodu. On je napunio čašu, uvjeren da njena odbijanja pripadaju istom veselom razgovoru kao njegove šale. Ljudi oko njih smijali su se dovoljno glasno da Irina u početku nije čula koliko je Vanjin glas postao tih.

"Hajde, nismo na poslu", govorio je Damir. Irina je pogledala kolege. Čovjek s druge strane stola vrtio je salvetu među prstima. Mlada pripravnica držala je čašu podignutu, premda nije pila. Niko nije izgledao kao da je zaboravio ko odobrava godišnji odmor. Vanja je treći put ponovila da ne želi. Nije objašnjavala zašto.

Irina je uzela bokal vode i napunila svoju čašu. Onda je dodala drugu Vanji. Damir se nasmijao i pitao formiraju li njih dvije neku tajnu grupu. Irina je rekla da žena želi vodu i da ju je čuo. Njen glas nije bio glasan, ali je za stolom nastala tišina. Damir je spustio bocu tako snažno da je zazveckao pribor.

Kasnije je predložio zajedničku pjesmu. Dvoje ljudi ustalo je po kapute, pravdajući se ranim jutrom. Ostali su ubrzo krenuli za njima. Irina je ostala da plati taksi, dok je muž poravnavao stolice koje niko nije tražio da poravnava. U autu ju je pitao zašto ga je osramotila. Ona je priznala da je upravo te večeri prvi put osjetila sram zbog njega.

Nije pitao šta je Vanji, a ni Irina nije znala. Razlog joj nije bio potreban. To ga je posebno ljutilo. Želio je konkretnu okolnost zbog koje bi njegovo

navaljivanje postalo nesretan nesporazum. Umjesto toga imao je sasvim obično odbijanje koje je odlučio ne prihvatiti. Kod kuće je otišao u drugu sobu, ostavljajući svečanu košulju na naslonu stolice.

U ponedjeljak je Vanja Irini poslala kratku poruku zahvalnosti. Irina je odgovorila da joj je bilo drago sjediti pored nje. Damir poruku nije vidio. Tog dana došao je ranije i rekao da je u kancelariji bilo neobično tiho. Irina je odložila knjigu. Prvi put nije požurila popuniti njegovu tišinu rečenicom koja će mu pomoći da se ponovo osjeća omiljenim.

SKANDALI I TAJNE · 3 MIN ČITANJA

Čaša pored kraljice

Čitaj online: ljubavniromani.com/prica/casa-pored-kraljice/

Turnir se igrao u stražnjoj prostoriji kafića, između rashodovanog aparata za sok i polica s knjigama koje niko nije posuđivao. Nagrada je bila večera za dvoje. Selma je cijelog dana zamišljala kako će je s Bakirom pojesti bez obzira na to ko pobijedi. On je u klub doveo prije godinu dana i još je svima predstavljao kao svoju učenicu, premda su odavno učili iz istih knjiga.

U finalu su ostali sami za stolom. Selma je prednost stekla rano, zatim je strpljivo čuvala. Bakir je u početku zbijao šale, govoreći okupljenima da kod kuće uvijek mora popustiti. Selma se nije nasmijala. Njihov prijatelj Armin pomjerio je Bakirovu čašu dalje od table. "Da nam i to ne napravi belaj", rekao je i otišao naručiti još kafe.

Nekoliko poteza kasnije Bakir je pružio ruku preko praznog dijela stola, zakačio čašu laktom i prosuo sok preko figura. Selma je gledala njegovu ruku. Nije bilo razloga da posegne tamo. Kralj je pao na pod, nekoliko pijuna otklizalo je prema njenom krilu, a Bakir je odmah izgovorio da moraju početi ispočetka. Rekao je to prije nego što je ustao po krpu.

Svi su odjednom govorili. Neko je pokušavao vratiti figure, neko tvrdio da pamti položaj, a vlasnica kafića je zahtijevala da prestanu razmazivati ljepljivu tečnost. Selma je podigla svog kralja s poda i stavila ga na suhi podmetač. Nije željela provesti večer dokazujući smjer nečijeg lakta. Rekla je da neće ponoviti partiju. Bakir ju je optužio da se boji poštene igre.

Ta rečenica ju je više zaboljela od prosutog soka. Godinu dana gledala je kako poraze objašnjava lošim svjetlom, bukom, pogrešnom stolicom. Smatrala je to smiješnom slabošću. Sada je stajala u istoj priči kao jedan od tih izgovora. Uzela je torbu, a Armin je tiho rekao da je vidio čašu. Nije ga tražila da svjedoči. Zahvalila mu je i otišla oprati ruke.

Večeru niko nije osvojio te noći. Vlasnica je poklonila bon kuharici, kojoj je sve ovo pokvarilo slobodan sat. Selma se vratila naredne sedmice, kada Bakir nije dolazio. Za stolom je sjedila djevojka koja nikad nije igrala. Selma joj je pokazala kako se kreće kraljica, zatim je pustila da sama razmisli. Kad je nova igračica pronašla dobar potez, Selma je osjetila čist, neočekivan užitak.

SKANDALI I TAJNE · 3 MIN ČITANJA

Lice iza porodičnog recepta

Čitaj online: ljubavniromani.com/prica/lice-iza-porodicnog-recepta/

Na velikom plakatu pisalo je da je pekmez napravljen po receptu bake Marije. Amina nije imala baku Mariju. Njena baka zvala se Džemila i nikada nije pravila pekmez za prodaju. Proizvod je Amina razvila sama, nakon mnogo pokušaja u iznajmljenoj kuhinji. Na predstavljanju je trebala govoriti o tome kako je uspjela zadržati komade voća. Umjesto toga dobila je papir s tuđom porodičnom pričom.

Agencija je objasnila da ime na pakovanju treba biti jednostavno i toplo. Amina je rekla da je njeno ime već dovoljno jednostavno da ga ljudi izgovore. Saradnica je pogledala njenog partnera Nikolu, koji je vodio prodajne dogovore. On je priznao da je odobrio prijedlog jer navodno bolje prolazi kod određenih kupaca. Mislio je da je baka na etiketi samo priča, kao crtež voćnjaka koji također nije bio njihov.

Amina nije bila ljuta zato što je neko nacrtao izmišljeno drvo. Bila je ljuta što je njeno porijeklo predstavljeno kao prepreka koju treba ukloniti prije prodaje. Nikola je pokušao reći da ne treba unositi politiku u pekmez. Ona je pokazala na ime koje su izabrali umjesto njenog i pitala ko je prvi uveo razliku. Do početka događaja ostalo je petnaest minuta.

Nisu imali vremena odštampati sve novo. Amina je prekrila plakat čistim papirom i na njega napisala stvarni naziv proizvoda. Kada su gosti došli, predstavila se vlastitim imenom i ispričala kako je napravila recept. Nije održala govor protiv kupaca. Govorila je o svom radu. Tek na pitanje o starim etiketama jasno je rekla da biografija na njima nije njena i da ih neće koristiti.

Neki naručioci povukli su se zbog odgode isporuke. Drugi su čekali nove etikete. Trošak je bio stvaran i Amina ga nije uljepšavala kao besplatnu hrabrost. S Nikolom se najteže razgovaralo kod kuće. On je morao priznati da je odluku donio bez nje jer je pretpostavio da će na kraju

izabrati prodaju. Ona je morala odlučiti može li i dalje imati partnera koji u njenom imenu vidi pregovaračku stavku.

Poslovne uloge su razdvojili. Amina je od tada sama odobravala predstavljanja, a Nikola vodio samo dogovorene prodajne poslove. Njihova veza nastavila se uz mnogo sporiji povratak povjerenja. Prvu novu teglu odnijela je baki Džemili. Baka je pročitala etiketu, probala pekmez i rekla da bi ona stavila manje šećera. Amina se nasmijala. To je bio porodični komentar koji je smjela koristiti, ali ga ipak nije pretvorila u reklamu.

SKANDALI I TAJNE · 3 MIN ČITANJA

Govor koji je supruga skratila

Čitaj online: ljubavniromani.com/prica/govor-koji-je-supruga-skratila/

Marija je govor pročitala slučajno, na zadnjem sjedištu automobila. Muž Ivan ostavio je fasciklu otvorenu dok je tražio parking pred salom. Trebao je primiti nagradu malog poslovnog udruženja za razvoj svoje firme. U prvom dijelu zahvaljivao je saradnicima. U drugom je planirao opisati Marijin težak period nakon gubitka posla, uključujući večer kada nije mogla ustati s poda kupaonice od plača.

Tu večer niko osim njega nije znao. Marija mu je kasnije rekla da joj je njegova prisutnost pomogla. Nije mu rekla da njenu najranjiviju uspomenu može pretvoriti u dokaz vlastite sposobnosti da vodi ljude kroz krizu. Dok je čitala, Ivan se vratio i nasmijao: nadao se da će je iznenaditi. Govor je, rekao je, bio o njihovoj zajedničkoj snazi.

Marija je zamolila da izbaci taj dio. Ivan je prvo mislio da se stidi nezaposlenosti. Rekla je da se ne stidi, ali bira kome i kako govori o sebi. On je odgovorio da je prekasno jer je voditelj već najavio ličnu priču. Marija je zatvorila fasciklu. Bili su još na parkingu. Ako može promijeniti dobavljača pet minuta prije roka, može promijeniti i vlastiti govor.

U sali je pokušao pregovarati. Izbacio bi kupaonicu, zadržao plač. Marija je osjetila kako se ljutnja miješa s nevjericom. Nije uređivala stil. Povlačila je dozvolu koju nikada nije dala. Rekla je da će otići ako nastavi, a da njen odlazak ne smije opisati kao još jedan trenutak koji je on hrabro podnio.

Ivan je održao kraći govor. Zahvalio je timu, porodici i ljudima koji su mu pomogli, bez privatnog prizora. Poslije su ga neki pitali za obećanu ličnu priču. Rekao je da je odlučio izostaviti je. Marija nije znala treba li mu zahvaliti što je uradio minimum. Nije to učinila. Čestitala mu je na nagradi, zatim otišla kući ranije jer joj više nije bilo do slavlja.

Razgovarali su sutradan. Ivan je priznao da je želio da ljudi vide i njegovu nježnu stranu, ne samo posao. Marija je rekla da razumije želju, ali da njena bol nije besplatan dokaz za njegovu biografiju. Trebalo im je nekoliko razgovora da on prestane govoriti o dobroj namjeri kao da ona poništava njen odgovor.

Nekoliko mjeseci kasnije Marija je sama napisala kratki tekst o promjeni karijere, bez večeri na podu. Dala mu ga je da pročita prije objave. Pitao je želi li komentar ili samo čitaoca. To pitanje ju je iznenadilo. Rekla je da za sada želi čitaoca. Sjeo je, pročitao do kraja i vratio papir bez pokušaja da u njenoj priči pronađe svoje najvažnije mjesto.

SKANDALI I TAJNE · 3 MIN ČITANJA

Dvije mlade pred istom salom

Čitaj online: ljubavniromani.com/prica/dvije-mlade-pred-istom-salom/

Selma je prvo primijetila drugu bijelu haljinu. Stajala je pred ulazom u salu, kraj buketa koji nije pripadao nijednoj ženi iz njene svadbene povorke. Druga mlada, Nina, držala je telefon i govorila toliko mirno da je Selma odmah znala kako nešto ozbiljno nije u redu. Obje su za taj dan rezervisale istu veliku salu. Vlasnik je jednoj obećao da će druga grupa otići prije njenog dolaska.

Nijednoj to ranije nije rekao. Selmini gosti upravo su izlazili iz autobusa, a Ninini već sjedili za djelimično postavljenim stolovima. Vlasnik je pokušao objasniti da je Selma pogrešno razumjela termin. Ona je navela vrijeme dogovoreno mjesecima ranije. Nije se prepirala s Ninom. Pitala ju je koliko gostiju očekuje i imaju li djecu i starije osobe kojima treba mjesto za sjedenje.

Njihovi partneri počeli su podizati glas jedan na drugog, kao da druga svadba može biti kriva za vlasnikov raspored. Nina ih je zaustavila. Rekla je da su trenutno četiri osobe s istim problemom, a ne dva tabora. Selma je prvi put toga dana udahnula bez osjećaja da joj haljina steže grudi. Pozvale su šeficu posluge, koja je odmah priznala da osoblje za dvostruku rezervaciju nije znalo do jutra.

Iza objekta postojala je manja natkrivena terasa. Mogla je primiti jednu grupu samo ako se raspored potpuno promijeni, a vrijeme ostane suho. Nina je imala manje gostiju. Sama je ponudila da pređe tamo, uz jasnu naknadu za promjenu i dovoljno osoblja. Vlasnik je pokušao prihvatiti samo prvi dio ponude. Obje su rekle da dogovor mora uključiti sve, prije nego što počnu pomjerati ljude.

Proslava je počela kasno. Nisu je nazvale savršenom niti pričale da je problem bio sudbinski poklon. Neki gosti bili su nezadovoljni, jedna tetka otišla ranije, a muzika se nekoliko puta čula s pogrešne strane zida. Ipak,

hrana je stigla, stariji su dobili stolice i niko nije morao pretvarati drugu mladu u krivca za vlastiti loš početak.

Pred ponoć Selma je izašla na terasu s komadom svoje torte. Nina joj je dala komad svoje, pa su nekoliko minuta sjedile na praznim gajbama, bosih nogu. Razgovarale su o tome kako su zamišljale dan i šta su zaista saznale o svojim partnerima dok je sve zapinjalo. Kasnije su odvojeno riješile preostale obaveze s vlasnikom i ostavile tačne javne opise iskustva, bez napada na osoblje. Godinu dana poslije poslale su jedna drugoj poruku za godišnjicu. Nijedna nije zaboravila drugu haljinu pred vratima, ni olakšanje kada su prestale biti navodne suparnice.

SKANDALI I TAJNE · 3 MIN ČITANJA

Najuspješniji iz našeg razreda

Čitaj online: ljubavniromani.com/prica/najuspjesniji-iz-naseg-razreda/

Tarik je na proslavu mature došao posljednji, taman dovoljno kasno da se svi okrenu. Nosio je posuđen automobil, što njegova partnerica Nela nije smatrala problemom, i priču o velikoj firmi, što jeste. Firma je bila mali posao koji je vodio s prijateljem iz kuhinje. Nije zarađivala mnogo, ali mogla je opstati da Tarik nije svaki razgovor pretvarao u najavu skorog bogatstva.

Nela ga je prije proslave zamolila da ne izmišlja. Rekao je da malo uljepšavanja nikome ne škodi. U sali je govorio o kancelarijama, putovanjima i poslovnim partnerima koje nikada nije sreo. Stari drugovi slušali su ga s divljenjem pomiješanim s umorom. Jedna žena, koja je radila u njihovoj bivšoj školi, spomenula je da im trebaju novi ormarići za opremu.

Tarik je odmah ustao i obećao da će njegova firma platiti cijelu nabavku. Publika je zapljeskala. Nela je osjetila kako joj se stomak steže jer je znala da nemaju ni za narednu kiriju bez pažljivog računanja. Školska radnica pitala je može li već u ponedjeljak kontaktirati dobavljača. Tarik je klimnuo, a zatim pogledao Nelu da potvrdi rok.

Ona je rekla da ne može potvrditi novac kojim ne raspolažu. Aplauz se nije ponovio. Tarik se nasmijao i pokušao pretvoriti rečenicu u šalu o strogoj finansijskoj direktorici. Nela je dodala da ona nije finansijska direktorica i da škola ne treba naručivati na osnovu večerašnjeg obećanja. Nije nabrajala njegove dugove ni druge izmišljotine. Rekla je samo ono što je bilo potrebno da neko drugi ne plati cijenu predstave.

U automobilu je Tarik vikao da ga je ponizila pred ljudima koji ga oduvijek potcjenjuju. Nela ga je zamolila da zaustavi na osvijetljenom parkingu i izašla, pozvavši taksi. Nije željela nastaviti raspravu dok vozi ljut. Kod kuće je rekla da se neće izvinjavati zbog tačnog odgovora, ali je

spremna razgovarati o tome zašto mu je toliko teško priznati stvaran posao koji ima.

Tarik je danima šutio. Potom je nazvao školu i povukao obećanje, jasno, bez priče o odgođenoj uplati. Ponudio je jedan radni dan za sastavljanje ormarića ako ih nabave drugim putem. Nisu ga morali prihvatiti, ali jesu. Došao je s alatom, bez automobila za pokazivanje, i ostao dok posao nije završen.

Nela nije odmah odlučila ostati u vezi. Posmatrala je mijenja li se išta i kada nema publike. Jedne večeri Tarik je prijatelju rekao da mu posao ide skromno. Nije poslije tražio pohvalu za iskrenost. Nela je iz kuhinje čula tu običnu rečenicu i prvi put nakon proslave osjetila da među njima možda ponovo ima mjesta za čovjeka, umjesto za njegovo predstavljanje.

SKANDALI I TAJNE · 3 MIN ČITANJA

Snimak iz vremena prije njega

Čitaj online: ljubavniromani.com/prica/snimak-iz-vremena-prije-njega/

Na snimku je Dalia imala dvadeset četiri godine, srebrni sako i glas koji je povremeno bježao iz tona. Pjevala je u amaterskom kabareu, zabavnom programu malog pozorišta koje više nije postojalo. Deset godina kasnije, sedmicu prije njenog vjenčanja, snimak se pojavio u grupi gostiju uz poruku da mladoženja očigledno voli žene s bogatom prošlošću.

Nije bilo ničega eksplicitnog. Dalia je pjevala duhovitu pjesmu o tri loša udvarača i plesala s kišobranom. Ipak, komentari su brzo postali grubi. Neki su nagađali o stvarima kojih nije bilo na snimku. Njen zaručnik Marko napisao je samo nasmijani znak. Dalia ga je gledala na ekranu duže od svih tuđih riječi.

Pitala ga je zašto nije zaustavio razgovor. Rekao je da ljudi pretjeruju i da bi se trebala znati našaliti na vlastiti račun. Potom je priznao da je snimak poslao prijatelju još prije mjesec dana. Htio je pokazati da njegova buduća žena nije uvijek bila ozbiljna računovođa. Prijatelj ga je proslijedio dalje, a Marko sada nije želio ispasti osjetljiv pred društvom.

Dalia je nekada voljela taj nastup. Sjećala se mirisa garderobe, prijateljice koja joj je posudila sako i aplauza čovjeka u prvom redu koji je došao sam. Nije namjeravala dozvoliti da joj tu uspomenu pretvore u optužnicu. U grupu je napisala kratko gdje je i kada nastupala, dodala da nagađanja nisu činjenice i zatražila da prestanu dijeliti snimak u svrhu ismijavanja. Zatim je izašla iz grupe.

Marko je bio ljut zbog njene poruke. Rekao je da su svi sada neugodno iznenađeni i da će svadba biti napeta. Dalia je pitala zašto je njihova nelagoda veći problem od njenog poniženja. Nije odgovorio. Te večeri shvatila je da problem nije stari video nego čovjek koji očekuje da se nasmije kako on ne bi morao zauzeti stav.

Otkazali su vjenčanje. Nisu svim gostima dali istu priču, pa su glasine trajale još dugo. Dalia je vratila haljinu, podijelila troškove koje su mogli jasno utvrditi i otišla nekoliko dana kod prijateljice iz kabarea. Izvadile su stari srebrni sako iz ormara. Nije joj više pristajao, a pjesmu je pamtila samo do pola.

Kasnije je prihvatila poziv da na večeri nekadašnjih članova otpjeva jednu novu pjesmu. Glas joj je opet pobjegao na visokoj noti. Publika se nasmijala s njom, ne njenom životu. Dalia je ponovila stih i završila nastup. Ovaj put nije provjeravala čije odobrenje ima u prvom redu.

SKANDALI I TAJNE · 3 MIN ČITANJA

Diplome za prazne stolice

Čitaj online: ljubavniromani.com/prica/diplome-za-prazne-stolice/

Ružica je na završnu večer donijela kartice s jednostavnim razgovorima. Polaznici njenog kursa trebali su u parovima pokazati kako bi naručili kafu ili pitali za put. Nije bilo ispita, samo prilika da se nasmiju greškama koje više nisu pravili. Muž Esad, koji je vodio školu, pripremio je diplome. Ružica ga je zamolila da ih naziva potvrdama o pohađanju, jer nisu predstavljale službenu kvalifikaciju.

U sali je bilo više ljudi nego na nastavi. Pomislila je da su poveli porodice. Onda je Esad pozvao nepoznatog muškarca da primi potvrdu za završenih četrdeset časova. Sljedeća žena također nije bila njena polaznica. Kada joj je Ružica ljubazno pružila karticu za razgovor, žena je rekla da ona ne govori taj jezik i da joj je obećano samo fotografisanje.

Esad je pokušao nastaviti dodjelu preko njenog pitanja. Objasnio je da su neki ljudi učili samostalno. Ružica je pitala ko je pratio njihov rad. Odgovorio je da sada nije trenutak za administraciju. Gledala je svoje stvarne polaznike, među njima čovjeka koji je poslije noćne smjene dolazio na svaki čas, i shvatila da se od nje očekuje da njihovo vrijeme izjednači s kupljenom večeri.

Prekinula je program. Nije ispitivala nepoznate ljude niti ih ponižavala pred publikom. Rekla je da može potvrditi samo nastavu koju je održala i da se s njenim potpisom neće dijeliti ništa drugo. Esad je morao objasniti da je jednoj firmi unaprijed prodao grupni kurs. Kada se njihovi zaposleni nisu pojavili, zadržao je uplatu i dogovorio završne potvrde kako niko ne bi pitao za neiskorišteni novac.

Večer su završili bez zajedničke fotografije. Stvarni polaznici dobili su svoje potvrde narednog dana. Ružica je objavila kratko objašnjenje onoga što njeno ime potvrđuje, bez imena kupaca. Ljudi poslani na fotografisanje nisu bili njeni protivnici. Neki ni sami nisu znali šta im je

poslodavac ugovorio. Esad je morao s firmom riješiti povrat ili stvarnu nastavu koju će neko zaista pohađati.

Kod kuće je tvrdio da je spašavao školu. Ružica je odgovorila da je spašavao izgled škole, trošeći ono zbog čega su ljudi dolazili njoj. Odvojila je svoj rad od njegovog poslovanja i iznajmila učionicu dvije večeri sedmično. Njihov brak ostao je na teškom razgovoru koji nije mogao završiti jednim izvinjenjem. Na prvom novom času Ružica je postavila dvanaest stolica. Došlo je sedam ljudi. Nije pomjerala prazne stolice iz kadra, jer tog puta nije ni pravila sliku. Počela je razgovor s onima koji su stvarno bili tu.

SKANDALI I TAJNE · 3 MIN ČITANJA

Majka za svečani ručak

Čitaj online: ljubavniromani.com/prica/majka-za-svecani-rucak/

Alen je rekao da mu je majka nastavnica u penziji. Govorio je to toliko dugo da je počeo zamišljati ženu s urednim rukopisom i torbom punom knjiga. Prava majka živjela je daleko, povremeno ga zvala samo zbog novca i posljednji put mu na rođendan zaboravila ime zaručnice. Ivani je bilo važno da upozna porodicu prije vjenčanja. Alen je odgovarao novim datumima i novim odgodama.

Na kraju je pronašao gospođu Sonju preko poznanika iz amaterskog pozorišta. Predstavio posao kao kratku rekonstrukciju porodičnog razgovora za privatni snimak, zatim tek pred ručak priznao da nema snimanja. Sonja je trebala glumiti majku pred Ivaninim roditeljima. Odbila je, pa pristala ostati na ručku samo da mu pomogne priznati istinu bez naglog odlaska. Alen je ipak na ulazu izgovorio: "Ovo je moja mama."

Sonja je ugledala Ivaninu tetku Mirjanu i ukočila se. Njena vlastita kćerka bila je zaručena za Mirjaninog sina. Poznavale su se dovoljno da nema prostora za zabunu. Mirjana je ustala, poljubila Sonju i pitala otkud ona tu. Alen je gledao u vazu. Ivana je gledala njega.

"Nisam mu majka", rekla je Sonja prije nego što je iko stigao sjesti. Nije objašnjavala cijeli dogovor pred gostima. Samo je dodala da Alen treba nešto reći i da ga ona u tome ne može zamijeniti. Otišla je u dvorište s Mirjanom, ostavljajući ga bez scenarija koji je pripremio.

Ručak nije otkazan, ali je jelo dugo ostalo netaknuto. Alen je ispričao istinu o majci, bez najgorih detalja koje nije želio dijeliti. Ivana je bila povrijeđena lažima, ali nije bila zaprepaštena njegovim porijeklom. Njen otac je pokušao objasniti da svaka porodica ima probleme. Ona ga je zaustavila: ovo nije trenutak da svi umanje ono što se dogodilo kako bi mogli nastaviti jesti.

Kasnije su prošetali sami. Alen je rekao da se bojao kako će ga gledati kada vidi njegovu porodicu. Ivana je odgovorila da sada mora živjeti s činjenicom da je radije unajmio nepoznatu ženu nego njoj vjerovao. Nije skinula prsten, ali je tražila odgodu vjenčanja. Htjela je upoznati stvarnog čovjeka s kojim se namjerava vjenčati, uključujući ono što ne zna lijepo ispričati.

Sonji je platio dogovoreni honorar, iako ga ona nije tražila. Poslala mu je novac nazad uz poruku da ga potroši na pošten razgovor uz kafu. Nekoliko mjeseci kasnije Alen je Ivani pokazao majčinu stvarnu fotografiju. Nije bila nasmijana ni lijepo obučena. Ivana je dugo gledala sliku, zatim pitala kako je bilo odrastati s njom. Ovaj put nije imao spremnu priču, pa su razgovarali do kasno.

SKANDALI I TAJNE · 3 MIN ČITANJA

Dva jelovnika za jednu večeru

Čitaj online: ljubavniromani.com/prica/dva-jelovnika-za-jednu-veceru/

Marta je prije nekoliko godina naučila praviti jedno neobično slano pecivo od žena iz sela u kojem je provodila djetinjstvo. Svaka porodica imala je svoju mjeru začina, a zajednički postupak prenosio se na radnim okupljanjima, bez velikih tajni i bez tvrdnje da pripada samo jednoj osobi. Marta ga je pripremala za prijatelje. Nikada ga nije predstavljala kao vlastiti izum.

Njen muž Bojan vodio je mali restoran. Za godišnjicu rada najavio je večeru s "tajnim receptom porodice njegove supruge", uz plan da isto pecivo kasnije prodaje zapakovano. Marta je to saznala kada je konobar donio novi jelovnik na odobrenje. Fotografija njenih ruku bila je na naslovnici. Bojan ju je snimio tokom običnog nedjeljnog kuhanja, govoreći da mu je lijepo kako radi.

Marta je tražila da promijeni najavu. Recept nije bio njegova porodična imovina, a ona nije pristala da postane lice proizvoda. Bojan je rekao da su žene iz sela ionako uvijek govorile da se hrana pravi za dijeljenje. Ona je odgovorila da dijeljenje znanja nije isto što i izmišljena priča o isključivom vlasništvu. Posebno joj je smetalo što je svoju zaradu unaprijed zamislio kao njihovu zajedničku sreću.

Večera je bila zakazana za sutra. Bojan je tvrdio da više nema vremena. Marta je rekla da postoji vrijeme za novi meni, makar bio jednostavniji. Odbila je pripremiti pecivo za događaj pod lažnom pričom. Nije sakrila sastojke niti sabotirala kuhinju. Dala mu je jasnu mogućnost: neka predstavi jelo tačno, bez njene fotografije i bez obećanja o proizvodu koji nije dogovoren.

Pred gostima je Bojan ipak pokušao izgovoriti staru najavu. Marta, koja je sjedila za stolom s dvije žene iz sela, ustala je i predstavila ih. Rekla je da je od njih učila i da večeras treba čuti kako one opisuju jelo. Nije ih

izložila bez pitanja; o tome su razgovarale prije dolaska. Jedna je mirno objasnila postupak, uključujući činjenicu da nema jednog tajnog recepta. Gosti su slušali pažljivije nego Bojanov pripremljeni govor.

Plan prodaje je odgođen. Kasnije su žene koje su željele učestvovati dogovorile plaćene radionice, sa svojim imenima i vlastitim uslovima. Marta nije učestvovala u svakoj. Kod kuće je s Bojanom još dugo razgovarala o tome zašto je mislio da njena bliskost s ljudima predstavlja resurs kojim smije raspolagati. Restoran je nastavio raditi. Na novom jelovniku nije bilo tajne, samo tačan opis hrane i imena onih koji su pristali da se njihovo znanje posluži uz večeru.

SKANDALI I TAJNE · 3 MIN ČITANJA

Kumova priča koja nije završena

Čitaj online: ljubavniromani.com/prica/kumova-prica-koja-nije-zavrsena/

Kum je počeo govor pričom o tome kako je Leon kao student spalio tri lonca kuhajući makarone. Gosti su se smijali, a mlada Ivona otresala mrvice s rukava vjenčanice. Sve je bilo dovoljno nespretno da djeluje prisno. Zatim je kum podigao papir i rekao da prije lijepe završnice mora spomenuti jednu stvar koju Leonova porodica vjerovatno ne zna.

Ivona je prestala disati ravnomjerno. Prepoznala je uvod u priču o njenoj davnoj vezi, koju je kumu ispričala tokom jednog putovanja, dok je vjerovala da razgovor ostaje među prijateljima. Nije bilo ničega zbog čega bi trebala tražiti oprost. Bila je odrasla, slobodna i povrijeđena tuđim postupkom. Ali priča je sadržavala trenutak u kojem je plakala na javnom mjestu, a kum ga je godinama smatrao zabavnim.

Leon je vidio kako spušta pogled. Prvo je pomislio da izdrži još minut, da ne kvari svadbu i ne ponižava prijatelja koji je mnogo pomogao. Onda je čuo svoje ime u rečenici: "Sreća pa je naš Leon došao poslije svih onih..." Ustao je i uzeo drugi mikrofon sa stola voditelja.

"Tu priču nećemo slušati", rekao je.

Kum se nasmijao i odgovorio da se samo šali. Leon je ponovio isto, bez osmijeha. Muzika je nakratko krenula prerano, pa stala. Ivona je osjetila stid koji nije bio njen, ali ga je tijelo svejedno nosilo. Zamolila je sestru da izađu na vazduh. Nije željela da se cijela večer pretvori u javni dokaz Leonove dobrote.

Kum je kasnije tražio da mu se Leon izvini pred društvom. Govorio je da ga je tretirao kao neprijatelja. Leon mu je rekao da prijateljstvo ne daje dozvolu za sve i da je mogao završiti govor stotinama drugih uspomena. Nisu se pomirili te noći. Kum je otišao ranije, a nekoliko rođaka tvrdilo je da mladi više ne znaju prihvatiti šalu.

Ivona je sutradan rekla Leonu da joj je pomoglo što je reagovao, ali da joj treba vremena da prestane ponavljati prizor u glavi. Nije odgovorio da je sada sve u redu. Otkazali su planirani zajednički doručak i proveli jutro sami, jedući ostatke pite u hotelskoj sobi. Kasnije je kum poslao izvinjenje bez opravdanja. Ivona ga je pročitala i nije odmah odgovorila. Leon nije prenosio poruke između njih. Prvi dogovor njihovog braka bio je da zahvalnost, oprost i javni osmijeh ne moraju stići istog dana.

SKANDALI I TAJNE · 3 MIN ČITANJA

Ručak bez nevidljivih ruku

Čitaj online: ljubavniromani.com/prica/rucak-bez-nevidljivih-ruku/

U šest ujutro Ajša je već gulila krompir za stotinu porcija. Njena prijateljica Mara mijesila je tijesto, a Senada prebrojavala tanjire koje je posudila od komšija. Festival domaće hrane u selu trebao je početi u podne. Na plakatu su bila imena predsjednika udruženja, sponzora i muzičara. Žene su bile navedene kao "podrška domaćinstava", sitnim slovima ispod broja telefona.

Ajšin muž Faruk bio je predsjednik. Godinama je govorila da mu javni nastupi jednostavno bolje idu. Ona nije voljela mikrofon, on nije znao razvaljati tijesto, pa je podjela izgledala prirodno. Ove godine čula ga je na radiju kako opisuje recepte koje je navodno sam osmislio i sistem organizacije koji omogućava da događaj raste bez većih troškova. Taj sistem zvao se njihov neplaćeni vikend.

Pitala ga je zašto nije spomenuo žene. Rekao je da nije stigao i obećao da će na otvaranju svima zahvaliti. Nije obećao honorare jer je budžet već potrošen na binu i gostujućeg kuhara. Kuhar je trebao pokazati kako se pravi jelo koje je Mara spremala od svoje šesnaeste godine.

U podne je Faruk započeo govor. Ajša je ugasila ringlu, oprala ruke i skinula kecelju. Mara i Senada učinile su isto. Nisu bacile hranu niti ostavile goste bez ručka. Sve je bilo gotovo i sigurno spremljeno. Sjele su za prvi slobodan sto i zamolile jednog člana udruženja da ih posluži. On se nasmijao, pa shvatio da se nijedna ne šali.

Iza bine je nastala pometnja. Faruk je sišao s mikrofona i tražio objašnjenje. Ajša je rekla da je njihov dio završen i da sada očekuju isti tretman kao pozvani gosti. Kada je spomenuo sramotu pred kamerama, Mara je mirno pokazala na plakat. "Tamo nema našeg posla. Valjda ga onda neko drugi zna završiti." Gostujući kuhar prišao je stolu, saslušao ih i otišao po tacnu.

Ručak je poslužen sporije, ali je poslužen. Pred kamerom kuhar je imenovao žene koje su pripremile jela i rekao da je došao od njih učiti. Faruk nije mogao ponovo pričati istu priču. Navečer su Ajša i on dugo sjedili u dvorištu. Nije mu tražila javno poniženje. Tražila je da prije sljedeće prijave na festival pitaju ko radi, koliko i pod kojim uslovima.

Naredne godine program je bio manji. Nije bilo skupe bine, ali kuhinjski tim dobio je ugovoreni honorar. Ajša je dio potrošila na vikend u toplicama s Marom i Senadom. Faruk je ostao kod kuće i prvi put sam pripremio ručak za goste. Nazvao ju je samo jednom, da pita gdje stoji velika šerpa. Rekla mu je tačno, pa nastavila piti kafu dok je još bila topla.

SKANDALI I TAJNE · 3 MIN ČITANJA

Udovac s pogrešnom pričom

Čitaj online: ljubavniromani.com/prica/udovac-s-pogresnom-pricom/

Najprije joj je komšinica donijela supu. Potom je stara poznanica nazvala njenu sestru da provjeri je li porodica nešto prešutjela. Elma je sjedila za kuhinjskim stolom, živa, zdrava i sve manje strpljiva. Njen bivši suprug Goran gostovao je u emisiji o novim počecima. Rekao je da je izgubio ženu i da ga je taj gubitak naučio cijeniti svaki dan.

Sama rečenica mogla je biti nejasna. Ali Goran je nastavio govoriti o praznoj strani kreveta, cvijeću koje nosi na važno mjesto i oproštaju koji nije stigao izgovoriti. Voditeljica ga je predstavila kao udovca. Nije je ispravio. Na kraju je prikazan njegov novi program predavanja za ljude koji prolaze kroz gubitak. Elma je poznavala praznu stranu kreveta: napustila ju je prije tri godine jer više nije mogla živjeti s njegovim lažima.

Pozvala ga je. Prvo se nasmijao, govoreći da je publika pogrešno shvatila metaforu. Elma je pitala zašto metafora ima crnu odjeću i fotografiju njihovog vjenčanja. Rekao je da ne treba biti sitničava jer predavanja pomažu ljudima. Spustila je slušalicu prije nego što bi mu dala novu rečenicu koju može iskoristiti kao dokaz njene hladnoće.

Nije željela javno prepričavati brak. Poslala je organizatorima kratku obavijest da je živa, da su razvedeni i da nije pristala na korištenje fotografije. Tražila je ispravku činjeničnog dijela, bez učešća u novoj emisiji. Producentica ju je nazvala, iskreno zbunjena. Elma je odbila ponudu da se njih dvoje suoče pred kamerama. Njen život nije bio nastavak njegovog programa.

Goran je objavio izvinjenje koje je prvo govorilo o pogrešnom tumačenju. Organizatori su zahtijevali jasniju ispravku i otkazali naredna dva nastupa. Tek tada je napisao da je dopustio da ga predstave kao udovca iako to nije. Nekoliko ljudi koji su platili predavanje zatražilo je povrat.

Elma nije slavila. Bila je umorna od objašnjavanja da ne mora biti mrtva da bi njegov gubitak bio stvaran.

Najteži razgovor vodila je s njihovim odraslim sinom. On je volio oca i pitao mora li se sve završiti njegovim poniženjem. Elma je rekla da ga nije ponizila činjenicom da postoji. Sin je dugo šutio, a zatim pitao može li ostati na večeri. Izvadila je komšijinu supu iz frižidera i prvi put se nasmijala cijeloj apsurdnoj sedmici. Sutradan je komšinici vratila opranu posudu, zahvalila na brizi i rekla da joj ubuduće može jednostavno pozvoniti.

SKANDALI I TAJNE · 3 MIN ČITANJA

Dvije godišnjice za istim stolom

Čitaj online: ljubavniromani.com/prica/dvije-godisnjice-za-istim-stolom/

Konobar je pitao treba li donijeti četiri čaše ili tri. Nermina je odgovorila dvije, pokazujući rezervaciju na telefonu. Za stolom uz prozor već je sjedila nepoznata žena, ispred male poklon-kese. Tvrdila je da je rezervacija njena. Obje su izgovorile isto prezime, pa se nasmijale neobičnoj slučajnosti koja je potrajala svega nekoliko sekundi.

Nermina je čekala supruga Sašu, s kojim je slavila osamnaest godina braka. Druga žena, Vanja, čekala je Sašu s kojim je slavila godinu veze. On je bio u automobilu, parkiran iza restorana, pokušavajući nagovoriti Vanju porukama da promijene mjesto jer navodno nema slobodnog stola. Vlasnik restorana, njegov poznanik, zabunom je spojio dvije rezervacije unesene pod istim imenom.

Vanja je prva shvatila. Pitala je Nerminu jesu li još u braku. Nermina je pogledala prsten, kao da ga vidi očima druge osobe. Rekla je da jesu. Vanja je izvadila iz kese sat koji je kupila i vratila ga u kutiju. Nije zaplakala. Izgledala je uvrijeđeno na način koji je Nermina odjednom sasvim razumjela.

Saša je ušao nakon što mu nijedna nije odgovorila. Zastao je kod vrata, procijenio udaljenost do izlaza i ipak prišao. Nermina ga je zamolila da sjedne. Vanja je rekla da ostane stajati jer stolica smeta konobaru. Njih dvije nisu bile saveznice u velikom planu, ali su u tom trenutku jednako jasno znale da mu neće olakšati prizor tako što će se posvađati jedna s drugom.

Govorio je da brak već dugo ne funkcioniše. Nermina je pitala kada joj je to rekao. Govorio je da s Vanjom nije bilo tako ozbiljno. Vanja je podigla kutiju sa satom i pitala kakvu je ozbiljnost imao stan koji su razgledali u subotu. Za susjednim stolom neko je podigao telefon. Nermina je zamolila konobara da ih premjesti u mali odvojeni prostor. Nije željela

postati večernja zabava nepoznatim ljudima.

Saša je predložio da svi odu kući. Nermina je rekla da kuće očigledno nisu ista stvar za svakog od njih. Uzela je njegov ključ od zajedničkog automobila, koji je glasio na nju, i otišla sestri. Vanja je ostala naručiti večeru jer cijeli dan nije jela. Saša je sjeo za drugi sto, gdje ga niko nije pozvao.

Priča se ipak proširila među poznanicima. Nermina je odbila prepričavati pojedinosti, a Vanja vratila sat prodavnici. Nakon nekoliko sedmica razmijenile su jednu poruku o stvarima koje je Saša pokušao prikazati drukčije. Nisu postale prijateljice. Bile su dvije žene koje više nisu morale dijeliti istu laž, i to im je bilo dovoljno da svaka nastavi svojim putem.

SKANDALI I TAJNE · 3 MIN ČITANJA

Slika koju je kupila na rate

Čitaj online: ljubavniromani.com/prica/slika-koju-je-kupila-na-rate/

Sara je sliku otplaćivala osam mjeseci. Nije predstavljala ništa svečano: stari most, dvoje ljudi pod kišobranom i žuto svjetlo u prozoru. Kupila ju je od mlade slikarice u godini kada je prvi put zarađivala dovoljno da ne računa svaku sitnicu. Njen partner Filip smatrao ju je preskupom. Ipak, slika je visila iznad njihovog stola i postala dio doma koji su oboje pokazivali gostima.

Filip je pomagao organizovati dobrotvornu prodaju za obnovu sportskog igrališta. Sara je ispekla kolače i ponudila nekoliko sati rada na štandu. Na samom otvaranju čula je kako voditelj najavljuje poseban poklon organizatora: sliku iz privatne kolekcije Filipa i Sare. Njena fotografija već se nalazila u katalogu, s procjenom vrijednosti i obećanjem dostave kupcu.

Sara ga je pronašla iza štanda. Rekao je da je namjeravao pitati, ali da zna kako bi podržala dobru stvar. Uostalom, mogli su kupiti drugu. Ona je pogledala ljude koji su listali katalog i shvatila da je računao upravo na taj prizor: sada bi njeno odbijanje izgledalo kao protivljenje obnovi igrališta. Nije imao njenu dozvolu, pa je pokušao napraviti okolnosti u kojima je neće moći povući.

Prišla je voditelju prije početka nadmetanja i rekla da slika nije ponuđena uz saglasnost vlasnice. Nije tražila objašnjenje pred publikom, samo povlačenje predmeta. Filip ju je pokušao prekinuti, ali organizatorica prodaje zamolila ga je da stane. Unos su povukli, a Sara je ostala na svom štandu, prodajući kolače ljudima koji su je sada gledali s različitim vrstama radoznalosti.

Neki su govorili da je mogla prešutjeti za tako lijep cilj. Drugi su priznali da ni sami ne bi voljeli da neko poklanja njihove stvari. Sara nije vodila raspravu sa svakim kupcem. Na kraju dana predala je novac od kolača i

otišla kući. Slika je još bila na zidu. Sjela je ispod nje i prvi put razmišljala koliko se lako riječ "naše" koristi kada neko želi biti velikodušan na tuđi račun.

Filip je došao kasnije, ljut i posramljen. Sara je rekla da o zajedničkoj donaciji mogu razgovarati, ali da vlastiti ugled ne smije graditi od njene prisile. Trebalo mu je dugo da prestane ponavljati kako je sve bilo za djecu. Na kraju je dao vlastiti novac, u iznosu koji je mogao priuštiti, bez najave s mikrofona.

Njihova veza nije završila te večeri. Ali Sara je prestala smatrati njegovu velikodušnost automatski lijepom osobinom. Gledala je odakle dolazi i ko je plaća. Sliku nije premjestila. Ostala je iznad stola, kupljena na rate i sačuvana jednom jasnom rečenicom koju nije dugovala samo sebi.

SKANDALI I TAJNE · 3 MIN ČITANJA

Stanari trećeg sprata

Čitaj online: ljubavniromani.com/prica/stanari-treceg-sprata/

Kada su se Selina i Nadina uselile na treći sprat, donijele su jednu sofu, osam kutija i veliki lonac ruzmarina. Komšinica Vera pomogla im je pridržati vrata, pitala jesu li sestre i na odgovor da su partnerice naglo prestala postavljati pitanja. Poslije im je ipak donijela dvije šolje kafe. Selina je taj gest shvatila kao nespretan, ali pristojan početak.

Mjesec kasnije u grupi stanara pojavila se žalba na noćnu buku. Nije pisalo ime, samo "novi stan na trećem". Nadina je te noći radila u hotelskoj recepciji, a Selina spavala sama s temperaturom. Odgovorile su mirno i ponudile da razgovaraju. Vera je napisala da pojedinačni detalji nisu bitni ako se ljudi već osjećaju neugodno u vlastitoj zgradi.

Potom su stigle tvrdnje o nepoznatim posjetiocima, dimu u hodniku i oštećenom sandučiću. Ništa nije imalo tačan datum. Vlasnik stana pozvao ih je da pita planiraju li ostati. Selina je prvi put čula vlastiti dom opisan kao problem koji bi se mogao riješiti njihovim odlaskom. Tražila je sastanak na kojem će se odvojeno razgovarati o svakoj konkretnoj primjedbi.

Sastanak je održan u prizemlju, između bicikala i rezervnih pločica. Vera je govorila najduže. Rekla je da nije protiv nikoga, samo želi mir. Tada je njen sin ušao noseći metar i pitao majku kada može pogledati stan na trećem. Tišina je trajala dovoljno dugo da shvati da je došao u pogrešnom trenutku. Vera je sklopila fasciklu koju nije ni otvorila.

Sin je objasnio da mu je majka rekla kako podstanarke uskoro odlaze i da je već razgovarala s vlasnikom. Nije znao za žalbe. Nadina je osjetila olakšanje, pa ljutnju što joj je uopće bilo potrebno ovakvo slučajno razotkrivanje. Rekla je da njih dvije plaćaju kiriju, poštuju kućni red i neće dokazivati da zaslužuju stan tako što će biti tiše od svih drugih.

Predstavnik stanara zatražio je da buduće žalbe sadrže konkretan događaj i da se prethodne neutvrđene optužbe ne prenose kao činjenice. Vlasnik je potvrdio njihov ugovor. Verin sin se izvinio i otišao. Vera nije, barem ne tada. Sedmicama ih je izbjegavala na stepenicama, što je Selini bilo lakše od lažne srdačnosti uz kafu.

U maju je ruzmarin prerastao lonac. Nadina ga je presadila na balkonu, a Selina odnijela reznice susjedima koji su ih tražili. Jedna je završila kod Vere, preko starije gospođe s prvog sprata. Nije to značilo pomirenje. Samo je u zgradi ponovo postojalo nešto o čemu se moglo razgovarati bez pretvaranja tuđeg života u dnevni red sastanka.

SKANDALI I TAJNE · 3 MIN ČITANJA

Zdravica za ženu koja nije došla

Čitaj online: ljubavniromani.com/prica/zdravica-za-zenu-koja-nije-dosla/

Porodica je zakupila cijelu salu za pedeseti rođendan restorana koji je osnovao Lenin djed. Otac je pripremio govor o tradiciji, odanosti i ženama koje su držale kuću dok su muškarci radili. Lenina majka nije došla. Otac je gostima govorio da je umorna i da joj ljekar preporučuje mir. Lena je znala da majka upravo bira tepih za mali stan u drugom gradu.

Otišla je prije šest sedmica, nakon trideset sedam godina braka. Nije bilo ljubavnika ni iznenadne bolesti. Bilo je mnogo jutara u kojima nije smjela odlučiti ni gdje će stajati sto. Leni je rekla da joj ne treba spašavanje, nego pomoć da odnese knjige. Lena je nosila kutije dok je otac obilazio dobavljače, a poslije prihvatila da porodici ne govore odmah.

Na proslavi je shvatila da "ne odmah" postaje zauvijek. Otac je podigao čašu i počeo govoriti o supruzi koja ga je cijelog života podržavala bez pitanja. Zamolio je goste da joj pošalju aplauz za brz oporavak. Lena je ustala prije nego što je iko pljesnuo. "Mama nije bolesna", rekla je. Glas joj je bio tih, ali mikrofon joj nije trebao.

U sali se začulo spuštanje pribora. Otac ju je pogledao kao radnicu koja je pogrešno poslužila sto. Lena je dodala da se majka odselila i da razloge može objasniti sama ako želi. Nije prepričala njihove svađe. Nije pokazala poruke. Sjela je i uzela vodu, osjećajući da su joj koljena iznenada mnogo teža od ostatka tijela.

Otac je prekinuo govor i otišao u kuhinju. Tetka je optužila Lenu da je osramotila porodicu pred poslovnim gostima. Stariji konobar donio joj je čist tanjir, iako njen nije bio prljav. "Jedi dok je toplo", rekao je. Taj običan nalog gotovo ju je rasplakao. Majci je poslala poruku o onome što je rekla, bez očekivanja pohvale. Majka je odgovorila: "Voljela bih da si me prvo pitala. Ali neću više potvrđivati da sam bolesna."

Lena se izvinila zbog načina, ne zbog istine. Otac s njom nije razgovarao mjesec dana. Kada je konačno nazvao, tražio je da posreduje u pomirenju. Rekla mu je da majčin broj zna. Na porodičnu večeru u novom stanu došla je sa supom i malom biljkom. Majka je pomjerala tepih dok nije našla položaj koji joj odgovara. Lena je podigla kauč s jedne strane i čekala upute. Ovog puta niko nije rekao da tako ne može.

SKANDALI I TAJNE · 3 MIN ČITANJA

Pehar ispod stola

Čitaj online: ljubavniromani.com/prica/pehar-ispod-stola/

Kada je voditelj pročitao njihova imena, Dunja je pogledala partnera. Petar je podigao obrve. Tokom finalnog plesa promašili su čitav okret i završili nekoliko koraka od predviđenog mjesta. Pobjednici su trebali biti mladi par iz susjednog grada, čiji je nastup podigao publiku na noge. Ipak, njima su uručili pehar i kovertu za put na regionalni susret.

Dunja je imala četrdeset devet godina i plesala tek dvije. Njen muž Ognjen stajao je u prvom redu, zadovoljan kao da je lično osvojio nagradu. Fotografisao ih je pet puta. Dok je pospremala cipele, čula ga je u hodniku kako predsjedniku kluba govori da će drugi dio donacije stići u ponedjeljak. Predsjednik je odgovorio da su održali riječ.

Nije odmah pitala. Stavila je pehar ispod stola, gdje ga nije morala gledati dok se presvlači. Petar je sjeo kraj nje i rekao da ima loš osjećaj. Njegova partnerica bila je članica uprave, pa je nazvao da provjeri bodove. Priznala je da je posebna nagrada pretvorena u glavnu, na insistiranje donatora. Vjerovala je da starijim početnicima treba malo ohrabrenja.

"Nama je trebalo pošteno drugo mjesto", rekao je Petar. Nisu ga bili ni osvojili; prema radnim listovima bili su četvrti. Ta ih je činjenica začudo opustila. Znali su da njihov trud vrijedi bez pehara koji ga čini sumnjivim. Dunja je otišla Ognjenu i pitala šta je platio. Rekao je da je samo želio vidjeti je sretnu nakon teške godine.

Teška godina uključivala je gubitak posla i njegovu stalnu potrebu da svaki njen problem rješava umjesto nje. Dunja je rekla da ne može plesati bolje zato što on ima novca. Ognjen je predložio da pehar zadrže, a put prepuste drugima. Ona ga je uzela ispod stola i odnijela predsjedniku, zajedno s Petrom. Tražili su objavu tačnih rezultata i povrat putne nagrade.

Ispravka je izazvala neugodnu raspravu među članovima, ali mladi par prihvatio je zasluženu nagradu. Donacija je ostala klubu samo uz jasno odvojene uslove, a naredno ocjenjivanje preuzeli su vanjski sudije. Dunja nije tražila da se Ognjen javno pokaje. Kod kuće mu je rekla da neko vrijeme neće dolaziti na njene probe.

Petar i ona nastavili su vježbati promašeni okret. Jedne večeri konačno su ga izveli čisto, bez muzike, dok je domar već gasio svjetla. Dunja je osjetila radost toliko snažnu da je morala sjesti. Poslala je Ognjenu kratku poruku: "Uspjeli smo." Odgovorio je pitanjem želi li da je sačeka ili da sama dođe kući. Prvi put te sedmice njegov odgovor nije sadržavao gotovo rješenje.

SKANDALI I TAJNE · 3 MIN ČITANJA

Fotografija s pogrešnim datumom

Čitaj online: ljubavniromani.com/prica/fotografija-s-pogresnim-datumom/

Na slici je bila crvena kanta s puknutom ručkom. Belma ju je prepoznala prije ljudi. Kanta je stajala u njenom dvorištu nakon poplave prije četiri godine. Sada je ista fotografija pratila poziv udruženja Dlan da se pomogne porodici koja je navodno tog jutra izgubila namještaj. Poziv je objavio njen partner Zlatan, s kojim je vodila male humanitarne akcije.

Pitala ga je zašto koristi staru sliku. Rekao je da je samo ilustracija i da ljudi ne čitaju objave bez fotografije. U tekstu, međutim, nije pisalo da je ilustracija. Pisalo je "danas smo zatekli ovaj prizor". Belma je tražila ime koordinatora koji je bio na terenu. Zlatan je odgovorio da ona poslije toliko zajedničkih godina valjda može vjerovati njemu.

Povjerenje joj nije objasnilo datum. Pozvala je blagajnicu, s kojom je bila ovlaštena pregledati evidenciju. Novac nije nestao, ali je dio ranijih uplata već potrošen za zakup novog ureda. Kampanja je trebala pokriti tu rupu. Stvarna porodica kojoj su planirali pomoći postojala je, ali njihova potreba bila je manja i drugačija od objavljene. Zlatan je mislio da dobar cilj može podnijeti malo dramatičniji put do njega.

Belma je noć provela uz sto prepun izvoda. Zlatan joj je donosio čaj i govorio da ga ne može sad ostaviti, pred godišnju skupštinu. Nije znala misli li na udruženje ili njihov zajednički stan. Ujutro je predložila da odmah zaustave prikupljanje i objave tačan obračun. On je tražio sedmicu dana. Belma je odbila da nove uplate čekaju njegovo ohrabrenje.

S blagajnicom je sazvala preostale članove uprave. Objavili su ispravku bez imena i fotografija porodice kojoj je trebala pomoć. Donatorima su ponudili povrat ili jasno opisanu novu namjenu novca. Zlatan je morao odstupiti s vođenja kampanje dok se ne završi nezavisan pregled računa. Dio javnosti proglasio je sve volontere prevarantima. Belma je na te poruke odgovarala dokumentima, bez rasprave o tuđim motivima.

Kod kuće je Zlatan rekao da mu je trebala biti lojalna. Belma je pitala bi li on vratio novac da niko nije prepoznao kantu. Nije odgovorio. Njihova veza završila se sporo, kroz kutije, podjelu računa i razgovor o mački koju su oboje voljeli. Mačka je ostala s njom jer je on često putovao. To je bio jedini dogovor oko kojeg se nisu svađali.

Sljedeća akcija udruženja imala je običnu fotografiju zatvorenih paketa i precizan spisak troškova. Prikupili su manje novca, ali dovoljno za obećano. Belma je na kraju dana oprala crvenu kantu i odnijela je u baštu. Ručka je i dalje bila puknuta. Mogla je nositi zemlju, ako je ne napuni preko ruba. Nije joj više trebalo da nosi tuđu priču.

SKANDALI I TAJNE · 3 MIN ČITANJA

Pismo koje hor nije otpjevao

Čitaj online: ljubavniromani.com/prica/pismo-koje-hor-nije-otpjevao/

Na drugoj stranici partiture Vesna je prepoznala vlastitu rečenicu. Napisala ju je prije dvadeset godina, u pismu čovjeku za kojeg je mislila da će s njim ostarjeti. Sada su je dvadeset četiri člana amaterskog hora ponavljala uz klavir, naglašavajući riječ "prozor". Dirigent Dalibor rekao je da pjevaju mekše. Bio je isti čovjek koji je nekada primio pismo.

Vesna i Dalibor ostali su u istom horu nakon raskida. Grad je bio mali, muzika joj je trebala, a godine su učinile da njihove zajedničke probe više nikoga ne zanimaju. Oboje su imali druge partnere. Novi komad najavljen je kao obrada anonimnog pisma pronađenog u staroj knjizi. Dalibor ga je posvetio svim ljudima koji su nekada čekali nečiji povratak.

Za vrijeme pauze Vesna ga je povukla prema hodniku. Rekla je da pismo nije anonimno i da ne želi da ga izvode. On se iznenadio, zatim nasmijao. Tvrdio je da niko ne može znati čije je. Vesna je odgovorila da ona zna, a da je u publici najavljen i njen muž. Nije ga se stidjela. Nije željela da svoj nekadašnji bol objašnjava uz programsku knjižicu.

Dalibor je rekao da je kompozicija već završena i da je hor mjesecima radio. Tačno, pomislila je, i nijednog od tih mjeseci nije pitao. Zamolila je upravni odbor da pročita njeno pismo, čiju je kopiju čuvala u kutiji s dnevnicima. Nije tražila da ga proglase lošim čovjekom niti da izbrišu dvadeset godina zajedničkih nastupa. Tražila je da skinu jedan komad s programa.

Proba se pretvorila u raspravu. Neki članovi govorili su o slobodi umjetnosti, drugi o pravu da se kaže ne. Vesna je sjedila uz prozor, slušajući kako ljudi raspravljaju o rečenicama koje je nekada pisala plačući. Najmlađa članica upitala je Dalibora zašto nije izmislio drugo pismo. On je prvi put ostao bez dugog odgovora. Odbor je prihvatio Vesnin zahtjev.

Na priredbi je izvedena stara sevdalinka umjesto novog komada. Dalibor je publici rekao da je program izmijenjen iz ličnih razloga. Vesna je poslije zamolila da se takvo objašnjenje ne ponavlja. On se izvinio nasamo, nespretno, bez govora o nadahnuću. Priznao je da mu je prijalo misliti kako još ima pravo na njihov zajednički jezik.

Vesna je ostala u horu, ali narednu sezonu prešla u drugi glas jer je željela novi izazov. Mužu je kod kuće ispričala cijelu stvar. Pitao je želi li da pročita pismo. Rekla je da ne želi večeras. Skuhao je čaj i pitao kako zvuči nova dionica. Otpjevala mu je nekoliko taktova, onako tiho kako je sama izabrala.

SKANDALI I TAJNE · 3 MIN ČITANJA

Zlatni konac na pogrešnoj haljini

Čitaj online: ljubavniromani.com/prica/zlatni-konac-na-pogresnoj-haljini/

Ruža je došla na izložbu starih zanata zbog besplatnih ulaznica koje je dobila njena krojačka zadruga. Nije očekivala da će u staklenoj vitrini pronaći vlastitu svadbenu haljinu. Prepoznala je zlatni konac oko rukava i jednu pogrešno izvezenu grančicu koju nikada nije ispravila. Haljina je navodno pripadala baki direktorice kulturnog centra, gospođi Elviri, i svjedočila o radu žena iz okolnih sela.

Ružina haljina nije bila stara ni četrdeset godina. Napravila ju je sama, u stanu iznad autobuske stanice, a posljednji put vidjela u sanduku na tavanu. Muž Branko uvjeravao ju je da je sanduk oštećen kada je procurio krov. Rekao je da je spasio fotografije, ali tkaninu morao baciti. Ruža ga je tada tješila jer se činilo da ga gubitak više boli nego nju.

Prišla je Elviri dok je namještala mikrofon. Nije vikala. Pokazala joj je fotografiju vjenčanja koju je imala u telefonu i zatražila da povuče predmet iz izložbe. Elvira je prvo rekla da haljine mogu ličiti jedna na drugu. Ruža je opisala unutrašnji džep u kojem je na svadbi čuvala autobusku kartu. U katalogu o džepu nije bilo ni riječi.

Kustosica je otključala vitrinu i pažljivo pogledala podstavu. Karta je još bila unutra, izblijedjela, s datumom koji se poklapao s fotografijom. Otvaranje su odgodili za pola sata. Elvira je odvela Ružu u kancelariju i priznala da joj je haljinu poklonio Branko. Govorio je da Ruža nema sentimentalne veze s predmetima. Njihova veza trajala je skoro godinu, davno prije curenja krova.

Ruža se naslonila na stolicu, ne sjedajući. Elvira je htjela objasniti da je priču o baki izmislila iz stida. "Od mog života napravili ste ukras za vlastiti", rekla je Ruža. Tražila je povrat haljine, ispravku kataloga i račun za restauraciju, kako bi znala šta je na tkanini promijenjeno. Za brak nije imala zahtjev koji bi mogla riješiti u toj kancelariji.

Centar je objavio ispravku, a Elvira se povukla iz organizacije naredne izložbe. Branko je kod kuće pokušao govoriti o ljubavi koja se dogodila neplanirano. Ruža ga je zamolila da prvo donese ljestve. Zajedno su otvorili tavan. Sanduk je bio suh, pun njegovih starih časopisa. Tek tada je zaplakala, ljuta na malu, praktičnu urednost njegove laži.

Haljinu je kasnije ponudila zanatskoj zbirci, sa svojim imenom i tačnim datumom. Nije je željela držati u spavaćoj sobi dok odlučuje kako će živjeti dalje. Kustosica je pitala treba li ukloniti pogrešnu grančicu. Ruža je provukla prst ispod zlatnog konca. "Ta je moja", rekla je. Na novoj legendi pisalo je da je haljinu izradila dvadesetčetverogodišnja krojačica Ruža, za vlastito vjenčanje.

SKANDALI I TAJNE · 3 MIN ČITANJA

Svadba bez naslovne fotografije

Čitaj online: ljubavniromani.com/prica/svadba-bez-naslovne-fotografije/

Fotografkinja Nera imala je pravilo da porodične fotografije pokaže mladencima prije nego što ih pošalje drugima. Na svadbi u restoranu kraj rijeke pravilo je prekršio mladoženjin otac. Prišao joj je dok je mijenjala bateriju i tražio da mu pošalje jednu sliku za rodbinsku grupu. Nera je rekla da najprije mora pitati Dunju i Filipa.

"Samo malo uredite kraj", dodao je, pokazujući Dunjinog brata i njegovog partnera na ekranu. Nije mislio na svjetlo. Želio je da partner nestane, a brat se pomjeri bliže tetki. Nera je spustila aparat i objasnila da takve izmjene ne radi bez saglasnosti ljudi na fotografiji. Otac se nasmijao kao da je upravo odbila pomjeriti stolicu, ne čovjeka.

Dunja je razgovor čula dok je tražila izgubljenu naušnicu. Rekla je Neri da ostavi sliku kakva jeste. Otac ju je odveo dva koraka dalje i objasnio da među gostima ima starijih ljudi kojima neke stvari ne treba nametati. Dunja je pogledala prema bratu, koji je za stolom dijelio tortu s bakom. Niko tamo nije izgledao ugroženo.

Filip je u početku predložio da snime drugu fotografiju, samo užu porodicu. Dunja ga je upitala znači li to bez njegovog oca ili bez njenog brata. Bio je umoran, kravata ga je stezala i želio je da se dan završi bez svađe. Tek kada je izgovorio "da ne pravimo scenu", vidio je kako mu supruga skida ruku s ramena.

Nera se povukla prema prozoru. Nije željela da njen aparat pretvori tuđi sukob u spektakl. Dunja je ugasila mikrofon koji joj je voditelj pružao za zdravicu. Umjesto govora zamolila je Filipa da izađu u dvorište. Kroz staklo ih je vidjela kako razgovaraju, bez velikih pokreta. Vratili su se nakon deset minuta. Filip je otišao direktno ocu.

Rekao mu je da može ostati na svadbi samo ako prestane uređivati njihovu porodicu prema vlastitoj udobnosti. Otac je odbio izvinjenje i

otišao prije muzike. Njegov odlazak pokrenuo je šapat, a kasnije i ljutitu prepisku. Dunja nije odgovarala svima. Bratu je rekla šta se dogodilo, jer nije željela da narednog jutra istinu sazna od rođaka s najboljim namjerama.

Album su preuzeli mjesec kasnije. Na naslovnici nije bila velika porodična slika, nego fotografija Dunje i Filipa u dvorištu, snimljena tek nakon što su Neri dali znak da priđe. Nisu se smijali. Filip joj je držao naušnicu na otvorenom dlanu. Porodična fotografija ostala je unutra, sa svim ljudima na svojim mjestima i praznom marginom koju niko nije morao popunjavati objašnjenjima.

SKANDALI I TAJNE · 3 MIN ČITANJA

Potpis ispod tuđeg zida

Čitaj online: ljubavniromani.com/prica/potpis-ispod-tudjeg-zida/

Na fotografiji za lokalni portal Lana je stajala uz kantu plave boje. Njen partner Vedran stajao je ispred dovršenog murala, ruku položenih na bokove. Naslov ga je proglasio umjetnikom koji je probudio naselje. Lana je zumirala sliku i vidjela da joj je na obrazu ostala bijela mrlja. Posljednju pticu završila je tog jutra, prije nego što je otišla na posao u štampariju.

Mural je nastao iz njenih skica, crtanih tokom dugih vožnji autobusom. Vedran je prijavio projekat jer je imao registrovan atelje i iskustvo s konkursima. Dogovorili su se da će oboje biti potpisani. Na zidu se sada nalazilo samo njegovo ime, pažljivo izvedeno crnim sprejem ispod prozora na kojem se sušio nečiji peškir.

"Tabla stiže kasnije", rekao je kada ga je pitala. Međutim, u pozivu za svečano otvaranje pisalo je da je Lana tehnička saradnica. Organizator joj je zahvalio na strpljenju i zamolio da za govornike pripremi vodu. Prvi put nije prešla preko sitne uvrede da večer ne bi postala neprijatna. Rekla je da želi vidjeti prijavu koja opisuje podjelu njihovog rada.

Vedran joj je poslao dokument tek poslije ponoći. Uz njegove biografske podatke stajale su njene rečenice o pticama koje nose tragove nestalih kuća. U rubrici autor upisao je sebe. Lana je ujutro otišla u atelje, uzela svoje sveske i fotografisala ih pored datiranih poruka. Nije objavila ništa dok nije poslala zahtjev udruženju koje je finansiralo rad.

Na sastanku je Vedran tvrdio da ideja pripada svima koji na njoj rade. Lana ga je zamolila da imenuje barem jednu izmjenu koju je sam predložio. Sjetio se boje okvira. Ona je priznala taj doprinos. Zatim je pokazala prve crteže, ugovoreni honorar i poruku u kojoj joj obećava ravnopravan potpis. Predsjednica udruženja povukla je pozivnicu i zakazala novu prezentaciju.

Neki su komentari optuživali Lanu da privatni raskid pretvara u kulturni skandal. Raskida tada još nije bilo. Nastao je kada joj je Vedran, kod kuće, rekao da je zbog jedne table uništila njihovu budućnost. Spakovala je sveske u istu torbu u kojoj ih je nosila u atelje. "Nisam tražila tvoje ime da nestane", rekla je. "Tražila sam da moje postoji."

Nova tabla nosila je oba imena, uz jasan opis doprinosa. Lana nije došla na ponovno fotografisanje. Došla je nedjeljom sa sestrićem koji je želio pronaći pticu iz njene sveske. Dječak je pokazao jednu kraj oluka. Lana ga je ispravila, pa se predomislila. Svaka je već pripadala ljudima koji su ispod nje prolazili. Samo njen rad više nije pripadao tuđoj biografiji.

SKANDALI I TAJNE · 3 MIN ČITANJA

Pokloni bez cjenovnika

Čitaj online: ljubavniromani.com/prica/pokloni-bez-cjenovnika/

Prvu kovertu voditelj je otvorio dok su Anja i Damir rezali tortu. Pomislili su da čita čestitku. Onda je izgovorio ime Damirovog ujaka, podigao novčanice i glasno objavio iznos. Dio gostiju je zapljeskao. Ujak je ustao i naklonio se kao da je upravo osvojio nagradu. Anja je spustila nož, ali voditelj je već posegnuo za sljedećom kovertom iz kutije pored njihovog stola.

Kutiju su pripremili da ne bi cijelu večer nosili poklone po džepovima i torbama. Ni u jednom razgovoru o programu nisu spominjali otvaranje pred gostima. Damir je krenuo prema voditelju, koji mu je namignuo i rekao da će ovo podići raspoloženje. Otvorio je kovertu Anjine prijateljice Vesne. U njoj je bila ručno napisana poruka i manji iznos. Dok ga je čitao, neko iz zadnjih redova dobacio je šalu o poskupljenjima.

Vesna je poravnala salvetu u krilu. Anja je znala da je prijateljica putovala cijelu noć i zamijenila dvije smjene da bi mogla doći. Nije željela pred svima braniti veličinu njenog poklona nabrajanjem tih žrtava. Prišla je kutiji i zatvorila poklopac. "Ovo prestaje sada", rekla je dovoljno glasno da je čuju i bez mikrofona. Voditelj se nasmijao, uvjeren da se mlada pridružuje šali, pa Damiru pružio sljedeću kovertu da je on otvori.

Damir ju je vratio u kutiju. Zatražio je mikrofon i rekao da su ljudi pozvani na njihovu svadbu zato što žele njihovo društvo. Niko neće čitati preostale iznose. Voditelj je protestovao da na drugim proslavama svi vole taj dio. Anja ga je zamolila da pusti muziku. Nije čekala da se složi. Odnijela je kutiju u sobu u kojoj su ostavili jakne, a ključ dala Damiru.

Kada se vratila, ujak je objašnjavao da se velikodušnosti ne treba stidjeti. Vesna je otišla u toalet. Anja ju je sačekala kraj vrata, ne ulazeći za njom. "Žao mi je", rekla je kada je izašla. Vesna je odgovorila da ne želi ostatak večeri biti žena koju svi tješe. Zamolila je Anju da se vrati rezanju torte jer

je gladna i želi najveći komad. Anja se prvi put nakon otvaranja koverte nasmijala.

Poslije ponoći mladenci su u sobi čitali poruke. Damir je novac odvajao u jednu kovertu, bez spiska imena i iznosa. Vesninu čestitku Anja je stavila u torbu koju će ponijeti na kratko putovanje. Voditelj im je pri odlasku rekao da nikada nije imao tako osjetljive mladence. Damir mu je platio dogovoreni honorar. Anja je u tom trenutku nosila dva komada torte Vesni za put i nije se zaustavila da mu olakša neugodan rastanak.

SKANDALI I TAJNE · 3 MIN ČITANJA

Suze koje nisu došle na znak

Čitaj online: ljubavniromani.com/prica/suze-koje-nisu-dosle-na-znak/

Mladen je posljednjeg dana u radionici donio praznu kutiju za svoje stvari. Nije imao mnogo: šolju, zaštitne naočale, fotografiju odrasle kćerke iz vremena kad je još nosila aparatić za zube. Posao je odlazio u veći pogon, a on u penziju. Bio je tužan zbog ljudi koje neće viđati svakog jutra i zadovoljan što više neće ustajati prije zore. Nijedno osjećanje nije poništavalo drugo, dok nije došla ekipa da snimi njihov oproštaj.

Novinarka je bila ljubazna. Pitala ga je koliko godina radi i šta će mu najviše nedostajati. Odgovorio je iskreno, spomenuo kolege i jutarnju kafu. Na pitanje šta će sada sa sobom rekao je da će prvo nekoliko dana spavati koliko može. Snimatelj se nasmijao, ali novinarka nije bila zadovoljna. Zamolila ga je da govori više o praznini. Mladen je pogledao svoju kutiju. Nije znao kako se praznina opisuje prije nego što se kući uopšte stigne.

Snimili su ga kako izlazi kroz vrata. Onda su ga vratili unutra jer je neko prošao iza kamere. Ponovio je izlazak, ovaj put sporije. Treći put su ga zamolili da zastane i pogleda radionicu još jednom, kao čovjek koji je napušta zauvijek. U toj rečenici bilo je dovoljno istine da posluša. Pogledao je stolove, prozore i mjesto na kojem je godinama stajao. Nije zaplakao. Čuo je novinarku kako tiho pita može li biti malo emotivnije.

Spustio je kutiju. Rekao je da ne zna zaplakati na vrijeme. Njegov mlađi kolega se nasmijao, više od nervoze nego od zabave. Novinarka je objasnila da priča mora doprijeti do gledalaca. Mladen je pitao zašto njegova olakšica ne može doprijeti do njih. Nije mrzio svoj posao. Bio je umoran od njega. Želio je da se oboje smije čuti u istoj rečenici, bez obaveze da od vlastitog odlaska napravi nesreću koju neko očekuje.

Voditelj pogona prišao je i zamolio ga da pomogne ekipi završiti. Mladen je podigao kutiju i rekao da je već odgovorio na pitanja. Nije tražio da se

snimak izbriše, niti se proglasio glasom svih radnika. Samo više nije ulazio kroz ista vrata da bi ponovo izašao s boljim izrazom lica. Kolege su mu pružile ruke. Jedan je ponudio da ponesu kutiju zajedno, iako nije bila teška. To je bio trenutak koji ga je gotovo rasplakao, ali kamera je već bila okrenuta drugdje.

U večernjem prilogu ostala je njegova rečenica o jutarnjoj kafi. Gledao ga je kod kuće, sjedeći u staroj trenerci. Kćerka je pitala je li mu teško. Rekao je da jeste i da mu je istovremeno lakše. Nije morala birati koju će polovinu odgovora zadržati. Donijela je dvije šolje, a on je prvi put te sedmice ostavio kutiju neraspakovanu i odlučio da to može sačekati jutro.

SKANDALI I TAJNE · 3 MIN ČITANJA

Ogrtač preko nedovršenog crteža

Čitaj online: ljubavniromani.com/prica/ogrtac-preko-nedovrsenog-crteza/

Lada je radila kao model na večernjim likovnim radionicama. Imala je četrdeset šest godina i znala koliko može ostati u jednom položaju prije nego što joj noga utrne. Dogovor je bio jednostavan: odrasli polaznici crtaju, telefoni ostaju u torbama, pauze se poštuju. Te večeri pozirala je sjedeći, s tkaninom preko ramena. Nije očekivala ništa osim umora i novca kojim će platiti dio svojih računa.

Telefon je primijetila u trećem redu. Muškarac ga je držao nisko, iznad bloka, ali staklo je uhvatilo svjetlost. Lada je rekla da se fotografisanje ne dozvoljava. On je odgovorio da mu treba za dovršavanje crteža kod kuće. Kao da je objasnio zašto će ipak uraditi ono na šta nije pristala. Voditelj se približio i tihim glasom zamolio Ladu da izdrži još deset minuta. Ostali su upravo dobro napredovali.

Navukla je ogrtač. Nekoliko olovaka stalo je iznad papira. Voditelj je rekao da nije lijepo prekidati ljudima rad zbog jednog nesporazuma. Lada ga je podsjetila da pravilo nije izmislila usred časa. Muškarac s telefonom tvrdio je da je fotografija samo za njega. Nije mu rekla da joj vjeruje. Zamolila ga je da je izbriše pred njom, a zatim pitala voditelja šta namjerava učiniti da se dogovor poštuje do kraja večeri.

Muškarac je pokazao ekran i izbrisao snimak. Lada nije mogla znati je li sačuvao kopiju. To je rekla naglas, bez vikanja. Voditelj je uzdahnuo i pogledao sat. Ponudio je da svi odmore pet minuta, kao da je ona zaboravila zatražiti pauzu. Tada je žena iz prvog reda zatvorila blok. Rekla je da ne želi crtati nekoga ko mora moliti da mu se poštuje posao. Još jedan polaznik odložio je olovku. Ostali su čekali.

Čas je završio ranije. Voditelj je Ladi isplatio dogovoreni iznos i rekao da će za sljedeći termin vjerovatno potražiti nekoga opuštenijeg. Nije mu odgovorila duhovito. Novac joj je trebao i boljelo ju je što mora birati

između njega i granice za koju je vjerovala da je već postavljena. Spremila je ogrtač, presvukla se iza paravana i izašla noseći torbu koja joj je te večeri bila neobično teška.

Ispred zgrade čekala je žena iz prvog reda. Nije ponudila spas ni govor o hrabrosti. Pitala je smije li zadržati nedovršeni crtež. Lada je rekla da smije, upravo je za to došla. Žena joj ga je pokazala. Na papiru je ostalo rame, dio stolice i velika prazna površina. Lada je dugo gledala to prazno mjesto. Bilo joj je drago što ga niko neće dovršavati pomoću slike koju nije pristala ostaviti.

SKANDALI I TAJNE · 3 MIN ČITANJA

Sako koji je otvorio vrata

Čitaj online: ljubavniromani.com/prica/sako-koji-je-otvorio-vrata/

Mirjana je za večeru obukla crne hlače, svilenu bluzu i cipele koje je mogla podnijeti cijelu noć. Hotel je najavljivao svečani program i ona je tako razumjela svečanost. Njen muž je stavio kravatu koju je već u liftu olabavio. Na ulazu u salu dočekala ih je mlada zaposlenica s osmijehom i spiskom rezervacija. Pronašla je njihovo ime, pogledala Mirjanu, pa ponovo pogledala papir kao da joj je tamo ostalo objašnjenje.

Rekla je da se za dame očekuje haljina ili suknja. Mirjana je pogledala goste koji su prolazili. Svi muškarci imali su hlače, neki mnogo izgužvanije od njenih. Pitala je gdje je pravilo navedeno. Zaposlenica je pokazala natpis o svečanoj odjeći. Rekla je da samo prenosi uputu. Mirjana je prepoznala nelagodu na njenom licu i zatražila da razgovara s osobom koja je uputu dala. Muž je predložio da brzo presvuče nešto iz kofera.

U koferu nije bilo haljine. Bilo joj je šezdeset godina i više ih nije kupovala zbog tuđih večera. Voditelj sale došao je uvjeravajući ih da želi sačuvati određenu atmosferu. Mirjana ga je pitala kakvu tačno atmosferu kvare njene nogavice. Odgovorio je da se ne mogu raspravljati o svakom pravilu pojedinačno. Iza njih se već formirao red. Niko nije rekao ništa, što je cijelom prizoru dalo težinu mnogo veću od jednog odjevnog predmeta.

Muž je tada skinuo sako. Nije održao govor. Pružio joj ga je i pitao voditelja može li ući ako se odjene kao on. Sako joj je bio preširok i rukavi su pokrili dio šaka. Izgledala je manje uredno nego prije, ali je sada imala odijelo. Jedna žena u redu se nasmijala, odmah zatim i Mirjana. Voditelj je rekao da nema potrebe za predstavom. Ona je odgovorila da upravo želi završiti predstavu i sjesti na mjesto koje je platila.

Pustili su ih unutra uz napomenu da je ovo izuzetak. Mirjana nije zahvalila za izuzetak. Za stolom je vratila mužu sako i naručila večeru. Nije joj odmah postalo ugodno. Ruke su joj još bile hladne i prvi zalogaj nije okusila. Muž je priznao da je njegovo brzo rješenje bilo najlakše samo njemu. Nije ga tješila. Zamolila ga je da joj doda vodu i pustila razgovor da neko vrijeme ostane nedovršen.

Sutradan je poslala kratak prigovor s recepcije, prije odlaska. Napisala je šta se dogodilo i zatražila jasan odgovor, bez zahtjeva da mlada zaposlenica bude kažnjena. Odgovor nije stigao tokom njihovog puta kući. Mirjana je presavila hlače i spremila ih među čiste stvari. Muž je pitao hoće li ih ponovo obući za izlazak. Pogledala ga je preko kofera. Rekao je da je to bilo glupo pitanje i pomogao joj zatvoriti poklopac.

SKANDALI I TAJNE · 3 MIN ČITANJA

Izlet sa vremenom za spavanje

Čitaj online: ljubavniromani.com/prica/izlet-sa-vremenom-za-spavanje/

Zora je platila sedmicu odmora da prvi put nakon dugo vremena ne bi nikome govorila kada dolazi kući. Imala je šezdeset osam godina, udobne sandale i sobu koju je dijelila s prijateljicom. U ponudi je pisalo da su izleti i večernji program dobrovoljni. Prve večeri slušala je harmoniku, druge igrala karte, a treće je poželjela sjesti uz more nakon što se isprazni šetalište.

Prijateljici je rekla gdje ide. Na recepciji je ostavila ključ i pitala do kada radi bočni ulaz. Nije nestala. Kupila je sladoled, sjela ispod svjetiljke i skinula sandale. Negdje iza hotela čula se muzika za ples. Bila joj je lijepa iz te daljine. Nije željela otići među ljude da bi im objašnjavala zašto joj je dovoljno sjediti. Telefon joj je zazvonio kada se sladoled već počeo topiti.

Kćerka je govorila zadihano. Organizator je javio da majke nema na programu i da odbija učestvovati u zajedničkim aktivnostima. Zora je pogledala hotel, osvijetljen i sasvim blizu. Rekla je gdje sjedi. Kćerka je odahnula, a onda je zamolila da se vrati i ne pravi probleme. Te su je riječi pogodile više od poziva. Ustala je, obrisala prste salvetom i polako krenula nazad, ljuta što joj je odmor već dobio nadzornika.

Organizator ju je zaustavio pred salom. Rekao je da mora misliti na sigurnost svojih penzionera. Zora je odgovorila da je njegov gost, ne njegova penzionerka. Nekoliko ljudi prestalo je plesati. Pokazala mu je papir s dobrovoljnim programom i pitala zašto nije prvo nazvao njen telefon. Broj je imao. Rekao je da porodice vole biti obaviještene. Njena prijateljica tada je dodala da on dobro zna gdje je Zora bila jer mu je ona to već rekla.

Nije nastao veliki ustanak. Dvoje gostiju reklo je da se pretjeruje, neki su tražili nastavak muzike. Organizator se izvinio za nesporazum i počeo nuditi Zori bolju stolicu. Odbila ju je. Zamolila je da broj njene kćerke

ostane za stvarnu hitnost, kako su i dogovorili pri prijavi. Zatim je nazvala kćerku pred njim i rekla da je odrasla žena na plaćenom odmoru. Glas joj je drhtao, što ju je dodatno ljutilo.

Sutradan je preskočila jutarnju gimnastiku. Niko nije zvao. Kćerka joj je kasnije poslala kratko izvinjenje, bez pitanja gdje se nalazi. Zora je odgovorila fotografijom vlastitih sandala pored vode. Navečer joj se na klupi pridružila prijateljica. Ponijele su po sladoled i ostale dok im nije postalo hladno. Vratile su se jer su to same osjetile, svaka u svojim ramenima.

SKANDALI I TAJNE · 3 MIN ČITANJA

Pitanje koje nije stalo u nagradu

Čitaj online: ljubavniromani.com/prica/pitanje-koje-nije-stalo-u-nagradu/

Priznanje je bilo u teškom okviru, skupljem nego što je Amra očekivala. Direktor ga je držao objema rukama dok je pred kolegama govorio o njenoj vjernosti firmi. Petnaest godina, bezbroj dodatnih večeri, uvijek dostupna kad je teško. Amra je stajala pored njega i slušala kako opisuje upravo ono zbog čega je mjesecima tražila razgovor. Dodatne večeri u govoru su postale vrlina, uredno odvojena od pitanja kako će joj ih nadoknaditi.

Nije planirala prekidati svečanost. Obukla je lijepu bluzu, prihvatila cvijeće od kolegica i pomislila da će možda moći uživati u jednom dijelu priče. Međutim, direktor je završio rečenicom da takva predanost nema cijenu. Tada je osjetila kako joj obraz gori. Njen muž sjedio je u publici, čovjek koji je godinama sam odlazio na porodične ručkove jer je ona ostajala završiti hitan posao. Dobro je znao da cijena postoji, čak i kad je niko ne navodi.

Kad joj je pružio okvir, Amra ga je uzela i pitala hoće li ove sedmice konačno razgovarati o dodatnim satima. Mikrofon je bio dovoljno blizu da je svi čuju. Direktor je pokušao nasmijati publiku govoreći da ona ni na proslavi ne zaboravlja posao. Amra nije ponovila pitanje glasnije. Samo je sačekala odgovor. To čekanje trajalo je duže nego što je sala bila spremna prihvatiti.

Rekao je da će razgovarati nasamo. Amra je zahvalila i sišla s malog podija. Nije odbila cvijeće niti kolegama pokvarila svaku mogućnost da joj čestitaju. Znala je da neke od njih vole nju, ne priču kojom se direktor hvali. Muž joj je prišao i uzeo okvir da ga ne mora cijelo veče nositi. Nije rekao da je bila hrabra. Pitao je želi li kući ili da još ostanu.

Razgovor je održan nekoliko dana kasnije. Nije dobila sve što je tražila. Dio vremena ostao je predmet neslaganja, a dio su dogovorili

nadoknaditi. Važnije joj je bilo prestati preuzimati svaki novi hitni zadatak bez jasnog dogovora. Kolege su prvo bile iznenađene kad bi uobičajeno vrijeme odlaska zaista značilo da odlazi. Direktor je nekoliko puta podsjetio na priznanje. Amra je odgovorila da zahvalnost za raniji rad ne određuje cijenu svakog budućeg popodneva.

Okvir je stajao u kući, naslonjen na komodu, jer nisu znali gdje ga objesiti. Jedne subote muž je uzeo metar i pitao želi li ga iznad police. Amra je pogledala lijepa slova i rekla da zasad ne želi. Otišli su zajedno na ručak, bez poziva koji bi prekinuo put. Priznanje nije bacila. Samo mu više nije davala najbolje mjesto u sobi prije nego što vidi koliko je prostora njen život dobio izvan njega.

SKANDALI I TAJNE · 3 MIN ČITANJA

Soba za muškarce koji čekaju

Čitaj online: ljubavniromani.com/prica/soba-za-muskarce-koji-cekaju/

Na radionicu smo došli zajedno, pomalo uzbuđeni i svjesni koliko malo znamo. U sali su stajale stolice, platnene torbe i lutke za jednostavne praktične vježbe. Nije to bila medicinska nastava, nego susret o svakodnevici nakon dolaska djeteta. Voditeljica je žene pozvala bliže stolu, a muškarcima pokazala aparat za kafu u hodniku. Rekla je da mogu odmoriti dok majke nauče važne stvari. Moj partner Omer ostao je sjediti.

Pitao je može li i on prići. Voditeljica se nasmijala i rekla da je lijepo vidjeti zainteresovanog tatu. Već mi je ta pohvala zazvučala čudno. Platili smo dvije kotizacije i došli s istim pitanjima. Omer je dobio aplauz za želju da učestvuje, dok se moja podrazumijevala. Kada je uzeo lutku da proba složiti odjeću, voditeljica ju je uzela nazad i rekla da prvo pokaže ženama, pa će one svojim muškarcima objasniti kod kuće.

Omer je spustio ruke i pitao zašto mora učiti preko mene. U sali je nastala nelagoda. Jedan muškarac se našalio da ne treba kvariti priliku za besplatnu kafu. Žene su se nasmijale, neke iskreno, neke umorno. Ja sam skoro rekla da nije važno, da ćemo se snaći. To je bio stari refleks: sačuvati raspoloženje tako što ću prihvatiti dodatni posao koji još niko nije nazvao poslom.

Umjesto toga rekla sam da ne dolazim po uputstva koja ću kasnije prepričavati odrasloj osobi pored sebe. Želim da oboje čujemo i pokušamo. Voditeljica je odgovorila da samo prati iskustvo, žene se obično više bave tim stvarima. Omer je rekao da smo došli upravo prije nego što se takva podjela pretvori u naše iskustvo. Nije govorio glasno, ali nije ni pokušavao osvojiti simpatije šalom na račun vlastite nesposobnosti.

Praktični dio nastavili smo zajedno. Nije sve postalo ravnopravno za nekoliko minuta. Voditeljica se i dalje češće obraćala meni, a Omera povremeno hvalila za sasvim običan pokušaj. Drugi muškarac ipak se vratio iz hodnika i sjeo pored partnerice. Poslije susreta jedna žena nam je rekla da je mislila kako je jedina kojoj je početak zasmetao. Bilo mi je žao što smo svi prvo čekali da neko drugi učini nelagodu vidljivom.

Na putu kući Omer je rekao da ne želi biti slavljen zbog stvari koje ćemo oboje raditi. Odgovorila sam da ne želim biti njegova nastavnica za sve što tek učimo. Kupili smo dvije bilježnice, pa se nasmijali jer nam vjerovatno neće trebati toliko urednosti. Kod kuće smo ostavili torbe na stolu i zajedno zapisali pitanja koja su ostala. Na vrhu nije pisalo pomoć majci. Pisalo je samo naš prvi mjesec.

SKANDALI I TAJNE · 3 MIN ČITANJA

Kanta koju su proglasili djelom

Čitaj online: ljubavniromani.com/prica/kanta-koju-su-proglasili-djelom/

Kanta je ostala kraj zida zato što sam čekala da se pod osuši. Bila je stara, s plavom mrljom i krpom prebačenom preko ruba. U galeriji su tog dana kasnili sa svim, pa i s pomjeranjem stvari prije dolaska gostiju. Radila sam na održavanju prostora, a muž je pomagao postaviti rasvjetu. Kada sam se vratila po kantu, oko nje je stajalo četvero ljudi i slušalo direktora kako govori o hrabrom odnosu prema svakodnevnom radu.

Pomislila sam da se šali. Onda je pokazao na krpu i rekao da je njen položaj namjerno ostavljen nedovršenim. Jedna gošća klimnula je kao da upravo razumije nešto važno. Pokušala sam prići i tiho objasniti da je kanta moja, da nije dio izložbe. Direktor se okrenuo, prepoznao me i rekao da ćemo o tehničkim stvarima kasnije. Rukom mi je pokazao prema sporednom ulazu, bez prekidanja priče.

Muž je stajao kod prekidača i gledao prizor s nelagodnim osmijehom. Šapnuo mi je da sačekam, neće valjda dugo. Ali direktor je već pozvao još ljudi da priđu. Na pitanje ko je autor rekao je da se na nekim radovima ne insistira na imenu, nego na iskustvu. U toj rečenici odjednom sam vidjela cijeli prostor: ljudi koji svakodnevno rade bez imena i čovjek koji može od njihovog zaboravljenog predmeta napraviti vlastitu važnost.

Prišla sam, uzela kantu i rekla da trebam završiti čišćenje. Gostima sam objasnila da je jednostavno ostavljena tu. Direktor je pokušao odgovoriti da se umjetnost ne iscrpljuje namjerom onoga ko je predmet donio. Rekla sam da o tome mogu raspravljati bez moje kante, jer mi treba za posao. Neko se nasmijao, neko odmaknuo kao da se cijeli razgovor nije dogodio. Muž je napokon prišao i otvorio mi vrata.

Kasnije mi je direktor rekao da sam mogla sačuvati dostojanstvo događaja. Odgovorila sam da sam mu prvo prišla tiho, upravo zbog toga. On je odlučio nastaviti. Nisam tražila izvinjenje pred gostima niti

priznanje da je umjetnost besmislena. Voljela sam raditi u galeriji i znala da mnogo toga ne razumijem. Samo nisam prihvatila da moje neznanje bude unaprijed sigurno, a njegova greška toliko važna da je svi moramo održavati.

S mužem sam kod kuće razgovarala duže nego s direktorom. Rekao je da se bojao za posao. Razumjela sam taj strah, ali sam željela da razumije i moj umor od čekanja dok drugi završe govoriti o mom radu. Kantu sam sutradan obilježila svojim imenom. Kolega je rekao da sada izgleda još više kao umjetnički predmet. Nasmijala sam se i dodala vodu, dovoljno da mu ne padne na pamet da je izloži.

SKANDALI I TAJNE · 3 MIN ČITANJA

Djeca nisu razlog da drugi šute

Čitaj online: ljubavniromani.com/prica/djeca-nisu-razlog-da-drugi-sute/

Raspored prazničnih posjeta stigao je u porodičnu grupu bez pitanja. Uz moje ime pisalo je da preuzimam kupovinu, vožnju do tetke i pripremu ručka za prvi dan. Sestra je dodala da ja to najlakše mogu jer nemam djecu. Čitala sam poruku u autobusu poslije duge smjene i pokušavala shvatiti kada je moj život postao prazan prostor u koji svi odlažu svoje obaveze. Partner me čekao s kartama za izlet koji smo planirali mjesecima.

Napisala sam da taj vikend nismo u gradu. Odgovori su stigli odmah. Djecu je teško organizovati, starijima treba pomoć, neko mora misliti na porodicu. Niko nije pitao gdje radim, koliko sam umorna ili zašto mi je izlet važan. Nisam očekivala da roditeljstvo bude lako. Godinama sam čuvala djecu, kupovala, vozila i rado pomagala. Ali svaka prethodna pomoć pretvorila se u dokaz da me sljedeći put više ne treba ni pitati.

Na porodičnom ručku pokušala sam razgovarati mirno. Brat je rekao da ću razumjeti kad budem imala vlastitu djecu. Odgovorila sam da ih možda neću imati i da moje vrijeme ne može dotad čekati da dobije vrijednost. Za stolom je nastala tišina. Majka je pokušala promijeniti temu, a sestra rekla da niko nije mislio ništa ružno. Pokazala sam raspored. Moje ime se ponavljalo na mjestima gdje su drugi već imali upisano odmaranje.

Nisam tražila da se svi poslovi podijele na isti broj minuta. Tetki je trebalo donijeti hranu, majci pomoći s težim stvarima, djeci omogućiti normalan praznik. Predložila sam ono što mogu uraditi prije puta i ostalo ostavila prazno. Najviše ih je naljutila upravo praznina. Dok sam ja popunjavala svako mjesto, niko nije morao pogledati koliko zajednički dogovor zavisi od osobe za koju tvrde da ima najmanje obaveza.

Sestra je nekoliko dana bila hladna. Onda me nazvala i priznala da je premorena, bez poređenja sa mnom. Razgovarale smo dugo. Mogla sam je saslušati i pomoći oko jedne konkretne stvari, a da zbog toga ne otkažem svoj vikend. Brat se nije izvinio. Preuzeo je kupovinu uz mnogo prigovora. Porodični ručak ipak je održan, manje raskošan nego ranije i bez katastrofe koju su predviđali kad sam rekla da ne mogu sve.

Na izletu sam telefon provjeravala prečesto. Partner mi ga nije oduzeo niti držao govor o granicama. Samo je čekao da ga sama vratim u torbu. Pred nama je bila staza kojom nismo morali žuriti. Pomislila sam na sestru, umornu i dragu, pa na sebe. Mogla sam voljeti djecu u porodici i ipak sačuvati dan u kojem niko od mene ne očekuje da tu ljubav dokažem otkazivanjem vlastitog života.

SKANDALI I TAJNE · 3 MIN ČITANJA

Radno mjesto pored nečijeg psa

Čitaj online: ljubavniromani.com/prica/radno-mjesto-pored-necijeg-psa/

Vlasničin pas pojavio se u uredu jednog ponedjeljka i odmah dobio više pažnje nego novi radnik prethodne sedmice. Bio je mali, živahan i naviknut da mu ljudi prilaze. Većina kolega se oduševila. Ja sam ostala za stolom s nogama povučenim ispod stolice. Nisam mrzila pse. Bojala sam ih se, bez zanimljive priče koju bih mogla ispričati kao opravdanje. Taj strah nikad mi nije predstavljao veliki problem dok pas nije počeo svakodnevno dolaziti na posao.

Zamolila sam vlasnicu da ga drži dalje od mog stola. Rekla je da je bezopasan i pustila ga da mi njuška torbu. Kolege su se smijale mojoj ukočenosti. Jedan je predložio da ga moram pomaziti kako bih se navikla. Odgovorila sam da ne želim. Vlasnica je rekla da bi nam svima dobro došlo malo više topline. Odjednom se razgovor o radnom prostoru pretvorio u procjenu mog karaktera, kao da strah znači da nisam dovoljno dobra osoba.

Narednih dana pas je ležao kod izlaza, skakao na stolice i povremeno lajao dok razgovaram telefonom. Kad bih ustala, tražila sam pogledom gdje je. Posao sam završavala sporije, ali nisam htjela priznati koliko pažnje trošim na životinju o kojoj niko nije pitao zaposlene. Najviše me boljelo što su kolege počele praviti šale prije nego što bih išta rekla. Postala sam osoba čiju reakciju čekaju kao kratku zabavu između dva zadatka.

Na jednom sastanku vlasnica je stavila psa u moje krilo. Ustala sam toliko brzo da ga je morala uhvatiti. U prostoriji je nastala tišina. Rekla sam da sam više puta jasno odbila i da se o tome ne može odlučivati umjesto mene. Nisam tražila da pas nestane s planeta, samo da radim bez dodira na koji nisam pristala. Vlasnica je izgledala uvrijeđeno, kao da sam odbacila poklon koji svako razuman mora željeti.

Poslije sastanka jedna kolegica mi je priznala da joj smeta lajanje, ali nije htjela ispasti neprijateljski raspoložena. Rekla sam da sljedeći put to kaže sama, ne samo meni u kuhinji. Pas je počeo boraviti u vlasničinoj kancelariji. Odnos prema meni ostao je hladniji neko vrijeme, pa se polako vratio običnim poslovnim pitanjima. Niko se nije pretvorio u velikog zagovornika mog prava da se bojim. Bilo je dovoljno da prestanu praviti igru od njega.

Na proljeće je kolega doveo dijete na kratku posjetu. Vlasnica je odmah sklonila psa kad je dječak rekao da se boji. Posmatrala sam taj jednostavan pokret, učinjen bez rasprave. Nisam ništa dodala. Vratila sam se poslu i prvi put završila izvještaj prije pauze. U ladici sam još držala torbu, iz navike, ali sam tog dana noge ispružila ispod stola bez provjeravanja prostora oko sebe.

SKANDALI I TAJNE · 3 MIN ČITANJA

Mjesto za torbu, ne za čovjeka

Čitaj online: ljubavniromani.com/prica/mjesto-za-torbu-ne-za-covjeka/

Krenuli smo na izlet s društvom koje je moj muž poznavao preko posla. U autobusu su naši novi poznanici odmah zauzeli zadnji dio i rasporedili torbe na slobodna sjedišta. U početku mi to nije smetalo jer je bilo prazno. Na sljedećoj stanici ušlo je više ljudi. Put nije bio samo za našu grupu, iako se vođa društva ponašao kao da je autobus iznajmio za sebe. Njegova torba ostala je pored prozora, dok je žena u prolazu tražila mjesto.

Pitala je može li sjesti. Rekao je da čuva za prijatelja. Znala sam da je naš prijatelj već sjedio dva reda naprijed, ali sam pogledala kroz prozor. Muž mi je šapnuo da se ne miješam, neće dugo stajati. Nekoliko minuta kasnije stariji čovjek uhvatio se za naslon kad je autobus skrenuo. Torbe su i dalje putovale udobnije od ljudi. Čovjek iz naše grupe dobacio je da je važno snaći se na vrijeme.

Ustala sam i stavila vlastitu torbu ispod sjedišta. Pozvala sam ženu da sjedne pored mene. Vođa grupe odmah je rekao da pravim zbrku u rasporedu. Pitala sam kojem rasporedu, jer naša imena nisu pisala na tim mjestima. Odgovorio je da poznaje vozača i da zna kako se stvari dogovaraju. Rekla sam da poznanstvo ne stvara dodatno sjedište čovjeku koji stoji. Muž me povukao za rukav, ne snažno, ali dovoljno jasno.

Nisam držala govor ostatku autobusa. Pomjerila sam još jednu torbu tek nakon što je vlasnica nevoljko pristala, i stariji čovjek je sjeo. Vozač je na narednom zaustavljanju tražio da stvari sklone s preostalih mjesta. Naša grupa se utišala. Neko je rekao da smo došli uživati, a ne raspravljati o svakoj sitnici. Žena pored mene gledala je ravno pred sebe, očigledno želeći samo običnu vožnju, bez uloge zahvalne svjedokinje.

Na odredištu je muž tvrdio da sam ga dovela u neugodan položaj pred ljudima s kojima radi. Pitala sam zašto mu je moj glas bio neugodniji od

njihove laži o zauzetim mjestima. Nije odgovorio odmah. Ostatak izleta proveli smo uglavnom odvojeno od grupe. Nije bilo naročito romantično. Bila sam ljuta i na sebe što sam prvih nekoliko minuta šutjela, čekajući da nelagodu riješi neko ko nema udobno sjedište.

Na povratku je muž prvi stavio torbu u prostor za prtljag. Nije mi pogledom tražio pohvalu. Sjeli smo zajedno, a susjedna mjesta ostala prazna dok ljudi nisu ušli. Vođa grupe nas više nije zvao na izlete. Muž je rekao da mu je žao izgubljenog društva, ali ne i puta koji smo kasnije organizovali s dvoje prijatelja. Ponijeli smo manje stvari i nismo trebali nikoga poznavati da bismo znali gdje ćemo ih staviti.

SKANDALI I TAJNE · 3 MIN ČITANJA

Takmičenje za najbolju šutnju

Čitaj online: ljubavniromani.com/prica/takmicenje-za-najbolju-sutnju/

Voditelj izleta podijelio je kartice i zamolio nas da napišemo ime kolege s kojim je najteže raditi. Rekao je da je to igra iskrenosti, korisna za bolju saradnju. Sjedili smo u sali hotela, nakon ručka koji smo čekali duže nego autobus. Direktor se smješkao, uvjeren da će nas malo otvorenosti zbližiti. Ja sam gledala praznu karticu i razmišljala kako sutra svi ponovo sjedimo u istom uredu, bez voditelja koji će pokupiti ostatke svoje igre.

Pored mene je sjedila Mirna, tiha kolegica koja je često tražila da dogovore potvrđujemo napismeno. Nekima je to smetalo. Meni je olakšavalo posao, ali sam više puta prešutjela kad su je nazivali napornom. Dok su drugi pisali, vidjela sam kako joj se prsti stežu oko olovke. Nije joj trebalo pročitati imena da zna kakva joj je uloga namijenjena. Voditelj je objasnio da kartice nisu anonimne jer hrabri timovi stoje iza svojih stavova.

Vratila sam praznu karticu. Rekla sam da ne želim učestvovati. Direktor me pitao čega se bojim. Odgovorila sam da se ne bojim reći šta mi smeta, ali to neću pretvarati u glasanje o osobi. Voditelj je pokušao ublažiti stvar riječima da je sve dobronamjerno. Pitala sam hoćemo li jednako javno birati rukovodioca koji najčešće mijenja dogovore. U sali se začuo smijeh koji više nije bio sasvim opušten.

Nisam željela samo prebaciti poniženje na nekog drugog. Spustila sam olovku i predložila da razgovaramo o konkretnom poslu: propuštenim rokovima, porukama bez odgovora, zadacima koji stižu pred kraj smjene. To je odmah postalo manje zabavno. Direktor je rekao da za ozbiljne teme postoji drugo vrijeme. Mirna je tada prvi put progovorila i upitala zašto je za ozbiljne posljedice ove igre vrijeme već pronađeno.

Kartice nisu pročitane. Voditelj je prešao na bezazleno slaganje papirnih tornjeva, a direktor me ostatak dana zaobilazio. Nisam bila ponosna

onoliko koliko su drugi kasnije očekivali. Znala sam koliko puta nisam rekla ništa dok je Mirna sama tražila jasnoću. U autobusu sam joj to priznala. Rekla je da zna. Nije me utješila rečenicom da je sve u redu, i bilo mi je drago što joj više ne moram oduzimati pravo na ljutnju.

U ponedjeljak sam prvi zadatak poslala s jasnim rokom i potvrdom dogovora. Niko nije zbog toga zapljeskao. Mirna je odgovorila kratko, uz jedno korisno pitanje. Direktor je još neko vrijeme govorio da ne znam prihvatiti šalu. Nisam raspravljala o svom smislu za humor. Kad bi novi dogovor ostao nejasan, postavila bih isto pitanje koje je ranije sama postavljala Mirna. To je bilo manje upadljivo od izleta i mnogo teže nastaviti svaki dan.

SKANDALI I TAJNE · 3 MIN ČITANJA

Govor koji je ostao u džepu

Čitaj online: ljubavniromani.com/prica/govor-koji-je-ostao-u-dzepu/

Tetka mi je govor dala u kuhinji, presavijen uz tanjirić s kafom. Rekla je da sam najstarija i da je red da nešto kažem o ocu. Već smo se vratili sa sahrane. U dnevnoj sobi sjedili su ljudi koji su ga pamtili kao duhovitog kolegu, dobrog susjeda i čovjeka koji nikada ne odbije pomoći. Čitala sam napisano i pitala se gdje je u toj priči onaj koji mjesecima nije zvao vlastitu djecu.

Nisam željela taj dan svoditi na optužbe. Otac je imao dobre strane koje nisam morala poništiti samo zato što mi ih nije često pokazivao. Ali govor je tvrdio da nam je uvijek bio oslonac, da se svega odricao zbog nas i da smo uz njega naučili sigurnost. Moj brat je stajao na vratima i gledao me dok čitam. Znao je kako izgleda sigurnost u kući u kojoj majka tiho posuđuje novac da ne bismo pitali oca.

Vratila sam papir tetki. Rekla sam da to ne mogu pročitati. Ona je problijedjela i šapnula da se o mrtvima ne govori ružno. Odgovorila sam da nisam predložila ružne riječi. Samo nisam pristala izgovoriti lijepe koje nisu moje. Tetka je rekla da sada nije vrijeme za stare račune. Pogledala sam prema sobi, gdje su ljudi već ustajali da čuju govor koji nisam obećala, i osjetila koliko dugo porodica živi od mog pogrešno pretpostavljenog pristanka.

Brat je prišao i uzeo tanjirić iz moje ruke. Nije rekao ništa veliko, samo da mogu sjesti. Tetka je ipak pozvala na tišinu i izgovorila moje ime. Ustala sam, bez papira. Zahvalila sam ljudima što su došli, rekla da svako nosi svoja sjećanja i da nam treba vremena. Onda sam sjela. U prostoriji je nastala nelagoda koja je nekima bila teža od svih lijepih laži koje su bili spremni saslušati.

Kasnije me rođak optužio da sam ocu uskratila posljednje poštovanje. Nisam mu prepričavala djetinjstvo da zaslužim pravo na šutnju. Rekla

sam da sam bila na sahrani, primila goste i govorila pristojno. Više od toga nisam mogla dati na zahtjev. Majka je tog popodneva prvi put sjela prije nego što su svi otišli. Brat joj je donio čaj. Na trenutak nas troje nismo morali održavati ničiju sliku pred drugima.

Govor sam pronašla nekoliko dana kasnije u džepu kaputa, gdje mi ga je tetka ponovo ugurala. Nisam ga pocijepala. Spremila sam ga uz druge papire, kao dokaz priče koju su željeli ispričati. Ocu sam kasnije napisala svoje pismo. U njemu je bilo i ljutnje i nježnosti. Niko ga nije čuo, niko odobrio, a prvi put sam mogla završiti rečenicu bez provjere hoće li se rodbina zbog nje uvrijediti.

SKANDALI I TAJNE · 3 MIN ČITANJA

Red za one koji imaju vremena

Čitaj online: ljubavniromani.com/prica/red-za-one-koji-imaju-vremena/

Paketi su bili spremni prije podne. Volonterke su ih složile uz zid male sale, provjerile spisak i otvorile vrata ljudima koji su čekali na hladnom. Onda je Nedžad, voditelj akcije, rekao da podjela još ne počinje. Pokrovitelj kasni, a želi lično uručiti prve pakete. Alisa je pogledala prema ulazu, gdje je žena u radnoj uniformi provjeravala sat. Pitala je mogu li barem početi s onima koji moraju na posao.

Nedžad je odgovorio da bi poslije bilo teško objasniti ko je dobio prednost. Argument je zvučao uredno sve dok stariji čovjek nije rekao da mu autobus polazi za dvadeset minuta. Ako ga propusti, čekat će dugo. Nedžad mu je savjetovao strpljenje. Alisa je osjetila nelagodu koju je ranije lako potiskivala, uvjerena da se dobre akcije ne kritikuju zbog sitnica. Sada je gledala kako nečije vrijeme postaje materijal za tuđu svečanost.

Prošlo je još pola sata. Žena u uniformi izašla je iz reda i rekla da mora otići. Paket će, valjda, preuzeti drugi put. Nedžad je već razgovarao telefonom i nije je čuo. Alisa je uzela paket, provjerila ime na spisku i odnijela joj ga do vrata. Kad se vratila, nekoliko ljudi ustalo je očekujući da je podjela počela. Nedžad ju je povukao ustranu i rekao da mu ruši cijeli plan.

Pitala ga je kojem dijelu plana pripada žena koja će zbog kašnjenja možda izgubiti dio dnevnice. Rekao je da ne može znati svačiju priču. Alisa je odgovorila da mu ne treba svačija priča da počne u vrijeme koje je sam objavio. Nije mu uzela telefon niti pozvala ljude da protestuju. Samo se vratila stolu i počela prozivati imena. Druga volonterka stala je pored nje i dodavala pakete.

Pokrovitelj je stigao kad je pola sale već bilo prazno. Nije djelovao uvrijeđeno. Pitao je treba li nositi kutije. Nedžad mu je ponudio govor, ali

je čovjek skinuo kaput i pomogao starijoj ženi da ponese stvari do taksija. Alisa nije osjetila zadovoljstvo što se voditelj postidio. Više ju je ljutilo koliko je poniženja nastalo iz njegove pretpostavke o tome šta važan gost želi, bez ijednog stvarnog pitanja.

Naredne akcije nisu je pozvali da vodi spisak. Nedžad je rekao da trebaju ljude koji znaju pratiti dogovor. Alisa je ponudila pomoć drugoj grupi, uz jedno jednostavno pitanje o vremenu početka. Na ulici je kasnije srela ženu u uniformi. Mahnule su jedna drugoj i nastavile svaka prema svom poslu. Nije bilo govora ni zajedničke fotografije, samo nekoliko minuta koje tog dana niko nije morao pokloniti protiv svoje volje.

SKANDALI I TAJNE · 3 MIN ČITANJA

Prvi dan koji se stalno ponavlja

Čitaj online: ljubavniromani.com/prica/prvi-dan-koji-se-stalno-ponavlja/

Dora je novoj djevojci pokazala gdje stoje čaše i rekla da se ne brine ako pogriješi. Bio joj je prvi probni dan u prostoru za proslave koji je vodio Dorin partner. Obećao je da traže još jednu stalnu osobu za posluživanje. Dora je pripremala raspored i dočekivala goste, ali o zapošljavanju nije odlučivala. Vjerovala je da su prethodni kandidati jednostavno odustali, jer se posao često protezao do kasno u noć.

Djevojka se zvala Nika. Radila je pažljivo, pitala kad nije znala i ostala dok posljednji stol nije očišćen. Pred odlazak je upitala kada će znati rezultat. Partner je rekao da će je nazvati, pa joj dao novac za taksi kao da je to velikodušna pažnja. Dora je primijetila da o cijeloj smjeni nije bilo riječi. Nika je objasnila da joj je rečeno kako je proba neplaćena, ali da posao gotovo sigurno dobija.

Sljedeće sedmice došao je novi kandidat. Dora je pitala šta se desilo s Nikom. Partner je odgovorio da traži nekoga ko se bolje uklapa. Istu rečenicu čula je nekoliko puta ranije. Na narednoj proslavi jedna gošća prepoznala je drugu djevojku među osobljem i rekla da je njen brat prošlog mjeseca radio istu probu. Ni njega niko nije pozvao. Dora je počela brojati večeri koje su kandidati odradili kao da već imaju posao.

Kod kuće je pitala postoji li uopće slobodno mjesto. Partner se nasmijao njenoj ozbiljnosti i rekao da svaki mali posao mora naći način da opstane. Kandidati dobiju iskustvo, oni dobiju pomoć, niko ih ne tjera. Dora je pogledala raspored pun subota na kojima je uz nova imena pisalo proba. Nije se radilo o nespretnom izboru radnika. Prvi dan bio je cijeli sistem, stalno ponavljan pred ljudima kojima je obećavao drugi.

Na sljedeći poziv kandidatkinje nije odgovorila naučenom rečenicom. Rekla je da ne može obećati zaposlenje i da mora razgovarati o plaćenoj smjeni prije dolaska. Partner je to čuo i optužio je da mu ruši posao. Dora

mu je odgovorila da ne želi svojim glasom davati vjerodostojnost ponudi za koju zna da nije stvarna. Ostatak večeri radili su sami, umorni onako kako su ranije bili umorni ljudi koji su odlazili s nadom umjesto zarade.

Dora je napustila posao, a ubrzo i zajednički stan. Niku je nazvala i izvinila se što joj nije ranije postavila jasna pitanja. Djevojka joj je rekla da je našla drugi angažman i poželjela sreću, bez posebne topline. Dora je prihvatila da joj ne pripada zahvalnost zato što je kasno prestala učestvovati. Na svom novom poslu prvog dana pitala je kada smjena završava i kako će biti plaćena. Izgovorila je oba pitanja bez osmijeha kojim ih ublažava.

SKANDALI I TAJNE · 3 MIN ČITANJA

Hljeb koji niko nije smio ponijeti

Čitaj online: ljubavniromani.com/prica/hljeb-koji-niko-nije-smio-ponijeti/

Na kraju ručka ostale su tri korpe zapakovanog hljeba. Gosti su otišli, muzika je prestala, a radnici skupljali stolnjake. Alma je pomagala mužu Jasminu, organizatoru događaja, jer mu je jedna radnica otkazala. Nikada prije nije ostala poslije završne zdravice. Obično je znala samo urednu salu, pohvale gostiju i njegov umor kod kuće. Te večeri vidjela je ljude koji umor ne odnose automobilom nego posljednjim autobusom.

Mladi konobar pitao je smije li ponijeti nekoliko zapakovanih peciva. Jasmin je odmah rekao da hrana ne izlazi iz sale. Konobar je pokazao na vreću za otpad pored korpi, zbunjen pravilom koje nije razumio. Jasmin je odgovorio da ne želi da se priča kako se s njegovih događaja nose ostaci. Rekao je to odlučno, kao poslovnu mudrost koju ne treba objašnjavati. Alma je držala kraj stolnjaka i čekala da se nasmije.

Nije se nasmijao. Naredio je da sve završi u vreći prije nego što dođe po opremu. Konobar je pocrvenio i prestao pitati. Alma je pomislila na jutra kada Jasmin od kuće nosi njene zapakovane sendviče da ne kupuje doručak. Pitala ga je zašto bi neko trebalo da se stidi istog hljeba čim ga ponese čovjek koji je posluživao. Pogledao ju je upozoravajuće, kao da je zaboravila da rasprave pripadaju njihovom stanu.

Rekla je da neće baciti netaknuta peciva. Jasmin je ponovio da ona ne vodi posao. To je bilo tačno. Pomagala je besplatno, bez prava koje je podrazumijevala dok nije pokušala odlučiti nešto što mu se ne sviđa. Spustila je stolnjak, otvorila kutiju i pozvala osoblje da uzme hljeb. Neki su uzeli, neki nisu htjeli rizikovati. Nije ih nagovarala niti tražila da njen sukob postane i njihov.

Kod kuće je Jasmin govorio o autoritetu koji mu je srušila. Alma je rekla da ga je prvi put vidjela kako taj autoritet koristi. Nije se mogla zadovoljiti njegovim objašnjenjem da je bio umoran. I ona je bila

umorna, kao i ljudi kojima je naredio da bace hranu koju žele ponijeti. Prestala je pomagati na događajima. Sljedeći put morao je platiti zamjenu i prvi put ozbiljno računati s radom koji je ranije dobijao kao bračnu uslugu.

Nekoliko sedmica kasnije susrela je konobara na stanici. Razgovarali su o kiši, ne o hljebu. Bio je pristojan, ali nije pokušavao postati njen saveznik u braku. Alma je bila zahvalna na toj udaljenosti. Ponijela je svoju kesu kući i na stolu ostavila samo dvije šolje. Razgovor koji je čekao između njih nije mogao završiti time što je jedne večeri učinila pristojnu stvar.

SKANDALI I TAJNE · 3 MIN ČITANJA

Ime na vratima toaleta

Čitaj online: ljubavniromani.com/prica/ime-na-vratima-toaleta/

Tabla je osvanula pored rasporeda smjena. Uz svako ime stajali su mali prazni kvadrati. Vlasnik hotela rekao je da uvode pregledniju organizaciju pauza. Leona je tek nakon drugog odlaska u toalet shvatila šta kvadrati znače: bilježio je svaki izlazak, bez obzira na razlog. Tabla nije stajala u kancelariji nego iza recepcije, dovoljno blizu da gosti mogu pročitati imena dok čekaju ključ.

Prva reakcija zaposlenih bio je smijeh. Kuhar je predložio da uvedu nagradu za najduže trpljenje. Vlasnik se nasmijao i rekao da ne pretjeruju. Leona nije pronašla ništa smiješno. Kolegica je prije toga pitala smije li zamijeniti smjenu zbog ličnih zdravstvenih razloga. Sada je gledala tablu i stiskala bocu vode koju nije otvarala.

Leona je zatražila da vlasnik skloni tablu. Odgovorio je da uredni radnici nemaju šta skrivati. Rečenicu je izgovorio pred gostom kojem je upravo davala ključ. Gost je pogledao prema zidu, zatim u njen stomak, kao da ima pravo pogađati razlog. Leona je osjetila vrućinu u licu. Skinula je tablu s kukice i odnijela je u vlasnikovu kancelariju.

Nije je polomila niti obrisala. Naslonila ju je pred njegov sto i vratila se na recepciju. Vlasnik je došao za njom, ali pred gostima nije htio nastaviti raspravu. To suzdržavanje pokazalo joj je koliko dobro ipak razumije razliku između privatnog i javnog razgovora.

Njen muž nazvao ju je tokom pauze. Bio je dugogodišnji vlasnikov prijatelj i već je čuo da Leona dramatizuje. Zamolio je da ne kvari odnos zbog obične table. Ona ga je pitala bi li pristao da se njegovo ime i odlasci bilježe pred klijentima. Rekao je da nije isto. Leona nije imala snage objašnjavati zašto jeste. Završila je poziv i popila vodu sjedeći sama u malom dvorištu.

Sutradan tabla nije vraćena, ali je vlasnik bio hladan. Muž je kod kuće tvrdio da ju je odbranio. Leona je rekla da joj nije potreban izvještaj o odbrani, nego da sljedeći put prvo pita nju šta se desilo. Posao nije napustila tog dana. Počela je tražiti drugi, polako, bez pretvaranja odlaska u prijetnju koju ne može ostvariti.

Dva mjeseca kasnije predala je ključeve novoj recepcionerki. Objasnila joj je gdje stoje peškiri i kako raspoređuju smjene. Nije joj ostavila dužnost da nastavi tuđu borbu. Kolegica joj je na rastanku dala malu bocu vode za put. Leona ju je otvorila čim je izašla na ulicu, zastala kod semafora i pila koliko joj je trebalo.

SKANDALI I TAJNE · 3 MIN ČITANJA

Previše godina za početnicu

Čitaj online: ljubavniromani.com/prica/previse-godina-za-pocetnicu/

Na prijavnici je pisalo da prethodno iskustvo nije potrebno. Zato je Zora, koja šezdeset godina nije nacrtala ništa osim cvijeta na margini, uplatila radionicu. Kćerka joj je poklonila olovke, a muž se našalio da će im napokon neko popraviti slike u dnevnoj sobi. Zora nije očekivala postati umjetnica. Željela je samo naučiti kako da šolja na papiru izgleda kao predmet koji stoji, a ne kao krug koji pada.

Voditelj ju je već prvog dana nazvao našom najhrabrijom bakom. Zora nije imala unuke. Ispravila ga je uz osmijeh, misleći da će se tu završiti. Međutim, svaki put kad bi prišao njenom stolu, govorio je malo glasnije nego ostalima i hvalio trud prije nego što bi pogledao crtež. Mlađim polaznicima objašnjavao je sjenu. Njoj je govorio da je važno družiti se i ostati aktivan.

Trećeg časa upitala je zašto joj prednja ivica šolje izgleda čudno. Voditelj je podigao njen papir pred grupom i rekao da neki počeci traju duže nego drugi. Nekoliko ljudi se nasmijalo, više iz navike nego veselja. Zora je osjetila poznatu želju da i sama napravi šalu kako bi ublažila nelagodu. Umjesto toga zamolila je da vrati papir na stol i odgovori na pitanje zbog kojeg je platila čas.

Rekao je da nije mislio ništa loše. Zora je odgovorila da mu vjeruje, ali da i dalje ne zna nacrtati šolju. Mladić pored nje tada je rekao da ni njegov crtež nije dobar i postavio isto pitanje. Još dvoje je približilo papire. Voditelj se konačno spustio među stolove i počeo objašnjavati. Nije to bilo javno izvinjenje kakvo se pamti, nego neugodan povratak poslu koji je trebao raditi od početka.

Na pauzi joj je jedna polaznica rekla da joj se divi zbog hrabrosti u tim godinama. Zora se umorila prije nego što je stigla popiti vodu. Pitala je bi li isto rekla čovjeku koji prvi put uči popravljati bicikl. Djevojka je

pocrvenjela, pa priznala da ne bi. Kasnije su razgovarale o olovkama, cijenama i lošem svjetlu u sali. Zori je taj obični razgovor značio više od cijelog niza komplimenata.

Završila je radionicu s jednom pristojnom šoljom i mnogo ružnih crteža. Na završno predstavljanje nije pozvala porodicu. Željela je zadržati pravo na početak koji ne mora odmah biti događaj. Voditelj ju je ovaj put predstavio imenom, bez dodatka o godinama. Kad je stigla kući, muž je pitao hoće li nacrtati njega. Zora ga je pogledala preko naočala i rekla da još vježba jednostavne oblike, pa neka se zasad ne nada.

SKANDALI I TAJNE · 3 MIN ČITANJA

Nadimak iza paravana

Čitaj online: ljubavniromani.com/prica/nadimak-iza-paravana/

Kad je kolegica rekla da je došla Grofica, nasmijala sam se prije nego što sam pogledala prema vratima. Tako smo zvale gospođu Anku, koja je uvijek tražila isti termin, istu šoljicu i jastučić ispod leđa. Bila je uredna, ljubazna i spora pri skidanju kaputa. Ništa od toga nije opravdavalo nadimak, ali u salonu su nadimci bili način da se pokaže kako pripadaš. Nova radnica ih je učila zajedno s rasporedom peškira.

Tog jutra Anka je već sjedila iza paravana i mijenjala cipele koje su joj pokisle na kiši. Čula je kolegicu kako govori da se dvor opet mora posebno pripremati. Čula je i moj smijeh, najglasniji u prostoriji. Kad je izašla, niko nije odmah primijetio da nešto nije u redu. Stavila je mokre cipele u kesu i upitala da li je jastučić toliki problem. Odjednom smo svi našli nešto da gledamo na podu.

Vlasnica je pokušala objasniti da je to nadimak od milja. Anka je rekla da nije pitala kako se nadimak zove, nego smeta li nam što dolazi. U tom trenutku mogla sam stati uz nju ili uz priču koja nas štiti. Rekla sam da smo se samo šalile. Čim sam to izgovorila, vidjela sam da joj je teže nego prije. Godinama sam joj prala kosu i slušala o mužu koji više ne izlazi iz kuće.

Nije napravila scenu. Obukla je kaput, odbila ponuđeno besplatno šišanje i rekla da će drugi put zvati. Znale smo da neće. Poslije njenog odlaska vlasnica se naljutila na novu radnicu što nije upozorila da Anka sjedi iza paravana. Nisam više mogla podnijeti koliko lako pronalazimo pogrešnu osobu. Rekla sam da problem nije u tome ko nas je čuo. Problem je ono zbog čega smo smatrale smiješnim ženu koja traži da joj bude udobno.

Kolegice su me gledale kao izdajicu koja je još prije deset minuta bila najveselija. Bile su u pravu da sam i ja učestvovala. Zato nisam držala predavanje. Nazvala sam Anku i izvinila se za svoj smijeh, bez pozivanja

da se vrati. Rekla je da joj je žao što je pomislila da smo se zbližile. Nisam imala rečenicu kojom bih joj oduzela tu tugu ili sebi olakšala razgovor.

U salonu više nismo koristile nadimke. Atmosfera je nekoliko sedmica bila ukočena, a vlasnica tvrdila da sada čovjek ništa ne smije reći. Anka je pronašla drugi salon. Ponekad je vidim na pijaci i pozdravimo se pristojno, kao dvije žene koje se poznaju površno. Kad novoj mušteriji namjestim jastučić, ne mislim da sam time postala bolja osoba. Samo ga namjestim i pitam je li joj sada udobno.

SKANDALI I TAJNE · 3 MIN ČITANJA

Cijena razbijene šoljice

Čitaj online: ljubavniromani.com/prica/cijena-razbijene-soljice/

Šoljica se razbila kad je konobarica sklanjala tanjir s ruba stola. Čaj je završio na podu, nekoliko kapi na Damirovoj cipeli. Skočio je tako naglo da je Belma prvo pomislila kako se opekao. Zatim je počeo govoriti o nesposobnosti, cijeni usluge i ljudima kojima nije mjesto pred gostima. Konobarica se izvinjavala dok je čučala kraj krhotina. Damir je tražio vlasnika, sve glasnije, kao da ga udaljenost opravdava.

Belma je poznavala taj redoslijed. Nešto malo pođe loše, on napravi predstavu, osoblje popusti, a ona poslije ostavi veću napojnicu. Kod kuće bi mu rekla da je pretjerao. On bi odgovorio da neko mora održavati standarde. Godinama je njegovu grubost nazivala zahtjevnošću, riječju koja je bolje stajala uz čovjeka za kojeg se udala. Tog dana gledala je konobaričine prste među komadićima porculana i više nije mogla održati tu zamjenu.

Rekla je djevojci da donese metlu i ne skuplja staklo rukama. Damir ju je prekinuo, bijesan što se miješa dok on rješava problem. Belma je ustala. Kazala je da razbijena šoljica nije razlog da se odraslu osobu ponižava pred punom salom. Nekoliko gostiju pogledalo je prema njima. Damir je stišao glas i rekao joj da ga ne sramoti. Upravo je ta rečenica, izgovorena nakon svega, učinila da joj se ruke prestanu tresti.

Vlasnik je prišao nudeći besplatan čaj. Damir je odbio i ponovio da želi posljedice za konobaricu. Belma je rekla da će platiti ono što su popili i otići. Nije tražila da je osoblje podrži niti da je pohvale za pristojnost. Iz torbe je izvadila novac za račun. Vlasnik je konačno rekao da otkaz nije predmet razgovora s gostima. Damir je pogledao prema njoj, čekajući poznati znak da se sve ipak može smiriti.

Izašla je sama. Na tramvajskoj stanici nije osjetila pobjedu, nego umor od tolikih prethodnih puta kada je ostala sjediti. Damir joj je slao poruke o

lojalnosti. Odgovorila je samo da će razgovarati kod kuće, kad prestane zahtijevati izvinjenje od nje. Nije htjela od ovog napraviti još jednu svađu poslije koje će ona popravljati raspoloženje. Pozvala je sestru i rekla tačno šta se desilo, bez uobičajenog umanjivanja.

Njihov razgovor trajao je nekoliko večeri. Damir je prvo tvrdio da je bio umoran, zatim da nije tako mislio. Belma mu nije ponudila lakšu verziju događaja. Ostala je u braku, ali više nije ostajala za stolom kad bi počeo vrijeđati. Nekoliko mjeseci kasnije ponovo je otišla u isti salon, sama. Konobarica je nije prepoznala. Belma je naručila čaj i bila zahvalna što od nje niko ne očekuje priču.

SKANDALI I TAJNE · 3 MIN ČITANJA

Klupa koja je odjednom postala problem

Čitaj online: ljubavniromani.com/prica/klupa-koja-je-odjednom-postala-problem/

Klupa je stajala ispod kestena duže nego zgrada u kojoj je Jasna kupila stan. Primijetila ju je prvi put dok je čekala majstora, zahvalna što ne mora sjediti na stepenicama. Nekoliko mjeseci kasnije, u grupi stanara pojavila se poruka da klupu treba ukloniti. Navodno privlači buku i narušava izgled ulaza. Jasna je s prozora pogledala čovjeka u smeđoj jakni koji je na njoj jeo jabuku. Nikoga drugog nije bilo.

Na sastanku je njen partner Emir prvi podržao prijedlog. Govorio je o vrijednosti stanova i ljudima koji nisu iz njihove zgrade. Jasna ga je pitala kada je čuo buku. Rekao je da nije poenta u jednom konkretnom danu. Drugi stanar spomenuo je kese koje čovjek ostavlja kraj nogu. Treća je rekla da joj je neugodno prolaziti. Niko nije naveo prijetnju, uvredu ili sukob. Smetalo im je prisustvo koje nisu izabrali.

Jasna nije održala govor. Zamolila je da zasad ništa ne naručuju i sutradan sjela na klupu s knjigom. Čovjek se pomjerio da joj napravi mjesta. Zvao se Salko i čekao je kćerku koja je čistila stanove u susjednoj ulici. Njegove kese sadržavale su namirnice za njihovu večeru. Kćerka ga nije voljela ostavljati samog cijeli dan, a on nije htio sjediti u njenom malom stanu dok je lijepo vrijeme.

Kad je Jasna to prenijela Emiru, odgovorio je da nije svaki čovjek s kesama dužan imati lijepu priču. Složila se. Upravo zato ga nisu trebali prvo pretvoriti u problem, pa tek onda tražiti prihvatljivo objašnjenje. Emir se naljutio što govori kao da je loš čovjek. Ona mu je rekla da raspravljaju o njegovom prijedlogu, ne o cijelom njegovom karakteru. Tu rečenicu teško je podnosio ostatak večeri.

Sljedeće sedmice klupu su koristili dostavljač, dvije susjede i muškarac koji je čekao taksi. Jasna ih nije organizovala niti fotografisala. Samo je otvorila prozor kad je počela nova rasprava i pozvala stanare da

pogledaju. Uklanjanje je odgođeno. Neki su je optužili da od običnog komunalnog pitanja pravi dramu. Salko o njihovoj raspravi nije znao ništa i Jasna nije smatrala da mu duguje teret zahvalnosti.

Emir joj jednog popodneva posla poruku da će malo kasniti kući. S prozora ga je vidjela ispod kestena. Sjedio je na drugom kraju klupe, umoran nakon posla, dok je Salko gulio narandžu. Nisu razgovarali. Jasna nije sišla da njihovom šutljivom prizoru pridaje značenje. Stavila je vodu za tjesteninu i ostavila otvoren prozor, kroz koji je dopirao sasvim običan gradski žamor.

SKANDALI I TAJNE · 3 MIN ČITANJA

Mjesto za hodalicu

Čitaj online: ljubavniromani.com/prica/mjesto-za-hodalicu/

Predsjednica kluba rekla je da hodalice treba ostaviti u garderobi, uz kaputе. Mara je najprije mislila da nije dobro čula. Stolovi su bili postavljeni za godišnju proslavu, bijeli stolnjaci poravnati, a između njih ostavljeni uski prolazi. Njena hodalica stajala je pred stolicom na koju nije mogla sjesti bez oslonca. Predsjednica je ponovila da će im konobari sve donijeti i da prostor mora izgledati skladno kad dođu gosti.

Mara je tu dolazila četvrtkom već sedam godina. Poznavala je ljude koji su sada izbjegavali njen pogled. S njima je igrala karte, žalila se na cijene i slavila rođenja unučadi. Prijatelj Adnan šapnuo je da se ne svađa zbog jednog popodneva. On je svoj štap već naslonio iza zavjese. Nije htio da ga vide kao starca kojem nešto nedostaje. Mara ga je pitala kako planira otići do toaleta.

Pitanje je neugodno zastalo među čašama. Predsjednica je rekla da uvijek neko može pomoći i pokušala uzeti hodalicu. Mara ju je čvršće uhvatila. Nije povisila glas, ali su ljudi za susjednim stolovima prestali razgovarati. Rekla je da se ne stidi predmeta koji joj omogućava da sama dođe na proslavu. Ako za njega nema mjesta, onda prostor nije pripremljen ni za nju, koliko god uredno izgledao.

Najmlađa konobarica pomjerila je praznu stolicu kako bi prošla s poslužavnikom. Mara ju je zamolila da je ostavi sa strane. Otvorio se dovoljan prolaz. Ubrzo je još jedan član odmaknuo ukrasnu saksiju koja je blokirala put do vrata. To nisu bile velike prepravke. Predsjednicu je upravo ta jednostavnost najviše naljutila. Govorila je o uloženom trudu, dok su ljudi prvi put gledali kuda zaista mogu proći.

Adnan se vratio po štap tek nakon što je ustao i morao se uhvatiti za rub stola. Mara mu nije dobacila da je bila u pravu. Sačekala ga je kod slobodne stolice. Tokom ručka predsjednica ju je zaobišla pri

nazdravljanju, a dvije prijateljice kasnije su joj rekle da je pokvarila raspoloženje. Mara je pojela kolač i priznala da joj nije bilo lijepo biti osoba zbog koje svi šute.

Sljedećeg četvrtka došla je uprkos želji da ostane kod kuće. Adnan je već podijelio karte. Pored njene stolice ostavio je dovoljno mjesta, bez natpisa i posebnog objašnjenja. Predsjednica ju je kratko pozdravila, još uvrijeđena. Mara je namjestila hodalicu, sjela i uzela karte. Nije pobijedila u prvoj partiji. Optužila je Adnana da previše pamti tuđe poteze, a on joj je rekao da napokon prigovara zbog nečega normalnog.

SKANDALI I TAJNE · 3 MIN ČITANJA

Jedan račun za cijelu smjenu

Čitaj online: ljubavniromani.com/prica/jedan-racun-za-cijelu-smjenu/

Ema je već obula ravne cipele kada joj je šef vratio račun u ruke. Iznos je pripadao proslavi vlasnikovog sina, održanoj u zatvorenoj sali restorana. Ema je tog popodneva nosila tanjire, čistila proliveno vino i slušala goste kako hvale velikodušnog domaćina. Sada je šef rekao da će trošak podijeliti među zaposlenima, kao njihov zajednički poklon mladom bračnom paru. Niko ih nije pitao žele li ga dati.

Vlasnikov sin Dino radio je povremeno u restoranu, ali nije vodio raspored ni plate. Ema ga je poznavala kao pristojnog, pomalo rasijanog čovjeka. Nije vjerovala da zna za naplatu. Njegov otac Rade već je na javnoj objavi zahvalio "našem divnom timu za nezaboravan dar". Fotografija je prikazivala osmijehe koje su zaposleni napravili prije nego što su saznali cijenu svog prisustva. Ema je taj red riječi pročitala nekoliko puta, osjećajući kako se umor pretvara u ljutnju.

Pozvala je kolege u garderobu. Nisu svi htjeli prigovoriti. Jedan je tek dobio posao, druga čekala slobodne dane koje joj je Rade stalno odgađao. Ema nije tražila da svi nastupe jednako hrabro. Pitala je samo je li iko ranije pristao. Niko nije. Zajedno su napisali kratku poruku da nisu odobrili trošak i traže da se njihova imena ne koriste kao potvrda donacije koju nisu dali.

Rade je sazvao sastanak i počeo govoriti o porodici. Ema ga je zamolila da kaže tačan iznos koji bi on dobrovoljno poklonio njoj ako bi ga stavila pred gotov račun. U prostoriji je nastala tišina. Dino je za naplatu saznao tek tada. Rekao je ocu da će on i supruga sami riješiti trošak proslave i da osoblje nije bilo pozvano kao gost, nego je radilo. Nije njegovao sliku velikodušnosti koju nisu platili oni koji je prikazuju.

Objava je ispravljena, a novac nije uzet zaposlenima. Rade je ipak nekoliko dana razgovarao s Emom hladno, pa je počela bilježiti dogovore

o smjenama i tražiti drugi posao. Nije željela čekati da svaka naredna odluka izgleda kao moguća kazna. Dino joj je zahvalio nasamo, bez molbe da ostane zbog njega. Rekla je da joj je žao što je njegovo vjenčanje završilo tim razgovorom, ali ne i što ga je povela.

Na njen posljednji dan kolege su joj donijele malu tortu. Svako je dao koliko želi, a jedna djevojka donijela je samo ručno napisanu čestitku. Ema je izrezala jednake komade i ostavila jedan za kuharicu koja još radi. Nije bilo fotografije za javnu objavu. Poklon je prvi put te sezone imao jednostavno značenje: ljudi su ga izabrali, znali su koliko košta i mogli su reći ne bez straha od narednog rasporeda.

SKANDALI I TAJNE · 3 MIN ČITANJA

Besplatna radionica do prve uplate

Čitaj online: ljubavniromani.com/prica/besplatna-radionica-do-prve-uplate/

Na plakatu je velikim slovima pisalo "Besplatna radionica mozaika". Jelena je pristala voditi je jer je kulturni centar želio privući ljude koji inače ne dolaze. Organizator Denis rekao je da su materijali osigurani. Dvadeset odraslih učesnika već je izabralo boje i počelo slagati kamenčiće kada joj je pomoćnik donio spisak za naplatu. Za svaki započeti okvir trebalo je platiti iznos koji niko ranije nije spomenuo.

Jelena je pitala je li riječ o dobrovoljnom prilogu. Pomoćnik je rekao da nije, jer je materijal skup. Pogledala je salu. Jedna žena dovela je sestru kao rođendanski poklon, mladi par dijelio jednu kutiju, a penzioner u uglu pažljivo kopirao cvijet s vlastite maramice. Niko nije došao tražiti uslugu bez vrijednosti. Došli su na događaj čiju je cijenu organizator već sam naveo kao nulu.

Denis je tvrdio da je besplatna samo nastava, što bi svako trebao razumjeti. Jelena mu je pokazala plakat na zidu, ali više ju je naljutilo što je htio da ona naplati novac. Njeno lice bilo je ono kojem su ljudi upravo počeli vjerovati. Rekla je da neće nastaviti dok učesnicima jasno ne objasni šta se dogodilo i ponudi mogućnost da odu bez troška, uključujući one koji su već koristili materijal.

Objasnio je uz mnogo riječi o nesporazumu. Ljudi nisu reagovali jednako. Neki su mogli platiti, ali nisu željeli. Drugi su se zacrvenjeli jer nisu ponijeli novac. Jelena je rekla da niko ne mora objašnjavati svoje finansije pred salom. Direktor centra, pozvan iz kancelarije, odlučio je pokriti materijal iz budžeta događaja i razgovarati s Denisom odvojeno. Radionica je nastavljena, ali osjećaj dobrodošlice nije se vratio odmah.

Pred kraj je penzioner iz ugla pitao smije li odnijeti okvir kući bez kasnijeg računa. Jelena je osjetila sram koji nije sama izazvala. Odgovorila je jasno da smije i dala svakome kratku potvrdu da nema

obavezu plaćanja. Denis joj je poslije rekao da je pretjerala s papirom i pitanjima. Ona je odgovorila da povjerenje ljudi kojima je već jednom promijenio uslove ne može vratiti još jednim neodređenim obećanjem.

Sljedeću radionicu organizovala je sama s centrom. Na pozivu je pisalo šta je uključeno, koliko traje i da nema naknadnih troškova. Penzioner je ponovo došao, ovaj put s komšijom. Donio je fotografiju mozaika koji je objesio iznad kuhinjskog stola. Jelena ga nije zamolila da svojim osmijehom reklamira događaj. Pitala je kakve boje želi danas. Izabrao je crvenu i počeo raditi bez pogleda prema vratima, kao čovjek koji ovaj put zna na šta je pristao.

SKANDALI I TAJNE · 3 MIN ČITANJA

Dva reda ispred ostalih

Čitaj online: ljubavniromani.com/prica/dva-reda-ispred-ostalih/

Autobus je trebao krenuti u sedam, ali u šest i četrdeset već su se čule žalbe. Dvoje ljudi imalo je karticu za isto sjedište, jedna žena ostala bez mjesta za koje je platila, a u prvim redovima sjedili su Zoranovi prijatelji. Njegova supruga Mirjana vodila je prijave izleta za rekreativno udruženje. Dobro je znala da njihova imena nisu bila na listi kada su kapaciteti popunjeni. Zoran joj je sinoć rekao da je samo malo uredio raspored.

Mirjana je upitala prijatelje kada su se prijavili. Odgovorili su da ih je Zoran pozvao dan ranije, uvjeravajući ih da uvijek ima nekoliko slobodnih mjesta. Nisu znali da neko drugi ostaje pred autobusom. Mirjana je osjetila kako se ljutnja okreće prema njoj jer drži fasciklu. Zoran je stajao kod vozača i pravio se zauzet provjerom puta. Nije htio prići dok ga nije pozvala imenom dovoljno glasno da svi čuju.

Rekao je da će se nekako stisnuti. Vozač je odbio krenuti dok svi nemaju uredno mjesto. Mirjana mu je zahvalila i zatvorila fasciklu. Nije namjeravala tražiti od starijih članova da odustanu samo zato što je njen muž želio ispasti velikodušan pred prijateljima. Zamolila je sve da izađu dok se raspored ne vrati prema redoslijedu potvrđenih prijava. Bilo je negodovanja, ali i vidljivog olakšanja ljudi koji su očekivali da će morati sami dokazivati pravo da putuju.

Zoranovi prijatelji ponudili su da odu vlastitim automobilom. Jedan mu je rekao da mu je mogao jednostavno objasniti da je autobus pun. Zoran je ostao bez publike koja bi njegovu uslugu smatrala uspjehom. Put je kasnio skoro sat. Mirjana je pred svima rekla da je odgovorna za organizaciju i da će ubuduće promjene potvrđivati dvije osobe. Zoran je morao jasno priznati da je izmjene napravio sam, bez njenog znanja.

Na izletu nisu sjedili zajedno za ručkom. Mirjana je željela nekoliko sati bez rasprave o njegovoj povrijeđenosti. Kasnije mu je rekla da je nije najviše naljutila greška, nego spremnost da nju ostavi pred ljudima kao lice posljedica. Zoran je prvi put saslušao do kraja. Ostavku na vođenje narednog putovanja dao je sam, bez tvrdnje da ga supruga prisiljava.

Sljedeći put došao je kao običan putnik. Njegovo mjesto bilo je u zadnjem redu, kraj prozora koji se teže otvarao. Mirjana je provjeravala prijave dok joj nije pružio kafu, pa otišao sjesti bez komentara. Na odmorištu ga je pronašla kako pomaže upravo ženi koja je ranije ostala bez mjesta. Nije pokušavao objasniti koliko je inače dobar organizator. Držao joj je torbu dok je vezivala pertlu i čekao da ona završi.

SKANDALI I TAJNE · 3 MIN ČITANJA

Haljina koja je navodno donirana

Čitaj online: ljubavniromani.com/prica/haljina-koja-je-navodno-donirana/

Voditelj je podigao karticu i rekao da je sljedeća haljina velikodušan dar anonimne mlade. Amina je u publici odmah prepoznala sitni nabor uz lijevo rame. Vjenčanicu je posudila prijateljici Sari za fotografisanje najave dobrotvorne revije. Nije je donirala. Sara je obećala vratiti je očišćenu do kraja sedmice. Sada je djevojka na pisti nosila haljinu dok se u publici već neko spremao ponuditi novac.

Amina je ustala i prišla rubu bine. Nije povukla model za ruku niti glasno zahtijevala da se skine. Rekla je voditelju da je vlasnica i da prodaja nije dogovorena. Mikrofon je uhvatio dio rečenice. U sali se začulo nezadovoljno mrmljanje, kao da prekida plemenit čin sitničavom brigom o tkanini. Amina je osjetila kako je upravo to pritisak zbog kojeg Sara vjerovatno nije očekivala protivljenje.

Sara je došla iz pozadine, nasmijana previše čvrsto. Šapnula je da je sve za dobar cilj i da Amina haljinu ionako ne nosi. Amina je odgovorila da donacija vrijedi samo ako je neko stvarno izabere. Haljinu je čuvala zbog majke koja joj je pomogla šiti postavu, ali nije željela cijeloj sali nuditi privatnu uspomenu kao dokaz da smije zadržati vlastitu stvar. Nije joj bio potreban dovoljno tužan razlog.

Voditelj je zaustavio licitiranje i objasnio da je došlo do greške u dogovoru. Model je otišla iza zavjese presvući se, dok su nastavili s predmetom za koji je postojala potvrđena donacija. Sara je kasnije tvrdila da ju je Amina osramotila pred sponzorima. Amina je rekla da je mogla izbjeći sram jednom porukom prije revije. Da ju je pitala, odgovor bi bio ne, i upravo taj odgovor Sara nije htjela čuti.

Haljinu je dobila nazad sutradan. Udruženje je pregledalo ostale posuđene predmete i odvojilo ih od stvarnih donacija. Nisu našli drugi isti slučaj, ali su prestali oslanjati cijeli događaj na usmene pretpostavke

jedne osobe. Amina je zadržala pravo da ne nastavi prijateljstvo odmah. Podržala je udruženje vlastitom novčanom uplatom tek kasnije, kada više nije izgledalo kao plaćanje izvinjenja za ono što nije uradila.

Nekoliko mjeseci poslije izvadila je haljinu iz navlake i pokazala je nećakinji koja je planirala vjenčanje. Djevojka je pitala smije li je probati. Amina je pristala, pa pažljivo namjestila nabor uz rame. Na kraju ju je odlučila posuditi za svadbu, uz jasan dogovor o vraćanju. Nije to bila promjena mišljenja koja opravdava Sarin postupak. Bio je to prvi put nakon revije da je ista haljina ponovo postala dio radosti koju je sama izabrala.

SKANDALI I TAJNE · 3 MIN ČITANJA

Pitanje koje nije stiglo do gošće

Čitaj online: ljubavniromani.com/prica/pitanje-koje-nije-stiglo-do-gosce/

Sonja je u slušalicama čula pitanje iz publike i pripremila prevod. Žena je pitala zašto lokalnim učesnicima nije dozvoljeno govoriti o vlastitim projektima. Voditelj Igor sačekao je nekoliko sekundi, pa stranoj gošći prenio da publiku zanima koliko joj se sviđa grad. Sonja je spustila olovku. Bila je angažovana da prevodi odgovore gošće, dok je Igor sam preuzimao pitanja, tvrdeći da tako razgovor teče prirodnije.

Tribina je bila dio malog kulturnog festivala koji je Igor organizovao godinama. Sonja je s njim bila u vezi i prvi put pristala raditi na događaju, uz jasno dogovoren profesionalni angažman. Znala je da je nervozan zbog kritike lokalnih učesnika. Nije znala da će njihov jezik pretvoriti u filter kroz koji prolaze samo pohvale. Gošća je iskreno odgovorila da joj je grad lijep, dok je žena u publici ostala zbunjena.

Sljedeće pitanje odnosilo se na otkazanu radionicu. Igor ga je opet pretvorio u opštu priču o interesovanju mladih. Sonja mu je tiho rekla da to nije ono što je pitano. On je preko mikrofona objasnio da prevoditeljica možda nije dobro čula. U publici je nekoliko ljudi klimnulo, spremno prihvatiti tehnički problem umjesto namjernog preusmjeravanja. Sonja je osjetila kako njen posao postaje pokriće za njegovu odluku.

Zamolila je za mikrofon i ponovila izvorno pitanje na oba jezika. Nije optuživala gošću niti pokušavala preuzeti cijelu tribinu. Objasnila je da prethodni odgovor nije odgovarao pitanju jer ono nije bilo preneseno. Gošća je odmah zatražila da se oba ranija pitanja ponove. Igor je pokušao govoriti o ograničenom vremenu, ali publika je ovaj put sačekala odgovor žene koja je bila pozvana upravo da razgovara s njima.

Ispostavilo se da gošća nije ni znala za otkazivanje radionice i da je bila spremna ostati duže. Nije mogla riješiti svaki organizacijski propust, ali je razgovor napokon dobio stvaran sadržaj. Poslije programa Igor je Sonji

rekao da ga je osramotila. Odgovorila je da je on prvo javno pripisao njoj grešku koju nije napravila. Tražila je da ispravka bude objavljena uz snimak, jer prisutni nisu jedina publika koja će ga gledati.

Ispravka je objavljena. Sonja je odbila naredni angažman dok ne postoji druga osoba zadužena za uređivanje razgovora, a s Igorom prekinula vezu poslije nekoliko pokušaja da ozbiljno razgovaraju. Mjesecima je tvrdio da je samo štitio atmosferu. Ona nije željela živjeti u atmosferi u kojoj se njene riječi mogu promijeniti radi njegovog mira. Na sljedećoj tribini sjedila je u publici. Kada je postavila pitanje, sačekala je prevod do kraja i prvi put te večeri mirno odložila olovku.

SKANDALI I TAJNE · 3 MIN ČITANJA

Kamera ispred tuđeg ručka

Čitaj online: ljubavniromani.com/prica/kamera-ispred-tudjeg-rucka/

Lejla je primijetila da se red pomjera sporije nego inače. Na stolu je još bilo dovoljno toplih obroka, ali ljudi su zastajali pred kamerom koju je donio novi sponzor. Njegov saradnik govorio je svakome da najprije stane pored logotipa i kaže koliko mu pomoć znači. Nije izgovorio da bez snimka nema ručka. Ipak je kutije držao iza sebe, tako da je red razumio uslov bez dodatnog objašnjenja.

Malu komšijsku kuhinju Lejla je vodila s prijateljicom Darijom. Sponzor Milan bio je Darijin partner i obećao je finansirati namirnice za naredni mjesec. Lejla je pristala na snimanje pripreme hrane, uz dogovor da korisnici ostanu izvan kadra osim ako sami žele učestvovati. Sada je vidjela komšiju koji je uvijek dolazio po dva obroka kako okreće lice prema zidu. Znao je da će ga prepoznati ljudi iz nekadašnje firme.

Lejla je uzela kutije i nastavila dijeliti ručak mimo kamere. Saradnik je protestovao da kvari plan snimanja. Rekla je da plan nikada nije uključivao ispit zahvalnosti. Milan je prišao, zabrinut da će materijal izgledati prazno. Lejla ga je pitala zašto su mu potrebna tuđa lica da pokaže šta je platio. Nije imao odgovor koji nije počinjao riječima da ljudi na internetu vole emociju.

Darija je stajala između njih, prvi put suočena s razlikom između partnerove velikodušnosti i potrebe da bude viđen. Rekla mu je da ugasi kameru. On je odgovorio da će onda razmisliti o obećanoj podršci. Darija je preblijedjela, ali ponovila zahtjev. Pred ljudima koji su čekali ručak nije mogla reći da ih štiti, pa zatim njihovim licima platiti namirnice. Snimanje je prekinuto, a osobe koje su već snimljene dobile su mogućnost da traže brisanje materijala.

Milan je odustao od donacije. Kuhinja je naredne sedmice radila dva dana manje, što je bilo teško priznati. Lejla i Darija nisu objavile

ogorčenu priču s fotografijama korisnika da nadoknade gubitak. Objavile su tačan spisak potrebnih namirnica i raspored. Nekoliko malih prodavnica pomoglo je onim što može. Darija je s Milanom razgovarala odvojeno o vezi koja nije mogla opstati ako se svaki njen prigovor tumači kao nezahvalnost.

Mjesec kasnije komšija koji je okrenuo lice došao je pomoći prati velike lonce. Našao je privremeni posao i želio uzvratiti vrijeme. Lejla mu je dala rukavice, bez poziva da ispriča svoj uspjeh pred telefonom. Dok su radili, pričao je o kolegi koji presoljava sve što skuha. Smijali su se, a niko nije posegnuo za kamerom. U kuhinji je bilo dovoljno zvuka da se zna kako ljudi nisu samo red za tuđu priču.

SKANDALI I TAJNE · 3 MIN ČITANJA

Čovjek koji je došao na vlastiti pomen

Čitaj online: ljubavniromani.com/prica/covjek-koji-je-dosao-na-vlastiti-pomen/

Hasan je prvo pomislio da je fotografija dio izložbe starih školskih generacija. Zatim je vidio crnu traku i svijeće. U dom kulture ušao je da vrati knjigu koju je posudio još prije ljetovanja. Dvoje bivših učenika ustalo je tako naglo da su stolice udarile o pod. Na ekranu iznad bine pisalo je njegovo ime i riječ "sjećanje". Hasan je spustio knjigu na najbliži sto i upitao kome treba reći da je stigao.

Vijest je počela u grupi bivših učenika. Umro je drugi čovjek istog imena, iz susjednog mjesta. Neko je dodao Hasanovu fotografiju, drugi organizovao okupljanje, treći pozvao lokalnu stranicu. Niko nije nazvao njegovu suprugu Alisu jer su pretpostavili da porodici treba mir. Hasan i Alisa vratili su se prethodne noći s puta i još nisu pogledali poruke. Sada je njihov mir bio pun ljudi koji nisu znali gdje da gledaju.

Organizator, bivši učenik Vedad, počeo se izvinjavati kroz nervozan smijeh. Predložio je da događaj jednostavno pretvore u slavlje života. Hasan je odgovorio da mu prvo treba stolica i čaša vode. Nije bio spreman postati zabavna vijest samo zato što je prethodna bila pogrešna. Nazvao je Alisu i zamolio da dođe, objasnivši događaj prije nego što ga vidi na nečijem telefonu.

Alisa je stigla ljuta. Nije vikala na učenike koji su iskreno došli odati poštovanje, ali je pitala organizatore zašto su svi provjeravali termine sale, a niko osnovnu činjenicu. Lokalnoj stranici odbila je dati snimak muževog ulaska za šaljivu objavu. Tražila je jasnu ispravku i poruku svima koji su dobili poziv. Hasan je zamolio da se porodici stvarno preminulog čovjeka uputi pristojno izvinjenje, bez pretvaranja njihovog gubitka u fusnotu.

Svijeće su ugašene, fotografija skinuta, a okupljeni su ostali razgovarati samo nakon što ih je Hasan sam pozvao. Čuo je nekoliko lijepih

uspomena koje mu je bilo drago znati za života. Ipak nije pristao da to opravda grešku. Vedad je narednih dana pojedinačno zvao ljude i ispravljao vijest, umjesto da objavi jedan smiješan status i smatra posao završenim.

Mjesec kasnije učenici su organizovali običnu kafu s nastavnikom, uz njegov dogovor i bez bine. Hasan je došao s Alisom i sam izabrao fotografiju za poziv, na kojoj je držao preveliku ribu iz mladosti. Neko ga je pitao je li se tada osjećao slavnije nego sada. Odgovorio je da je riba barem bila stvarna. Smijali su se zajedno, ovaj put šali koju je on izabrao i događaju za koji je znao da će se održati.

SKANDALI I TAJNE · 3 MIN ČITANJA

Mikrofon ostavljen na stolu

Čitaj online: ljubavniromani.com/prica/mikrofon-ostavljen-na-stolu/

"Bez naših dragih volonterki ništa ne bi bilo moguće", rekao je Zlatan pred punom salom. Zatim je spustio mikrofon na sto, okrenuo se pomoćniku i dodao da će žene barem ovaj put šutjeti ako dobiju cvijeće. Zvučnici su prenijeli svaku riječ. Prvo se začuo jedan nervozan smijeh, zatim tišina. U prvom redu sjedile su žene koje su prethodna dva dana slagale stolice i pakovale poklone za gradski festival.

Među njima je bila njegova partnerica Jasmina. Nije uzela buket koji joj je mladi pomoćnik pružio. Godinama je vodila raspored dobrovoljnog rada, stalno tražeći da se smjene skrate i obroci obezbijede na vrijeme. Zlatan je privatno govorio da razumije. Javno ju je hvalio kao srce organizacije. Sada je čula kako njen glas, i glas ostalih, u njegovoj glavi postaje buka koju treba utišati karanfilima.

Zlatan je brzo uzeo mikrofon i rekao da je šala ispala nespretno. Jasmina je ustala i zamolila da ga dobije. Nije iznosila njihov privatni život. Pitala je hoće li sutrašnja ekipa konačno dobiti pauzu koju je tražila. Jedna žena dodala je pitanje o prevozu kući nakon završetka. Druga o rukavicama za čišćenje. Sva pitanja bila su toliko obična da je njegov raniji govor odjednom zvučao kao skupa zamjena za jednostavne odgovore.

Direktorica centra prekinula je dodjelu i pozvala ih da odmah sjednu s koordinatoricom, dok Zlatan ostane odgovarati publici. Nisu napustile festival niti ga spasavale po svaku cijenu. Dogovorile su kraće smjene, hranu i prevoz, pa nastavile one poslove na koje su pristale. Dio programa je otkazan jer više nije bilo dovoljno besplatnih sati. Jasmina prvi put nije ponudila vlastito veče da zakrpi tuđi plan.

Kod kuće je Zlatan rekao da mu nije morala otežavati pred svima. Jasmina je odgovorila da je on sam uključio publiku u svoje mišljenje. Nije se ljutila samo zbog jedne rečenice, nego zbog godina u kojima je

zahvalnost koristio da ne promijeni ništa. Zamolila ga je da neko vrijeme sam vodi kućne dogovore koje je ona do tada pamtila. Nije to bila kazna s preciznim rokom. Željela je vidjeti hoće li primijetiti rad koji nema mikrofon.

Naredne godine Zlatan nije držao uvodni govor. Radio je na ulazu, dijelio vodu i poštovao vrijeme pauze. Jasmina je došla kao posjetiteljka s prijateljicama. Kada joj je ponudio da uđe preko reda, odbila je. Sačekala je svoj red, kupila kartu i ušla. On je ostao za stolom, ovaj put bez cvijeća kojim bi skratio razgovor. Kasnije su se sreli na kafi i prvi put pričali o programu koji je ona zaista imala vremena pogledati.

SKANDALI I TAJNE · 3 MIN ČITANJA

Poziv koji je stigao poslije izbora

Čitaj online: ljubavniromani.com/prica/poziv-koji-je-stigao-poslije-izbora/

Obavijest o novom mandatu stigla je ujutro, uz fotografiju predsjednika Dženana ispred istog plakata kao prije četiri godine. Njegova supruga Belma prepoznala je i stolnjak koji je posudila udruženju. Nije prepoznala datum sastanka jer nije znala da je održan. Bila je članica od osnivanja, organizovala radionice i posljednjih mjeseci glasno tražila drugačiji raspored korištenja sale. Dženan joj je govorio da će o svemu odlučiti članovi na redovnoj skupštini.

Za doručkom ga je upitala kada je skupština bila. Rekao je sinoć, kratko, jer su svi ionako znali kako će glasati. Belma je pogledala fotografiju pažljivije. Nije bilo nijedne osobe koja je tražila promjenu rasporeda. Dženan je tvrdio da su pozivi poslani, ali da neki ljudi ne čitaju poruke. Belma je tražila da joj pokaže gdje je njen poziv. Nije mogao. Poslao ga je samo manjoj grupi koju je smatrao dovoljno pouzdanom da sastanak ne pretvori u svađu.

"Pouzdani za koga?" upitala je.

Dženan se naljutio što vlastita supruga ne razumije koliko je iscrpljujuće voditi udruženje. Belma je razumjela iscrpljenost. Godinama je čistila salu nakon njegovih događaja. Nije razumjela zašto je kritika pretvara u nekoga kome se oduzima pravo glasa. Nazvala je ostale izostavljene članove. Dogovorili su zajednički zahtjev za ponovljenim sastankom, bez međusobnog nadmetanja ko je više povrijeđen.

Na novom sastanku Dženan je pokušao voditi dnevni red, ali su članovi prvo izabrali drugu osobu da predsjedava. Belma nije kandidovala sebe. Željela je da svako čuje prijedloge i glasa, uključujući ljude koji će podržati njenog muža. Rasprava je trajala dugo, ponekad nespretno. Dženan je izgubio izbore za nekoliko glasova. Novi raspored sale nije potpuno odgovarao Belmi, ali je prihvatila rezultat jer je njeno pitanje

barem bilo saslušano.

Kod kuće je odnos bio napet. Dženan je govorio da ga je mogla podržati privatno, a ona da brak ne znači automatski glas. Nisu taj razgovor riješili jednom večerom. Morali su otkriti postoji li između njih išta što ne traži da ona potvrđuje njegovu javnu ulogu. Belma je nastavila dolaziti u udruženje, dok je on nekoliko sedmica izbjegavao salu.

Vratio se na radionicu popravljanja starih igračaka, bez funkcije i bez uvodnog govora. Sjeo je za sto na kojem je Belma slagala materijal. Pitao je ima li mjesta. Pomjerila je kutiju, ali mu nije pružila posao koji bi ga odmah učinio glavnim. Dobio je malu četkicu i drvenog konjića. Do kraja večeri prvi put je slušao tuđe upute, a da u njima nije tražio napad na sebe.

SKANDALI I TAJNE · 3 MIN ČITANJA

Aplauz za tuđu tajnu

Čitaj online: ljubavniromani.com/prica/aplauz-za-tudju-tajnu/

Kada je Emir pročitao prvu rečenicu, Nejra je pomislila da je sličnost slučajna. Na trećoj je već znala. Bio je to razgovor koji su vodili poslije njenog povratka iz porodične kuće, večeri kada je prvi put priznala koliko je povrijedilo udaljavanje od oca. Emir je tada sjedio uz nju i obećao da ne mora ništa objašnjavati drugima. Sada je njene riječi čitao pred punom salom, uz izmišljeno ime junakinje.

Publika je slušala tiho. U kratkoj priči otac je bio okrutniji, kćerka bespomoćnija, a partner daleko mudriji nego u stvarnom razgovoru. Nejra je prepoznala čak i način na koji je okretala šolju dok govori. Priča nije samo otkrivala nešto privatno. Preuređivala je njeno iskustvo tako da čovjek pored nje dobije najljepšu ulogu. Osjetila je kako joj dlanovi postaju hladni, iako je u sali bilo previše toplo.

Poslije čitanja moderator je pohvalio Emirovu sposobnost da razumije žensku bol. Nejra je ustala i izašla prije aplauza. Nije htjela objašnjavati publici koje su rečenice stvarne jer bi time otkrila još više. Emir ju je našao u hodniku i pitao zašto odlazi. Rekla je da prepoznaje razgovor i da nije pristala na objavu. On je odgovorio da je književnost uvijek dijelom život, kao da je tom opštom rečenicom riješio njen sasvim određeni problem.

Nejra je zamolila urednicu koja je bila prisutna za kratak razgovor. Nije tražila da presuđuje o njihovoj vezi, samo da zaustavi planirano objavljivanje tog teksta dok se stvar ne riješi. Urednica je pristala razgovarati s autorom. Emir se ljutio što je privatni sukob unijela u njegov posao. Nejra ga je podsjetila da je on već unio njenu privatnost na binu, bez ikakvog pitanja.

Tekst je povučen iz najavljene zbirke. Emir je publici poslao kratko objašnjenje da je koristio povjerljiv materijal bez potrebnog dogovora, ne

navodeći Nejru. Kod kuće se izvinio, ali je još dugo govorio o izgubljenoj priči prije nego o izgubljenom povjerenju. Nejra se odselila. Nije željela da svaki budući razgovor vodi uz unutrašnju provjeru može li neka rečenica postati tuđi uspješan završetak.

Godinu kasnije prijateljica ju je pozvala na drugu književnu večer. Nejra je prihvatila, iznenađena što želi ponovo sjediti među ljudima i slušati. Poslije čitanja nije upoznala autora. Otišla je s prijateljicom na čaj i ispričala joj nešto iz vlastitog života. Prije nego što je završila, prijateljica je rekla da razgovor ostaje među njima. Nije zvučalo kao velika rečenica. Upravo zato Nejra je nastavila bez straha od narednog aplauza.

SKANDALI I TAJNE · 3 MIN ČITANJA

Pita koju niko nije probao

Čitaj online: ljubavniromani.com/prica/pita-koju-niko-nije-probao/

Fadila je svoj tanjir držala objema rukama jer je rub još bio vruć. U sali se upravo začuo aplauz za pobjednicu takmičenja u domaćim pitama. Fadila nije očekivala da pobijedi. Očekivala je da njenu pitu barem probaju. Broj sedamnaest još je stajao na njenom pladnju, dok je voditelj već objavljivao da je žiri ocijenio sve prijavljene radove. Žena pored nje imala je broj osamnaest i isti izraz na licu.

Pobjednica je bila vlasnica nove poslastičarnice koja je sponzorisala događaj. Zvala se Maja i izgledala jednako zbunjeno kao Fadila. Primala je buket, tražeći pogledom nekoga iza bine. Fadila je prišla stolu žirija i upitala kada su probali njenu pitu. Jedan član je rekao da je vjerovatno pomiješala redoslijed. Pokazala mu je netaknut tanjir. Para se još dizala iz izrezanog komada, sasvim dovoljan odgovor.

Organizator je pokušao odvesti je u hodnik. Fadila je rekla da može govoriti i ovdje, mirno, bez mikrofona. Nije došla svađati se zbog pehara. Ustala je u pet, platila prevoz i donijela hranu koju su tražili. Ostale takmičarke počele su prilaziti. Njihovo nezadovoljstvo nije bilo naročito dramatično. Bilo je umorno i precizno, puno pitanja na koja organizator nije imao pristojan odgovor.

Maja je skinula lentu i došla među njih. Priznala je da joj je rečeno kako će dobiti zahvalnicu za podršku, ali ne i takmičarsku nagradu. Organizator je tada rekao da je htio iznenaditi glavnog sponzora. "Iznenadili ste i moje kupce", odgovorila je. "Sad izgleda da sam nagradu kupila." Zamolila je voditelja da prekine muziku i objasni šta se dogodilo, bez predstavljanja Fadile kao žene koja nije umjela izgubiti.

Formalnu dodjelu su poništili. Umjesto brzog ponavljanja glasanja, takmičarke su odlučile otvoriti stolove publici i podijeliti hranu. Fadila je prvo poslužila Maju, koja je iskreno pohvalila hrskavu koru. Nisu se zbog

toga odmah sprijateljile. Razgovarale su o pećnicama, prevozu i tome koliko je teško stići na događaj kad neko drugi određuje početak, a ti moraš donijeti vruće jelo.

Snimak rasprave kružio je nekoliko dana, ali Fadila ga nije dijelila. Na sljedećem događaju prijavila se samo nakon što je vidjela jasan raspored i stvarno odvojenu ulogu sponzora. Završila je četvrta. Nagrada joj nije pripala, ali članica žirija rekla je da je donja kora malo prepečena. Fadila je uzela ostatak kući i provjerila. Bila je u pravu. Ta kritika joj je prijala više od bilo kakvog naknadnog pehara koji bi joj ponudili da šuti.

SKANDALI I TAJNE · 3 MIN ČITANJA

Žena ispod pogrešnog naslova

Čitaj online: ljubavniromani.com/prica/zena-ispod-pogresnog-naslova/

Ispod njenog portreta pisalo je: "Posljednja noć bez krova." Zlata je približila lice malom natpisu, uvjerena da loše vidi. Na fotografiji je sjedila na autobuskoj stanici s velikom torbom, umorna nakon noćne smjene. Imala je stan, posao i sestru kod koje je toga dana putovala. Fotograf Aleksa zamolio ju je da je snimi za izložbu o čekanju. Pristala je jer je upravo čekala autobus i naslov joj je zvučao tačno.

Sada je oko portreta stajalo nekoliko posjetilaca s čašama u rukama. Jedna žena rekla je kako se na licu vidi cijeli život odbačenosti. Zlata je pogledala vlastiti umor, koji je odjednom dobio biografiju bez njenog znanja. Aleksa ju je primijetio i prišao sa širokim osmijehom. Očekivao je zahvalnost što joj je lice zauzelo najveći zid. Zlata ga je upitala čija je priča ispod fotografije.

Rekao je da naslov treba shvatiti simbolično. Izložba je imala dobrotvorni dio i želio je potaknuti saosjećanje. Zlata je odgovorila da saosjećanje ne zahtijeva da ona postane beskućnica u tuđem tekstu. Aleksa je pokušao razgovor premjestiti u ugao, ali nekoliko posjetilaca već je slušalo. Nije povisila glas. Rekla je da želi da se natpis ukloni odmah, a fotografija povuče dok se ponovo ne dogovore o njenoj upotrebi.

Vlasnica galerije došla je između njih, isprva zabrinuta zbog otvaranja koje se pretvaralo u sukob. Zlata joj je ponovila šta je odobrila. Nije tražila da ona ili publika potvrde koliko je njen život ugledan. Samo nije željela izmišljenu priču. Vlasnica je skinula natpis i prekrila fotografiju, potom pred gostima objasnila da saglasnost za portret nije bila saglasnost za objavljeni opis. Dobrotvorni dio večeri nastavili su uz jasne informacije o stvarnom primaocu pomoći.

Aleksa je narednog dana došao da se izvini. Govorio je da je htio pokazati nešto veće od pojedinačnog života. Zlata mu je rekla da je njen život

upravo pojedinačan i da nema pravo koristiti ga kao prazno mjesto za svoju poruku. Vratio joj je dogovorenu kopiju portreta i potvrdio da ga neće dalje objavljivati. Nije mu obećala buduću saradnju. Nije bila dužna njegovoj grešci dati ljepši završetak.

Fotografiju je odnijela sestri. Zajedno su je posmatrale na kuhinjskom stolu. Sestra je primijetila da torba izgleda preteška, pa je Zlata objasnila da je u njoj nosila domaće paprike i rezervnu obuću. Obje su se nasmijale. Na poleđini je običnom olovkom napisala datum i dvije riječi: "Čekam autobus." Potom je sliku stavila u album među druge dane koji nisu tražili da predstavljaju cijeli svijet.

SKANDALI I TAJNE · 3 MIN ČITANJA

Pobjednik koji nije prošao most

Čitaj online: ljubavniromani.com/prica/pobjednik-koji-nije-prosao-most/

Boris je na cilj stigao toliko rano da organizator još nije izvadio traku. Svi su se smijali dok mu je supruga Elvira dodavala vodu. Njihova mala rekreativna trka nije imala veliku nagradu, samo drvenu medalju i pravo da pobjednik izabere restoran za ručak. Boris je podigao ruke, zadovoljan kao dijete. Elvira je primijetila da su mu cipele suhe. Ostali su trebali preći plitki potok kod starog mosta, gdje je jutarnja kiša podigla vodu.

Upitala ga je kako je prošao most. Rekao je da nije bilo problema, pa počeo namještati kacigu koju je već skinuo. Elvira je poznavala taj pokret, korišten kad kupi skuplji dio za bicikl i ne želi odmah reći cijenu. Pitala je je li išao označenom stazom. Boris ju je poveo iza kombija s pićem. Promašio je skretanje, priznao je, i slučajno se našao na kraćoj cesti koja vodi ravno do cilja.

"Onda im reci", odgovorila je.

Nije htio. Govorio je da bi ispao smiješan, da takmičenje ionako nije ozbiljno i da je već toliko puta izgubio. Elvira mu je rekla da neće pred svima otkrivati njihovu privatnu raspravu, ali neće ni potvrditi da je prošao cijelu stazu. Otišla je pomoći rezati voće. Boris je ostao s medaljom oko vrata i vlastitim objašnjenjima, koja su sada zvučala glasnije jer ih niko nije prekidao.

Drugi takmičar, Nedim, stigao je mokar i iscrpljen. Odmah je čestitao Borisu i upitao kakav je prijenos koristio na posljednjem usponu. Boris je pokušao odgovoriti, zatim zašutio. Posmatrao je prijatelja koji mu se iskreno divio zbog dijela puta kojim nije ni prošao. Skinuo je medalju i pozvao organizatora. Priznao je pogrešno skretanje i činjenicu da je znao za grešku prije nego što je prihvatio pobjedu.

Nedim se naljutio više zbog čekanja nego zbog same greške. Nije prihvatio medalju odmah, pa ju je organizator ostavio na stolu dok se ne

vrate svi. Ručak su ipak održali, uz nekoliko neugodnih šala koje su brzo prestale zabavljati ljude. Boris nije tražio od Elvire da ga brani. U povratku joj je rekao da ga je bilo sram koliko mu je trebala jedna pobjeda. Ona je odgovorila da ga može slušati o tome i bez medalje.

Na sljedećem izletu nije bilo trke. Boris je vozio uz Nedima i prvi put usporio da sasluša njegovu priču do kraja. Kod mosta je zastao, sišao s bicikla i pažljivo pregazio vodu. Elvira ga je čekala s druge strane. Pružio joj je mokru cipelu kao šalu, a ona ga poljubila u obraz prije nego što se ponovo popnu na bicikle.

SKANDALI I TAJNE · 3 MIN ČITANJA

Smijeh iz trećeg reda

Čitaj online: ljubavniromani.com/prica/smijeh-iz-treceg-reda/

Prvi smijeh stigao je na pogrešnom mjestu. Lora je izgovorila rečenicu o izgubljenoj sestri, a iz trećeg reda začulo se podrugljivo cerekanje. Pomislila je da je zaboravila nešto smiješno u kostimu. Pogledala je partnera na sceni, koji je nastavio kao da ništa nije čuo. Drugi smijeh bio je glasniji. U maloj sali amaterskog pozorišta svi zvukovi imali su tijelo, a ovaj je stajao između nje i ostatka predstave.

Glavnu ulogu dobila je prvi put nakon osam godina manjih nastupa. Njen kolega Viktor govorio je da je zaslužila, iako je ranije obećavao svojoj djevojci da će ulogu dobiti ona. Poslije premijere donio je Lori vodu i rekao da ne smije biti toliko osjetljiva. Lora je plakala u garderobi, ljuta na sebe što je u posljednjoj sceni počela govoriti prebrzo. Nije znala da su trojica najglasnijih gledalaca Viktorovi prijatelji.

Jedan od njih, Miran, došao je na sljedeću probu. Stajao je na vratima dok nisu završili i zatim tražio da razgovara s Lorom. Viktor im je rekao da naprave šalu, priznao je, uvjeren da će joj trema navodno biti manja ako publika nije previše ozbiljna. Tek nakon predstave shvatio je koliko je to bilo zlobno. Nije tražio da mu odmah oprosti. Ponudio je reći isto pred trupom.

Na razgovoru je Viktor tvrdio da je sve nesporazum. Njegova djevojka Mina, koja je sjedila pored njega, pitala ga je zašto joj onda nije ranije rekao za šalu. Zašutio je. Mina je ustala i sjela na drugu stranu stola. Rekla je da nije željela ulogu dobijenu tuđim ponižavanjem, a posebno ne ponižavanjem žene koja joj je mjesecima pomagala učiti tekst.

Viktoru su povukli zadatak organizacije publike i zamolili ga da napusti narednu produkciju. Lora nije željela otkazati predstavu, ali nije mogla samo ponoviti premijeru. Rediteljica joj je dala vrijeme za novu probu pred nekolicinom poznanika. Smjela je stati kad zatreba. Na prvom

pokušaju zaista je stala, popila vodu i počela rečenicu ponovo. Niko nije od toga pravio lekciju o hrabrosti.

Na drugoj javnoj izvedbi treći red bio je pun. Lora ga nije izbjegavala pogledom. U završnoj sceni neko je tiho šmrcnuo, a ona je nastavila svojim tempom. Poslije aplauza Mina joj je pomogla otkopčati tijesan kostim. Rekla je da je posljednja pauza bila dobra. Lora je odgovorila da je napokon čula tišinu kakva je napisana u tekstu. Otišle su zajedno na kasnu večeru, još s tragovima scenske šminke iza ušiju.

SKANDALI I TAJNE · 3 MIN ČITANJA

Govornik koji nije bio na spisku

Čitaj online: ljubavniromani.com/prica/govornik-koji-nije-bio-na-spisku/

Stjepan je na svadbu donio rezervne cipele za mladu. Znao je da će joj nove sandale napraviti žulj jer ih je prethodne večeri nosila po stanu uz namrštено lice. Kesu je ostavio ispod stolice u zadnjem redu, pored stola za daljnje rođake. Bio je njen očuh, čovjek koji je s njenom majkom živio trideset godina. Biološki otac sjedio je bliže bini, vraćen u porodičnu sliku tek nekoliko mjeseci ranije.

Nevjesta Mila nije birala raspored sjedenja. Prepustila ga je porodici mladoženje da bi izbjegla svađu oko druge stvari, muzike koja nikome nije odgovarala. Kada je njegov stric počeo govor, nazvao je njenog biološkog oca čovjekom koji ju je "izveo na pravi put". Stjepan je pogledao prema Milinoj majci. Ona je stisnula usne, umorna od pristojnosti koja uvijek traži isto povlačenje od istih ljudi.

Stric je zatim pozvao oca da primi zahvalnicu i rekao da se ništa ne može porediti s pravim roditeljem. Stjepan je ustao. Nekoliko gostiju okrenulo se, očekujući sukob koji će poslije prepričavati. Nije prišao mikrofonu. Uzeo je kesu s cipelama i krenuo prema Mili, koja je već skinula jednu sandalu ispod stola. Spustio je kesu kraj nje i rekao da će malo izaći na zrak.

Mila ga je uhvatila za ruku. Do tada nije vidjela gdje sjedi. Zamolila je voditelja za mikrofon i rekla da prvo želi zahvaliti čovjeku koji ju je učio voziti, čekao poslije ispita i popravljao njene loše police. Nije vrijeđala oca koji se vratio, ali nije dopustila da njegov povratak zahtijeva tuđe brisanje. Stric je pokušao dobaciti da nije tako mislio. Mila je odgovorila da mu vjeruje, a da ipak treba ispraviti ono što je rekao.

Mladoženja je donio dvije stolice za njenog očuha i majku bliže njihovom stolu. Neko je pomjerio cvjetni aranžman, tanjiri su zazveckali, a muzika konačno prestala. Neprijatnost nije nestala odmah. Stjepan je sjedio

ukočeno i zahvaljivao svima koji nisu znali šta drugo reći. Mila mu je šapnula da joj je žao što nije ranije obratila pažnju. To mu je značilo više od aplauza.

Kasnije su zaplesali, ona u rezervnim cipelama. Stjepan nije znao korake, pa je pratio njene male pokrete kao nekada dok je učila hodati po zaleđenom pločniku. Nisu postali naslov porodične objave. Mila je zadržala taj ples za sebe. Na fotografiji koju je poslije uramila, vidjela se obična plastična kesa ispod stola. Nije tražila da je fotograf izbriše.

SKANDALI I TAJNE · 3 MIN ČITANJA

Pas u tri različita doma

Čitaj online: ljubavniromani.com/prica/pas-u-tri-razlicita-doma/

Zora je psa prepoznala po bijeloj mrlji u obliku kašike. Fotografisala ga je na proljeće, dok je uporno pokušavao pojesti vezicu njenog fotoaparata. Na novom kalendaru azila pojavio se u maju kao Laki, u augustu kao Beni i u novembru kao srećno udomljeni Roki. Uz svaku fotografiju stajala je druga porodica. Zora je znala da je dvije fotografisala ista žena, samo u različitim jaknama.

Azil "Mala šapa" vodila je grupa dobrovoljaca. Njegova predsjednica Melisa bila je Zorina prijateljica i osoba koja joj je pomogla poslije razvoda. Zato je prvo nazvala nju. Melisa je rekla da kalendar prikazuje primjere, a ne precizne podatke. Međutim, na posljednjoj stranici pisalo je da je uspješno udomljeno šezdeset pasa. Zora je zamolila da provjere jesu li isti primjeri ušli i u taj broj.

"Ljudi ne doniraju na fotografiju prazne zdjele", odgovorila je Melisa.

Zora je otišla do azila i tamo zatekla Lakija, živog, razigranog i još bez doma. Volonter Adem upravo mu je mijenjao vodu. Pokazao je urednu evidenciju dolazaka i odlazaka, jer je on vodio svakodnevnu brigu. Broj stvarnih udomljenja bio je manji. Nije bilo dokaza da su životinje zanemarene, ali javni uspjeh nije odgovarao zapisima. Zora nije fotografisala ljude krišom. Zamolila je odbor da zajedno pregledaju materijal.

Melisa je priznala da je ponavljala fotografije kako bi sakrila spore rezultate. Bojala se da će donatori odustati kad vide koliko pasa ostaje godinama. Odbor je zaustavio prodaju kalendara, objavio ispravku i ponudio povrat novca kupcima. Stvarna evidencija ostala je dostupna uz zaštitu privatnih podataka udomitelja. Zora je odbila poziv lokalne stranice da ispriča "sve prljave detalje" jer nije imala druge detalje osim provjerljivih.

Nekoliko donatora je otišlo, ali hrana nije nestala. Adem je predložio sedmične otvorene šetnje, na kojima su ljudi mogli upoznati pse bez obećanja savršenog završetka. Melisa je ostala volontirati uz hranjenje, bez upravljanja novcem ili izvještajima. Zora nije obnovila njihovo prijateljstvo jednim zagrljajem. Dolazila je nedjeljom i razgovarala s njom o onome što je tog dana stvarno urađeno.

Laki je udomljen u februaru. Nova vlasnica nije željela fotografiju sebe, pa je Zora snimila samo psa kako spava pored radijatora, uz njenu dozvolu. U objavi je stajalo jedno ime i jedan datum. Kada je Melisa predložila da dodaju kako je to najsretniji dan azila, Adem je odmahnuo glavom. Napisali su da se dobro prilagodio i da još grize vezice. To je bilo dovoljno da Zora pritisne dugme za slanje.

SKANDALI I TAJNE · 3 MIN ČITANJA

Donacija na posuđeno ime

Čitaj online: ljubavniromani.com/prica/donacija-na-posudjeno-ime/

Na ulazu u novi omladinski atelje visjela je ploča s imenima donatora. Ružica je svoje pronašla na vrhu, velikim slovima. Došla je na otvorenje jer je njen salon poklonio šest paketa boje za kosu za pozorišnu radionicu. Uz ime je, međutim, stajao iznos koji bi pokrio pola njenog godišnjeg najma. Okrenula se prema organizatoru Siniši, svom dugogodišnjem prijatelju, i vidjela kako izbjegava njen pogled.

Mjesec ranije zamolio ju je da mu kratko posudi novac dok udruženju ne stigne uplata. Vratio ga je nakon četiri dana. Ružica nije postavljala dodatna pitanja jer su se poznavali iz škole. Sad je shvatila da je potvrdu njene uplate pokazao kao dokaz velikog poklona. Povrat novca nije spomenut. Fotografija ploče već je kružila uz poruku da mali lokalni poslovi mogu promijeniti grad.

"Ljudi vole vidjeti primjer", rekao je Siniša tiho. "Niko nije ostao bez novca."

Ružica je pogledala mladu slikarku koja je pored njih brojala plastične čaše. Djevojka je nekoliko dana ranije dolazila moliti popust za materijal jer je atelje navodno potrošio sve donacije. Ako se pozajmica računala kao dar, negdje je postojao izvještaj koji nije odgovarao stvarnosti. Zamolila je Sinišu da joj ga pokaže prije nego što počnu govori.

Nije htio. Rekao je da će ga poniziti pred djecom i gostima. Ružica je odgovorila da razgovaraju u kancelariji upravo da publika ne bude sudija. Pozvala je predsjednicu udruženja, kojoj je mirno pokazala uplatu i povrat, s prekrivenim ostalim podacima. Predsjednica je odgodila finansijski dio govora i naredila provjeru svih prikazanih iznosa. Atelje se otvorio, ali ploča je skinuta istog dana.

Provjera je otkrila još dvije vraćene pozajmice predstavljene kao donacije. Nije nedostajao novac iz blagajne, ali prikupljena pomoć bila je znatno

manja od objavljene. Udruženje je ispravilo izvještaj i o svemu obavijestilo donatore. Siniša je napustio ulogu organizatora. Ružici je poslao poruku da mu je uništila ugled zbog tehničke stvari. Nije odgovorila odmah. Sutradan mu je napisala da joj je prijateljstvo značilo više nego što očigledno misli.

Na drugu radionicu donijela je dodatne materijale, uz jasan spisak i potvrdu stvarne vrijednosti. Niko nije tražio fotografiju. Slikarka ju je zamolila da pomogne obojiti stari paravan, pa je ostala do zatvaranja.

Kad se boja osušila, na njemu su bile nejednake plave linije i jedan otisak Ružicinog dlana. To je bio jedini trag njenog imena u prostoriji. Sasvim joj je odgovarao, iako je kod kuće još dugo prala boju ispod noktiju.

SKANDALI I TAJNE · 3 MIN ČITANJA

Najbrži plivač iz sporije grupe

Čitaj online: ljubavniromani.com/prica/najbrzi-plivac-iz-sporije-grupe/

Na kartici pored njegovog imena pisalo je pedeset pet godina. Ivana je znala da njen partner Slaven ima četrdeset devet. Rođendan su proslavili prije tri sedmice, uz tortu kojoj je sredina ostala sirova. Pretpostavila je da je prijava pogrešno prepisana i prije starta prišla glavnom sudiji. On joj je pokazao elektronski obrazac. Godinu rođenja Slaven je unio sam.

Takmičenje odraslih rekreativaca trebalo je biti vesela nedjelja na zatvorenom bazenu. Ivana je volontirala jer je organizatorima nedostajalo ljudi s iskustvom. Nagrade su bile skromne: pehari, peškiri i godišnje članstvo. Slaven je mjesecima trenirao, sve ozbiljniji što je manje rezultata imao na poslu. Govorio je da barem u vodi zna gdje mu je cilj. Ivana je podržavala treninge, ali nije očekivala da cilj može promijeniti tuđe godine.

Pozvala ga je iza tribina. Najprije se nasmijao. Onda je rekao da starosne grupe ionako nisu pravedne, jer neki stariji plivaju cijeli život. "Šest godina neće nikoga ubiti", dodao je. Ivana mu je odgovorila da joj ne treba objašnjavati šta niko neće pretrpjeti, nego treba ispraviti prijavu. Slaven je zamolio da razgovaraju poslije nastupa.

"Poslije ćeš već imati rezultat", rekla je.

Ispravka je stigla prekasno da ga ubace u raniju trku njegove grupe. Organizator mu je ponudio da pliva van konkurencije. Slaven je odbio i otišao u svlačionicu. Dio gledalaca čuo je raspravu. Jedan poznanik rekao je Ivani da je mogla pokazati malo lojalnosti. Ona je skinula službenu karticu s vrata i predala je drugoj sutkinji, da privatni sukob ne utiče na daljnje odluke. Zatim je sjela u posljednji red.

Slaven se vratio u kupaćim gaćama i pristao plivati bez plasmana. Bio je sporiji nego na treninzima. Poslije su u kafiću sjedili sa mokrim torbama pod nogama. Priznao je da je želio jednu fotografiju na kojoj izgleda kao

pobjednik. Ivana mu je rekla da je došla gledati njega, ali nije mogla pljeskati tuđem mjestu koje je namjeravao uzeti. Nije ga tješila obećanjem da će sljedeći put sigurno pobijediti.

Narednog mjeseca prijavio se u svoju grupu i završio pretposljednji. Ivana nije sudila, nego stajala uz ogradu s njegovim peškirom. Kad je izašao, zatražio je da ga fotografiše pored ploče s rezultatom. Na slici se vidjelo cijelo ime, pravo godište i vrijeme. Poslao ju je prijateljima bez šale koja bi unaprijed objasnila poraz. Te večeri otišli su kući pješice, noseći mokre stvari svako u svojoj torbi.

SKANDALI I TAJNE · 3 MIN ČITANJA

Pogrešna kuća na plakatu

Čitaj online: ljubavniromani.com/prica/pogresna-kuca-na-plakatu/

Na plakatu je njena kuća izgledala napušteno. Prozori su bili tamni, zid obrastao bršljanom, a ispod slike pisalo je da će pohlepni vlasnik sve srušiti radi parkinga. Azra je stajala pred prodavnicom s kesom krompira u ruci. U toj kući živjela je trideset godina. Trenutno je mijenjala trule prozore, uz dozvolu koju je čekala cijelo proljeće. Parking joj nikada nije pao na pamet.

Fotografiju je prepoznala po čipkastoj zavjesi, poklonjenoj sestri još prije šest godina. Neko je pronašao stari oglas i pretvorio ga u svježu vijest. Na društvenoj mreži vidjela je poziv na protest koji je podijelio njen komšija Davor, čovjek s kojim je prošlog ljeta popravljala ogradu. Nazvala ga je. Govorio je brzo, uzbuđen što se ljudi konačno bore za naselje, i upitao može li razgovarati kasnije.

Azra je otišla na sastanak grupe noseći dozvolu i fotografije novog krova. Mladi organizator Mirza tražio je da sačekaju pravnika. "Čekala sam da me neko prvo pita", odgovorila je. Pokazala im je zavjesu na fotografiji i datum oglasa. Davor je zašutio, ali jedna žena je rekla da vlasnici uvijek imaju uvjerljiva objašnjenja. Azra je tada shvatila koliko je teško izaći iz uloge zlikovca kad je ta uloga već odštampana u boji.

Nije im zabranila da provjere dokumente. Pozvala ih je da dođu u kuću, pod uslovom da ništa ne snimaju bez njenog pristanka. Vidjeli su lavor pod prozorom i knjige umotane protiv prašine. Mirza je fotografisao samo dozvolu, uz prekrivene lične podatke. Davor je stajao u kuhinji gdje je često pio kafu i nije mogao podići pogled. Azra mu nije pomogla da pronađe izgovor.

Grupa je povukla plakat i objavila jasno izvinjenje, ali dio podijeljenih slika ostao je kružiti. Azra je tražila da ispravku pošalju svakome ko je dobio prvobitni poziv. Protest su pretvorili u otvoreni razgovor o

stvarnim planovima naselja. Ona je došla i sjela u prvi red, ne kao počasna gošća, nego kao stanovnica koja želi da se njeno pitanje zabilježi prije glasanja.

Kad su novi prozori stigli, Davor je ponudio pomoć oko unošenja. Azra je prihvatila, ali mu rekla da prijateljstvo neće popraviti jednom uslugom. Radili su u tišini do podneva. Potom je pred njim otvorila stari fotoalbum i pronašla sliku njihove ograde. "Ako ovo jednom objaviš, prvo me nazovi", rekla je. Davor je klimnuo. Na novom prozoru nije stavila zavjesu. Željela je neko vrijeme jasno vidjeti ulicu.

SKANDALI I TAJNE · 3 MIN ČITANJA

Pet zvjezdica za praznu sobu

Čitaj online: ljubavniromani.com/prica/pet-zvjezdica-za-praznu-sobu/

U pansionu "Obala" nije bilo sobe s pogledom na more. Prozor treće sobe gledao je prema garaži i jednom tvrdoglavom orahu. Ipak je nova recenzija hvalila morski zalazak s njenog balkona. Recepcionerka Marta poslala je snimak ekrana vlasnici Elmi, uz jednostavno pitanje jesu li zamijenili njihov pansion s nekim drugim. Elma je pročitala ime autora i prepoznala prezime vlastite majke.

Majka nikada nije prespavala u pansionu. Govorila je da kod kuće ima bolji jastuk. Elma je zatim pregledala ostale pohvale i pronašla Martino ime, ime dostavljača i izmišljeni bračni par čiju fotografiju je ranije vidjela u reklami za madrace. Prije mjesec dana njen partner Goran preuzeo je promociju. Rekao je da konačno treba ispričati koliko se trude. Rezervacije su rasle, a ona mu zahvaljivala za svaki novi poziv.

Goran je prvo tvrdio da to radi agencija. Kad je Elma zatražila ugovor, priznao je da račune vodi sam. Stvarni gosti rijetko pišu, rekao je, pa je samo dao mali početni zamah. Elma mu je pokazala rečenicu o liftu koji nisu imali. "Ovo nije zamah. Neko će zbog ovoga rezervisati sobu do koje ne može doći." Goran je šutio, prvi put gledajući recenziju kao obećanje umjesto ukrasa.

Istog popodneva javio se gost koji je rezervisao za oca s otežanim kretanjem. Elma mu je objasnila stvarno stanje, vratila uplatu i pomogla pronaći drugi smještaj. Zatim je kontaktirala platformu radi uklanjanja lažnih ocjena i objavila tačan opis soba. Marta je tražila da posebno navedu kako zaposleni nisu pisali pohvale sebi. Elma je pristala, iako ju je bilo sram što to uopšte treba izgovoriti.

Rezervacije su nakratko pale. Goran je želio ostati zadužen za promociju, uz njenu provjeru svake objave. Elma je odbila da postane nadzornica njegovih odluka. Poslovni dio saradnje raskinuli su pisanim dogovorom,

a o vezi razgovarali odvojeno. Nije ga izbacila usred noći, ali mu nije obećala da će zajednički stan opstati samo zato što su kupili isti frižider.

Na proljeće je stigla kratka recenzija stvarne gošće: soba uredna, stepenice strme, orah lijep. Dala je četiri zvjezdice jer je jastuk bio pretvrd. Elma ju je odštampala i ostavila Marti na stolu. Potom je naručila nekoliko mekših jastuka, među njima i jedan za majku. Goran je došao pomoći da ih prenesu, po prethodnom dogovoru. Dok su radili, nije spomenuo koliko bi takav prizor dobro izgledao na fotografiji.

SKANDALI I TAJNE · 3 MIN ČITANJA

Glas iza zatvorene zavjese

Čitaj online: ljubavniromani.com/prica/glas-iza-zatvorene-zavjese/

Vera je pobjednički snimak pustila tek kada je oprala šolje poslije probe. U završnoj pjesmi začuo se čist visoki ton, zatim kratko uzimanje daha na pogrešnom mjestu. Poznavala je taj udah. Pripadao je njenoj nekadašnjoj solistici Jeleni, koja je napustila hor pola godine ranije. Na takmičenju je Jelena sjedila u trećem redu, pored muža s rukom u gipsu.

Ovogodišnja solistica Hana bila je promukla. Pred nastup organizator Damir uvjeravao je Veru da mikrofon može ublažiti problem. Vera se bavila rasporedom dvadeset stolica i nije postavljala dodatna pitanja. Sada je zaustavila snimak i pozvala Hanu. Mlada žena zaplakala je čim je čula razlog poziva. Rečeno joj je da tiho pjeva preko pomoćnog zapisa, navodno samo radi sigurnosti. Nije znala da će njen mikrofon biti isključen.

Jelena je na razgovor došla noseći narandže. Mislila je da Vera želi razgovarati o povratku. Kada je čula snimak, spustila je kesu na klavir. Njen glas bio je preuzet sa stare probe, bez pitanja. Muž je kod kuće prepoznao pjesmu, ali ne i nju jer mu nikad nije puštala vlastite snimke. Najviše ju je zaboljelo što su je učinili saučesnicom dok je iz publike iskreno pljeskala Hani.

Damir je tvrdio da bi prijava uništila hor. Pokazivao je račun za autobus i govorio o ljudima koji su uzeli slobodan dan. Vera je sazvala članove. Hana je zamolila da prva govori. Objasnila je šta joj je rečeno i ponudila da sama vrati nagradu. Jelena ju je prekinula: "Nagrada nosi ime svih nas. Nećeš je sama nositi nazad." Dvadeset stolica ovaj put nije trebalo premještati. Svi su ostali do kraja.

Takmičarskom odboru poslali su snimke i odrekli se priznanja. Damir više nije organizovao nastupe. Dio komšiluka nazvao ih je naivnima što su sami objavili grešku koju mnogi ne bi čuli. Hor je izgubio dva člana, ali

nijedan od njih nije bila Hana. Na sljedećoj probi pjevala je tiše i svojim glasom, dok je Vera namjerno stajala dalje od zvučnika.

Za zimski koncert Jelena je pristala otpjevati jednu pjesmu uživo. Hana joj je držala note jer je stalak škripao. Pred posljednji refren obje su istovremeno udahnule i pogledale se, pa prasnule u smijeh. Publika nije znala zašto. Vera je sačekala da smijeh prođe, podigla ruku i dala znak za ponovni početak. Ovog puta taj mali prekid nije izbrisan sa snimka.

SKANDALI I TAJNE · 3 MIN ČITANJA

Aukcija bez podignutih ruku

Čitaj online: ljubavniromani.com/prica/aukcija-bez-podignutih-ruku/

Nermin je sa bine objavio da je slika plavog mosta prodata za rekordni iznos. U sali se začuo aplauz, konobar je podigao palac, a njegova supruga Iva zapisala broj kupca na kovertu. Bila je zadužena da po završetku humanitarne aukcije preda radove. Samo je nju brinulo što stolica s tim brojem cijelo veče stoji prazna, odmah pored pokvarenog zvučnika.

Prikupljali su novac za obnovu male čitaonice. Sve ustanove i učesnici bili su dio njihovog skromnog komšiluka, pa Iva nije očekivala stroge protokole. Ipak je sačuvala numerisane kartice i prazne priznanice. Nermin se posljednjih sedmica osjećao korisnim prvi put otkako je ostao bez posla. Svima je obećavao uspješnu noć. Iva je znala koliko mu je značilo da mu ljudi ponovo nešto povjere.

Kad je posljednji gost otišao, uz zid su ostale četiri najskuplje slike. "Kupac će se javiti", rekao je Nermin dok je skidao ukrase. Iva mu je pokazala karticu koja nikad nije podignuta. Priznao je da je izmislio prve ponude kako bi ohrabrio ostale. Zatim je publika prestala licitirati, a on nije znao kako priznati da njegova zamišljena velikodušnost nema novčanika.

Sutradan je lokalna grupa već dijelila njegovu fotografiju uz hvalospjeve. Nermin je tražio sedmicu dana da pronađe sponzora koji će pokriti razliku. Iva mu nije oduzela tu mogućnost, ali nije pristala potpisati završni izvještaj. Na sastanku odbora izgovorila je stvarni iznos, držeći obje ruke na stolu da se ne vidi kako joj drhte. Nermin je isprva gledao kroz prozor, a onda potvrdio svaku njenu riječ.

Jedna članica odbora pitala je Ivu zašto ga nije zaustavila iste večeri. "Nisam tada znala", odgovorila je, bez izvinjenja za ono što nije mogla znati. Objavili su ispravku i ponudili povrat donacija svima koji su učestvovali zbog lažnog rezultata. Niko nije tražio novac nazad, ali

sljedeća aukcija dobila je drugačija pravila. Čitaonica je te zime obnovila samo jednu prostoriju. Djeca su i u njoj mogla čitati.

Kod kuće, Nermin je spavao u dnevnoj sobi dok su razgovarali o povjerenju koje se ne može prikupiti aplauzom. Iva nije obećala brz oprost. Mjesec kasnije, zajedno su odnijeli neprodane slike autorima. Pred svakim je Nermin objasnio svoju odluku. Na kraju hodnika zamolio je Ivu da ga sačeka. Ostala je, prvi put ne zato što je trebalo popraviti njegov izvještaj, nego da čuje šta će reći bez bine.

SKANDALI I TAJNE · 3 MIN ČITANJA

Zahvalnost nije pristanak

Čitaj online: ljubavniromani.com/prica/zahvalnost-nije-pristanak/

Selida je tačno znala koliko tetki duguje. Prvu godinu stanarine, preporuku za posao i beskonačan niz večera na kojima je njena zahvalnost bila omiljena tema. Sada je imala trideset jednu godinu i vodila nabavku u porodičnoj firmi, ali se i dalje osjećala kao gošća koja treba paziti da ne uzme posljednji kolač.

Kada ju je poslovni partner Vedad počeo pozivati na večere, porodica je bila oduševljena. Bio je imućan, zabavan i znao je popravljati raspoloženje za stolom. Selida je vidjela i nešto drugo: način na koji se udvarao njenoj udatoj rođaci Merimi čim bi razgovor postao dosadan. Nije željela izlaziti s njim. Tetka je to nazvala nesigurnošću koju bi dobra prilika mogla izliječiti.

Vedad je potom pomogao Selidinom bratu dobiti poslovni kontakt. Porodica je pomoć odmah pretvorila u argument. Selida je zahvalila, ali nije promijenila odgovor. U kancelariji je čula da misli previsoko o sebi. Na porodičnom ručku dobila je šalu o tome kako će ostati sama ako bude tražila savršenstvo.

Nekoliko sedmica kasnije Merimin muž došao je u firmu tražiti Vedada. Otkrio je njihovu vezu. Merima je priznala da traje mjesecima, uključujući vrijeme u kojem je Vedad Selidi slao cvijeće. Hodnici su se napunili šapatom. Tetka je zatvorila vrata kancelarije i rekla da je najvažnije spriječiti javnu sramotu.

Od Selide je tražila da potvrdi kako je znala za davno dogovoreni razlaz Merime i njenog muža. Nije znala, jer dogovora nije ni bilo. Rekla je da neće lagati. Tetka je odgovorila da bi se sve možda izbjeglo da je prihvatila Vedada i smirila ga. Selida je dugo gledala fasciklu između njih, pokušavajući razumjeti kako je tuđa prevara odjednom postala još jedan njen neplaćeni dug.

Otvorila je fasciklu i predala zahtjev za razduženje. Već je nekoliko mjeseci razmišljala o poslu u drugoj firmi. Sada je potpisala ponudu i iznajmila mali stan. Merimi je rekla da joj može pomoći pronaći savjetnika i prevoz, ali neće prepravljati datume niti opravdavati Vedada. Rođaka je prvi put razgovarala s njom bez zaštitničkog tona.

Pred selidbu tetka je donijela kutiju tanjira. Stajala je na pragu, nesigurna kako se ulazi u stan u kojem joj niko ništa ne duguje. Selida ju je pozvala na kafu. Zahvalila je za tanjire i ostavila ih neraspakovane dok su pričale. Bilo je mnogo toga što su još morale razjasniti, ali je taj put razgovor vodila kao odrasla žena u vlastitoj kuhinji.

SKANDALI I TAJNE · 3 MIN ČITANJA

Čovjek za naslovnu stranu

Čitaj online: ljubavniromani.com/prica/covjek-za-naslovnu-stranu/

Kad je tokom poplave pomogao iznijeti stanovnike iz prizemlja, Ognjen je tri dana bio na svim lokalnim portalima. Četvrtog se vratio na posao u skladište. Ljudi su ga zaustavljali da mu stisnu ruku, ali mu niko nije ponudio veću platu. Njegova partnerica Lidija primijetila je da svaku pohvalu prima sve hladnije, kao novčanicu koja se nigdje ne može potrošiti.

Pokrenuli su fond za obnovu oštećenih kuća. Lidija je vodila račune, Ognjen nastupao pred kamerama. U početku su radili pošteno. Onda je on počeo naplaćivati troškove koje nije imao. Jedan put je prikazao dvaput. Poklonjenu opremu zaveo je kao kupljenu. Govorio je da organizacija mora platiti i njegov trud, makar formalnosti još nisu uređene.

Lidija je tražila ugovor i jasan iznos naknade. Ognjen se uvrijedio. Podsjetio ju je ko je gazio kroz vodu, a ko sjedio na sigurnom. Ta rečenica ostala je između njih za večerom. Sljedećeg dana pronašla je račun dobavljača s brojem koji nije postojao u njegovoj evidenciji. Kada ga je nazvala, potvrdio je da taj dokument nije izdao.

Istog poslijepodneva ugledna poslovna grupa ponudila je Ognjenu mjesto direktora svoje zaklade. Željeli su lice kojem javnost vjeruje. Pozvali su i Lidiju na svečanost. U nacrtu govora pisalo je da je njegov uspjeh dokaz kako se upornost i poštenje uvijek prepoznaju. Ognjen je rečenicu pročitao naglas i prvi put nakon dugo vremena zvučao opušteno.

Lidija je spustila lažni račun na sto. Tražila je da novac vrati i obavijesti upravni odbor prije imenovanja. Rekao je da bi mu uništila život zbog knjigovodstvene sitnice. Dodao je da će, kada dobije novu funkciju, lako nadoknaditi sve što nedostaje. Ona je shvatila da za njega prestup prestaje biti prestup čim uspije donijeti dovoljno veliki uspjeh.

Na svečanost nije došla. Odboru je predala dokumentaciju i povukla svoj potpis iz fonda. Ognjenovo imenovanje zaustavljeno je do završetka provjere. Neki poznanici optužili su je za ljubomoru. Drugi su tiho pitali koliko novca nedostaje. Nije odgovarala objavama o svom karakteru, nego dostupnim računima. Ognjen se iselio, ostavivši na polici uokvirenu naslovnicu o poplavi. Lidija je fotografiju odnijela u skladište fonda, među ostalu arhivu. Nije poricala da je toga dana pomogao ljudima. Samo više nije dopuštala da jedan dobar dan potpiše opravdanje za sve što je poslije uradio.

SKANDALI I TAJNE · 3 MIN ČITANJA

Frizura koju nije odabrala

Čitaj online: ljubavniromani.com/prica/frizura-koju-nije-odabrala/

Ruža je u dizajnerskom studiju radila četiri godine prije nego što ju je iko pozvao na petak poslije posla. Pozvala ju je kolegica Ema, koja je znala svakog konobara i nikad nije ostajala bez teme. Rekla je da Ruži samo treba malo hrabrosti. Izabrala joj je haljinu, pokazala kako da započne razgovor i zabranila da na kompliment odgovara objašnjenjem koliko je dugo šila.

Prve večeri Ruža je slušala. Druge je ispričala kako je jednom klijentu nacrtala logo na kutiji za picu jer mu se pokvario računar. Arhitekt Andrej smijao se duže od ostalih. Zamolio ju je da mu pokaže svoje skice. Ema je dobacila da je Ruža mnogo zanimljivija otkako je izašla iz svoje pećine.

Ruža je komentar prihvatila kao šalu. Nije primijetila da Ema više ne sjedi kraj nje niti predlaže zajedničke odlaske kući. Kada joj je Andrej poslao poziv na izložbu, Ema je rekla da je vrijeme za odvažnu promjenu. Organizovala je besplatno šišanje pred kamerama lokalnog salona. Ruža je pristala na skraćivanje, uvjerena da će joj prijateljica pomoći objasniti frizeru šta želi.

Pred kamerom je Ema zatražila izrazito kratku frizuru. Ruža je pokušala reći da nisu tako razgovarale. Ema ju je kroz smijeh podsjetila da hrabre žene ne odustaju usred izazova. Frizer je zastao i direktno upitao Ružu želi li nastaviti. Pogledala je pramen već odsječene kose u krilu. Rekla je da želi samo urediti ono što je započeto, bez daljeg skraćivanja i bez snimanja.

Ema se naljutila zbog pokvarenog sadržaja. U garderobi je Ruža čula kako govori da bi Andrej barem mogao vidjeti na šta njegova nova miljenica liči bez duge kose. Rečenica je boljela, ali je razjasnila posljednjih nekoliko sedmica. Ruža je zatražila brisanje snimka, platila frizerov rad i

sama otišla kući.

Na izložbu je došla s kraćom kosom i haljinom koju je izabrala bez savjeta. Andrej je primijetio da joj lijepo stoji, a onda su razgovarali o slikama. Ruža je bila gotovo razočarana koliko se malo svijet promijenio zbog onoga čega se toliko bojala. Emino izvinjenje prihvatila je kao početak mogućeg popravka, ne kao obavezu da odmah obnovi bliskost. Kada ju je kasnije nova kolegica pitala šta treba obući za petak, pokazala joj je dvije mogućnosti. Zatim je vratila telefon i pitala u čemu se ona osjeća ugodno. Odgovor nije pokušala popraviti.

SKANDALI I TAJNE · 3 MIN ČITANJA

Portret bez nježnijeg svjetla

Čitaj online: ljubavniromani.com/prica/portret-bez-njeznijeg-svjetla/

Za portret direktora građevinske firme Nikola je pripremio jednobojnu pozadinu i hladno bočno svjetlo. Htio je lice koje ljudi vide na sastancima, odlučno i pomalo nepristupačno. Onda je u studio ušla direktoreva kćerka Hana. Bili su zajedno nekoliko mjeseci. Donijela je ocu naočale koje je zaboravio i rekla da se na službenim fotografijama nikada ne vidi koliko zna biti blag.

Nikola je promijenio rasvjetu. Tokom snimanja slušao je kako se prisjećaju porodičnih izleta. Direktor je prema Hani bio pažljiv, prema asistentu nestrpljiv, prema vlastitom telefonu gotovo pokoran. U jednoj kratkoj pauzi Nikola je snimio lice bez namještenog osmijeha. Fotografija je bila snažna. Hana je izabrala drugu, na kojoj njen otac izgleda umorno, ali pristupačno.

Prije predaje portreta pojavila se priča o neisplaćenim radnicima. Nikola je poznavao jednog od njih. Čovjek mu je pokazao ugovor i prazne izvode računa. Direktorova firma tvrdila je da je sve nesporazum s podizvođačem. Hana je to ponavljala uvjereno, sve dok nije pročitala dokument koji joj je poslao otac i primijetila da je izostavljena stranica s njegovim potpisom.

Došla je u studio tražiti da vidi sve fotografije. Nikola je skrivao najstroži kadar jer je mislio da joj ne treba još jedna povreda. Hana ga je dugo gledala. Rekla je da problem nije u sjeni preko očiju. Godinama je dopuštala ocu da joj pokazuje samo dijelove posla koje je mogao lijepo objasniti. Sada je i čovjek kojeg voli odlučivao šta ona može podnijeti.

Nikola joj se izvinio, pa je pitao želi li da otkaže angažman. Nije htjela da umjesto nje donosi ni takvu odluku. Dogovorili su se da portret ne pretvaraju u presudu, ali ni u reklamu za brižnost. Predao je neutralan, jasan kadar koji nije skrivao lice. Hana je zatražila nezavisan pregled

porodičnog poslovanja i privremeno napustila posao u firmi. Otac joj sedmicama nije odgovarao na privatne pozive.

Njena veza s Nikolom nastavila se opreznije. Jedne nedjelje fotografisao ju je dok je slagala biljke na balkonu svog novog stana. Tražila je da joj pokaže snimak prije nego što ga obradi. Na čelu joj se vidjela bora, a iza nje kutije koje još nije raspakovala. Rekla je da je fotografija dobra. Nikola je sačuvao original i sjeo kraj nje na pod. Imali su još mnogo toga za raspakovati, ali više nisu tražili povoljnije svjetlo prije svakog razgovora.

SKANDALI I TAJNE · 3 MIN ČITANJA

Sve je to radila za njega

Čitaj online: ljubavniromani.com/prica/sve-je-to-radila-za-njega/

Vildana je prije svakog predavanja pokazivala istu fotografiju. Na njoj je njen sin stajao ispred fakulteta, s rančevima i prevelikim osmijehom. "Sve ovo radim da on ne mora odustati", govorila je publici. Ljudi bi toplije zapljeskali i kupili priručnik o uređenju doma, iako su često već imali prethodno izdanje s gotovo istim naslovom.

Saša ju je upoznao na putovanju. Bio je udovac, radio kao tonski tehničar i volio način na koji bi za večerom oživjela svaku priču. Počeo joj je pomagati oko ozvučenja. Honorare je odbijao, govoreći da zna koliko je školovanje skupo. Vildana bi mu stisnula ruku ispod stola. Nije izgovarala laž u svakoj rečenici. Samo nikada nije dopunila onu prvu.

U jednom hotelu prišao im je muškarac s kutijom električnog alata. Poljubio je Vildanu u obraz i pitao zašto mu nije rekla da gostuje u gradu. Bio je njen sin Adis, četrdesetogodišnji vlasnik firme koja je obnavljala hotelsku rasvjetu. Saša je pogledao fotografiju na stalku za najavu. Mladić s nje i čovjek ispred njega dijelili su osmijeh, ali među njima je stajalo skoro dvadeset godina.

Adis je čuo predstavljanje na početku večeri. Sačekao je kraj, pa majku zamolio da skine sliku. Fakultet je završio odavno, rekao je, i ne želi da njegovi klijenti misle kako još živi od njenih putovanja. Vildana se uvrijedila. Podsjetila ga je na sve što je nekada odricala. On nije poricao prošlost. Tražio je da mu dopusti sadašnjost.

Kasnije je Saša pitao bi li mu ikada rekla istinu. Priznala je da joj je lakše bilo biti požrtvovana majka nego žena koja voli pozornicu, putovanja i vlastiti prihod. Bojala se da će joj publika zamjeriti uživanje, a on sebičnost. Saša je rekao da je došao na večeru s njom zato što mu se sviđa. Besplatno je radio zbog pogrešne predstave koju mu je dopustila. Te dvije stvari nisu bile iste.

Za naredno predavanje Vildana je napisala novu najavu. Saši je ponudila ugovor i nadoknadu za raniji rad. Odnos nisu odmah nastavili, ali su nekoliko puta otišli na kafu, bez opreme i fascikli. Na pozornici je objasnila da će govoriti o preuređenju prostora poslije velike životne promjene. Fotografiju sina zamijenila je slikom vlastite kuhinje. U prvom redu niko nije uzdahnuo sa sažaljenjem. Jedna žena podigla je ruku i pitala gdje je kupila zelene ručke za ormariće.

SKANDALI I TAJNE · 3 MIN ČITANJA

Naslov koji nije htjela naslijediti

Čitaj online: ljubavniromani.com/prica/naslov-koji-nije-htjela-naslijediti/

Selma je za naslovnicu portala saznala od frizerke. Na fotografiji su bili njena nekadašnja kolegica i čovjek čije lice nije prepoznala, uz pitanje koje je sugerisalo aferu. Fotografija je snimljena ispred bolnice. Kolegica je pratila svog odraslog brata na pregled. Selma je nazvala zaručnika Harisa, vlasnika portala, očekujući da će vijest odmah ukloniti.

"Nismo ništa tvrdili", odgovorio je. "Postavili smo pitanje." Dodao je da fotografiju već prenose druge stranice i da se cijela stvar više ne može povući. U dnevnoj sobi su stajali uzorci stolnjaka za njihovo vjenčanje. Selma ih je sklopila i stavila u ladicu, polako, kao da bi nagli pokret mogao pretvoriti njenu sumnju u konačnu odluku.

Harisova majka pozvala ju je na ručak. Govorila je o pritiscima posla, platama zaposlenih i stvarima koje ljudi napišu kad su umorni. Selma joj je rekla da ne može planirati zajednički život od prihoda koji nastaje tako što nečiji najteži dan postane naslov. Starija žena branila je sina, ali je usput prestala jesti. Na kraju je samo zamolila Selmu da ne donosi odluku u ljutnji.

Mjesec dana nisu razgovarale. Haris je slao cvijeće i obećavao uredničke promjene, bez ijedne konkretne izmjene. Portal je objavio novu priču o razvodu nepoznatog para. Selma je već bila spremna povjerovati da može ostati uz njega i utjecati na njegov rad kada ju je majka ponovo nazvala. Ovaj put našle su se na klupi ispred biblioteke, bez ručka i porodičnih fotografija.

Iz torbe je izvadila staru novinsku stranicu. Harisov otac nekada je vodio isti posao u štampi. Objavio je pismo žene koja ga je molila da zaštiti njenu privatnost, jer je znao da će se bolje prodavati. "I ja sam mislila da ću ga promijeniti tako što ću biti dobra prema njemu", rekla je. "Na kraju sam samo naučila ne čitati ono što plaća našu kuću." Nije Selmi rekla da

ode. Vratila joj je mogućnost da vidi cijelu cijenu ostanka.

Selma je vratila prsten, a novac za rezervaciju sale podijelili su prema uplatama. Haris je poslije objavio ispravku priče o njenoj kolegici. Bilo joj je drago zbog kolegice, ali to nije shvatila kao poziv da se vrati. S njegovom majkom ostala je u povremenom kontaktu. Jednog proljeća našle su se opet pred bibliotekom, obje s knjigama pod rukom. Razgovarale su o onome što su pročitale, bez potrebe da opravdavaju autora.

SKANDALI I TAJNE · 3 MIN ČITANJA

Večera za ljude koji znaju sve

Čitaj online: ljubavniromani.com/prica/vecera-za-ljude-koji-znaju-sve/

Domaćica je Mirnino zanimanje izgovorila glasnije nego njeno ime. "Ona pravi torte", rekla je, dok je ostale predstavljala kao autore, kustose i ljude iz fondacija. Mirna je došla s partnerom, prevodiocem Lukom. Nosila je desert koji su naručili za večeru. Kad su svi sjeli, njen tanjir ostao je na samom kraju stola, blizu vrata kuhinje.

Razgovaralo se o poznatoj spisateljici koja je također bila gošća. Niko nije pitao Mirnu šta čita. Kada je pokušala nešto reći o romanu, domaćica ju je zamolila da objasni ima li u torti oraha. Luka se osmjehnuo izvinjavajući se očima, ali je nastavio razgovor o novom izdanju. Mirna je odložila viljušku i spomenula da je cijeli roman očigledno pod utjecajem teorije "velirskog susreta".

Nastala je kratka tišina. Riječ je upravo izmislila, gledajući natpis na kutiji za ventilator u hodniku. Najstariji gost rekao je da je teorija već zastarjela. Domaćica ju je branila kao osnovu savremene bliskosti, a kustos je tvrdio da bez nje nema razumijevanja nevjere. Mirna ih je slušala kako sve sigurnije objašnjavaju nešto što prije minute nije postojalo.

Spisateljica se naslonila u stolici. "Ja to ne znam", rekla je. "Objasnite mi." Mirna joj je priznala da nema šta objasniti. Izmislila je naziv jer niko nije htio čuti običnu rečenicu osobe koja peče kolače. Nije djelovala pobjednički. Bila je umorna i pomalo posramljena vlastitom zamkom, ali još više načinom na koji su je tako spremno ispunili.

Domaćica je optužila Mirnu da kvari večer. Luka je konačno progovorio, no prvo je objasnio da ona inače nije takva. To ju je zaboljelo više od mjesta kraj kuhinje. Ustala je, pokupila prazan pladanj i zahvalila na pozivu. Spisateljica joj je pridržala vrata. U hodniku su nekoliko minuta razgovarale o kraju romana. Nisu se složile, i objema je razgovor bio

zanimljiv.

Luka ju je sustigao na tramvajskoj stanici. Mirna mu je rekla da joj ne treba branilac nakon što svi odu, nego partner dok sjede za istim stolom. Nije odmah prihvatila njegovo izvinjenje. Sljedeće sedmice došao je u slastičarnu na javno čitanje koje je sama organizovala. Stolice su bile različite, publika također. Kada ju je neko predstavio kao osobu koja pravi torte, Mirna je dodala naslov priče koju će čitati. Luka je sjedio u trećem redu i slušao.

SKANDALI I TAJNE · 3 MIN ČITANJA

Skandal naručen za ponedjeljak

Čitaj online: ljubavniromani.com/prica/skandal-narucen-za-ponedjeljak/

"Divna, nježna knjiga", pisalo je u prvoj recenziji. Nera je telefon spustila licem prema stolu. Tri godine pisala je roman o aferi u zgradi punoj pristojnih stanara, očekujući da će uznemiriti grad. Umjesto toga, jedna čitateljica preporučila ga je klubu ljubitelja vrtlarstva. U knjižari su prodali sedam primjeraka, od kojih je četiri kupio njen otac.

Urednica Aida pozvala je poznanika koji je vodio kanal o porodičnim vrijednostima. Dogovor je bio jednostavan: on će knjigu nazvati opasnom, one će izraziti zgražanje, a potom će svi gostovati u emisijama. Nera je rekla da ne želi lagati. Aida joj je odgovorila da niko neće tvrditi ništa što već ne piše u romanu. Ta razlika bila je dovoljno uska da kroz nju prođe Nerina savjest.

Osuda je objavljena u ponedjeljak. Do podne su nestali preostali primjerci iz knjižare. Voditelj je pred kamerom držao knjigu zatvorenu, spominjao urušavanje braka i nagovještavao da autorica opisuje stvarne komšije. To nije bilo dogovoreno. U komentarima su odmah prepoznali Nerinu prijateljicu Dunju, koja je živjela u sličnoj zgradi i nedavno promijenila prezime.

Dunja je došla bez najave. Nije vikala. Sjela je na stolicu, izvadila telefon i pokazala poruke koje su joj slali kolege njenog muža. U jednoj je bila fotografija s poslovnog putovanja, uz pitanje je li muškarac kraj nje junak iz romana. Bio joj je brat. Nera je počela objašnjavati da lik ima drugu profesiju, drugačiji stan i sasvim drugo ime. Dunja je samo upitala kada će to reći ljudima koji ih proganjaju.

Aida je savjetovala da sačekaju. Nova pošiljka knjiga stizala je u četvrtak. Nera je umjesto toga objavila prepisku o dogovorenoj kampanji, uz prethodno uklanjanje privatnih podataka. Jasno je napisala da je roman izmišljen i da Dunja nema veze s njim. Voditelj je proglasio da je žrtva

prevare. Aida je otkazala promociju. Knjižara je ipak zadržala knjigu na polici, sada bez kartonske oznake "Zabranjena ljubav".

Mjesec kasnije Nera je čitala pred deset ljudi u maloj biblioteci. Jedna žena pitala ju je zašto se glavna junakinja uvijek opravdava pred muškarcem koji je ne sluša. Razgovarale su dugo. Dunja nije došla, ali je kasnije prihvatila Nerinu kratku poruku izvinjenja, bez obećanja da će se odmah pomiriti. Vraćajući se kući, Nera je kupila bilježnicu. Na prvoj stranici zapisala je scenu koju nije znala pretvoriti u reklamu. Ovaj put to joj je odgovaralo.

SKANDALI I TAJNE · 3 MIN ČITANJA

Pozivnice koje nisu poslane

Čitaj online: ljubavniromani.com/prica/pozivnice-koje-nisu-poslane/

Na stolu je bilo pedeset neposlanih pozivnica. Nina je svaku pregledala, tražeći štamparsku grešku koju bi mogla popraviti. Datum je bio tačan. Imena također. Papir je imao boju koju je izabrala njena buduća svekrva. Ništa nije bilo pogrešno osim činjenice da je Nina svaki put osjetila olakšanje kad bi neku kovertu ostavila otvorenu.

Imala je dvadeset osam godina i bila zaručena za Roberta, čovjeka kojeg je poznavala gotovo cijeli život. Nije bio grub ni nevjeran. Volio ju je na način koji je podrazumijevao da ona želi sve što je već dogovoreno: stan iznad njegovih roditelja, posao u porodičnoj firmi i odmore na istom mjestu gdje su odlazili godinama.

Nina je završila arhitekturu, ali nikad nije radila ono što je stvarno zanima. Potajno se prijavila na jednogodišnji program obnove starih zgrada. Kad je stigla potvrda prijema, otvorila ju je u kupatilu, s uključenom slavinom, kao da samo čitanje predstavlja nevjeru.

Pokušala je razgovarati s Robertom. Rekao je da bi mogli otići tamo na produženi vikend poslije svadbe. Kad je objasnila da želi studirati cijelu godinu, pitao je zašto joj odjednom nije dovoljno ono što imaju. Nije odjednom. Samo je prvi put izgovorila nešto što nije moglo stati između izbora torte i rasporeda gostiju.

Prelomilo se tokom obilaska budućeg stana. Robert je pokazivao sobu koju je već nazvao njenim uredom. Unutra je bio radni sto okrenut prema zidu, jer je prozor zauzeo porodični ormar koji se nije smio pomjeriti. Nina je pitala može li ormar drugdje. Odgovor je stigao od tri osobe odjednom.

Te večeri rekla je da otkazuje vjenčanje. Nije tvrdila da je Robert loš čovjek. Rekla je da bi bila nepoštena kada bi se udala nadajući se da će joj kasnije dopustiti drugačiji život. Porodica je govorila o troškovima i

sramoti. Nina je priznala svoj dio troškova i ostala pri odluci.

Otišla je u septembru s dva kofera. Prvih sedmica nedostajalo joj je sve poznato, čak i stvari od kojih je bježala. U novoj sobi prozor se teško zatvarao, a radijator je lupkao noću. Niko nije bio tu da njenu odluku svaki dan potvrđuje kao ispravnu.

Na prvom terenskom zadatku dobila je ključ napuštene škole. Otvorila je vrata, ušla s bilježnicom i zastala pred velikim prozorom. Ovaj put je sama odlučila gdje će postaviti sto.

SKANDALI I TAJNE · 3 MIN ČITANJA

Zaruke na pogrešnom slajdu

Čitaj online: ljubavniromani.com/prica/zaruke-na-pogresnom-slajdu/

Milena je na očev rođendan dovela Nikolu uz upozorenje da je njena porodica srdačna na način koji ponekad traži oporavak. Viđali su se tri mjeseca. Ona je imala trideset dvije, svoj stan i raspored koji nije željela objašnjavati rodbini. Nikola je mislio da pretjeruje, sve dok ga tetka nije pitala voli li više velika ili mala vjenčanja.

Milena je promijenila temu. Njena majka to je protumačila kao stidljiv pristanak. U kuhinji je već čekala torta s dva dodatna srca, a otac je pripremao projekciju porodičnih fotografija. Među slikama s mora i proslava potajno je dodao slajd s natpisom o budućim mladencima.

Plan nije nastao iz zlobe. Roditelji su zaista voljeli kćerku i zaista vjerovali da joj pomažu. To nije činilo njihovu odluku manjom. Milenina majka već je razgovarala s vlasnicom restorana i slala rođakinji fotografije sala. Kad bi Milena rekla da ništa ne planira, odgovarala bi da tako govore svi dok se ne pokrenu stvari.

Poslije večere otac je zamračio sobu. Fotografije su prolazile uz smijeh. Onda je zastao, podigao čašu i najavio posebnu vijest. Milena je po njegovom tonu shvatila šta slijedi. Prije nego što je stigla ustati, na zidu se pojavila fotografija ponude za svadbenu salu s majčinim komentarom: "Ako objavimo pred svima, neće im biti neugodno samo nas odbiti."

Na dnu dokumenta pisao je i broj zvanica. Milena je prepoznala imena ljudi koje nije vidjela godinama, dok njene najbolje prijateljice nije bilo na popisu. Nikola je pokušao ustati, ali mu je stolica zapela za tepih. Taj sitni zvuk povlačenja po podu bio je jedino što se čulo dok je njena majka bezuspješno pritiskala daljinski upravljač.

Majka je otvorila pogrešan dokument. Niko se nije nasmijao. Nikola je spustio čašu, a Milena prišla projektoru i upalila svjetlo. Rekla je da nema zaruka i da joj je žao što to rodbina saznaje na ovaj način.

Otac je pokušao objasniti da je sve bila šala. Milena ga je zamolila da ne pravi od nje osobu koja nema smisla za humor zato što ne želi tuđi raspored života. Majka je zaplakala. Milena nije povukla rečeno da bi zaustavila suze.

Nikola ju je odvezao kući. U autu je priznao da mu se sviđa, ali da ni sam ne zna hoće li živjeti u ovom gradu iduće godine. To je bio prvi ozbiljan razgovor o njihovoj vezi. Nije zvučao romantično. Bio je mnogo korisniji od torte.

Sedmicu kasnije roditelji su došli na kafu bez kataloga i bez rodbine. Izvinili su se. Milena je prihvatila, pa ih zamolila da naredni put prvo pitaju nju. Otac je pogledao ugašeni televizor i rekao da ovaj put nije ponio prezentaciju.

SKANDALI I TAJNE · 3 MIN ČITANJA

Žena s počasnog stola

Čitaj online: ljubavniromani.com/prica/zena-s-pocasnog-stola/

Anja je na prvoj zajedničkoj večeri u restoranu naučila da njen novi muž račune smatra ličnim uvredama. Nije mu smetala visoka cijena vina koje je naručio. Smetalo mu je što je ona uzela desert bez pitanja. Rekao je to tiho, uz osmijeh, pa konobaru ostavio napojnicu dovoljno veliku da ga zapamti.

Udala se s trideset, nakon godina nesigurnih ugovora i stanova koje je dijelila s cimerkama. Nenad je bio ugledan konsultant, petnaest godina stariji, pažljiv u javnosti i opsjednut vlastitim položajem. Obećao joj je mir. Anja je tek poslije svadbe shvatila koliko se tog mira zasniva na tome da ona ništa ne traži.

Za dobrotvornu večeru njegove poslovne udruge zamolio ju je da pomogne oko gostiju. Organizatorica se razboljela, raspored se raspao, a Nenad je bio nervozan jer bi mogao sjediti predaleko od glavnog sponzora. Anja je preuzela telefon, presložila stolove i riješila problem s izvođačima. Prvi put te godine radila je nešto u čemu je bila bolja od njega.

Večer je uspjela. Ljudi su tražili njenu posjetnicu, a ona je nije imala. Predsjednica fondacije ponudila joj je plaćeni projekt. Nenad je isprva objašnjavao da se njegova supruga time bavi samo iz zadovoljstva. Anja ga je prekinula i rekla da ponudu prihvata.

Narednih mjeseci imala je sve manje slobodnih večeri. Zarađivala je, upoznavala ljude i konačno kupovala stvari bez pripremanja opravdanja. Nenad je počeo ostavljati dokumente na njenom stolu, nadajući se da će ga preporučiti nekom od novih kontakata. Njegov ton postao je nježniji. Anja je uživala u promjeni više nego što je željela priznati.

Onda ju je sestra nazvala treći put u jednoj sedmici. Trebalo je pomoći majci oko preseljenja. Anja je obećala da dolazi, pa otkazala zbog ručka s

važnom gošćom. Sestra je rekla: "Sad i ti uvijek imaš nekoga važnijeg." Anja se naljutila, ali nije mogla izbaciti rečenicu iz glave.

Na sljedećoj svečanosti Nenad je pokušao rezervisati njihova mjesta u prvom redu. Anja je uzela karticu sa svojim imenom i premjestila je za radni sto s ekipom. Poslije programa otišla je pomoći majci, još u svečanim cipelama. Sestra joj je dala kutiju knjiga bez komentara.

Brak je završila kasnije, kad je imala gdje otići i šta reći. Nije ponijela porodični srebrni servis. Ponijela je svoje posjetnice i majčinu staru lampu, onu koju je skoro zaboravila doći spakovati.

SKANDALI I TAJNE · 3 MIN ČITANJA

Čovjek koji je preuzeo sramotu

Čitaj online: ljubavniromani.com/prica/covjek-koji-je-preuzeo-sramotu/

Dora ga je prepoznala po načinu na koji savija kartu između prstiju. Nermin je sjedio u vozu preko puta starijeg muškarca s platnenom torbom. Nije ga vidjela od mature. Tada je bio najglasniji u razredu i jedini koji je govorio da će do tridesete imati vlastitu firmu.

Sada su oboje prelazili četrdesetu. Dora je vodila malu marketinšku agenciju, a o Nerminu je čula samo ponešto: gradnja, veliki poslovi, lijep stan. Prišla mu je s osmijehom. On je ustao prebrzo, udario koljenom o sto i rekao da izgleda isto. Bila je to ljubazna laž koju je odlučila prihvatiti.

Stariji muškarac predstavio se kao Goran. Kad je Dora pitala putuju li zajedno poslovno, odgovorio je prije Nermina. Rekao je da ga Nermin vodi kući jer je upravo zatvorio firmu i nije mu do samostalnog putovanja. Govorio je spokojno, kao da priznaje izgubljen kofer.

Dora je pogledala Nermina s novim poštovanjem. Uvijek je djelovao kao neko ko bježi od tuđih problema. Sada je očito bio oslonac prijatelju. Sjela je i počela pričati o proslavi mature. Nermin je slušao, malo govorio i nijednom nije ispravio Goranovu priču.

Na sljedećoj stanici Goran je izašao kupiti vodu. Njegov telefon ostao je na stolu i zazvonio. Na ekranu je pisalo ime advokatske kancelarije, a odmah zatim stigla je poruka koju Dora nije mogla izbjeći: dokumenti za Nerminov stečaj su spremni.

Nermin je okrenuo telefon. "Ja sam taj koji se vraća kući", rekao je. Glas mu je zvučao bez ikakve odbrane. Stan više nije bio njegov. Firma je propala. Goran, porodični prijatelj, došao je po njega jer se tri sedmice nije javljao nikome osim advokatu.

Dora je neko vrijeme gledala vlastitu kartu. Onda je ispričala kako je njena agencija prethodne zime kasnila s platama i kako je fotografije uspješne proslave objavila dan nakon što je rasprodala namještaj iz kancelarije. Nermin je podigao pogled. Nije mu nudila posao ni prazno uvjeravanje da će sve biti dobro. Samo više nisu sjedili u različitim vrstama života.

Kad se Goran vratio, Dora mu je zahvalila za vodu. Na izlazu je Nerminu dala broj i rekla da joj se javi ako želi prošetati prije proslave. Goran je krenuo naprijed s torbom. Nermin je pozvao za njim da uspori. Ovaj put je sam nosio svoj kofer.

SKANDALI I TAJNE · 3 MIN ČITANJA

Krug važnih ljudi

Čitaj online: ljubavniromani.com/prica/krug-vaznih-ljudi/

Na fotografiji se činilo da Vuk ljubi Saru u obraz. Ona se smijala, njegova ruka bila joj je na ramenu, a njen muž stajao je daleko u pozadini. Do jutra je slika prošla kroz sve grupe zaposlenih u hotelu. Neko je dopisao da se direktorica događaja konačno probila u društvo koje je oduvijek željela.

Sara je zapravo prilazila Vuku jer je bio poznat organizator festivala. Mjesecima je pokušavala dobiti njegovu preporuku. Kad ju je na prijemu prepoznao i srdačno pozdravio, nagnula se da ga čuje preko muzike. Njen muž Emir te večeri je pomagao hotelskom tehničaru, jer se pokvario razglas.

Vuk nije dugo ostao uz Saru. Cijelu večer pokušavao je doći do investitorice Dijane, čija je fondacija mogla finansirati njegov festival. Govorio je preglasno i smijao se unaprijed. Njegova partnerica Nina posmatrala ga je sa stola i pitala se kad je posljednji put tako pažljivo slušao nešto što ona govori.

Dijana je, međutim, tražila Emira. Čula je da je upravo on bez naplate popravio grijanje u malom domu za odrasle osobe s invaliditetom. Htjela je dogovoriti posao za još jednu zgradu. Kad ga je našla iza bine, skinula je skupe cipele i sjela na sanduk s kablovima. Fotograf ih nije primijetio.

Emir joj je objasnio da ne treba nova oprema, samo popravka koju su prethodni izvođači odbili jer im se posao nije isplatio. Dijana je zapisala naziv dijela na poleđini pozivnice. Poslije je u svom govoru spomenula taj razgovor, bez imena. Vuk je pljeskao i zamišljao kako bi njena fondacija mogla pomoći njemu. Sara je za to vrijeme popravljala razmještaj stolica da se Vukov tim vidi na završnoj fotografiji.

Sutradan je Emir dobio sliku svoje žene i Vuka od rođaka koji je napisao samo upitnik. Nije je proslijedio Sari. Pokazao joj je za doručkom i pitao

šta se dogodilo. Objasnila je, ali je zastala kad ju je pitao zašto mu tokom cijele večeri nije prišla.

"Mislila sam da radiš", rekla je.

"Radio sam. Mogla si me ipak vidjeti."

Na sljedećem sastanku fondacije krug se zatvorio. Dijana je Vuku preporučila Emira kao osobu od povjerenja, Vuk je hvalio Sarinu organizaciju, a Sara shvatila da je cijelu večer tražila potvrdu čovjeka koji je sam čekao tuđu. Niko nije imao položaj dovoljno visok da prestane gledati preko nečijeg ramena.

Tražila je da hotel ukloni neprimjereni komentar ispod fotografije. Zatim je pozvala Emira na ručak. Nije mu pokazivala nove kontakte ni objašnjavala kako je prijem ipak bio uspješan. Pitala je za kvar koji je popravljao i slušala dok joj nije nacrtao cijeli razglas na salveti. Salveta je ostala među njenim poslovnim bilješkama. Ispod crteža je zapisala datum njihove godišnjice, bez popisa zvanica.

SKANDALI I TAJNE · 3 MIN ČITANJA

Dvije djevojke iza istog pulta

Čitaj online: ljubavniromani.com/prica/dvije-djevojke-iza-istog-pulta/

Maja je mogla procijeniti cijenu sata prije nego što mušterija spusti ruku na pult. Ines je pamtila ko je prošli put bio grub prema čistačici. Prodavale su torbe koje nijedna nije mogla kupiti bez nekoliko plata i svake pauze raspravljale o tome koji je način procjene korisniji.

Kad je Maju počeo izvoditi vlasnik lanca restorana, Ines je rekla da bude oprezna. Zvao se Viktor, uvijek je rezervisao najbolji sto i rijetko pitao kada Maja završava smjenu. Samo bi poslao automobil. Maja je govorila da ljubav ne mora uključivati dijeljenje računa za struju da bi bila prava.

Ines je bila s dostavljačem Davorom. Voljela je njegov smijeh i to što se nije pravio važan. Ali kad je dobila ponudu da vodi novu poslovnicu, počeo je zadirkivati njen poslovni rječnik. Govorio je da će sada morati zakazivati sastanke s vlastitom djevojkom. Smijala se dok joj više nije bilo smiješno.

Na godišnju večeru prodavnice obje su došle s partnerima. Viktor je kasnio, a Davor se naljutio što je Ines pozvana za sto uprave. Maja je na telefonu gledala fotografiju koju je Viktor upravo objavio s događaja na drugom kraju grada. Pored njega je stajala žena predstavljena kao njegova zaručnica.

Kad se pojavio, Maja ga je odvela u hodnik. Rekao je da je zaruka stara porodična obaveza i da ona zna koliko mu znači njihova posebna bliskost. Maja nije povisila glas. Vratila mu je ključ apartmana koji joj je dao i zamolila da joj više ne šalje automobile.

Unutra je Davor upravo pričao kako Ines kod kuće ne umije organizovati ni frižider. Za stolom se začuo neugodan smijeh. Ines ga je prekinula: "Možeš biti nervozan. Ne možeš me zato ponižavati pred kolegama." Davor je pokušao sve nazvati šalom. Ona je ustala i otišla po kaput.

Prijateljice su se našle u garderobi. Maja je čekala da čuje kako je bila upozorena. Ines je očekivala predavanje o tome da ni skroman čovjek nije garancija dobrote. Nijedna nije rekla ništa od toga. Otišle su na kasnu supu i podijelile taksi.

Davor se poslije iskreno izvinio, ali je Ines tražila vrijeme. Maja je ostala sama i prihvatila dodatnu obuku koju je ranije odbila zbog Viktorovih putovanja. Za pultom su još procjenjivale mušterije. Samo više nisu od sata ni od skromnih cipela očekivale da im ispričaju cijelog čovjeka.

SKANDALI I TAJNE · 3 MIN ČITANJA

Obećanje ispred zatvorenog kina

Čitaj online: ljubavniromani.com/prica/obecanje-ispred-zatvorenog-kina/

Kino je postalo prodavnica madraca, ali nadstrešnica je ostala ista. Alen je stajao ispod nje s dvije papirne čaše kafe. Prije petnaest godina tu su se on i Nera dogovorili da će se ponovo sastati, bez obzira gdje ih život odvede. Tada su imali dvadeset četiri, jednu kameru i uvjerenje da ljubav može preživjeti svaki vozni red.

Nera je došla u sivom kaputu. Nije izgledala kao žena s velikih plakata za njen novi dokumentarni film. Djelovala je umorno i pomalo promrzlo. Uzela je kafu, zahvalila i rekla da je mislila kako će on zaboraviti. "Zapisao sam", odgovorio je. Nije dodao gdje.

U džepu je nosio staru bilježnicu s njihovim planom filma. Snimali su željezničare pred zatvaranje lokalne pruge. Nera je kasnije otišla u inostranstvo, Alen ostao brinuti o bolesnom ocu, a njihov zajednički rad završio je u kartonskoj kutiji. Veza se raspala u pozivima koji su postajali sve kraći.

Njen novi film koristio je iste razgovore. Istu završnu scenu. U odjavnoj špici njegovo ime nije postojalo.

Najprije su razgovarali o porodicama i poslu. Nera je pričala o festivalima, a Alen o radionici koju je otvorio. Bilo je trenutaka kada je poželio da ne izvadi bilježnicu. Pamtio je kako se smije kad joj kafa opeče jezik. Još je to radila na isti način.

Onda je stavio bilježnicu između njih. Nera nije pitala šta je to. Rekla je da producent nije želio komplikovati prava jer stari dogovor nisu imali napismeno. Objasnila je koliko je godina pokušavala završiti film i koliko je bilo teško dobiti novac. Alen je slušao dok nije čuo riječ zahvalnost.

"Ne tražim da mi budeš zahvalna. Tražim da ne nestanem iz nečega što smo napravili zajedno."

Nera je spustila čašu. U torbi je imala kartu za večerašnju projekciju, namijenjenu njemu. Nije je izvadila. Pitala je može li dobiti nekoliko dana. Rekao je da može, ali da se neće odreći svog imena radi uspomene na njih.

Na sljedećoj projekciji Nera je prije početka objasnila porijeklo snimaka i najavila ispravku špice. Poslije su potpisali dogovor o autorstvu i naknadi. Alen nije predložio novi početak veze, a ona ga nije tražila. Ipak, kad su izašli, zajedno su pogledali prema starom kinu. Ovog puta nisu obećali petnaest godina. Dogovorili su kafu za naredni četvrtak.

SKANDALI I TAJNE · 3 MIN ČITANJA

Zastoj koji je neko platio

Čitaj online: ljubavniromani.com/prica/zastoj-koji-je-neko-platio/

Svi su voljeli priču o njihovoj prosidbi. Ena i Vedad ostali su zaglavljeni u ulici dok je snijeg padao po vjetrobranu, zakasnili na koncert i završili u maloj pekari. Vedad je tamo izvadio prsten, između vreće brašna i tepsije još toplih kifli. Ena je rekla da. Njegov otac nazvao je to dokazom da sudbina zna bolje od rasporeda.

Tri sedmice kasnije, dok je kao arhitektica pregledala račune za obnovu porodičnog hotela, Ena je pronašla neobičnu stavku. Privatno zatvaranje prilaza. Datum prosidbe. U prilogu je bila poruka vlasniku dostavne firme da dva kamiona zadrži u njenoj ulici najmanje četrdeset minuta.

Vedadov otac dočekao je pitanje smijehom. Rekao je da nije bilo nikakve opasnosti, samo malo organizacije. Pekar je njegov stari prijatelj. I kifle su bile naručene. Njegov sin se predugo premišljao, Ena je stalno nekamo žurila, pa je neko morao pomoći sreći.

U njegovom uredu već je stajala uokvirena fotografija prosidbe. Ena je na njoj prepoznala čovjeka koji je navodno slučajno prolazio pekarom i ponudio da ih uslika. Otac je rekao da radi u hotelu, samo ga ona nije srela. Svaki detalj koji je pamtio njeno iznenađenje sada je otkrivao nečiju uputu. Čak je i njena omiljena pjesma u radiju bila unaprijed dogovorena.

"A da sam rekla ne?" upitala je.

Odmahnuo je rukom kao da pita šta bi bilo da usred januara procvjetaju trešnje. Tada joj se priča prvi put zgadila. Nije je uznemiravalo što je prosidba pripremljena. Uzrujalo ju je što je njen odgovor svima unaprijed djelovao kao završena stvar.

Vedad nije znao za kamione. Znao je za pekaru i dopustio ocu da pomogne. Kad mu je pokazala račun, lice mu se promijenilo. Nije pokušao braniti oca, ali je pitao mora li jedno pretjerivanje pokvariti

lijepo sjećanje. Ena je skinula prsten i položila ga na kuhinjski sto.

"Sjećanje možemo popraviti. Prvo moramo vidjeti ko nam dogovara život."

Otkazali su hotelsku svadbu koju je porodica već počela organizovati. Novac za salu nije vraćen u cijelosti, što je izazvalo više negodovanja od samog raskida planova. Vedad je ocu rekao da će sam platiti izgubljeni depozit. Ena nije tražila novu prosidbu. Tražila je da razgovaraju o stanu, njegovom poslu i njenoj želji da godinu provede na projektu u drugom gradu.

U aprilu su otišli u općinu samo pitati za slobodne termine. Padala je sitna kiša. Ispred ulaza Vedad je zastao, a Ena se nasmijala i provjerila ima li dostavnih kamiona. Nije bilo nijednog.

Tada je sama izvadila prsten iz džepa. "Meni odgovara septembar", rekla je. Vedad je otvorio kalendar, pogledao nju i zatvorio ga. "I meni."

SKANDALI I TAJNE · 3 MIN ČITANJA

Razvod koji je advokat već proslavio

Čitaj online: ljubavniromani.com/prica/razvod-koji-je-advokat-vec-proslavio/

Svako jutro Senka je otvarala cvjećaru dok je advokat Damir prolazio prema kancelariji. Isprva je zastajao da kupi jedan cvijet za prijemni sto. Poslije je ostajao po deset minuta. Znao je da njen suprug radi sezonski, rijetko šalje novac i vraća se s obećanjima koja traju kraće od njegovog kofera u hodniku.

Kad je Senka spomenula razvod, Damir joj je ponudio pravni razgovor. Donijela je dokumente i popis troškova koje godinama pokriva sama. Govorio je jasno o mogućim koracima i nije joj obećavao ishod. Zbog toga mu je vjerovala. Konačno je neko njene rečenice zapisivao umjesto da ih prekida savjetom da bude strpljiva.

U narednim sedmicama njegovi jutarnji dolasci postali su duži. Počeo je nositi novi kaput i ostavljati vizitkarte restorana u koje bi, govorio je, trebalo otići kad se sve završi. Senka je te prijedloge doživljavala kao ljubaznost. On ih je u sebi već pretvarao u početak zajedničkog života.

Jednog petka donijela mu je vijest da se suprug vratio. Želio je razgovarati i pokazao joj ugovor za stalni posao. Damir je reagovao brže nego što je stigla objasniti. Rekao je da je naivna ako ponovo povjeruje, da će cijeli trud propasti i da zaslužuje čovjeka koji je prisutan. Posljednju rečenicu izgovorio je gledajući ravno u nju.

Senka je spustila torbu. Pitala ga je govori li kao njen advokat ili kao muškarac koji se nada njenoj odluci. Damir je prvo rekao da razdvaja te stvari. Onda je priznao da mu je stalo. Nije joj bilo drago na način koji je očekivao. Osjetila je da se i ovdje od nje traži da nečiju želju proglasi svojim rješenjem.

Zamolila je da joj pripremi dokumente za drugu advokaticu. Platila je obavljeni posao i zahvalila na početnoj pomoći. Suprugu nije odmah oprostila niti ga pustila nazad u stan. Dogovorila je razgovore, odvojene

račune i vrijeme u kojem će vidjeti postoji li promjena osim novog obećanja.

Na kraju je ipak podnijela zahtjev za razvod. Odluka je došla tiho, poslije jutra u kojem je shvatila da više ne želi provjeravati tuđu ozbiljnost. Nije obavijestila Damira lično. Kada je prošao kraj cvjećare i pitao kako je, rekla je da je dobro i da danas ima mnogo narudžbi.

Za izlog je pripremila aranžman bez ruža, s granama i sitnim bijelim cvjetovima. Kupac ju je pitao predstavlja li novi početak. Senka je rekla da predstavlja ono što joj je tog jutra bilo lijepo. Uživala je u tome da jedna stvar konačno ne mora biti najava muškarca koji će doći poslije.

SKANDALI I TAJNE · 3 MIN ČITANJA

Pedeset minuta uz otvoren prozor

Čitaj online: ljubavniromani.com/prica/pedeset-minuta-uz-otvoren-prozor/

Informacija je stigla preko kolege, pa preko njegove supruge, pa konačno do Nadine sestre. Autobus kojim je njen muž putovao navodno je imao tešku nesreću. Među nepotvrđenim imenima spominjali su njegovo. Sestra je došla lično, blijeda, s telefonom koji je neprestano zvonio. Nijedna služba još nije potvrdila vijest.

Nadina je nekoliko puta nazvala muža. Telefon je bio nedostupan. Sjela je na pod hodnika, jer joj je stolica djelovala predaleko. Sjetila se da se prethodne večeri naljutila što je ponovo odlučio gdje će provesti odmor bez razgovora s njom. Sada joj je ta ljutnja izgledala sitna i strašna.

Dok je sestra provjeravala informacije, Nadina je otišla u sobu i otvorila prozor. Na ulici je neko unosio biljke u cvjećaru. Žena u crvenoj jakni kupovala je kartu za parkiranje. Sve se nastavilo, gotovo nepristojno normalno. Nadina je plakala, pa prestala, ne znajući čime da ispuni sljedeću minutu.

Tada se pojavila misao zbog koje ju je preplavio stid: moći će završiti studij koji je odgodila. Ne zato što joj je muž izričito zabranio, nego zato što su svi njihovi planovi na kraju postajali njegovi. Za njegov posao bilo je vrijeme da se presele. Za njegov umor bilo je vrijeme da se šuti. Za nju je uvijek trebalo pričekati bolji trenutak.

Nije poželjela da je mrtav. Poželjela je da njen život ne mora zavisiti od njegovog odsustva. Tu razliku je prepoznala jasno, prije nego što je uspjela oprostiti sebi što uopće razmišlja. Našla je stari indeks u ladici i položila ga na krevet, kraj maramica.

Pedeset minuta nakon prvog poziva sestra je pokucala. Muž je bio živ. Putovao je kasnijim autobusom, a telefon mu se ugasio. Nadina ga je čula preko zvučnika kako se čudi panici. Počela se tresti od olakšanja. Sestri je rekla da izađe na trenutak i zamolila ga da ostane na liniji.

Nije mu govorila o svim mislima odjednom. Rekla je da ga voli, da je bila užasnuta i da moraju razgovarati kad stigne. Uveče ga je dugo grlila. Zatim je izvadila indeks. On je prvo predložio da to odgode dok se oboje ne smire. Nadina ga je pogledala i rekla da je upravo odgađanje ono o čemu želi razgovarati.

Njihov brak nije te noći završio niti postao bolji sam od sebe. Sljedeće sedmice Nadina je predala zahtjev za nastavak studija. Kad su je pitali na koga glasi kontakt, napisala je vlastiti broj. Poslije je nazvala muža da mu kaže kako je prošlo, ne da provjeri smije li nastaviti.

SKANDALI I TAJNE · 3 MIN ČITANJA

Zatvorena marina, otvorena priča

Čitaj online: ljubavniromani.com/prica/zatvorena-marina-otvorena-prica/

Na vratima marine osvanuo je natpis o hitnom tehničkom pregledu. Brodovi su ostali na vezovima, a šetači su morali obilaziti cijeli zaljev. Upravnik Danilo rekao je dežurnom radniku da zatvori ulaz do deset. Nije dostavio nalog. "Preuzet ću odgovornost", dodao je, kao što je govorio kad god je očekivao da ga drugi poslušaju.

Na kraju pontona čekala je Emina. Poznavali su se tek nekoliko sedmica. Bila je u braku koji se raspadao, ali još nije izgovorila odluku kod kuće. Danilu je rekla da se mogu vidjeti na kratkoj šetnji, bez obećanja. On je od toga napravio večeru na praznom brodu, s lampicama i muzikom.

Isprva je izgledalo lijepo. More se umirilo, oko njih nije bilo nikoga, a Danilo je znao govoriti kao da svaka njena rečenica zaslužuje posebnu pažnju. Onda je Emina začula raspravu kod ulaza. Stariji bračni par nije mogao do broda na kojem su ostavili lijekove i jakne.

Pitala je zašto ih ne puste. Danilo je mahnuo rukom. "Večeras je sve ovo samo za nas." Pokazao je prema svjetlima kao da joj je poklonio zaljev. Emina je pogledala prazne prolaze i radnika koji se izvinjavao ljutitim ljudima. Večera je odjednom izgubila toplinu.

Uzela je kaput i rekla da želi otići. Danilo je pomislio da se plaši susreta sa suprugom. Obećao je da niko neće saznati. Ona mu je objasnila da problem upravo leži u onome što smatra romantičnim. Ako zbog njenog dolaska može zatvoriti tuđi put kući, ne zanima ga dovoljno kako njegovi postupci utiču na druge.

Na izlazu je zamolila radnika da zabilježi stvarno vrijeme zatvaranja i razlog koji mu je rečen. Nije davala izjave o vlastitom braku okupljenim prolaznicima. Sutradan je upravi marine poslala činjeničan opis događaja. Provjera je potvrdila da tehničkog pregleda nije bilo. Danilo je privremeno udaljen s dužnosti dok su utvrđivali posljedice.

Emina je kod kuće priznala susret. Suprug je bio povrijeđen i nije želio slušati kako se ona na kraju ponijela ispravno. Prihvatila je to. Njihov razlaz nije postao jednostavniji zbog Danilove greške. Morala je odgovarati za vlastiti izbor, odvojeno od čovjeka koji je prešao svoje granice.

Narednog ljeta šetala je marinom s prijateljicom. Vrata su bila otvorena, turisti su razgledali brodove, ribari popravljali užad, a neko je glasno tražio izgubljenu kapu. Bilo je manje tišine nego one večeri. Emina je kupila dvije kafe i sjela među ljude. Pogled na more nije zahtijevao da iko drugi ostane vani.

SKANDALI I TAJNE · 3 MIN ČITANJA

Bračni paket na prodaju

Čitaj online: ljubavniromani.com/prica/bracni-paket-na-prodaju/

Oglas je glasio: "Porodični pansion, uhodan posao, domaća kuhinja i lični pristup gostima." Amra ga je pročitala na suprugovom laptopu, dok je čekala da odštampa jelovnik. Nije znala da prodaju pansion. Još manje je znala da je njen rad uključen u cijenu.

Faruk je rekao da se radi samo o ispitivanju tržišta. Kupac će doći u subotu, pojesti ručak i pogledati sobe. "Ako bude ozbiljan, sjest ćemo svi zajedno", obećao je. Amra je na oglasu primijetila rečenicu o domaćici koja ostaje voditi kuhinju. To nije zvučalo kao pitanje koje tek treba postaviti.

Kupac je došao s fasciklom i vrlo detaljnim planom. Hvalio je Amrinu hranu, a zatim pitao može li garantovati doručak prije šest svakog jutra. Dodao je da očekuje njeno prisustvo i tokom praznika, jer gosti kupuju porodični doživljaj. Faruk je potvrdio prije nego što je ona otvorila usta.

Amra je skinula kecelju i sjela. Pitala je kupca kolika je plata predviđena za tu ulogu. On je pogledao Faruka, pa rekao da je mislio kako je taj dio uključen u dogovor. "U cijenu objekta?", pitala je. Nije povisila glas. U blagovaonici se odjednom jasno čuo frižider iza šanka.

Faruk se pokušao našaliti da bez nje pansion ne vrijedi ni pola. Amra je uzela papir i zapisala sate koje radi. Kuvala je, vodila rezervacije i slala posteljinu na pranje. Poslovne odluke, međutim, donosio je on, jer je zemljište naslijedio od oca. Godinama su to zvali podjelom obaveza.

Kupac je zatvorio fasciklu. Priznao je da nije razumio šta se zapravo prodaje. Amra je ponudila dva jasna razgovora: jedan o objektu, drugi o njenom eventualnom ugovoru. Faruk je rekao da ga ponižava pred gostom. Ona mu je odgovorila da je prvi put tokom pregovora uopće tretirana kao osoba koja može pristati ili odbiti.

Prodaja nije zaključena tog dana. U narednim sedmicama Amra je potražila zaseban savjet o svom radu i imovinskom položaju. Faruk je morao sam odraditi nekoliko jutarnjih smjena. Otkrio je da porodični doživljaj počinje vrlo rano i da se tanjiri ne peru od zahvalnosti. To saznanje nije automatski popravilo njihov brak.

Na kraju je ostala voditi kuhinju uz dogovorene uslove, a pansion nisu prodali. Jednu večer sedmično zatvarala je ranije i odlazila na kurs keramike. Faruk je isprva gunđao zbog izgubljenih rezervacija. Prvi tanjir koji je donijela kući stavila je pred sebe. Na njemu nije bilo naziva pansiona, nego njeno ime.

SKANDALI I TAJNE · 3 MIN ČITANJA

Vrata otvorena u pogrešan čas

Čitaj online: ljubavniromani.com/prica/vrata-otvorena-u-pogresan-cas/

U kući se pripremala večera za nove susjede. Mirza je insistirao da pozovu i arhitektu s kojim je njegova supruga Sonja radila na obnovi stare knjižare. Primijetio je da se ona nakon sastanaka vraća vedrija i od toga napravio priču koju joj nikada nije izgovorio direktno.

Sonja je arhitektu Luku smatrala prijateljem. Sviđalo joj se što pita za njene skice umjesto da odmah predlaže izmjene. Mirza je to godinama radio, čak i kada nije znao ništa o poslu. Tvrdio je da je samo iskren, a ona je sve rjeđe donosila crteže kući.

Pred dolazak gostiju Sonji je pozlilo od migrene. Otišla je u malu radnu sobu, skinula ukrase i sjela uz zatvorene zavjese. Zamolila je muža da kaže kako će im se pridružiti kasnije. Luka je stigao prvi. Mirza mu je ponudio piće i počeo govoriti o tome kako su kreativne žene zahtjevne.

Onda je, navodno tražeći fotografije kuće prije obnove, široko otvorio vrata radne sobe. Sonja je sjedila s hladnim peškirom preko očiju, u staroj majici, okružena neotvorenim kutijama. Trgnula se na svjetlo. Mirza se teatralno izvinio, zadržavajući vrata otvorena dovoljno dugo da gost vidi sve što je namjeravao pokazati.

Luka je odmah okrenuo glavu. Pitao je Sonju želi li vodu i zatvorio vrata čim je potvrdila da joj treba mir. Mirza se nasmijao, očekujući zajedničko razumijevanje. Umjesto toga dobio je pitanje zašto nije poštovao njenu molbu. Rekao je da Luka očigledno još nije vidio kako izgleda stvarni brak.

Ostatak večere protekao je ukočeno. Sonja je izašla tek da zahvali gostima, bez izvinjavanja zbog svog izgleda. Kad su svi otišli, rekla je Mirzi da je čula njihov razgovor. On je pokušao svesti događaj na nespretnost. Ona mu je opisala kako je zastao na vratima, kako je čekao i kako ju je pogledao kada Luka nije reagovao prema planu.

Nije se iselila iste noći. Mjesecima su razgovarali, uz pomoć savjetnice, i pokušavali utvrditi postoji li spremnost da se nešto promijeni. Mirza je stalno vraćao razgovor na Luku, iako romanse nije bilo. Sonja je napokon shvatila da je u njihovom braku svaka njena vedrina izvan kuće bila tretirana kao prijetnja.

Kad je potpisala zakup malog stana, sama je izmjerila radnu sobu. Luka joj je kasnije pomogao odnijeti knjige, pa otišao bez očekivanja. Na novim vratima nije bilo brave koja bi nekoga kažnjavala. Postojala je samo navika da se pokuca. Sonji je u početku trebalo vremena da povjeruje koliko mirno može zvučati tako obična stvar.

SKANDALI I TAJNE · 3 MIN ČITANJA

Posljednje pismo nije bilo oproštajno

Čitaj online: ljubavniromani.com/prica/posljednje-pismo-nije-bilo-oprostajno/

Bilježnik je kovertu otvorio tek nakon što su pročitali formalni dio ostavine. Na njoj je rukom njihove majke pisalo da se pismo pročita pred sve troje odrasle djece. Lejla je sjedila kraj prozora, Senad do vrata, a najmlađi Dario nasuprot praznoj stolici njihovog oca, koji je odbio doći.

Majka je u pismu govorila o godinama usamljenosti u braku. Nije navodila svaku svađu, niti je tražila da djeca biraju stranu. Pisala je o čovjeku po imenu Boris, koji joj je bio prijatelj i ljubavnik. Njega su poznavali kao tihog kolegu koji je donosio knjige i nikada se nije dugo zadržavao.

Dario je čuo svoje ime prije nego što je razumio rečenicu. Majka je navela da je Boris njegov biološki otac. Zamolila je da, ako bude želio, dobije pisma koja su čuvala podatke o tom dijelu njenog života. Bilježnik je prestao čitati kada je Dario podigao ruku. U sobi se čulo zujanje stare lampe.

Senad je prvi rekao da je to nemoguće. Lejla je pitala zna li njihov otac. Niko nije imao odgovor. Dario je zatražio vodu, pa izašao u hodnik. Cijeli život odjednom mu je izgledao kao fotografija na kojoj neko tek sad pokazuje osobu skrivenu iza drugih.

Boris je pristao sastati se s njim sljedeće sedmice. Nije ga dočekao riječju "sine". Pokazao mu je pisma i priznao da je prihvatio šutnju zbog straha, premda ju je godinama opravdavao brigom za porodicu. Dario je rekao da mu treba vremena i da neće mijenjati vlastito prezime da bi ublažio nečije žaljenje.

Razgovor s čovjekom koji ga je odgojio bio je teži. On je slutio, ali nikada nije pitao. Sada je tražio da Dario prekine svaki kontakt s Borisom. Dario je odgovorio da ga voli i da njihov zajednički život nije izbrisan. Ipak, ne može od njega tražiti da se odrekne pitanja samo zato što odrasli nekada

nisu imali hrabrosti za odgovore.

Braća i sestre, jer je Lejla usput pozvala i polusestru iz očevog prvog braka, okupili su se kod nje na večeri. Nisu čitali intimna pisma naglas. Dogovorili su da se ostavina riješi po dokumentima, a porodične veze po tome kako se ponašaju jedni prema drugima. Senad se izvinio Dariju zbog prve reakcije.

Mjesecima kasnije Dario je otišao s Borisom po knjige iz njegove garaže. Našao je jednu s majčinim bilješkama na marginama. Ponio ju je kući, zajedno s fotografijom čovjeka koji ga je učio voziti bicikl. Obje je stavio na policu, bez obaveze da mu istog dana bude jasno gdje sve pripada.

SKANDALI I TAJNE · 3 MIN ČITANJA

Rupa na skupom kišobranu

Čitaj online: ljubavniromani.com/prica/rupa-na-skupom-kisobranu/

Kad je Adis prvi put kupio dobar kišobran, njegova supruga Mirna sačuvala je račun u fascikli za važne troškove. Njihova primanja bila su pristojna, ali je ona odrasla u kući u kojoj se svaki neplanirani izdatak osjećao sedmicama. Adis je često zbijao šale na taj račun, umjesto da pita čega se još boji.

Treće večeri vratio se s malom rupom na crnoj tkanini. Mirna ju je ugledala dok se kišobran sušio u kupatilu. Izgledala je kao trag cigarete. On nije pušio. Rekao je da ne zna kako se dogodilo, što je bila istina, ali ju je izgovorio onim glasom kojim je ponekad izbjegavao razgovore.

Mirna je odmah pomislila na kolegicu koja puši pred zgradom. Adis joj je jednom pridržao kišobran dok je tražila ključeve. Sada se obična uspomena pretvorila u dokaz. Pitala ga je gdje je bio, s kim je pio kafu i zašto je isključio zvuk na telefonu.

Posvađali su se. Sljedećeg jutra Adis je primijetio još jednu rupicu, nastalu dok je kišobran bio prislonjen uz stari grijač. Pokazao je Mirni vruću metalnu izbočinu. Ona je šutjela, pa rekla da možda osiguranje stana pokriva oštećenje od toplote. Izgleda da joj je bilo lakše popuniti formular nego izgovoriti izvinjenje.

U poslovnici je opisala varnicu i mogući požar. Službenica ju je zamolila da precizno napiše šta je vidjela. Mirna je pogledala prazan obrazac. Nije vidjela varnicu. Nije bilo požara. Postojao je grijač, kišobran i svađa koju je sada pokušavala pretvoriti u povrat novca.

Precrtala je prvu rečenicu i vratila formular. "Nisam sigurna da ovdje imam šta prijaviti", rekla je. Službenica joj je dala adresu čovjeka koji popravlja kišobrane. Mirna je izašla bez novca, ali joj je prvi put tog jutra bilo lakše disati. Nazvala je Adisa i zamolila ga da je sačeka kod tog servisa.

Popravka je koštala manje od ručka. Dok su čekali, izvinila se zbog optužbe. Rekla je i da se plaši trenutka kada će zbog jednog troška morati moliti druge za pomoć. Adis je prestao gledati u izlog. Ispričao joj je koliko ga umara da svaki kvar doživljava kao lični neuspjeh.

Napravili su mali fond za popravke i dogovorili iznos koji svako može potrošiti bez objašnjavanja. Na kišobranu su ostala dva uredna šava. Kad je idući put padala kiša, Mirna ga je ponijela po Adisa. Stajali su tijesno pod njim, pazeći samo da oboje stanu, a ne čija je strana više suha.

SKANDALI I TAJNE · 3 MIN ČITANJA

Kako se šuti pred cijelim gradom

Čitaj online: ljubavniromani.com/prica/kako-se-suti-pred-cijelim-gradom/

Fotografija se pojavila u petak navečer. Na njoj je Anja izlazila iz restorana s muškarcem koji joj je držao kaput. Ispod je stajao naslov o tajnoj romansi supruge poznatog lokalnog ugostitelja. Muškarac na slici bio je njen brat. Vratio se iz inostranstva poslije šest godina.

Anja je poslala kratko objašnjenje, pa fotografiju s porodične proslave. Portal je odgovorio da oni samo prenose ono o čemu grad priča. U komentarima su se nizala imena, izmišljeni susreti i uvrede. Njen muž je želio otići u redakciju i vikati. Zamolila ga je da prvo pusti nju.

Urednik je sjedio iza stola zatrpanog reklamnim ponudama. Rekao je da razumije njenu nelagodu, ali da je to cijena javnog života. Ugostiteljev restoran imao je mnogo gostiju, a njihovo vjenčanje nekada je bilo u novinama. Anja je pitala znači li to da se njihov privatni život više ne mora provjeravati.

"Ne treba hraniti priču", odgovorio je. "Najbolje je prešutjeti." Ona je iz torbe izvadila bilježnicu. "Onda mi objasnite kako to radite. Vidjela sam da vas u komentarima nazivaju plaćenikom. Kako naučite gutati svaku uvredu?" Nije to izgovorila kao napad. Stvarno ga je gledala očekujući odgovor.

Urednik je poravnao olovku. Komentare o sebi uklanjao je odmah. Članke o vlastitom razvodu nije dopuštao. Anja je to znala jer je njena prijateljica ranije radila u redakciji, ali nije trebala izgovoriti ime. Na stolu je ostavila svoj zahtjev za ispravku i broj telefona brata koji je pristao potvrditi identitet.

Popodne je stigao poziv. Urednik se izvinio bez riječi "ako". Objavio je ispravku jednako vidljivu kao prethodni naslov i uklonio komentare koji su izmišljali privatne podatke. Fotografu je naložio da ubuduće provjeri kontekst prije predaje. Nije mogao vratiti sve pročitane rečenice, ali je

mogao prestati zarađivati na njima.

Anja je navečer otišla u isti restoran, ovaj put s mužem i bratom. Nije željela napraviti novu fotografiju kao dokaz čestitosti. Zato je, kada je konobar ponudio da ih slika, zahvalila i odbila. Njen brat je pričao o malom stanu u kojem sada drži previše biljaka. Muž je pažljivo slušao.

Sedmicu kasnije portal joj je ponudio intervju o šteti koju izazivaju glasine. Odbila je nastupiti. Umjesto toga predložila je da urednik objasni vlastitu odluku da objavi neprovjerenu priču. Kad je tekst izašao pod njegovim imenom, Anja ga je pročitala do kraja, ugasila ekran i nastavila večeru koja više nije trebala publiku.

SKANDALI I TAJNE · 3 MIN ČITANJA

Slika koju nije mogao kupiti

Čitaj online: ljubavniromani.com/prica/slika-koju-nije-mogao-kupiti/

U predvorju nove kuće već je stajao prazan zlatni okvir. Robert je umjetnici pokazao mjesto na kojem će visjeti portret njega i supruge. Želio je da slika izgleda intimno, ali dovoljno svečano za prijem poslovnih partnera. Ponudio je dvostruki honorar ako završi do godišnjice braka.

Umjetnica Nika zamolila ih je da dođu zajedno na prvo sjedenje. Došla je samo Iva. Robert je poslao asistenta s fotografijama i porukom da ima sastanak. Nika je na fotografijama vidjela ženu u različitim haljinama i muškarca s uvijek istom rukom položenom na njeno rame, kao na naslon stolice.

Iva nije kritikovala muža. Govorila je o njegovoj prezaposlenosti kao o vremenskoj nepogodi koju se ne može promijeniti. Dok je Nika skicirala, spomenula je da voli stare autobuse, putovanja bez rezervacija i kioske s jeftinim stripovima. U Robertovoj kući nije bilo ničega što bi to nagovijestilo.

Na drugom sjedenju Robert je ostao devet minuta. Poklonio je Ivi narukvicu i pitao hoće li se vidjeti na slici. Onda je primio poziv. Nika ga je zamolila da prije odlaska predloži jedan prizor u kojem se njih dvoje osjećaju blisko. Nabrojao je hotele, odmarališta i restorane u kojima su ih posluživali po imenu.

"A nešto što niste platili?", pitala je. Nije to izgovorila podrugljivo. Robert je zastao, pogledao Ivu i ponudio da donese fotografiju prvog stana. Iva je rekla da se ne sjeća gdje su je spremili. Već je posezala za telefonom da pozove asistenticu, pa ga spustila nazad u krilo.

Portret nije bio gotov za godišnjicu. Nika je vratila dodatni dio honorara, uz običnu skicu dviju praznih stolica. Robert je ljutito zvao galeriju koja ju je preporučila. Iva ga je prekinula. Prvi put je pred nekim rekla da joj skica izgleda tačnije od njihovih fotografija. Gosti su u susjednoj sobi

čekali tortu.

Sutradan se Iva preselila u manji stan na mjesec dana, da razmisli šta želi. Robert je dolazio po dogovoru. Jedne subote donio je kesu starih stripova iz podruma. Sjeo je za kuhinjski sto i priznao da ih je pronašao slučajno, te da nije znao koliko joj znače. Nije odmah dobio oprost.

Nakon nekoliko mjeseci ponovo su sjeli pred Niku. Iva je ostala u svom stanu, ali su se viđali i razgovarali bez telefona. Na slici je Robert slušao dok mu pokazuje poderanu stranicu stripa. Zlatni okvir prodali su. Portret je bio manji nego što su planirali, a prvi put je stvarno pripadao oboma.

SKANDALI I TAJNE · 3 MIN ČITANJA

Račun za moral

Čitaj online: ljubavniromani.com/prica/racun-za-moral/

Na oglasnoj ploči osvanuo je prijedlog kućnog reda s novim pravilom o gostima poslije deset. Selma ga je pročitala dok je čekala lift. Razvela se prije godinu dana, a njen partner Alen ponekad je dolazio nakon druge smjene. Niko nije napisao njeno ime. Nije ni bilo potrebno.

Predsjednik stanara Branko održao je govor o ugledu zgrade. Govorio je gledajući u plafon, kao da su upravo tamo živjeli svi koji se nisu slagali s njim. Selma je sjedila u prvom redu s računima za zajedničko grijanje. Došla je zbog hladnih radijatora, ne da objašnjava ko joj kuha čaj.

"Ne možemo dopustiti da svaki prolaznik ima pristup", rekao je Branko. Njegova supruga je dodala da treba misliti na porodice. Selma je pitala zašto se pravilo odnosi na posjete odraslima, a ne na buku ili stvarno oštećenje. Odgovorili su joj da neki ljudi razumiju pristojnost bez pravnih rasprava.

Vodoinstalater Ibro, pozvan da objasni kvar, spustio je alat. "Ako ćemo naplaćivati tuđe dolaske", rekao je, "po kojoj tarifi računamo Brankovu petu godinu besplatnog parkinga na mjestu koje svi plaćamo?" Nekoliko stanara se nasmijalo, ali on nije nastavio šalu. Izvadio je plan instalacija i pokazao zauzeti prolaz do glavnog ventila.

Branko je tvrdio da njegov automobil nikome ne smeta. Ibro je objasnio da zbog njega nije mogao prići ventilu ni prethodnog jutra. Predsjednik je tad bio u drugoj zgradi, kod prijateljice, a telefon je ostavio isključen. Selma nije pitala kakvoj prijateljici. Nije željela drugu tuđu privatnost koristiti da odbrani svoju.

"Moje goste možemo razmatrati ako prave buku", rekla je. "Vaše parkiranje razmatrajmo jer nas košta grijanja." Razdvojila je dvije fascikle, kućni red i račune. Susjeda s drugog sprata, koja dotad nije govorila, zatražila je da se prvo popravi kvar. Sastanak je konačno dobio

tačku o kojoj su svi nešto znali.

Prijedlog o posjetama nije prošao. Dogovorili su pravilo o noćnoj buci koje je važilo za svakoga i termin za popravku. Branko je morao premjestiti automobil i predati ključeve zajedničkog prostora upravnici. Na odlasku je Selmi tiho rekao da je sve shvatila lično. "Bilo je namijenjeno meni", odgovorila je, "a glasali smo o svima."

Te večeri Alen je donio supu. Na stepenicama je sreo Brankovu suprugu, kojoj se rasula vrećica s jabukama, i pomogao joj da ih pokupi. Selma ga je čula kako se predstavlja. Poslije je na stol stavila dvije kašike, otvorila prozor i prvi put te sedmice prestala slušati svaki zvuk ispred vlastitih vrata.

SKANDALI I TAJNE · 3 MIN ČITANJA

Tri ista prstena

Čitaj online: ljubavniromani.com/prica/tri-ista-prstena/

Na bijelom stolnjaku ležala su tri prstena s tamnoplavim kamenom. Njihov otac je, dok je bio živ, svakoj kćerki tvrdio da će dobiti prsten koji je majka nosila na vjenčanju. Sada su sve tri, prvi put nakon sahrane, bile za istim stolom. Niko nije dotakao ručak.

Najstarija Vera odmah je prepoznala ogrebotinu na obruču. Srednja, Hana, pokazala je istu ogrebotinu na svom primjerku. Najmlađa Nela pokušala se našaliti da je otac očigledno volio serijsku proizvodnju. Šala je propala. Za svaku je prsten bio dokaz da je upravo njoj govorio istinu.

Vera je posljednjih godina brinula o njemu. Hana je slala novac iz inostranstva. Nela je dolazila rijetko, ali je s njim mogla razgovarati o majci bez svađe. Za pola sata već su nabrajale posjete, račune i propuštene rođendane. Njihovi partneri povukli su se u kuhinju.

Pozvale su zlataricu Sanelu, čiji je račun bio u kutiji. Pojavila se u radnoj pregači, jer je zatvorila radnju samo nakratko. Vera je tražila da kaže koji je original. Hana je ponudila da plati stručnu procjenu. Nela je otvorila telefon, spremna snimiti presudu.

Sanela je položila prstenove u red. Otac je donio jedan stari prsten i naručio dva jednaka, uključujući ogrebotinu. Tražio je da se oznake obnove na svima. "Znam koji sam prvi uzela u ruku", rekla je, "ali mi nije rekao da njegovom odlukom mjerim vas."

Iz džepa je izvadila kovertu, ostavljenu uz narudžbu. U njoj je pisalo da je umoran od pokušaja da svakom obeća posebnu sigurnost, pa je napravio tri ista obećanja. Nije to bilo lijepo opravdanje. Hana se rasplakala od ljutnje. Vera je rekla da je trebao razgovarati s njima dok je mogao čuti odgovor.

Nela je ugasila kameru. Pitala je može li se iz sva tri prstena izvaditi kamen. Sanela je klimnula. Sestre su dugo razgovarale, ovaj put o majci. Sjetile su se da prsten nije voljela nositi dok kuha, te da ga je često čuvala u kutiji s dugmadima. Predmet je u njihovim pričama odjednom postao manji, a žena koja ga je nosila mnogo stvarnija.

Dogovorile su tri različita privjeska. Svaka je zadržala kamen, bez potvrde prvenstva. Za nedjeljni ručak sljedećeg mjeseca Vera je zvala obje sestre. Hana je pitala treba li poslati novac za namirnice. "Donesi kolač", odgovorila je. Nela je stigla ranije i prvi put nije čekala da je neko zamoli da postavi sto.